

بعونہ تعالیٰ

حصہ دوم کتاب الاجواب سی

منتہی الحساب

مولفہ منشی محمد ذکا و ابید صاحب ڈپٹی انسپکٹر مدرس ضلع ملتان شہر

مطبع جہانگیری واقع میرٹھ میں طبع ہوا

CHECKED

By .....

۸۶۷ اعلیٰ

1962-63

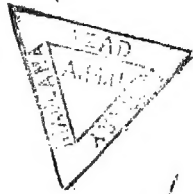

M.A. LIBRARY, A.M.U.

U1828

URDU STACKS

۵۱۱
۷۶۲۳۶
۱۸۲۸

دیباچہ

CHECKED 2002

اب یہ کتاب دفعہ اول میں منطبع ہوئی تو جناب صاحب اسپیکر ہاؤس اول
مالک مغربی و شمالی فی پسند فرما کر خرید فرمائی اور نیز ارباب اس فن کی ایسی خریداری
ہوئی کہ وہ ہاتھوں ہاتھ فروخت ہو گئی بعدہ اکثر حاکمان سرشتہ تعلیم کو اس کتاب
کی خریداری منظور خاطر عاظر ہوئی اور بہت سی درخواستیں شایقین کی ہی آئیں لہذا دوبارہ
انطباع کی ضرورت ہوئی اس کتاب میں تھینا پندرہ سو سوالات کل قواعد حساب کے
مع مجمل حل لکھی گئی ہیں یہ سب مثالیں کوئٹہ صاحب کی کتاب سے ترجمہ کی گئی ہیں اور
اونکا حل اوسکی شرح سی جو سیمبول دینارڈنی کی ہی لکھا گیا ہے ترجمہ میں ہمیشہ انگریزی
مثالوں کی تحویل سندوستانی پائون میں کی گئی غرض ان سوالات میں کوئی انگریزی کی
بات نہیں رہی اس کتاب سے طالب علموں اور استادوں کو بہت فائدہ
حاصل ہو گئی مدرسین جو اکثر سوالات اپنی طلبہ کو بتلاتی ہیں تو انکی جانچنی کی ہے لہذا
خود اس سوال کو حل کرتی ہیں یا طالب علم سے سوال حل کئے ہوئے کو اول میں لکھا گیا ہے
دیکھتے ہیں جن میں اونکا وقت بہت ضائع جاتا ہے اور اس کتاب سے صرف مقابلہ کر کے

طلبہ کو اونکی غلطیاں بتلا سکیں گے اور یہی فائدہ ممتحنوں کو بھی حاصل ہے اکثر طالب علم جو قواعد کو سیکھتے ہیں اونکو اچھی طرح جب تک بہت سی مثالیں نہ حل کریں نہیں سمجھتے اب ان سوالات سے محل حل کو دیکھ کر اون قواعد کا استحکام اونکی ذہن میں خوب ہو جاوے گا اکثر وہ حل سوالات میں خوش ترکیبی عمل حل کو ملحوظ نہیں رکھتی اور عمل اس انتشار کی سبب بنتی کرتی ہیں کہ اکثر جواب جو صحیح نہیں نکال سکتی اب اس ترکیب عمل کو دیکھ کر وہ حل سوالات میں خوش ترکیبی کی پابند ہوتے گے اور اونکو مشق خوب ہو جاوے گی ترکیب حل کی یہی سہی لکھی گئی کہ جتنی زیادہ آسان اور اچھی تصویر میں نہیں آتی حساب میں جو ضرب میں کم استعداد ہیں اونکی خوش استعدادی کی لپی یہی اس کتاب میں سرمایہ اچھا ہی اگر وہ اس کتاب کو غور سے پڑھیں گے تو اونکو معلوم ہو گا کہ اونکی استعداد میں کیا فرق ہو گیا ہے پس اس کتاب سود مند کی انصاف اون لوگوں کی ماتھے میں ہی حوا و سکوائی استعمال میں لاوے گا بلند شہر میں تھا کہ کتاب میرٹھ میں جسی اسمی اوسکی اہتمام صحت میں میرٹھ ضیق دلی پالی رام صاحب مدرس دوم ہندی فزٹس دستور تعلیم میرٹھ فی ملری عالی پریشاد فرما کر کمال

نتھی الحساب حصہ دوم

باب اول اعمال صحاح

سوالات نمبری (۱) جمع

۵۳ ۶۱ ۲۳ (۳)	۵ ۴ ۳۱ ۲۳ (۲)	۳۲ ۱۳ ۱۳ (۱)
۲۵ ۳۲ ۱۵	۲۲ ۲۵ ۱۲	۲۵ ۲۲ ۳۳
۱۲ ۳۴	۲۱ ۳۱ ۲۵	۱۳ ۲۲ ۲۱
۲۲ ۳۱	۱۰ ۲۲ ۳۴	۳۲ ۱۸
۵ ۱۲ ۳۴	۳ ۶۱ ۲۲	۲۲۵ ۶۱
۶۱ ۳۲ ۵۴	۲۲ ۵۱	۳۴ ۱۳ ۳۳
۱۴۵ ۹۲ ۹۱ جواب	۱۴۳ ۲۴ ۰۰ جواب	۱۲۲ ۲۱ ۰۰ جواب
۶۵ ۲۸ ۹	۲۴ ۱۲ ۸۴ (۵)	۱۳ ۳۴ ۵۴ (۴)
۲۲ ۸۴ ۲	۶۱ ۲۸ ۲۴	۲۳ ۲۵ ۶۱
۵۲ ۹	۸۲ ۱۹	۳۴ ۵۴ ۱۲
۹ ۲۸ ۲۱	۲۴ ۲۵ ۹	۲۵ ۶۱ ۲۴
۲۸ ۹۵ ۶	۵۸ ۲۹ ۹۹	۵۴ ۱۲ ۲۴
۳ ۲۴ ۲	۹۸ ۲۹ ۲۸	۶۱ ۲۳ ۲۵
۱۵۳ ۲۲ ۰۰ جواب	۳۰۰ ۵۳ ۱۳ جواب	۳۳۳ ۳۳ ۳۳ جواب
۲۴ ۸۴ ۵۱ (۸)		۶۹ ۲۳ ۸۲ (۶)
۲۵ ۸۴ ۲۸		۲۹ ۵۴
۸۲ ۹۶		۸ ۲۹ ۵۸
۵ ۲۹ ۳۲		۲۴ ۹۳ ۲۸
۸ ۹۵		۵۲ ۹۰
۸۲ ۶۵ ۲۸		۸ ۲۴ ۵۸
۲۰۴ ۲۴ ۸۲ جواب		۱۴۲ ۲۱ ۲۲ جواب

(۹) جمع کرو یاںچ لاکھ ستانوے ہزار چھ سو پچاسی اور انچاس ہزار تین سو سات اور چار لاکھ نو ہزار ستر شہید اور چودہ ہزار ونیس اور سات لاکھ چوتھتر اور پینشہ ہزار نو

جواب [۱ ۸۳ ۵۱ ۶۱]

(۱۰) سات لاکھ سات ہزار چار سو اٹھ اور اٹھانوے ہزار چوتھتر اور چھ ہزار آٹھ سو سات اور پانچ لاکھ تین سو نو اور سات ہزار نو سو اٹھتر اور نو لاکھ نو ہزار نو سو تینانوے

جواب [۱۲ ۲۳۰ ۶۲۶]

(۱۱) پانچ کروڑ ستاون لاکھ پانچ اور ستر کروڑ نو لاکھ آٹھ ہزار دو سو پانچ اور سات کروڑ ساٹھ لاکھ چودہ ہزار اٹھ شہید اور ستاسی کروڑ آٹھاسی لاکھ دو ہزار سینتالیس اور اٹھتر لاکھ چار ہزار پانچ سو بارہ اور ستاون کروڑ اٹھاون لاکھ ایک ہزار تینانوے +

جواب [۲۲۹ ۴۱۲ ۹۹۲۴]

(۱۲) تیس کروڑ چورانوے لاکھ ستر ہزار ستاسی اور چھ لاکھ پچتر ہزار انچاس اور سات ارب نو کروڑ اٹھتر لاکھ چودہ ہزار تین سو پانچ اور سات کروڑ پچانوے لاکھ چار ہزار انچاس اور سات ارب آٹھ لاکھ چتر ہزار چار سو اونتیس اور چھ ارب سات کروڑ چوراسی لاکھ انتالیس ہزار چھ سو سینتالیس +

جواب [۴۰۵ ۶۶۷ ۶۲۶ ۵۴۶]

سوالات نمبری (۲) تفریق

(۱) ۷۵۴۳۹ (۲) ۷۹۷۳۸ (۳) ۷۵۸۴۵۲

۷۱ ۸۲ ۳۷۰

۷۳۵۰۳۶

۳۲۳۲۱۸

جواب ۴۲۲۰۲۱ جواب ۷۲۲۰۲ جواب ۳۲۰۲۱۸

(۴) ۵۴۳۶۲۵ (۵) ۷۸۳۱۲۵ (۶) ۷۱۲۳۴۵

۵۳۸۱۵۹

۷۹۲۸۱۶

۷۹۲۷۰۸

جواب ۵۰۹۱۷ جواب ۱۹۰۳۰۹ جواب ۱۷۱۸۴

۷۰۲۳۰۶ (۸)

۵۶۴۳۰۷ (۷)

۷۷۵۴۲۹

۷۷۹۱۷۶

جواب ۲۲۶۸۷۷

جواب ۸۵۱۳۱

(۹) چھ لاکھ نو ہزار سات سو ایک میں سے تین لاکھ ستانوے ہزار انچاس تفریق کرو +

جواب [۲۱ ۲۶ ۵۲]

(۱۰) چار لاکھ پچاس ہزار چورانوے میں سے تینانوے ہزار نو سو نو گھٹاؤ +

جواب ۳ ۵۰ ۱۸۵

(۱۱) اکہتر کروا سی لاکھ چودہ ہزار ستاون میں سے نو کروڑ اٹھتر لاکھ چار ہزار سات سو سو لکھ گھٹاؤ

جواب ۴ ۲۰ ۲۰۹۳۴

(۱۲) تیرہ میں ارب اٹھارہ ہزار ستانوے میں سے چالیس ارب باون کروڑ ستاسی لاکھ چہتر ہزار

سات سو نو گھٹاؤ +

جواب ۱۲ ۴۷۱۳۱۳۸۸

سوالات نمبری (۳) ضرب

{ ۴۹ ۱۳ ۴۴ }	جواب	۲۳۳۷۵۶۷۳ (۱)
{ ۱۳۷ ۲۸ ۹۴ }	جواب	۳۳۲۵۷۴۳۲ (۲)
{ ۱۷۸ ۳۰ ۵۲ }	جواب	۴۳۴۷۵۷۴۳ (۳)
{ ۱۸۵ ۴۲۰۰۵ }	جواب	۵۷۳۷۱۲۸۱ (۴)
{ ۳۰۸ ۱۲۵۹۲ }	جواب	۴۳۴۳۵۴۳۲ (۵)
{ ۲۹۷ ۹۴۲۵ }	جواب	۷۷۲۱۳۷۷۵ (۶)
{ ۳۰۳ ۱۳ ۱۲ }	جواب	۸۷۳۷۸۹۱۲ (۷)
{ ۳۸ ۱۲ ۳۱۲ }	جواب	۸۷۳۷۸۹۳۹ (۸)
{ ۳۹۲ ۳۷۸۲ }	جواب	۹۷۳۳۵۹۷۴ (۹)
{ ۱۰۷۴۲ ۲۰۲ }	جواب	۱۱۷۹۷۸۵۴۲ (۱۰)
{ ۵۹۴ ۱۳۸۲ }	جواب	۱۲۷۲۹۹۷۸۲ (۱۱)
{ ۱۰۵۱۸۵۸۸ }	جواب	۱۲۷۸۷۷۵۴۲۹ (۱۲)

سوالات ضرب بوسیله اجزاء ضربی

۱۸۷۲۵۹۹۳۲ (۱۳) ۱۴۷۳۷۸۱۲۵ (۱۴)

۲۷۲۱۵۹۲

۱۵۱۲۵۰۰

۸۲۲۲۷۷۷

۴۰۵۰۰۰۰

۲۷۲۲۷۷۷ (۱۵)

۲۲۷۷۷۷۷۷ (۱۶)

۲۸۹۲۷۷۷

۲۲۷۷۷۷۷

۱۲۷۸۳۰۵۹

۱۷۹۸۲۷۷ (۱۷)

۳۴۷۷۷۷۷۷ (۱۸)

۳۰۷۷۷۷۷۷ (۱۹)

۲۱۸۷۷۷۷

۱۷۹۸۲۷۷

۲۵۰۹۷۷۷ (۲۰)

۱۷۹۸۲۷۷ (۲۱)

۴۰۰۰۹۴۴۴ (۲۰)

۵۳۴۹۳۳

۲۴۸۳۹۴۵ **جواب**

۷۲۸۷۰۴۳۲۸ (۲۲)

۹۸۰۴۹۵۲

۵۴۴۵۰۵۴۱۴ **جواب**

۹۴۹۹۱۳۷۲۸ (۲۴)

۱۰۹۴۴۹۷۴

۸۷۷۱۹۸۰۸ **جواب**

۷۰۴۷۵۰ (۲۶)

۴۱۵

۳۵۲۳۷۵

۷۰۴۷۵۰

۴۲۲۸۸۷۰

۴۳۱۲۱۸۱۷۵ **جواب**

۳۹۱۵۵۰ (۲۸)

۸۴۱

۳۹۱۵۵۰

۲۳۴۹۱۵۰

۳۱۳۲۲۰ **جواب**

۳۳۷۱۰۳۰۵۰ (۳۰)

۲۵۸۳

۱۰۵۷۱۱۷۵

۲۸۱۸۹۸۰۰

۱۷۴۱۸۴۵۰

۷۰۴۷۵۰

۹۱۰۱۷۸۱۴۷۵ **جواب**

۲۳۱۵۲۹ (۳۲)

۸۸۵۴

۱۳۸۹۲۹۲

۱۱۵۷۷۵۰

۱۸۵۲۳۹۲

۱۸۵۲۳۹۲ **جواب**

۴۰۰۷۷۵۴۴۸ (۱۴)

۳۰۴۱۷۵۲ **جواب**

۴۰۰۷۴۴۲۱۹۸ (۲۱)

۳۸۵۳۱۸۸۰ **جواب**

۸۴۸۸۸۷۵ (۲۳)

۱۲

۹۷۷۷۸۰

۴۸۴۴۰۲۴۰ **جواب**

۲۳۴۹۱۵ (۲۵)

۱۳۳۳

۷۰۴۷۵۰

۲۸۱۸۹۸۰

۲۸۸۹۲۵۲۵ **جواب**

۴۴۹۸۳۰ (۲۷)

۴۴۹۷

۴۲۲۸۸۷۰

۱۴۹۱۳۸۸۰

۱۷۴۳۴۷۷۷۰ **جواب**

۱۱۷۵۷۵۰ (۲۹)

۲۲۱۲

۴۴۹۸۳۰۰

۱۱۷۵۷۵۰

۲۳۴۹۱۵۰

۲۳۴۹۱۵۰

۲۴۰۰۵۰۹۰۵۰ **جواب**

۱۴۴۴۴۰۵ (۳۱)

۷۷۴۹

۱۴۷۹۹۴۲۵

۴۵۷۷۷۰

۱۱۵۱۰۸۳۵

۱۱۵۱۰۸۳۵

۱۲۷۴۲۲۹۴۳۲۵ **جواب**

Handwritten notes in Persian script, likely providing commentary or additional calculations related to the problems.

$$4 \div 04 < 2431 \quad (18)$$

$$4 \div 04 < 2431$$

$$920 < 2$$

جواب 11

$$10 \div 2244491 \quad (12)$$

$$0 \div 2244491$$

$$9 \div 944491$$

$$101111 \div 10$$

$$20 \div 2490449 \quad (15)$$

$$2 \div 2490449$$

$$022249$$

جواب 2

$$44 \div 2490449 \quad (19)$$

$$1 \div 2490449$$

$$9 < 121$$

$$12444444$$

$$12 \div 4091449 \quad (22)$$

$$12 \div 4091449$$

$$1291449$$

$$21004$$

جواب 42

$$10 \div 240449 \quad (21)$$

$$10 \div 240449$$

$$249449$$

$$94 \div 240449 \quad (23)$$

$$94 \div 240449$$

$$129449$$

$$29 < 32$$

جواب 94

$$11 \div 149140 \quad (24)$$

$$11 \div 149140$$

$$109140$$

$$999.2$$

$$22 \div 2414041 \quad (25)$$

$$22 \div 2414041$$

$$22$$

$$22$$

$$124$$

$$124$$

$$200$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$22 \div 240449 \quad (26)$$

$$22 \div 240449$$

$$22$$

$$22$$

$$124$$

$$124$$

$$200$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$22 \div 240449 \quad (27)$$

$$22 \div 240449$$

$$22$$

$$22$$

$$124$$

$$124$$

$$200$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$22 \div 240449 \quad (28)$$

$$22 \div 240449$$

$$22$$

$$22$$

$$124$$

$$124$$

$$200$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$224$$

$$K N \div 0.4 N I M (K)$$

$$K N 0) 0.4 N I M (149.0 M \frac{1 M}{K N})$$

$$\begin{array}{r} K N \\ K N 4 \\ \hline 5. N \\ K N \\ K. 4 \\ \hline 1.1 \\ 1.2 \\ \hline 1.15 \\ 1.5 \\ \hline 1.0 \end{array}$$

$$K N \div K 0.0 I M (K 9)$$

$$K N) K 0.0 I M (17. K \frac{15}{K N})$$

$$\begin{array}{r} K N \\ K N 0 \\ \hline 1 N. N \\ 11.15 \\ \hline 9 M 4 \\ 1.24 M \\ \hline 14 M 1 \\ 150 \end{array}$$

$$0 N M \div 4.0 0 N 9 I M 9 (M 2)$$

$$0 N M) 4.0 0 N 9 I M 9 (1 N. 9 2 N \frac{15}{0 N M})$$

$$\begin{array}{r} 0 N M \\ K N K N \\ \hline 11.55 \\ 0.91 \\ K 1.12 \\ \hline N. N M \\ K 1.1 \\ \hline K N 2.9 \\ \hline 11.55 \end{array}$$

$$K 0 2 \div K N 0.4 I M 0 (K 1)$$

$$K 0 2) K N 0.4 I M 0 (94.129 \frac{1.15}{K 0 2})$$

$$\begin{array}{r} K N I M \\ K N K 1 \\ \hline 11.15 \\ K 9.41 \\ \hline K 1.04 \\ 1.0 M \\ \hline 2.1 N \\ K M 9.0 \\ \hline K N I M \end{array}$$

$$2 K M \div 0.4 0 N M K (K N)$$

$$2 K M) 0.4 0 N M K (2.4 M \frac{10.6 N}{2 K M})$$

$$\begin{array}{r} 0.1541 \\ 0.09 M \\ 0.1541 \\ \hline 0.4555 \\ M 9 M 1 \\ \hline 5.21 M 2 \\ \hline 11.949 \\ 0.121 \end{array}$$

$$49 M \div K 9.1 2 4.0 M (M 2)$$

$$49 M) K 9.1 2 4.0 M (N M 11 \frac{1 M}{49 M})$$

$$\begin{array}{r} K 2.25 \\ \hline 11.04 \\ \hline 5.29 \\ 2.20 \\ \hline 49 M \\ \hline 1.1 M \\ \hline 49 M \\ \hline 1 M. 2 \end{array}$$

$$9.1 2 9 \div K N 0.4 1 2 9 (K 4)$$

$$9.1 2 9) K N 0.4 1 2 9 (M N 99 \frac{11.6 N}{9.1 2 9})$$

$$\begin{array}{r} K 94 M 2 \\ K 9 M 1 2 \\ \hline K 9.014 \\ \hline 9.1.19 \\ \hline 1.1911 \\ \hline 9.1.10 \\ \hline 1.1911 \\ \hline 11.6 N \end{array}$$

$$1.2 9 \div 9.0 4 N M 2 (K 0)$$

$$1.2 9) 9.0 4 N M 2 (1.11. \frac{2.1}{1.2 9})$$

$$\begin{array}{r} 2.2 N 5 \\ \hline 2.45 \\ \hline 2.1 M \\ \hline 2.45 \\ \hline 2.121 \end{array}$$

باب دوم اعمال مرکب

سوالات نمبری (۱) تحویل جنس اعلیٰ کی جنس ادنیٰ کی طرف

(۱) ۵۱۳ روپیہ کی پائیان اور ۳۲۹ (۲) دو ہزار روپیہ کی پائیان اور دو ہزار

اشرفیوں کے روپیہ بناؤ اشرفیوں کے آنہ بناؤ

$$\begin{array}{r} ۲۰۰۰ \text{ روپیہ} \\ ۱۴ \\ \hline ۳۲۰۰۰ \text{ آنہ} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۱۳ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \\ \hline ۸۲۰۸ \text{ آنہ} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۳۸۱۲۰۰۰ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۹۱۸۹۹ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۳۰۰۰ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \text{ آنہ} \\ \hline ۵۲۹۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۲۹۲ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \text{ آنہ} \\ \hline ۵۲۹۲ \end{array}$$

(۳) ۳۷ روپیہ ۱۰ سر کی پائیان اور سپدرہ آنہ ساڑھے چھ پائیسو بمبئی پائیان بناؤ

$$\begin{array}{r} ۱۵ \text{ آنہ} \\ ۱۲ \\ \hline ۱۸۰ \text{ پائیان} \\ ۴ \frac{1}{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۷ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \\ \hline ۴۳۲ \text{ آنہ} \\ ۱۰ \\ \hline ۴۳۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۵۳۰۲ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

(۴) ۵۷ روپیہ ۱۰ آنہ ۶ پائی کی پائیان اور ۲۲۰ اشرفیوں کے آنہ بناؤ

(۵) ۴۷ روپیہ ۱۰ آنہ ۱۰ پائی کی پائیان اور ۸۵ روپیہ ۱۰ پائی کی پائیان بناؤ

$$\begin{array}{r} ۴۷ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \\ \hline ۷۵۲ \text{ آنہ} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۷۵ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \\ \hline ۱۲۱۰ \text{ آنہ} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۹۱۸۹۹ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۹۱۸۹۹ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۵ \text{ روپیہ} \\ ۱۶ \\ \hline ۵۶۳۲ \text{ آنہ} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۹۱۸۹۹ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۹۱۸۹۹ \text{ پائیان} \\ ۱۶ \text{ اشرفیان} \\ \hline ۳۲۹ \end{array}$$

(۴) ۲۳ من کے سیر اور ۲۵ اسیر کی چٹانک بناؤ
 (۵) ۲۹ روپیہ ۱۰ پائی کی پائیان اور ۱۳۷۳ اشرفیوں کے آٹہ بناؤ

اول ۲۹ روپیہ
 $\frac{16}{12}$
 $\frac{27}{12}$
 ۲۳ من
 $\frac{20}{920}$ سیر
 جواب جز اول

پائیان جواب جز اول
 $\frac{12}{5488}$
 دوم ۳۰ ۱۳ اشرفیان
 دوم ۲۵ اسیر

۲۱۹۹۸ روپیہ
 $\frac{14}{3513788}$
 جواب جز دوم
 ۲۰۰۰ چٹانک جواب جز دوم

(۸) ۲۷ سیر کے تولہ اور ۱۱ من کی چٹانک بناؤ (۹) ۳۷ من ۳ سیر ۱۱ چٹانک کے تولہ اور ۱۱ من ۳ سیر ۵ چٹانک کے ماشے بناؤ

۲۷ سیر
 $\frac{80}{2140}$ تولہ
 جواب جز اول

۱۱ من
 $\frac{20}{3720}$ سیر
 $\frac{14}{2000}$ چٹانک
 جواب جز دوم

(۱۰) ۳ من ۱۵ سیر ۱۲ چٹانک ۱۲ تولہ کے تولہ اور ۱۲ من ایک سیر تولہ کی رتیاں بناؤ

۳ من
 $\frac{20}{145}$ سیر
 $\frac{14}{2802}$ چٹانک
 جواب جز اول

۱۲ من
 $\frac{12}{12022}$ تولہ
 جواب جز اول

۱۲ من
 $\frac{20}{541}$ سیر
 $\frac{12}{23888}$ تولہ
 جواب جز دوم

۱۲ من
 $\frac{12}{6538454}$ تولہ
 جواب جز دوم

(۱۱) ۱۵ من ۹ سیر ۹ چٹانک کے تولہ اور ۱۵ من ۳ سیر ۵ چٹانک کی چٹانک بناؤ

۱۵ من
 $\frac{20}{4421}$ سیر
 $\frac{14}{9431}$ چٹانک
 جواب جز اول

۱۵ من
 $\frac{20}{4421}$ سیر
 $\frac{14}{9431}$ چٹانک
 جواب جز اول

۱۵ من
 $\frac{20}{4421}$ سیر
 $\frac{14}{9431}$ چٹانک
 جواب جز اول

(۱۲) ۶ اسیر کی رتیاں اور ۵ اسیر چاول بناؤ (۱۳) ۲۷ پوسیر ۱۰ ادھیوں کی چٹانک اور ۳ اسیر ۱۴ چٹانک کی چٹانک بناؤ

۲۷ پوسیر

۲۷ ادھیان

۱۲۸ چٹانک = جواب جز اول

۳ اسیر

۳ چٹانک جواب جز دوم
(۱۵) ۹ چٹانک ۹ تولہ کی رتیاں ۳ اسیر ۹ چٹانک
۷ رتیوں کی رتیاں بناؤ

۷ چٹانک

۵ تولہ

۱۲ ۶۴۸ ماش

۵۱۸۴ رتیاں جواب جز اول

۳۱۴ اسیر

۵۷ چٹانک

۵ تولہ

۱۲ ۳۴۳۰ ماش

۲۷۹۷ رتیاں جواب جز دوم

۱۲۲۸۸ رتیاں جواب جز اول

۱۰۵ اسیر

۱۰ تولہ

۱۲ ۱۰۰۸۰۰ ماش

۸۰۶۴۰۰ رتیاں

۶۴۵۱۲۰۰ چاول جواب جز دوم

(۱۳) ۹ تولہ ۷ ماش ۲۲ رتیوں کی رتیاں اور ۲ اسیر

۱۱ چٹانک ۲۰ تولہ کی رتیاں بناؤ

اول ۹ تولہ

۱۲ ۱۱۳۵ ماش

۱۰۴۲ رتیاں

جواب جز اول

۱۴ چٹانک

۳۳ تولہ

۱۲ ۲۳۵ ماش

۲۸۲۰ رتیاں

جواب جز دوم

(۱۶) ۳۳ میل ۷ فرنگ کی میٹ اور ۲ فرنگ
۳ میل ۷ فرنگ کے گز بناؤ

اول ۳۳ میل

۱۹۱ فرنگ

۳۸۲۰

۳۸۲۰

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

دوم ۲۰ فرنگ

۱۲۴۰۰

۱۲۴۰۰

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ فرنگ

۱۲۴۰۰

۱۲۴۰۰

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ فرنگ

۱۲۴۰۰

۱۲۴۰۰

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۱۲۴۰۰

۱۲۴۰۰

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

۲۰ گز

(۱۷) ۳۵ گز ۱۲ انچ کے انچ اور (۱۸) ۲ فرسنگ ۲ میل ۲ فرسنگ ۰۰ گز کے
۵ فرسنگ ۱۷ گز ۲ فیٹ کے انچ بناؤ
اول ۳ فرسنگ ۵ گز ۱۳ انچ

$$\begin{array}{r} ۳۰ \\ ۷۵ \\ ۳۶ \\ \hline ۱۰۲۰ \\ ۲۲۰ \\ \hline ۱۲۴۰ \end{array}$$

انچ جواب جز اول
دوم ۵ فرسنگ ۱۷ گز ۲ فیٹ

$$\begin{array}{r} ۲۲۰ \\ ۱۲۷۱ \\ ۳ \\ \hline ۳۸۱۵ \\ ۱۲ \\ \hline ۴۵۷۸۰ \end{array}$$

۱۳۲ گز
۱۷۷۲۰ گز
۳
۴۴۱۶۰
۵ میل ۲۰۰ گز ۳ انچ
۱۷۹۰ گز

انچ جواب جز دوم
۳۴
۳۲۲۰۰۳
۲۰
۴۳
۳
۱۸۹ گز
۲ جریب ۷ گٹھ ۲ گز

جواب جز اول
۱۸۹ گز
۲ جریب ۷ گٹھ ۲ گز

انچ جواب جز دوم
(۱۹) ۳۵ گز ۳ گز کی گڑھ اور ۳۵ گز ۴ گز کی گڑھ بناؤ
۳۵ گز ۳ گز

۱۹ گز
۱۱۷۱ گز
۳۵ گز ۴ گز

۱۹ گز
۵۹۲۷ گز
۲۱) ۵۲ ایکڑ ۳ روڈ کے پورے اور ۱۲ گز مربع بناؤ

جواب جز دوم
۳
۱۷۳۳ گز
۲۲) ۷ ایکڑ ۱۲ پورے کے پورے اور ۲۹ گز مربع بناؤ
۷ ایکڑ ۱۲ پورے

جواب جز اول
۲۸ روڈ
۲۰
۱۱۳۲ پورے
۲۹ گز مربع
۹
۲۶۱ فیٹ مربع
۱۲۲۷

جواب جز اول
۸۷۹۰ پورے
۱۶ گز مربع ۸ فیٹ مربع
۱۶۱ فیٹ
۱۲۲۷

انچ مربع جواب جز دوم
۲۲۵۲
۲۳۱۸۲

(۲۳) ۳۸ اگر مکعب کے فیٹ مکعب اور ۷ گز مکعب (۲۷) ۲۳ گز مکعب و ۱۰۰۰ انچ مکعب کے انچ مکعب
۲۰ فیٹ مکعب کے انچ مکعب بناؤ اور ۲ گز مکعب ۳۳ فیٹ مکعب کے انچ مکعب بناؤ
۳۸ گز مکعب

۲۳ گز و ۱۰۰۰ انچ مکعب

$\frac{۲۷}{۱۶۱}$

$\frac{۲۷}{۱۶۱}$

$\frac{۱۷۲۸}{۲۷۲۸}$

$\frac{۳۲۵۶}{۱۰۳۷۸}$

انچ مکعب جواب جز اول
۱۲ گز مکعب و ۲۳ فیٹ مکعب

$\frac{۲۷}{۳۲۷۷}$

$\frac{۱۷۲۸}{۱۲۰۹۶}$

$\frac{۱۷۲۸}{۱۲۰۹۶}$

انچ مکعب جواب جز دوم بناؤ
۵۱۸۲

(۲۶) ۱۷۲۸ بیگہ کی کچے بیگہ اور ۲۲ بیگہ کے بیوا

۱۷۲۸ بیگہ

۳۱۸۲ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۲۰ بیگہ

۲۷ فیٹ مکعب جواب جز اول

۷ گز مکعب ۲۰ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

$\frac{۱۷۲۸}{۳۲۵۶}$

$\frac{۳۲۵۶}{۱۰۳۷۸}$

انچ مکعب جواب جز دوم

۱۲ گز مکعب و ۲۳ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

۷ گز مکعب ۲۰ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

$\frac{۱۷۲۸}{۳۲۵۶}$

$\frac{۳۲۵۶}{۱۰۳۷۸}$

انچ مکعب جواب جز دوم

۱۲ گز مکعب و ۲۳ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

۷ گز مکعب ۲۰ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

$\frac{۱۷۲۸}{۳۲۵۶}$

$\frac{۳۲۵۶}{۱۰۳۷۸}$

انچ مکعب جواب جز دوم

۱۲ گز مکعب و ۲۳ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

۷ گز مکعب ۲۰ فیٹ مکعب

۲۷ فیٹ مکعب

(۳۰) ۵ مہینے ۲ ہفتہ ۴ دن کے گھنٹہ اور ۲ ہفتہ ۵ دن ۵ گھنٹہ کے سکند بناؤ

۵ مہینے و ۳ ہفتہ و ۴ دن ۲ ہفتہ و ۵ دن و ۵ گھنٹہ

۴
۱۹۴ دن

۴
۲۳ ہفتہ

۲۴
۴۹

۴
۱۹۵ دن

۳۵۸
۴۱ گھنٹہ

۲۴
۴۶۰

۴۰
۲۸۰۲۴۰ منٹ

۳۹۶۰ گھنٹہ جواب جزا اول

۴۰
۱۹۸۱۵۴۰ سکند جواب جز دوم

سوالات نمبری (۲) تحول خمس ادنیٰ کی خمس اعلیٰ کی طرف
(۱) ۴۰۲۲۴۰ آٹھ لاکھ روپیہ اور ۸۰۰۰ پائیوں کے روپیہ بناؤ

$$14 = 2 \times 7 \left\{ \begin{array}{l} 7 \overline{) 402240} \\ 7 \overline{) 194400} \end{array} \right. \text{اول}$$

۱۴ = ۲ × ۷ { ۷ ۱۹۴۴۰۰
۷ ۱۹۴۴۰۰
جواب ۱۹۴۴۰۰ روپیہ

$$13 = 3 \times 4 \left\{ \begin{array}{l} 3 \overline{) 150080} \\ 3 \overline{) 33020} \end{array} \right. \text{دوم}$$

۱۳ = ۳ × ۴ { ۳ ۱۵۰۰۸۰
۳ ۳۳۰۲۰
جواب ۱۵۰۰۸۰ روپیہ

$$14 = 2 \times 7 \left\{ \begin{array}{l} 7 \overline{) 125042} \\ 7 \overline{) 31242} \end{array} \right. \text{جواب}$$

۱۴ = ۲ × ۷ { ۷ ۱۲۵۰۴۲
۷ ۳۱۲۴۲
جواب ۱۲۵۰۴۲ روپیہ

(۲) ۱۵۸۹۴۰ ڈبل پیسوں کے روپیہ اور ۱۵۸۹۴۰ پائیوں کے روپیہ بناؤ

$$42 = 6 \times 7 \left\{ \begin{array}{l} 7 \overline{) 158940} \\ 7 \overline{) 21420} \end{array} \right. \text{اول}$$

۴۲ = ۶ × ۷ { ۷ ۱۵۸۹۴۰
۷ ۲۱۴۲۰
جواب ۲۱۴۲۰ روپیہ

$$192 = 12 \times 16 \left\{ \begin{array}{l} 12 \overline{) 158940} \\ 12 \overline{) 132450} \end{array} \right. \text{دوم}$$

۱۹۲ = ۱۲ × ۱۶ { ۱۲ ۱۵۸۹۴۰
۱۲ ۱۳۲۴۵۰
جواب ۱۳۲۴۵۰ روپیہ

(۱۴) ۱۷۷-۱۸۸ آنوں کی اشرفیاں اور ۵۰۰۰۰ روپیوں کی اشرفیاں بناؤ

$$\begin{array}{l} \text{اول } 177-188 \text{ } \left\{ \begin{array}{l} 14 \overline{) 280000} \\ 14 \overline{) 30000} \\ 14 \overline{) 180000} \end{array} \right. \\ 254 = 14 \times 14 \end{array}$$

۹ روپیہ ۱۸۷۵ اشرفیاں جواب

دوم ۵۰۰۰۰ روپیہ ۳۱۲۵ اشرفیاں جواب

(۱۷) ۲۸۴۰۶۱ ڈھروں کے روپیہ اور ۸۷۶۸۷۹۸۷ کے پونڈ شلنگ بناؤ

اول ۲۸۴۰۶۱ ڈھروں کے روپیہ

ایک ڈھری ۱۰۱۵۷

ایک ڈھری ۱۰۱۵۷

ایک ڈھری ۱۱۰۹ روپیہ جواب

دوم ۸۷۶۸۷۹۸۷

۲۹ شلنگ ۶ پونڈ جواب

(۵) ۱۰۱۰۱۰۱۰ پائونڈ کی اشرفیاں اور ۱۲۳۲۹ ادنیوں کے روپیہ بناؤ

$$\begin{array}{l} \text{اول } 101010 \text{ } \left\{ \begin{array}{l} 12 \overline{) 101010} \\ 12 \overline{) 282828} \\ 12 \overline{) 528} \end{array} \right. \\ 192 = 12 \times 12 \end{array}$$

۴ پائی ۱۲۸۳۳۳ اشرفیاں جواب

دوم ۱۲۳۲۹ ادنیوں کے روپیہ

۱۳ روپیہ ۳۸۵۲ جواب

(۹) ۳۵۰۰۰ ڈبل پیسوں کے روپیہ ۵۸۸۸۸ ڈیڑھ پائی کے روپیہ بناؤ

$$\begin{array}{l} \text{اول } 35000 \text{ } \left\{ \begin{array}{l} 14 \overline{) 35000} \\ 14 \overline{) 248} \end{array} \right. \\ 42 = 14 \times 3 \end{array}$$

۱۲ روپیہ ۲۴۸ جواب

دوم ۵۸۸۸۸ ڈیڑھ پائی کے روپیہ

۱۲ روپیہ ۲۴۸ جواب

۱-۱-۱۲ روپیہ ۲۴۸ جواب

(۷) ۷۸۵۰۰ پھانکوں کے سن اور ۱۰۸۱۹۰ اتوں کے سن بناؤ

$$\begin{array}{l} \text{اول } 78500 \text{ } \left\{ \begin{array}{l} 14 \overline{) 78500} \\ 14 \overline{) 2328} \end{array} \right. \\ 42 = 14 \times 3 \end{array}$$

۲۸ سیر ۵۸ سن جواب

$10 = 14 \times 0 \left\{ \begin{array}{l} 9 \mid 1019 \text{ م 22} \\ 14 \overline{) 1414} \text{ م 4} \\ 20 \overline{) 1414} \text{ م 7} \end{array} \right.$

(۸) ۲۳۴۵۸۲۰ رقمیوں کے من اور ۱۰۸۲۳۴۵۷۹۱۰ پیرس میں جواب

اول

$$\begin{array}{r} 12 \text{ م } 5 \text{ ن } 12 \\ 12 \text{ م } 29 \text{ م } 22 \\ 5 \text{ م } 2 \text{ م } 35 \\ 12 \text{ م } 1 \text{ م } 12 \\ 20 \text{ م } 3 \text{ م } 5 \end{array}$$

۱۷ رقی تے ماشہ چٹانک ۲۵ سپرے من جواب

$140 = 20 \times 7$

(۹) ۱۰۰۰۰ اسیوں کے من اور ۱۲۸۲۱ گناہوں کے سیراؤ

اول .....
۲۵۰۴

۲۰ سیر ۱۲ من

دوم ۲۸۲۱
۵۸۶۸۱۰
۳۱۲

(۱۰) ۲۲۹ ۶۰۱ ماشین کے آئین ۳۵ ۳۱۷۷ ۵ چانورون کے من تباؤ

اول ۲۲۹۶۰۱
۵۰ ماش ۳۳۹۱
۱۴۰ ماش ۳۱۲۶
۲۰ ماش ۲۳۹

۵۸ شہ سہ تونہ ۲ چٹانک ۳۹ سیرہ من جواب

دوم ۳۵۴۱۳۱
۱۳۱۳۴۳۱۳۱
۱۳۱۳۴۳۱۳۱
۱۳۱۳۴۳۱۳۱
۱۳۱۳۴۳۱۳۱
۱۳۱۳۴۳۱۳۱

۱۰ جانولہ رقی ۹ ہشت ۴ تولہ اچٹانک ہسیر جواب

۱۴) ۳۱۲۸۴۷

۵۱ ۱۹ ۵۵ ۷۰

نہ تو کہ ہم پختہ ملک ۹۱ دہری جواب

دوم ۱۰۰۸۰۰

۱۲۶۰۰۰ ایک اونی

ایک ادبی ۳۵۰ من

(۱۲) ۲۳۷۰ گزیتوں کے گز اور ۱۲۸۳۳ گزیتوں کے جریسین بناؤ

اولی سہ ماہی ۱۹۱۷

۱۵ آذر ۱۳۸۱ گز

يوم ١٢ ٨٢٢

45) 1804071000

الحمد لله رب العالمين
الحمد لله رب العالمين

(۱۳) ۲۷۲ یوگروں کے گٹہ اور ۳۰۰۶۶ یوگروں کے گٹہ بناو

اول ۱۲۱۳۴۵۶۷۸۹۱۰۱۱۱۲

11 12 13 14

گز ۹۷۰ . اگہ

۴۴ ۳۰۰ ۴۵

۲۲ ۱۰۰ گد

جواب

(۱۷) ۲۷۳۱ اگل کے گزینا اور ۲۰۷۲ سو کے گز

اول، ۲۸، ۲۹، ۳۰

۱۷) ۹. ۹۴۰

جواب

$$24 = 2 \times 12 \left\{ \begin{array}{r} 12 \overline{) 24} \\ \underline{24} \\ 0 \end{array} \right. \text{مجموع}$$

۳۰۰ گز

(۱۵) ۳۶۰۹۰ فیٹ کے میل اور ۱۰۳۴۳ گزوں کے فرسنگ بناؤ

۴۴ ۴.۹. ۱۰۱

۲۲۰ = ۱۱ × ۲۰ { $\frac{۲۰}{۱۰} = ۲$ } ۵۰ کمر

۵۰ گز ۶ فرسنگ ۶ میل جواب

$\sqrt{1 \dots 49}$ کا

$220 = 11 \times 20$

افیت ۵۶	۳۳	۱۰
۱۱	۱۶	۱۰
۲۱	۱۵	۱۰

۵۶

روز ۱۳۵

$$P_2 = 11 \times P_1 \left\{ \begin{array}{l} 11 \quad 12 \quad 4.50 \\ 25 \quad 11 \quad 10.50 \text{ باقی } 4 \\ 2 \quad 0.42 \text{ باقی } 14 \end{array} \right\} \text{گز. 5.0}$$

اول

$34 = 3 \times 12$ $\left\{ \begin{array}{l} 12 \text{ راجی } 0.1690 \\ 34 \text{ راجی } 1.0811 \end{array} \right\}$
 $20 = 11 \times 2$ $\left\{ \begin{array}{l} 11 \text{ راجی } 1.3479 \\ 20 \text{ راجی } 0.4912 \end{array} \right\}$

دوم ۱۰۳۸۱۸۳۳

$22 = 2 \times 11$

$$\begin{array}{r}
 11 \overline{) 4120} \\
 \underline{22} \\
 1900 \\
 \underline{22} \\
 1600 \\
 \underline{22} \\
 1380 \\
 \underline{22} \\
 1160 \\
 \underline{22} \\
 940 \\
 \underline{22} \\
 720 \\
 \underline{22} \\
 500 \\
 \underline{22} \\
 280 \\
 \underline{22} \\
 60 \\
 \underline{22} \\
 16
 \end{array}$$

باقی 16

۴۳۷

۱۰۰ گز ۶ فرنگ ۱ میل ۱۱ فرسنگ جواب

$214 = 11 \times 19 \times 1 \times 1$

سکرس جواب

(۱۹) ۱۰۸۹۷۷ بسوونکے ایکڑ بناؤ ۳۳ سوہ کا ایکڑ ۷۳، ۷۴، ۷۵ بسوانیوں کے بگہ

اول

$$32 = 8 \times 4 \left\{ \begin{array}{l} \sqrt{10964} \\ \sqrt{24 \ 222} \\ \hline \text{مجموعه } 30.5 \text{ کیلو} \end{array} \right.$$

”

سوالهای شماره ۵ تا ۸

جواب

[illegible]

اول

اول آ ۲ ۳ ۱۲ ۱۳ ۱۴
اول ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷

جواب

[illegible]

49

۵۱

(۲۱) ۲۰۰۰۰ پوں کے ایکڑ اور ۲۰۰۰۰ ایچ مربع کے گز مربع بناؤ

اول

اول ۲۰۰۰

جواب

$$\begin{array}{r} 21 \overline{) 500} \\ \underline{42} \\ 80 \\ \underline{84} \\ 160 \\ \underline{168} \\ 80 \end{array}$$

۱۴۴ = ۱۲ × ۱۲ { $\frac{15}{12}$ باقی ۲۰۰۰۰ دوم
 $\frac{14}{12}$ باقی ۴۴۴۴
 $\frac{9}{12}$ باقی ۳۸ } ۱۲۸ باقی ۱۰

۱۲۸ ایک مہینے

۱۲۸ انجمن فیت، ۱۵ گزم، جواب

(۲۲) ۲۰۰۰۰۰ مکعب انچ کے مکعب گز اور ۱۳۸۲۹ انچ مکعب کے مکعب گز بناؤ

اول $1428 = 12 \times 12 \times 12$ { $\begin{array}{r} 12 \overline{) 200000} \\ 12 \overline{) 14400} \\ 12 \overline{) 1388} \\ 12 \overline{) 115} \\ 12 \overline{) 9} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{اب ۱} \\ \text{ب ۱۰} \\ \text{ب ۸} \\ \text{ب ۱۱۵} \\ \text{ب ۹} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{۱۲۸ مکعب انچ} \\ \text{۱۲۸ مکعب فٹ} \end{array}$ $24 = 9 \times 3$

۱۲۸ انچ مکعب ۱۲۸ مکعب فٹ مکعب گز مکعب جواب

دوم $1428 = 12 \times 12 \times 12$ { $\begin{array}{r} 12 \overline{) 200000} \\ 12 \overline{) 15000} \\ 12 \overline{) 900} \\ 12 \overline{) 80} \\ 12 \overline{) 64} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{اب ۱} \\ \text{ب ۱۰} \\ \text{ب ۸} \\ \text{ب ۱۱۵} \\ \text{ب ۹} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{۱۲۸ مکعب انچ} \\ \text{۱۲۸ مکعب فٹ} \end{array}$ $24 = 9 \times 3$

۱۲۸ مکعب انچ ۱۲۸ مکعب فٹ مکعب گز جواب

(۲۳) ۱۰۶۹۲۱ مکعب انچ اور ۱۸۰۸۳۱ مکعب انچ کے مکعب گز بناؤ

اول $1428 = 12 \times 12 \times 12$ { $\begin{array}{r} 12 \overline{) 106921} \\ 12 \overline{) 8910} \\ 12 \overline{) 427} \\ 12 \overline{) 41} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{اب ۱} \\ \text{ب ۱۰} \\ \text{ب ۸} \\ \text{ب ۱۱۵} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{۱۵۱۳ مکعب انچ} \\ \text{۱۵۱۳ مکعب فٹ} \end{array}$ $24 = 9 \times 3$

۱۵۱۳ انچ مکعب ۱۵۱۳ مکعب فٹ مکعب گز جواب

دوم $1428 = 12 \times 12 \times 12$ { $\begin{array}{r} 12 \overline{) 106921} \\ 12 \overline{) 15000} \\ 12 \overline{) 1255} \\ 12 \overline{) 103} \\ 12 \overline{) 11} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{اب ۱} \\ \text{ب ۱۰} \\ \text{ب ۸} \\ \text{ب ۱۱۵} \\ \text{ب ۹} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{۱۱۹ مکعب انچ} \\ \text{۱۱۹ مکعب فٹ} \end{array}$ $24 = 3 \times 9$

۱۱۹ مکعب انچ ۱۱۹ مکعب فٹ مکعب گز جواب

(۲۴) ۴۵۵۳۶۰۰ اور ۲۸۵۷۶۰ مکعب گز کے مکعب بناؤ

اول $2092 = 14 \times 14 \times 14$ { $\begin{array}{r} 14 \overline{) 4553600} \\ 14 \overline{) 20900} \\ 14 \overline{) 2500} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{اب ۱} \\ \text{ب ۱۰} \\ \text{ب ۸} \end{array}$ } $\begin{array}{l} \text{۴۰ مکعب گز} \\ \text{۴۰ مکعب فٹ} \end{array}$

جواب ۴۰ مکعب گز

دفعہ نمبر
مکعب بناؤ
باقی کے
مکعب

سوالات نمبری من جمع مرکب

(۱)			(۲)		
پایانی	آینه	روپیه	پایانی	آینه	روپیه
۶	۹	۱۲	۳	۱۳	۲۲
۰	۱۱	۲۴	۲	۱۵	۲۹
۰	۵	۱۲	۲	۱۳	۱۵۰
۵	۱۱	۱۵۰	۱۳	۱۳	۱۵۰
جواب (۳)			جواب (۴)		
پایانی	آینه	روپیه	پایانی	آینه	روپیه
۳	۲	۲۳	۴۵	۱۳	۲۳
۲	۰	۲۲	۲۲	۱۵	۲۵
۶	۱۵	۲۴	۲۴	۷	۲۵
۴	۱۲	۲۲	۲۲	۱۵	۲۴
۲	۰	۲۰۰	۲۰۰	۲	۱۴۳
جواب (۵)			جواب (۶)		
پایانی	آینه	روپیه	پایانی	آینه	روپیه
۸	۱۳	۳	۴	۱۵	۳۴
۷	۱۲	۲	۴	۱۵	۱۲
۷	۱۵	۲	۲	۱۵	۲۱
۷	۵	۲	۲	۱۳	۱۳
۸	۱۵	۱۱	۸	۴	۸۷
جواب (۷)			جواب (۸)		
پایانی	آینه	روپیه	پایانی	آینه	روپیه
۸	۱۵	۲۲	۲۲	۱۳	۲۳
۲	۱۲	۵۱	۲۵	۱۵	۲۵
۲	۰	۱۱	۲۵	۷	۲۵
۳	۱	۲۲	۲۲	۱۳	۲۴
۱۰	۱۵	۱۱۲	۱۱۲	۲	۱۴۳
جواب (۹)			جواب (۱۰)		
پایانی	آینه	روپیه	پایانی	آینه	روپیه
۲	۵	۱۴	۱۴	۱۳	۱۱
۴	۷	۲۵	۲۵	۱۲	۳۲
۸	۱۰	۱۴	۱۴	۱۳	۱۳
۸	۱۳	۲۳	۲۳	۲	۲۲
۵	۵	۱۱	۱۱	۴	۸۲
جواب			جواب		

(۱۱)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۲)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۳)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۴)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۵)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۶)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۷)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۸)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۱۹)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۲۰)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۲۱)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			
(۲۲)	پانی	آنہ	روپیہ
۳۸	۱۳	۲۲	
۸	۶	۱۷	
۲	۱۲	۹۰	
۱	۱۰	۲۱	
۱۷	۱۰	۱۷	
جواب			

(۲۳)	رتی	ماشته توله سیر	(۲۲)	چاول	رتی ماشه توله
	۵	۱۱	۲	۲	۳
	۴	۱۰	۱	۵	۸
	۲	۴	۲	۲	۵
	۳	۲۰	۳	۳	۴
	۳	۳	۳۹	۲	۸
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله
(۲۵)	اده پنی	سیر	(۲۷)	پوسیری	سیر
	۴	۸		۳	۳۸
	۵	۱۳		۲	۲۰
	۴	۱۰		۱	۳۰
	۲	۲		۰	۱۲
	۴	۳۵		۳	۱۰۳
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله
(۲۶)	دیشی	سیر	(۲۸)	گره	گره
	۴	۸		۱۵	۴۵
	۵	۲		۱۲	۲۸
	۲	۲		۱۳	۵۰
	۲	۲		۱۰	۱۲
	۲	۳۳		۲	۱۹
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله
(۲۹)	گره	گره	(۳۱)	انگن	گره
	۵	۱۵		۱	۱۲
	۴	۱۲		۲	۲۲
	۱۲	۱۰		۰	۲۹
	۱۰	۸		۱	۸۲
	۱	۱۸		۱۳	۱۲۹
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله
(۳۰)	ایچ	فرنگ	(۳۲)	فرنگ	فرنگ
	۱۱	۱		۲	۴
	۹	۲		۳	۸
	۳	۰		۵	۲
	۲	۱		۳۲	۳۲
	۳	۰		۴	۲۲
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله
(۳۳)	گره	فرنگ	(۳۵)	فرنگ	فرنگ
	۱۳۴	۴		۴	۴
	۱۲۱	۲		۵	۸
	۲۳۳	۴		۰	۱
	۲۳۳	۵		۰	۹
	۵۲	۰		۰	۲۴
جواب	رتی	ماشته توله سیر	جواب	چاول	رتی ماشه توله

<p>فیت گز پل (۳۵)</p> <table border="1"> <tr><td>۲</td><td>۱۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۰</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> </table> <p>ایچ گز پل (۳۶)</p> <table border="1"> <tr><td>۱۱</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۰</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۱</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> </table> <p>گز پل فرنگ سیل (۳۷)</p> <table border="1"> <tr><td>۱۲</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۳</td><td>۵</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۳۴</td><td>۱</td><td>۵</td></tr> <tr><td>۴۳</td><td>۴</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۱۹</td><td>۲</td><td>۲</td></tr> </table> <p>بانه گز (۳۸)</p> <table border="1"> <tr><td>۵</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۰</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۰</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۵</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> </table> <p>باشت گز (۳۹)</p> <table border="1"> <tr><td>۴۵</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸۷</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۲</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۰۰</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> </table> <p>ایچ فرنگ فیت مری گز (۴۰)</p> <table border="1"> <tr><td>۱۰۰</td><td>۸</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸۵</td><td>۴</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۷</td><td>۵</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۳۳</td><td>۸</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۷</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> </table>	۲	۱۲	۱	۱	۳	۱	۰	۲	۱	۱	۳	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۱۱	۳	۱	۱۰	۲	۱	۸	۱	۱	۴	۲	۱	۱۱	۱	۱	۱۲	۳	۱	۲۳	۵	۲	۳۴	۱	۵	۴۳	۴	۱	۱۱۹	۲	۲	۵	۲	۱	۰	۱	۱	۸	۰	۱	۱۰	۱	۱	۲۵	۰	۱	۴۵	۳	۱	۸۷	۲	۱	۸	۱	۱	۳۲	۰	۱	۲۰۰	۲	۱	۱۰۰	۸	۱	۸۵	۴	۱	۳۷	۵	۱	۱۳۳	۸	۱	۲۷	۳	۱	<p>پل فرنگ (۳۵)</p> <table border="1"> <tr><td>۵</td><td>۳۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۲۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲</td><td>۱۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۲۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۲</td><td>۱۰</td><td>۱</td></tr> </table> <p>ایچ فیت گز (۳۶)</p> <table border="1"> <tr><td>۵</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۸</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۰</td><td>۱</td><td>۱</td></tr> </table> <p>ایچ فیت گز پل (۳۷)</p> <table border="1"> <tr><td>۴</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۲</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲</td><td>۳</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۲</td><td>۲</td><td>۱</td></tr> </table> <p>گز فرنگ سیل (۳۸)</p> <table border="1"> <tr><td>۳۵</td><td>۱۳۴</td><td>۴</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۴</td><td>۴</td></tr> <tr><td>۴</td><td>۴</td><td>۴</td></tr> <tr><td>۵</td><td>۲</td><td>۱۵۴</td></tr> <tr><td>۴۴</td><td>۱۳۵</td><td>۲</td></tr> </table> <p>کره بانه گز (۳۹)</p> <table border="1"> <tr><td>۱۸۸</td><td>۱</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۲۹۴</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۳۸</td><td>۱</td><td>۳</td></tr> <tr><td>۱۴۹</td><td>۱</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۹۸۷</td><td>۰</td><td>۱</td></tr> </table> <p>تسو گز (۴۰)</p> <table border="1"> <tr><td>۱۵</td><td>۲۵</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۱۴</td><td>۳۴</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۲۰</td><td>۲۰</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳۳</td><td>۱۸</td><td>۱</td></tr> <tr><td>۳</td><td>۱۲۲</td><td>۱</td></tr> </table>	۵	۳۳	۱	۴	۲۱	۱	۲	۱۳	۱	۴	۲۱	۱	۲۲	۱۰	۱	۵	۲	۱	۸	۱	۱	۴	۰	۱	۴	۲	۱	۳۰	۱	۱	۴	۳	۱	۱۲	۲	۱	۴	۲	۱	۲	۳	۱	۳۲	۲	۱	۳۵	۱۳۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۲	۱۵۴	۴۴	۱۳۵	۲	۱۸۸	۱	۲	۲۹۴	۰	۱	۳۳۸	۱	۳	۱۴۹	۱	۲	۹۸۷	۰	۱	۱۵	۲۵	۱	۱۴	۳۴	۱	۲۰	۲۰	۱	۳۳	۱۸	۱	۳	۱۲۲	۱	<p>جواب (۳۵)</p> <p>جواب (۳۶)</p> <p>جواب (۳۷)</p> <p>جواب (۳۸)</p> <p>جواب (۳۹)</p> <p>جواب (۴۰)</p>
۲	۱۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۰	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۱	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱۱	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۱۰	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۸	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱۱	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۱۲	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۲۳	۵	۲																																																																																																																																																																																										
۳۴	۱	۵																																																																																																																																																																																										
۴۳	۴	۱																																																																																																																																																																																										
۱۱۹	۲	۲																																																																																																																																																																																										
۵	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۰	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۸	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۱۰	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۲۵	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۴۵	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۸۷	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۸	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۳۲	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۲۰۰	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۱۰۰	۸	۱																																																																																																																																																																																										
۸۵	۴	۱																																																																																																																																																																																										
۳۷	۵	۱																																																																																																																																																																																										
۱۳۳	۸	۱																																																																																																																																																																																										
۲۷	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۵	۳۳	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۲۱	۱																																																																																																																																																																																										
۲	۱۳	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۲۱	۱																																																																																																																																																																																										
۲۲	۱۰	۱																																																																																																																																																																																										
۵	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۸	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۳۰	۱	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۱۲	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۴	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۲	۳	۱																																																																																																																																																																																										
۳۲	۲	۱																																																																																																																																																																																										
۳۵	۱۳۴	۴																																																																																																																																																																																										
۴	۴	۴																																																																																																																																																																																										
۴	۴	۴																																																																																																																																																																																										
۵	۲	۱۵۴																																																																																																																																																																																										
۴۴	۱۳۵	۲																																																																																																																																																																																										
۱۸۸	۱	۲																																																																																																																																																																																										
۲۹۴	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۳۳۸	۱	۳																																																																																																																																																																																										
۱۴۹	۱	۲																																																																																																																																																																																										
۹۸۷	۰	۱																																																																																																																																																																																										
۱۵	۲۵	۱																																																																																																																																																																																										
۱۴	۳۴	۱																																																																																																																																																																																										
۲۰	۲۰	۱																																																																																																																																																																																										
۳۳	۱۸	۱																																																																																																																																																																																										
۳	۱۲۲	۱																																																																																																																																																																																										

(۴۷)			(۴۸)			(۴۹)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	پول	رود	ایکڑ
$\frac{1}{2}$ ۲۰	۳۳	۷	$\frac{1}{2}$ ۱۸	۱۳	۸	۳۱	۱	۲۷
$\frac{1}{2}$ ۲۰	۲۵	۷	۱۱	۲۵	۷	۲۸	۲	۲۸
۱۱	۱۷	۴	۱۹	۵۱	۵۱	۲۵	۱	۲۲
۱۸	۹	۳۳	۲۳	۱۴۲	۱۴۲	۲۳	۳	۱۰۱
جواب (۴۹)			جواب (۵۰)			جواب (۵۱)		
پول	رود	ایکڑ	پول	رود	ایکڑ	گرمیج	پول	رود
۳۱	۱	۲۷	۳۳	۱	۲۷	۱۲۱	$\frac{1}{2}$ ۲۳	۳۷
۲۸	۲	۲۸	۱۵	۲	۱۵	۱۲۵	۱۷	۲۵
۱۹	۰	۵۱	۱۱	۱	۲۲	۱۰۲	$\frac{1}{2}$ ۲۰	۱۸
۲۵	۱	۲۲	$\frac{1}{2}$ ۲	۰	۲۲	۹۷	۲۵	۱۲
جواب (۵۱)			جواب (۵۲)			جواب (۵۳)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود
$\frac{1}{2}$ ۱۸	۳۳	۱	$\frac{1}{2}$ ۱۸	۲	۹۸	۱۷۷	۱۷	۲۵
$\frac{1}{2}$ ۱۷	۱۵	۲	۱۱	۱	۲۲	۱۰۰۰	۱۷	۲۵
۱۱	۲۲	۱	۲۲	۰	۲۲	۱۵۳۷	۱۱	۳۳
$\frac{1}{2}$ ۲	۳۵	۰	۲۲	۰	۲۲	۸۷۹	۸	۲۲
جواب (۵۳)			جواب (۵۴)			جواب (۵۵)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود
$\frac{1}{2}$ ۲۳	۱۸	۲	۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۷۷	۱۷	۲۵
۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۰۰۰	۱۷	۲۵	۱۵۳۷	۱۱	۳۳
۸۷۹	۸	۲۲	۱۵۳۷	۱۱	۳۳	۹۳۷	۱۱	۳۳
جواب (۵۵)			جواب (۵۶)			جواب (۵۷)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود
$\frac{1}{2}$ ۲۳	۱۸	۲	۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۷۷	۱۷	۲۵
۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۰۰۰	۱۷	۲۵	۱۵۳۷	۱۱	۳۳
۸۷۹	۸	۲۲	۱۵۳۷	۱۱	۳۳	۹۳۷	۱۱	۳۳
جواب (۵۷)			جواب (۵۸)			جواب (۵۹)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود
$\frac{1}{2}$ ۲۳	۱۸	۲	۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۷۷	۱۷	۲۵
۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۰۰۰	۱۷	۲۵	۱۵۳۷	۱۱	۳۳
۸۷۹	۸	۲۲	۱۵۳۷	۱۱	۳۳	۹۳۷	۱۱	۳۳
جواب (۵۹)			جواب (۶۰)			جواب (۶۱)		
گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود	گرمیج	پول	رود
$\frac{1}{2}$ ۲۳	۱۸	۲	۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۷۷	۱۷	۲۵
۱۷۷	۱۷	۲۵	۱۰۰۰	۱۷	۲۵	۱۵۳۷	۱۱	۳۳
۸۷۹	۸	۲۲	۱۵۳۷	۱۱	۳۳	۹۳۷	۱۱	۳۳

کچی بیکه پنجه بیکه		پکوانسی بونوی بسوه بیکه		(۵۹)
۰	۱	۲۰	۱۵	۱۵
۱۵	۲	۳۰	۱۸	۱۸
۱۴	۴	۴۰	۱۸	۱۸
۱۴	۰	۵۰	۱۵	۱۵
۴۴	۱	۱۲۳	۱۲	۱۲

جواب (۶۱)

گره مرغ گز مرغ		بسوه ابکو		(۶۱)
۱۵	۱۳۴	۱۵	$\frac{1}{4}$ ۱۲	
۱۴	۱۲۰	۱۴	۲۳	
۱۸	۵۴	۱۴	۱۴	
۲۰	۲۰۰	۲۰	۲۰	
۴۲	۰	۲۰	$\frac{1}{4}$ ۴۰	

جواب (۶۲)

پیل گهری		خمر کسب گز کسب		(۶۲)
۱۵	۱۵	۱۱۱	۵۴۴	
۲۰	۲۰	۲۳	۴۲۰	
۲۵	۲۱	۵۵	۸۱۰	
۱۰	۲۰	۴۰	۱۰۰۰	
۴۱	۱۴	۲۵۰	۳۰۰۴	

جواب (۶۵)

پیل گهری دن			پچر دن		(۶۵)
۵	۱۵	۱۵	۵	۳	
۷	۲۰	۲۰	۷	۲	
۸	۲۵	۲۱	۸	۱	
۱۰	۱۰	۲۰	۱۰	۰	

جواب (۶۸)

گپته دن هفته مینه				سکته منت گپته دن		(۶۸)
۱۳	۳	۵	۱۱	۵	۳۹	۴۴
۲۱	۲	۲	۵	۲	۲۲	۳۳
۳۷	۳	۴	۱۴	۴	۲۰	۲۵
۴۱	۳	۵	۱۹	۲	۱۴	۵۹

جواب (۶۹)

منت گپته دن برس				سکته منت گپته دن		(۶۹)
۴	۱۳	۲۳	۱۵	۲	۲۹	۲۸
۷	۲۵	۱۰	۱۴	۲	۱۳	۳۲
۸	۲۵	۲۲	۱۴	۵	۲۱	۲۹
۹	۲۱۳	۱۳	۱۴	۷	۲۳	۱۹

جواب

(۱)				(۲)			
گفته دن هفته سال		گفته دن برس		گفته دن هفته سال		گفته دن برس	
۲۳	۵	۱۳	۱۲	۲۹	۲۲	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۱)				(۲)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۳)				(۴)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۵)				(۶)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۷)				(۸)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۹)				(۱۰)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			
(۱۱)				(۱۲)			
پانی		آنه		پانی		آنه	
۸	۵	۱۳	۱۲	۲۵	۱۳	۲۲۲	۸
۳	۴	۴	۲۲	۳۸	۱۷	۳۱۵	۴
۱۸	۳	۳۹	۳۵	۲۵	۱۳	۲۳۳	۵
۱۵	۴	۴۲	۲۱	۲۸	۲۱	۱۲۹	۷
۱۱	۴	۴۱	۴۲	۰	۲	۱۸۲	۲۸
جواب				جواب			

<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۳ ۳ ۱</p> <p>۵ ۱۲ ۱۲</p>	<p>(۱۳)</p>	<p>توله چشمک سیر</p> <p>۳ ۱۱ ۲۴</p> <p>۱ ۷ ۱۲</p>	<p>(۱۳)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۳ ۳۰ ۷</p> <p>۲ ۲۲ ۱</p> <p>۱ ۲۵ ۰</p>	<p>جواب (۱۴)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۱ ۰ ۳۳</p> <p>۱۲ ۱ ۱۲</p>	<p>جواب (۱۵)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۳۲</p> <p>۳ ۱۲ ۳۲</p>	<p>جواب (۱۶)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۳ ۳۸ ۲۰</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۱۶)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۱۷)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۱۷)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۱۸)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۱۸)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۱۹)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۱۹)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۲۰)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۲۰)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۲۱)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۲۱)</p>
<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱ ۱ ۱۲</p> <p>۳ ۱۲ ۱۲</p>	<p>جواب (۲۲)</p>	<p>چشمک سیر سن</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p> <p>۱۷ ۱۱ ۱۷</p>	<p>جواب (۲۲)</p>

<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>(۳۱)</p>	<p>نسو ۱۴ ۱۸</p>	<p>(۲۹)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۳۲) ۱۲ ۵ ۳</p>	<p>جواب (۳۱) ۲۳ گره ۱۲ ۱۵ ۴</p>	<p>جواب (۳۱)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۳۲) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۳) ۱۳ ۱۰</p>	<p>جواب (۳۳)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۳۴) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۵) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۵)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۳۸) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۶) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۶)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۳۹) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۷) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۳۷)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۴۰) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۱) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۱)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۴۲) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۳) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۳)</p>
<p>بافته گز ۱۲۵ ۳۵</p>	<p>جواب (۴۴) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۵) ۱۳ ۱۱</p>	<p>جواب (۴۵)</p>

ثانیہ	دقیقہ	درجہ	(۴۲)	ثانیہ	دقیقہ	درجہ	(۴۱)
۳۵	۳۰	۱۸۰	۳۰	۱۸	۳۰	۱۸۰	۲۰
۵۰	۲۲	۱۰۸	۱۵	۱۷	۳۰	۱۵	۱۵
۴۵	۵۷	۷۱	۳۰	۱۷	۳۰	۱۵	۵
ثانیہ	دقیقہ	درجہ	(۴۳)	ثانیہ	دقیقہ	درجہ	(۴۳)
۵	۱۰	۱۸۰	۳۴۰	۰	۳۴۰	۰	۰
۴	۱۱	۲۵	۹۰	۲۰	۲۵	۳۵	۳۵
۵۹	۵۸	۱۳۷	۲۹۹	۱۹	۲۵	۲۵	۲۵
سنت	گھنٹہ	دن	(۴۴)	سنت	گھنٹہ	دن	(۴۵)
۲۰	۱۷	۱۷	۲۲	۳۴	۲۲	۱۴	۱۴
۳۵	۲۱	۴	۸	۲۱	۱۳	۳	۳
۴۵	۱۹	۷	۱۳	۵۷	۱۳	۲۹	۲۹
دن	ہفتہ	ہفتہ	(۴۸)	دن	ہفتہ	ہفتہ	(۴۷)
۵	۲	۱۲	۳	۵	۳	۲	۲
۴	۳	۸	۲	۴	۲	۱۳۱	۱۳۱
۴	۲	۳	۰	۵	۰	۱۳۱	۱۳۱
دن	ہفتہ	ہفتہ	(۴۹)	دن	ہفتہ	ہفتہ	(۴۹)
۴	۳۵	۲۷	۳۲	۱۳۱	۳۲	۲۲	۲۲
۴	۴۷	۱۸	۱۹	۳۰	۱۹	۱۳	۱۳
۵	۳۵۲	۸	۱۲	۱۹۹	۱۲	۹	۹
گھنٹہ	دن	ہفتہ	(۵۰)	گھنٹہ	دن	ہفتہ	(۵۱)
۱۱	۲۱۳	۲۹	۲۵	۲۵	۲۵	۳	۳
۲۱	۲۳۱	۱۹	۲۵	۱	۲۵	۴	۴
۱۷	۳۴۹	۴	۱۰	۲۳	۱۰	۲	۲

فصل نمبر (۵) ضرب مرکب

نمبر	پائی	آنہ	روپ	جواب	پائی	آنہ	روپ
(۱)	۱	۱	۲۳	۲۳	۱	۱	۲۳
(۲)	۵	۱۰	۵۵	۲۳۵	۱۰	۱۰	۵۵
(۳)	۷	۱۴	۷۷	۳۵۹	۱۴	۱۴	۷۷
(۴)	۱۷	۲۸	۱۷۷	۹۹۹	۲۸	۲۸	۱۷۷
(۵)	۸	۱۶	۸۸	۲۳۶	۱۶	۱۶	۸۸
(۶)	۲۹	۵۸	۲۹۹	۵۹۹	۵۸	۵۸	۲۹۹
(۷)	۵	۱۰	۵۵	۲۳۵	۱۰	۱۰	۵۵
(۸)	۱۳	۲۶	۱۳۷	۹۹۹	۲۶	۲۶	۱۳۷
(۹)	۲	۴	۲۲	۵۷	۴	۴	۲۲
(۱۰)	۳	۶	۳۳	۶۶	۶	۶	۳۳

نمبر	پانی	آب	روپیہ	جواب	پانی	آب	روپیہ
(۱۱)	۹	۶	۷۲ × ۷	ایضاً	۱۵	۱۵	۹۲۰
(۱۲)	۱۰	۱۲	۷۲ × ۱۶	۱۱	۱	۱	۱۱۳۲
(۱۳)	۱۱	۱۴	۷۲ × ۱۷	۱۲	۲	۲	۱۳۲۷
(۱۴)	۱۲	۱۵	۷۲ × ۱۸	۱۳	۳	۳	۱۳۹۱
(۱۵)	۱۳	۱۶	۷۲ × ۱۹	۱۴	۴	۴	۱۰۳۹
(۱۶)	۱۴	۱۷	۷۲ × ۲۰	۱۵	۵	۵	۱۲۲۳
(۱۷)	۱۵	۱۸	۷۲ × ۲۱	۱۶	۶	۶	۱۲۲۳
(۱۸)	۱۶	۱۹	۷۲ × ۲۲	۱۷	۷	۷	۱۷۵۷
(۱۹)	۱۷	۲۰	۷۲ × ۲۳	۱۸	۸	۸	۱۸۹۰
(۲۰)	۱۸	۲۱	۷۲ × ۲۴	۱۹	۹	۹	۲۰۲۱
(۲۱)	۱۹	۲۲	۷۲ × ۲۵	۲۰	۱۰	۱۰	۲۲۲۲
(۲۲)	۲۰	۲۳	۷۲ × ۲۶	۲۱	۱۱	۱۱	۶۱۹
(۲۳)	۲۱	۲۴	۷۲ × ۲۷	۲۲	۱۲	۱۲	۱۵۷۷
(۲۴)	۲۲	۲۵	۷۲ × ۲۸	۲۳	۱۳	۱۳	۲۰۶۲

سوالات نمبری (۶) ضرب مرکب میں اجزا کے ضرب کو دہین

(۱) $\frac{1}{2}$ پانی ۱۵ آتے ۲۳ روپیہ $\times$ ۱۵ (۲) $\frac{1}{10}$ پانی ۱۷ آتے ۷۹ روپیہ $\times$ ۱۸

$$\begin{array}{r} \frac{1}{2} \\ 15 \times 23 \\ \hline 345 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{1}{10} \\ 17 \times 79 \\ \hline 1343 \end{array}$$

جواب = $\frac{1}{2} \times 1343 = 671.5$

جواب = $\frac{1}{10} \times 345 = 34.5$

(۳) $\frac{1}{3}$ پانی ۸ آتے ۹۳ روپیہ ۲۱

(۴) $\frac{1}{8}$ پانی ۱۲ آتے ۲۹ روپیہ ۲۸

$$\begin{array}{r} \frac{1}{3} \\ 8 \times 93 \\ \hline 744 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{1}{8} \\ 12 \times 29 \\ \hline 348 \end{array}$$

جواب = $\frac{1}{3} \times 744 = 248$

جواب = $\frac{1}{8} \times 348 = 43.5$

(۵) $\frac{3}{4}$ پانی ۷ آتے ۶۸ روپیہ ۳۵ (۶) $\frac{1}{4}$ پانی ۱۵ آتے ۹۷ روپیہ ۲۸

$$\begin{array}{r} \frac{3}{4} \\ 7 \times 68 \\ \hline 476 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \frac{1}{4} \\ 15 \times 97 \\ \hline 1455 \end{array}$$

جواب = $\frac{3}{4} \times 476 = 357$

جواب = $\frac{1}{4} \times 1455 = 363.75$

(۷) ۳ پائی ۴ آتہ ۸۷ روپیہ ۶۴ × (۸) ۱۰ پائی ۱۱ آتہ ۹۲ روپیہ ۷۰ ×

۹۲۷	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۹۲۷	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۶۴۹۱   جواب = ۵۵۸۵

(۹) ۲ پائی ۳ آتہ ۷۳ روپیہ ۸۱ × (۱۰) ۹ پائی ۱۰ آتہ ۷۲ روپیہ ۸۸ ×

۷۳۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۷۳۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۷۳۰۰   جواب = ۷۳۰۰

(۱۱) ۳ پائی ۱۵ آتہ ۹۱ روپیہ ۹۴ × (۱۲) ۳ پائی ۱۲ آتہ ۷۳ روپیہ ۱۳۲ ×

۱۱۸۷	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱۸۷	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۹۴۹۹   جواب = ۵۷۷۸

(۱۳) ۸ پائی ۱۰ آتہ ۷۲ روپیہ ۱۲۸ × (۱۴) ۴ پائی ۵ آتہ ۷۳ روپیہ ۱۷۶ ×

۱۲۸۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۲۸۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۱۲۸۰   جواب = ۱۲۸۰

(۱۵) ۱۰ پائی ۱۱ آتہ ۷۰ روپیہ ۷۰ × (۱۶) ۳ پائی ۷ آتہ ۷۳ روپیہ ۷۰ ×

۷۰۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۷۰۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۷۰۰   جواب = ۷۰۰

(۱۷) ۵ پائی ۱۰ آتہ ۷۰ روپیہ ۷۰ × (۱۸) ۱۰ پائی ۱۰ آتہ ۷۰ روپیہ ۷۰ ×

۷۰۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۷۰۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۷۰۰   جواب = ۷۰۰

(۱۹) ۵ ماشہ ۷ تولہ ۷ چٹانک ۷۰ سیر ۷۰ × (۲۰) ۱۰ ماشہ ۷ تولہ ۷ چٹانک ۷۰ سیر ۷۰ ×

۷۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۷۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۷۰   جواب = ۷۰

(۲۱) ۲۱ ماشہ ۷ تولہ ۷ چٹانک ۷۰ سیر ۷۰ × (۲۲) ۲۱ ماشہ ۷ تولہ ۷ چٹانک ۷۰ سیر ۷۰ ×

۷۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۷۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

جواب = ۷۰   جواب = ۷۰

جواب = ۸۱۰

<p>(۲۳) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۲۴) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۲۵) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۲۶) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۲۷) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۲۸) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۲۹) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۳۰) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۳۱) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۳۲) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۳۳) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۳۴) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۳۵) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۳۶) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>
<p>(۳۷) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>	<p>(۳۸) $\frac{2}{5} \times \frac{5}{7} = \frac{2}{7}$</p> <p>جواب = $\frac{2}{7}$</p>

اور تفریق اور جمع کرتے ہیں

[illegible]

(۹)			(۱۰)		
پانی	آب	روپیہ	پانی	آب	روپیہ
$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۳۴x۱۴	$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۳۴x۱۴
$\frac{1}{4}$	۵	۱۶۸	$\frac{1}{4}$	۵	۱۶۸
$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۱۷۴	$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۱۷۴
$\frac{1}{4}$	۲	۲۳۵۹	$\frac{1}{4}$	۲	۲۳۵۹
$\frac{1}{4}$	۱۳	۱۴	$\frac{1}{4}$	۱۳	۱۴
$\frac{1}{4}$	۱	جواب = ۲۳۲۳	$\frac{1}{4}$	۱	جواب = ۲۳۲۳
(۱۱)			(۱۲)		
پانی	آب	روپیہ	پانی	آب	روپیہ
$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۳۴x۱۴	$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۳۴x۱۴
$\frac{1}{4}$	۵	۱۶۸	$\frac{1}{4}$	۵	۱۶۸
$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۱۷۴	$\frac{1}{4}$	۱۲	۱۱۷۴
$\frac{1}{4}$	۲	۲۳۵۹	$\frac{1}{4}$	۲	۲۳۵۹
$\frac{1}{4}$	۱۳	۱۴	$\frac{1}{4}$	۱۳	۱۴
$\frac{1}{4}$	۱	جواب = ۲۳۲۳	$\frac{1}{4}$	۱	جواب = ۲۳۲۳

سوالات نمبری (۸) ضرب مرکب

(۱)			(۲)		
پانی	آب	روپیہ	پانی	آب	روپیہ
$\frac{1}{4}$	۱۳	۸۹x۵۶۹۳	$\frac{1}{4}$	۱۳	۸۹x۵۶۹۳
$\frac{1}{4}$	۱۳	۵۱۲۲۲	$\frac{1}{4}$	۱۳	۵۱۲۲۲
$\frac{1}{4}$	۵	۲۵۵۵۰۶	$\frac{1}{4}$	۵	۲۵۵۵۰۶
$\frac{1}{4}$	۴	۵۰۹۷۵۱	$\frac{1}{4}$	۴	۵۰۹۷۵۱
(۳)			(۴)		
پانی	آب	روپیہ	پانی	آب	روپیہ
$\frac{1}{4}$	۱۵	۲۱x۳۷۵	$\frac{1}{4}$	۱۵	۲۱x۳۷۵
$\frac{1}{4}$	۱۵	۳۷۵	$\frac{1}{4}$	۱۵	۳۷۵
$\frac{1}{4}$	۱	۷۵۷۷	$\frac{1}{4}$	۱	۷۵۷۷
$\frac{1}{4}$	۲	۱۹۰۳۵۹	$\frac{1}{4}$	۲	۱۹۰۳۵۹
$\frac{1}{4}$	۱۱	۱۳۸۲۵۳	$\frac{1}{4}$	۱۱	۱۳۸۲۵۳
(۵)			(۶)		
پانی	آب	روپیہ	پانی	آب	روپیہ
$\frac{1}{4}$	۲	۳۱x۲۱۷۲۳	$\frac{1}{4}$	۲	۳۱x۲۱۷۲۳
$\frac{1}{4}$	۲	۸۷۸۹۵	$\frac{1}{4}$	۲	۸۷۸۹۵
$\frac{1}{4}$	۱	۲۳۲۲۷۷	$\frac{1}{4}$	۱	۲۳۲۲۷۷
$\frac{1}{4}$	۰	۷۵۱۷۷۷	$\frac{1}{4}$	۰	۷۵۱۷۷۷

(۴)			بوشی	بوه	یگیه	بوشی	بوه	یگیه
			۱۱	۱۸	۴۵۳×۱۴۸۵	۱۸	۱۷	۴۷۳
			۱۱	۱۸	=۲×۱۴۸۵	۱۸	۱۷	۱۷۲۹۴
			۱۰	۵	=۵×۱۴۸۵۹	۵	۱۰	۱۰۱۱۵۵۴
			۱۰	۱۵	=۶×۱۴۸۵۹۲	۱۵	۱۰	۱۱۰۲۵۹۹
			۱۷	۳	۸۹۰×۱۳۴۸	۳	۱۱	جواب
			۳۴	۳	=۰×۱۳۴۸	۳	۱۱	پول
			۱۰	۳	=۹×۱۳۴۸۹	۳	۳	رود
			۱۸	۲	=۸×۱۳۴۸۹۷	۲	۳	ایکڑ
			۲۸	۴	۳۵۹۴×۲۲۴۷۲	۴	۳	فرنگ
			۲۸	۴	=۴×۲۲۴۷۲	۴	۴	پول
			۱۰	۵	=۹×۲۲۴۷۲۹	۵	۴	فرنگ
			۱۰	۲	=۵×۲۲۴۷۲۹۴	۲	۴	پول
			۱۰	۷	=۳×۲۲۴۷۲۹۴۲	۷	۴	فرنگ
			۱۰	۱	۲۳۵۴×۴۲۷۲۵	۲	۴	پول
			۱۰	۲	=۴×۴۲۷۲۵	۲	۴	فرنگ
			۱۰	۱	=۵×۴۲۷۲۵۹	۱	۴	پول
			۱۰	۲	=۳×۴۲۷۲۵۹۵	۲	۴	فرنگ
			۱۰	۱	=۲×۴۲۷۲۵۹۵۱	۱	۴	پول
			۱۰	۱	۲۵۱۹۰۲×۳۳	۳	۱	فرنگ
			۱۰	۳	=۱×۲۵۱۹۰۲	۳	۱	پول
			۱۰	۳	۱۸۲×۲۵	۳	۱	فرنگ
			۱۰	۳	=۲×۲۵	۳	۱	پول
			۱۰	۳	=۸×۲۵۴	۳	۱	فرنگ
			۱۰	۳	=۱×۲۵۴۹	۳	۱	پول
			۱۰	۳	۸۲۰۷	۳	۱	فرنگ

(۹)			انچ	فٹ	گرز	انچ	فٹ	گرز
			۱۹	۱۸	۲۹۵×۱۵	۴۵۰	۴	۷۸
			۱۹	۱۸	$= ۵ \times ۱۵$			
			۱۰					
			۱۰	۱۹	$= ۶ \times ۱۵۶$	۵۱۶	۳	۲۷۰
			۱۰					
			۱۷۰	۱	$= ۲ \times ۱۵۶۷$	۱۷۱۲	۲	۳۱۳۲
						۵۹۵	۱۵	۳۹۸۲
			دون	ہفتہ	سہ ماہ	دون	ہفتہ	سہ ماہ
			۵	۳	۳۹۹×۸	۳	۱	۸۰
			۵	۳	$= ۹ \times ۸$			
			۱۰					
			۱	۱	$= ۹ \times ۸۹$	۲	۲	۸۰۳
			۱۰					
			۳	۳	$= ۳ \times ۸۹۲$	۲	۲	۲۹۹۳
						۳۵۷۷	۲	۳۹۸۲
			گنٹہ	دون	پرس	گنٹہ	دون	پرس
			۲۱	۲۲	۲۳۶×۶۰	۴	۲۲	۳۶۵
			۲۱	۲۲	$= ۶ \times ۶۰$			
			۱۰					
			۱۱	۱۵۵	$= ۳ \times ۶۰۹$	۶	۱-۲	۱۸۲۸
			۱۰					
			۱۲	۹۷	$= ۲ \times ۶۰۹۲$	۱۲	۷۱	۲۲۳۷۹
						۵۲	۱۲	۲۹۵۷۳
			نہیں	شلنگ	پونڈ	نہیں	شلنگ	پونڈ
			۵	۱۵	۲۶۲×۷۵	۸	۱	۲۰۳
			۵	۱۵	$= ۲ \times ۷۵$			
			۱۰					
			۲	۱۲	$= ۶ \times ۷۵$	۵	۵	۲۵۲۶
			۱۰					
			۸	۱	$= ۲ \times ۷۵۷۷$	۸	۶	۳۰۳۰۸
						۷	۷	۳۵۱۵۷

سوالات نمبری (۹) تقسیم مرکب مفرد

نمبر	پانی	آنہ	روپیہ	پانی	آنہ	روپیہ
(۱)	$\frac{۱}{۳} \div \frac{۱}{۳}$	۱۵	$۲ \div ۲۶$	۳۷	۷	۱۳
(۲)	$\frac{۱}{۳} \div \frac{۱}{۳}$	۱۲	$۳ \div ۱۲$	۱۱	۲	۲
(۳)	۸	۱۵	$۲ \div ۵۶$	۱۱	۳	۱۲
(۴)	۲	۱۳	$۵ \div ۷۶$	۱۰	۵	۱۵
(۵)	۳	۱۰	$۶ \div ۸۲$	۱۸	۱	۱۲

نمبر	پائی	آنہ	روپیہ	جواب	پائی	آنہ	روپیہ
(۶)	۴۹	۱	۶۱ ÷ ۷	ایضاً	۸	۱۱	۸
(۷)	۶	۷	۷۵ ÷ ۸	//	۱۱	۶	۹
(۸)	۸	۱۲	۸۷ ÷ ۹	//	۱۲	۹	۹
(۹)	۷	۱۷	۹۱ ÷ ۱۰	//	۷	۳	۹
(۱۰)	۷	۱۳	۷۷ ÷ ۱۱	//	۱۰	۱۲	۶
(۱۱)	.	۱۳	۵۷ ÷ ۱۲	//	۱	۱۳	۶
(۱۲)	۶	۱۳	۸۷ ÷ ۱۲	//	۶	۵	۷

سوالات نمبری (۱۰) تقسیم مرکب بوسیله اجزاء ضربی

- (۱) ۱۷۶ روپیہ ۱۲ آنہ ۳ پائی ÷ ۱۰
 ۴ // ۱۲ // ۶ // ۷ // ۱۰
 (۲) ۳ روپیہ ۶ آنہ ۳ پائی ÷ ۱۰
 ۳ پائی ۶ آنہ ۳ روپیہ لڑوا

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۶ \\ \hline ۱۲ \\ ۷۵ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۱۰۸ \\ ۱۲ \\ \hline ۱۰۰ \end{array}$$

۳ روپیہ ۱۲ آنہ ۳ پائی جواب

۷ روپیہ ۱۰ آنہ ۱۰ پائی جواب

- (۳) ۳۲۹ روپیہ ایک آنہ ۳ پائی ÷ ۱۰۰
 ۳ // ۲۹ // ۳ // ۱۰۰
 (۴) ۳ روپیہ ۱۳ آنہ ۳ پائی ÷ ۱۰۰
 ۳ // ۱۳ // ۳ // ۱۰۰

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۱۱۸۱ \\ ۱۲ \\ \hline ۹۷۵ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۲۶۵ \\ ۱۲ \\ \hline ۷۸۳ \end{array}$$

۱۱ آنہ ۴۹ پائی جواب

۳ روپیہ ۷ آنہ ۷ پائی جواب

- (۵) ۱۵ روپیہ ۹ آنہ ۲ پائی ÷ ۱۰۰۰
 ۲ // ۹ // ۱۱ // ۵ // ۱۰۰۰
 (۶) ۷ روپیہ ۷ آنہ ۸ پائی ÷ ۱۰۰۰
 ۸ // ۱۳ // ۲ // ۱۰۰۰

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۱۶۶ \\ ۱۲ \\ \hline ۲۰۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۶ \\ ۱۶۸۵ \\ ۱۲ \\ \hline ۲۰۲۲ \end{array}$$

ایک آنہ ۲ پائی جواب

ایک روپیہ ۸ آنہ ۲ پائی ۲۲۲ باقی جواب

(۷) ۶۲۵ روپیہ ۱۳ آنہ ۴ پائی ÷ ۱۰۰۰۰ (۸) ۱۰۶۷ روپیہ ۱۱ آنہ ۴ پائی
 ۴ // ۱۱ // ۱۰۶۷ // ۱۰۰۰۰۰۰۰
 ۱۶

$$\begin{array}{r} ۶۲۵۰۸۴ \\ ۱۲ \\ \hline ۱۰۵۰۰۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۲۵۰۸۴ \\ ۱۲ \\ \hline ۱۰۵۰۰۰ \end{array}$$

ایک آنہ ۸ پائی جواب
 سوالات نمبری (۱۱) تقسیم مرکب جو بوسیله اجزاء ضربی کے حل ہوئے

(۱) ۷۰۲ روپیہ ۴ آنہ ۴ پائی ÷ ۲۰ (۲) ۱۸۷ روپیہ ۱۷ آنہ ۶ پائی ÷ ۱۲

$$۱۷ = ۲ \times ۸ \left[\begin{array}{r} ۱۸۷ // ۱۷ // ۶ \\ ۲۹ // ۱۳ // ۶ \\ \hline ۱۳ // ۶ // ۹ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

$$۲۰ = ۱۰ \times ۲ \left[\begin{array}{r} ۷۰۲ // ۲۰ // ۴ \\ ۳۵ // ۱۳ // ۲ \\ \hline ۳۵ // ۱۱ // ۱۱ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

(۳) ۲۷۵ روپیہ ۱۵ آنہ ۳ پائی ÷ ۱۸ (۴) ۳۴۵ روپیہ ۱۳ آنہ ۴ پائی ÷ ۲۰

$$۲۰ = ۱۰ \times ۲ \left[\begin{array}{r} ۳۴۵ // ۱۳ // ۴ \\ ۸۶ // ۷ // ۴ \\ \hline ۸ // ۱۰ // ۲ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

$$۱۸ = ۳ \times ۶ \left[\begin{array}{r} ۲۷۵ // ۱۵ // ۳ \\ ۱۵ // ۱۵ // ۱۵ \\ \hline ۱۵ // ۵ // ۵ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

$$۳۲ = ۴ \times ۸ \left[\begin{array}{r} ۳۴۵ // ۱۳ // ۴ \\ ۸۶ // ۷ // ۴ \\ \hline ۱۰ // ۱۵ // ۱۰ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

$$۲۵ = ۵ \times ۵ \left[\begin{array}{r} ۲۷۵ // ۱۵ // ۳ \\ ۱۵ // ۱۵ // ۱۵ \\ \hline ۱۵ // ۵ // ۵ \end{array} \right] \text{ جواب}$$

(۵) ۲۸۵ روپیہ ۱۵ آنہ ۴ پائی ÷ ۱۲۰ (۸) ۲۵۷ روپیہ ۱۳ آنہ ÷ ۲۰۰

$$۲۰۰ = ۱۰۰ \times ۲ \left[\begin{array}{r} ۲۵۷ // ۱۳ // ۰ \\ ۱۳ // ۱۳ // ۰ \\ \hline ۱۳ // ۱۳ // ۰ \\ ۱۲ \\ \hline ۲۵۷ \end{array} \right]$$

$$۱۲۰ = ۱۰ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۲۸۵ // ۱۵ // ۴ \\ ۱۵ // ۱۵ // ۱۵ \\ \hline ۱۵ // ۱۵ // ۱۵ \\ ۱۲ \\ \hline ۲۸۵ \end{array} \right]$$

۳۳ پائی ۲ آنہ ایک روپیہ جواب

۱۴ پائی ۹ روپیہ جواب

(۱۰) ۳۶۳ روپيه آڻه ۱۰ پائي ۱۰ ۳۶۳ ۷۲ ۷۲ ۷۲

$$۳۶۳ = ۶ \times ۶۱ \left[\begin{array}{r} ۱۰ // ۱۱ // ۳۶۳ \\ ۱۰ // ۱۳ // ۵۱ \\ ۱۰ // ۱۳ // ۵۱ \end{array} \right]$$

جواب = ۸ // ۱۰ // ۳۶۳

(۱۲) ۱۱۳۵ روپيه آڻه ۲۷۰۰ ۲۷۰۰ ۲۷۰۰

$$۲۷۰۰ = ۱۰۰ \times ۲۷ \left[\begin{array}{r} ۱۴ // ۱۱۳۵ \\ ۵ // ۱۸۹ // ۵ \\ ۳ // ۶۳ // ۵ \\ ۱۴ // ۱۱۳۵ \\ ۵ // ۱۸۹ // ۵ \\ ۳ // ۶۳ // ۵ \end{array} \right]$$

جواب = ۱۴ // ۱۱۳۵

(۱۴) ۴ روپيه آڻه ۱۰ پائي ۱۰ ۴ ۴ ۴

$$۴ = ۴ \times ۱ \left[\begin{array}{r} ۱۰ // ۱۰ // ۴ \\ ۱۰ // ۱۰ // ۴ \\ ۱۰ // ۱۰ // ۴ \end{array} \right]$$

جواب = ۴ // ۱۰ // ۴

(۱۶) ۱۹۴۵ روپيه آڻه ۳۶۰۰ ۳۶۰۰ ۳۶۰۰

$$۳۶۰۰ = ۱۰۰ \times ۳۶ \left[\begin{array}{r} ۱۵ // ۱۹۴۵ \\ ۵ // ۳۲۷ // ۵ \\ ۴ // ۸۱ // ۵ \\ ۱۵ // ۱۹۴۵ \\ ۵ // ۳۲۷ // ۵ \\ ۴ // ۸۱ // ۵ \end{array} \right]$$

جواب = ۱۵ // ۱۹۴۵

(۱۸) ۴ روپيه آڻه ۱۰ پائي ۱۰ ۴ ۴ ۴

$$۴ = ۴ \times ۱ \left[\begin{array}{r} ۱۰ // ۱۰ // ۴ \\ ۱۰ // ۱۰ // ۴ \\ ۱۰ // ۱۰ // ۴ \end{array} \right]$$

جواب = ۴ // ۱۰ // ۴

(۹) ۳۰۸ روپيه آڻه ۹ پائي ۹ ۳۰۸ ۳۰۸ ۳۰۸

$$۳۰۸ = ۴ \times ۷۷ \left[\begin{array}{r} ۹ // ۳۰۸ \\ ۹ // ۳۳ // ۷۷ \\ ۹ // ۳۳ // ۷۷ \end{array} \right]$$

جواب = ۵ // ۱۲ // ۳۰۸

(۱۱) ۶۹۲ روپيه آڻه ۸۰۰ ۸۰۰ ۸۰۰

$$۸۰۰ = ۱۰۰ \times ۸ \left[\begin{array}{r} ۵ // ۶۹۲ \\ ۵ // ۸۶ // ۸ \\ ۵ // ۸۶ // ۸ \end{array} \right]$$

جواب = ۹ // ۱۰ // ۶۹۲

(۱۳) ۳ روپيه آڻه ۱۰ پائي ۱۰ ۳ ۳ ۳

$$۳ = ۳ \times ۱ \left[\begin{array}{r} ۹ // ۳۰۸ \\ ۹ // ۳۳ // ۷۷ \\ ۹ // ۳۳ // ۷۷ \end{array} \right]$$

جواب = ۴ // ۱۱ // ۳

(۱۵) ۲۲۱ روپيه آڻه ۶۰۰ ۶۰۰ ۶۰۰

$$۶۰۰ = ۱۰۰ \times ۶ \left[\begin{array}{r} ۱۴ // ۲۲۱ \\ ۵ // ۳۰ // ۶ \\ ۵ // ۳۰ // ۶ \end{array} \right]$$

جواب = ۱۰ // ۱۴ // ۲۲۱

(۱۷) ۱۵ روپيه آڻه ۹ پائي ۹ ۱۵ ۱۵ ۱۵

$$۱۵ = ۶ \times ۹ \left[\begin{array}{r} ۹ // ۱۵ \\ ۹ // ۱۵ // ۲ \\ ۹ // ۱۵ // ۲ \end{array} \right]$$

جواب = ۱۰ // ۱۵ // ۲

۹ پائي آڻه ۶ روپيه = جواب

(۱۹) ۳۷۳ روپيه ۱۴ آنه ۲ ۱/۲ پائي = ۸۱ (۲۰) ۷۱ روپيه ۲ آنه ۶ ۱/۲

$$94 = 8 \times 12 \left[\begin{array}{r} 12 \\ 8 \end{array} \right] \begin{array}{r} 12 \\ 8 \end{array} \begin{array}{r} 12 \\ 8 \end{array}$$

$$81 = 9 \times 9 \left[\begin{array}{r} 9 \\ 9 \end{array} \right] \begin{array}{r} 9 \\ 9 \end{array} \begin{array}{r} 9 \\ 9 \end{array}$$

جواب ۱۴ پائي ۲ آنه ۶ ۱/۲ روپيه =

جواب ۹ پائي ۹ آنه ۲ روپيه =

(۲۱) ۳۸۴ روپيه ۸ آنه ۵ ۱/۲ پائي ۹ ۹۹ (۲۲) ۳۸۷ روپيه ۱۱ آنه ۳ ۱/۲ پائي ۱۰ ۸

$$108 = 9 \times 12 \left[\begin{array}{r} 12 \\ 9 \end{array} \right] \begin{array}{r} 12 \\ 9 \end{array} \begin{array}{r} 12 \\ 9 \end{array}$$

$$99 = 9 \times 11 \left[\begin{array}{r} 11 \\ 9 \end{array} \right] \begin{array}{r} 11 \\ 9 \end{array} \begin{array}{r} 11 \\ 9 \end{array}$$

جواب ۱۰ پائي ۳ آنه ۱۱ روپيه =

جواب ۹ پائي ۵ آنه ۸ روپيه =

(۲۳) ۳۳۲ روپيه ۱۱ آنه ۹ پائي ۱۳۲ (۲۴) ۵۷۴ روپيه ۱۳ آنه ۵ ۱/۲ پائي ۱۴۴

$$144 = 12 \times 12 \left[\begin{array}{r} 12 \\ 12 \end{array} \right] \begin{array}{r} 12 \\ 12 \end{array} \begin{array}{r} 12 \\ 12 \end{array}$$

$$132 = 11 \times 12 \left[\begin{array}{r} 12 \\ 11 \end{array} \right] \begin{array}{r} 12 \\ 11 \end{array} \begin{array}{r} 12 \\ 11 \end{array}$$

جواب ۱۳ پائي ۵ آنه ۱۴ روپيه =

جواب ۱۲ پائي ۹ آنه ۱۱ روپيه =

سوالات نمبرى (۱۲) تقسيم مرکب

(۱) ۳۷۵ روپيه ۵ آنه ۵ ۱/۲ پائي ۱۳

جواب = ۱۱ پائي ۱۳ روپيه ۲۸ ۵ ۱/۲ ۳۷۵ (۱۳)

$$\begin{array}{r} 24 \\ 115 \\ 104 \\ 11 \\ 13 \end{array} \begin{array}{r} 14 \\ 111 \\ 13 \end{array} \begin{array}{r} 14 \\ 111 \\ 13 \end{array}$$

(۲) ۲۸۹ روپيه ۸ پائي ۱۴

جواب = ۱۲ پائي ۸ روپيه ۱۴ ۲۸۹

$$\begin{array}{r} 16 \\ 114 \\ 114 \\ 18 \\ 12 \end{array} \begin{array}{r} 16 \\ 114 \\ 114 \\ 18 \\ 12 \end{array}$$

پائي ۱۴ ۱۶

(۳) ۲۷۵ روپيه ايک آنه ۸ پائي ۱۹

جواب ۸ پائي ۷ آنه ۲ روپيه (۱۸۸ // ۲۷۵ ۱۹)

$$\begin{array}{r} 19 \\ 185 \\ \underline{4} \\ 14 \end{array}$$

(۴) ۲۲۵ روپيه ايک آنه ۱۱ پائي ۲۳

جواب ۵ پائي ۵ آنه ۱۹ روپيه (۲۲۵ // ۱۱۱۱ ۲۳)

$$\begin{array}{r} 19 \\ 115 \\ \underline{14} \\ 133 \\ \underline{12} \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ 215 \\ \underline{200} \\ 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ 152 \\ \underline{14} \\ 152 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ 124 \\ \underline{115} \\ 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ 129 \\ \underline{121} \\ 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 18 \end{array}$$

(۵) ۲۴۳ روپيه ۱۷ آنه ۴ پائي ۲۹

جواب ۱۱ پائي ۱۵ آنه ۱۵ روپيه (۲۴۳ // ۱۵۱۵ ۲۹)

$$\begin{array}{r} 29 \\ 123 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ 18 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 144 \\ \underline{129} \\ 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 29 \\ 124 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 144 \\ \underline{129} \\ 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 29 \\ 123 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 12 \end{array}$$

(۶) ۴۲۱ روپيه ۱۲ آنه ۹ پائي ۳۱

جواب ۳ پائي ۱۱ آنه ۳ روپيه (۴۲۱ // ۱۲۱۱ ۳۱)

$$\begin{array}{r} 31 \\ 421 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 338 \\ \underline{31} \\ 28 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 31 \\ 318 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 31 \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 31 \\ 433 \\ \underline{31} \\ 103 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 31 \\ 93 \end{array}$$

(۷) ۵۵ روپیہ ۲ پائی ÷ ۳۷ = جواب
 ۱۷ پائی ۱۸ آنہ ۱۳ روپیہ ۲ پائی ۱۲ آنہ ۵۵ روپیہ ۵۵ آنہ (۳۷)

$$\begin{array}{r} ۳۷ \\ ۱۲۵ \\ \hline ۱۱۱ \\ \hline ۱۴ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۴ \text{ آنہ } ۱۸ \text{ پائی } ۱۷ \\ ۵۲۲۷ \\ \hline ۳۷ \\ \hline ۱۷۸ \\ \hline ۲۴ \\ \hline ۱۲ \text{ پائی } ۱۸ \text{ آنہ } ۱۷ \\ ۳۷۱۸۳ \\ \hline ۲۹۹ \\ \hline ۱۸۱ \\ \hline ۱۸ \frac{۱}{۲} \end{array}$$

(۸) ۸۹۱ روپیہ ۲ آنہ ÷ ۱ پائی ۱۸ آنہ = جواب
 ۹ پائی ۱۱ آنہ ۲ روپیہ ۷ پائی ۸۹۱ (۸۱)

$$\begin{array}{r} ۸۲ \\ ۷۱ \\ \hline ۱۱ \\ \hline ۱۴ \text{ آنہ } ۱۸ \text{ پائی } ۱۷ \\ ۱۸۲ \\ \hline ۷۱ \\ \hline ۷۲ \\ \hline ۱۱ \\ \hline ۳۱ \end{array}$$

جواب

$$\begin{array}{r} ۱۲ \text{ پائی } ۱۸ \text{ آنہ } ۱۷ \\ ۳۷۹ \\ \hline ۱۰ \frac{۱}{۲} \end{array}$$

(۹) ۴۹۹ روپیہ ۲ آنہ ۱۷ پائی ÷ ۱۲۳ = جواب

۹ پائی ۱۵ آنہ ۱۳ روپیہ ۹ پائی ۱۷ آنہ ۴۹۹ (۱۲۳)

$$\begin{array}{r} ۱۲۳ \\ ۲۹۰ \\ \hline ۳۹۹ \\ \hline ۱۲۱ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۷ \\ ۱۸۹ \\ \hline ۱۸۹ \end{array}$$

(۱۰) ۳۱۹۹ روپیہ ۲ آنہ ۱۷ پائی ÷ ۱۸۹ = جواب

۱۹ پائی ۱۷ آنہ ۱۳ روپیہ ۹ پائی ۱۷ آنہ ۳۱۹۹ (۱۸۹)

$$\begin{array}{r} ۱۸۹ \\ ۱۳۰۹ \\ \hline ۱۱۳۲ \\ \hline ۱۷۵ \\ \hline ۱۴ \end{array}$$

۱۰ پائی ۱۷ آنہ ۱۳ روپیہ ۹ پائی ۱۷ آنہ ۳۱۹۹

$$\begin{array}{r} ۱۴ \\ ۱۳۵ \\ \hline ۱۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۴ \text{ آنہ } ۱۸ \text{ پائی } ۱۷ \\ ۱۹۲۵ \\ \hline ۱۲۳ \\ \hline ۳۱۵ \\ \hline ۹۱۵ \\ \hline ۱۸۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲ \text{ پائی } ۱۸ \text{ آنہ } ۱۷ \\ ۱۲۰۴۳ \\ \hline ۱۲۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۱۰۷ \\ ۹۹۳ \\ \hline ۱۱ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۴ \text{ آنہ } ۱۸ \text{ پائی } ۱۷ \\ ۲۸۰۴ \\ \hline ۱۸۹ \\ \hline ۹۱۳ \\ \hline ۷۵۴ \\ \hline ۱۵۷ \end{array}$$

۱۲ پائی ۱۸ آنہ ۱۷ روپیہ ۲ آنہ ۱۷ پائی = جواب

$$\begin{array}{r} ۱۲ \text{ پائی } ۱۸ \text{ آنہ } ۱۷ \\ ۱۸۹ \\ \hline ۱۸۹ \end{array}$$

$$(11) 30 \text{ روپیہ آنہ پائی} \div 3450$$

$$\text{روپیہ } 8 \div 11 \div 22 \div 30 \text{ (345)}$$

$$\begin{array}{r} 240 \\ 150 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 345 \overline{) 240} \\ 219 \\ \hline 21 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 345 \overline{) 2555} \\ 2555 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$(12) 2435 \text{ روپیہ آنہ } 12 \div 1 \div 12 \div 352$$

$$\text{روپیہ } 8 \div 1 \div 12 \div 352 \text{ (352)}$$

$$\begin{array}{r} 2832 \\ 103 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 352 \overline{) 454} \\ 1214 \\ \hline 234 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 352 \overline{) 420} \\ 2832 \\ \hline 1368 \\ 1368 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\text{جواب} = 8 \text{ روپیہ آنہ } 8 \div 1 \div 12 \div 352$$

سوالات نمبری (13) تقسیم مرکب کہ جس میں مقدار مرکب
مقدار مرکب اپر تقسیم ہوتی ہے

$$(1) 12 \text{ روپیہ آنہ } 9 \div 3 \div 12 \div 3 \text{ ایک روپیہ آنہ } 9 \div 3 \div 12 \div 3$$

$$12 \text{ روپیہ آنہ } 9 \div 3 \div 12 \div 3 = 109 \text{ پائی تو مکی}$$

$$\text{ایک روپیہ آنہ } 9 \div 3 \div 12 \div 3 = 109 \text{ پائی تو مکی}$$

$$\div 109 = 9 = 1215 \div 9 = \text{جواب}$$

$$(13) 841 \div 14$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ 132 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 132 \end{array}$$

$$\text{جواب} = 13 \text{ آنہ } 5 \div 12 \div 14$$

(۲) ۲۸ روپيه آڻه $\frac{1}{4}$ پائي ۴ روپيه ۱۱ آڻه ۱۱ $\frac{1}{4}$ پائي

۲۸ روپيه آڻه $\frac{1}{4}$ پائي = ۱۸ $\frac{1}{4}$ پائيونگي

۴ روپيه ۱۱ آڻه ۱۱ $\frac{1}{4}$ پائي = ۳۴۷۵ پائيونگي

۴۰۰ $\div$ ۳۴۷۵ = ۹ = جواب

(۳) ۱۲۸ روپيه ۲ آڻه ۳ $\frac{1}{4}$ پائي ۱۴ روپيه ۳ آڻه ۹ $\frac{1}{4}$ پائي

۱۲۸ روپيه ۲ آڻه ۳ $\frac{1}{4}$ پائي = ۹۸۴۱۵ پائيونگي

۱۴ روپيه ۳ آڻه ۹ $\frac{1}{4}$ پائي = ۹۳۵۰ پائيونگي

۹۸۴۱۵ $\div$ ۹۳۵۰ = ۱۰۹ = جواب

(۴) ۸۵ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي ۳ روپيه ۲ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي

۸۵ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي = ۳۲۸۰۵ نصف پائيونگي

۳ روپيه ۲ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي = ۱۲۱۵۰ اضافي

۳۲۸۰۵ $\div$ ۱۲۱۵۰ = ۲۷ = جواب

(۵) ۸۵ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي ۹ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي

۸۵ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي = ۳۲۸۰۵ نصف پائيونگي

۹ روپيه ۴ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي = ۳۶۷۵۰ اضافي

۳۲۸۰۵ $\div$ ۳۶۷۵۰ = ۹ = جواب

(۶) ۵۶ روپيه ۴ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي ۴ روپيه ۱۱ آڻه ۵ $\frac{1}{4}$ پائي

۵۶ روپيه ۴ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي = ۱۹۹۸۳۰ پائيونگي

۴ روپيه ۱۱ آڻه ۵ $\frac{1}{4}$ پائي = ۳۲۸۰۵ اضافي

۱۹۹۸۳۰ $\div$ ۳۲۸۰۵ = ۶۰ = جواب

(۷) ۸۵۵ روپيه ۴ آڻه ۶ پائي ۴۵ روپيه ۱۰ پائي

۸۵۵ روپيه ۴ آڻه ۶ پائي = ۱۶۴۲۵۰ پائي

۴۵ روپيه ۱۰ پائي = ۱۸۴۵۰ اضافي

۱۶۴۲۵۰ $\div$ ۱۸۴۵۰ = ۸۹ = جواب

(۸) ۲۱۳ روپيه ۳ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي ۴ روپيه ۲ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي

۲۱۳ روپيه ۳ آڻه ۱۰ $\frac{1}{4}$ پائي = ۸۲۱۲۵ نصف پائيونگي

۴ روپيه ۲ آڻه $\frac{1}{4}$ پائي = ۲۷۷۵۰ اضافي

۸۲۱۲۵ $\div$ ۲۷۷۵۰ = ۲۹ = جواب

(۴) ۱۲۱ من ۳۶ سیر ۱۴ چٹانک ÷ ۴ من ۲۰ سیر ۱۰ چٹانک

۱۲۱ من ۳۶ سیر ۱۴ چٹانک = ۸۰۳ = ۷ چٹانک

۴ من ۲۰ سیر ۱۰ چٹانک = ۲۸۹۰ = ۲۸۹۰

۸۰۳ ÷ ۲۸۹۰ = ۲۷ = جواب

(۱۰) ۱۹۵ میل ۷ فرنگ ÷ ۷ فرنگ ۶ اینچ

۱۹۵ میل ۷ فرنگ = ۱۰۶۴۰ = ۱۲۴ اینچ

۷ فرنگ ۶ اینچ = ۴۰ اینچ

۱۰۶۴۰ ÷ ۴۰ = ۲۶۶ = جواب

(۱۱) ۳۳ تولد ۵ ماشه ۷ رتی ÷ ۴ تولد ۸ ماشه ۳ رتی

۲۳ تولد ۵ ماشه ۷ رتی = ۲۲۵۵ رتیان

۴ تولد ۸ ماشه ۳ رتی = ۲۵۱

۲۲۵۵ ÷ ۲۵۱ = ۹ = جواب

(۱۲) ایک من ۲۴ سیر ۴ چٹانک ۸ ماشه ÷ ۴ سیر ۹ چٹانک ۳ تولد ۸ ماشه

۱ من ۲۴ سیر ۴ چٹانک ۸ ماشه = ۴۴۸۸۸

۴ سیر ۹ چٹانک ۳ تولد ۸ ماشه = ۹۲۲۲

۴۴۸۸۸ ÷ ۹۲۲۲ = ۴۸ = جواب

(۱۳) ۱۳ میل ۴ فرنگ ۳ پل ÷ ۷ میل ۵ فرنگ ۲ پل

۱۳ میل ۴ فرنگ ۳ پل = ۱۶۳۳۳ پل

۷ میل ۵ فرنگ ۲ پل = ۵۶۴ پل

۱۶۳۳۳ ÷ ۵۶۴ = ۲۹ = جواب

(۱۴) ۱۰۲ میل ایک فرنگ ۹ پل ÷ ۷ میل ۵ فرنگ ۲ پل

۱۰۲ میل ایک فرنگ ۹ پل = ۳۲۸۶۸۶ پل

۷ میل ۵ فرنگ ۲ پل = ۵۶۴ پل

۳۲۸۶۸۶ ÷ ۵۶۴ = ۵۸۰ = جواب

(۱۵) ۲۳۳ ایکڑ ۲ بوه ÷ ۳۳ ایکڑ ۳ بوه

۲۳۳ ایکڑ ۲ بوه = ۷۸۳ بوه

۳۳ ایکڑ ۳ بوه = ۱۰۶۴ بوه

۷۸۳ ÷ ۱۰۶۴ = ۷۳ = جواب

(۱۶) ۲۳۴۴ ایکڑ ۳ روڈ ۳ پل ÷ ۹۱ ایکڑ ۶ پل

۲۳۴۴ ایکڑ ۳ روڈ ۳ پل = ۸۷۸۷۸ پل

۹۱ ایکڑ ۶ پل = ۱۵۰۶۴ پل

۸۷۸۷۸ ÷ ۱۵۰۶۴ = ۵۸ = جواب

سوالات نمبری (۱۴) تحویل حسین خیر علی کو جس
 ادنیٰ کی طرف تحویل کر کے یہ خیر علی بنانی پڑتی ہے
 (۱) ۶۱۵ روپیہ چہرہ شاہی ہیں اس کے کدھار روپیہ پندرہ پندرہ آنہ کی بنناؤ

(۱۴ × ۶۱۵) ÷ ۱۵ = ۹۸۷۰ ÷ ۱۵ = ۶۵۸ روپیہ جواب

(۲) ۸۷۲ اشرفیان پندرہ پندرہ روپیہ کی ہیں اونکی آٹھ آنہ روپیہ کی اشرفیان بناؤ

(۱۵ × ۸۷۲) ÷ ۸ = ۱۳۰۸۰ ÷ ۸ = ۱۶۳۵ اشرفیان جواب

(۳) چہرہ شاہی روپیہ کلکتہ میں ایک شنگ پونے بارہ بنس کا ہونا ہے تو تیار کہ میں اس
 چہرہ شاہی روپیہ کے کتنے پونڈ ہونگے

(۱۴۲۰ × ۱۱) ÷ ۱۳۰ = ۲۰ ÷ ۳۸ = ۲۰ ÷ ۳۸ = ۱۹۰ پونڈ جواب
 (۴) چیانو سے ۱۵ اٹھارہ چناناب کے سیر کے ہیں اونکے ۱۶ اسیر کی چیاناب کے

(۱۸ × ۴۰ × ۹۶) ÷ (۱۴ × ۴۰) = ۹۹۱۲۰ ÷ ۵۶۰ = ۱۰۸ سن جواب

(۵) دو سو سو کوہ ہندوستانی گز کے فیٹ بناؤ

(۳۳ × ۲۱۶) ÷ ۱۲ = ۷۱۲۸ ÷ ۱۲ = ۵۹۴ فیٹ جواب

(۶) ۱۴۴ انگریزی گزوں کے ہندوستانی گز بناؤ

(۳۶ × ۹۹) ÷ ۳۳ = ۳۵۶۴ ÷ ۳۳ = ۱۰۸ گز جواب

(۷) ایک سو ساٹھ بیگہ کے ایکڑ بناؤ

(۲۰ × ۱۶۰) ÷ ۳۲ = ۳۲۰۰ ÷ ۳۲ = ۱۰۰ ایکڑ جواب

(۸) ۶۳ روڈ کے بیگہ بناؤ

(۸ × ۴۴۰) ÷ ۲۰ = ۲۰ ÷ ۵۱ = ۲۵۶ بیگہ جواب

سوالات نمبری (۱۵) پیمائش سطح جب طول و عرض معلوم ہو

(۱) ۳۷ فیٹ ۲ انچ × ۲ فیٹ ۹ انچ

۳۷ فیٹ ۲ انچ = ۷۷۴

۲ فیٹ ۹ انچ = ۳۳

۱۳۳۸

۱۳۳۸
 ۱۲ | ۱۳۳۸ | ۱۱۱
 ۱۲ | ۱۲ ۲ ۴ ۶ ۸
 ۹ | ۱۰ ۲ ۲
 ۱۷۷ = ۱۲ × ۱۲

۳۳ انچ ۳۲ فیٹ ۳ انچ مربع = جواب

(۲) ۳۳ فیت ۳ × فیت ۵ اینچ

۳۳ فیت = ۲۷۶

۳ فیت ۵ اینچ = ۴۱

۲۷۶

$$۱۲۷ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۱۲ \overline{) ۱۱۰۴} \\ ۱۲ \overline{) ۱۱۳۱} \\ ۹۲۳ \overline{) ۱۱۳۱} \\ ۲۰۸ \end{array} \right] \begin{array}{l} \text{ب. ۱۱۰۴} \\ \text{ب. ۱۱۳۱} \\ \text{ب. ۹۲۳} \\ \text{ب. ۲۰۸} \end{array}$$

۱۲۷ اینچ مربع = ۱۲۷ اینچ مربع ۴ فیت ۸ اینچ = جواب

(۳) سگز ۲ اینچ ۳ × فیت ۳

سگز ۲ اینچ = ۱۱۰ اینچ

۳ فیت = ۳۶ اینچ

$$۱۲۷ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۱۲ \overline{) ۳۹۶۰} \\ ۱۲ \overline{) ۳۳۰۰} \\ ۹۲۳ \overline{) ۳۳۰۰} \\ ۲۰۸ \end{array} \right] \begin{array}{l} \text{ب. ۳۹۶۰} \\ \text{ب. ۳۳۰۰} \\ \text{ب. ۹۲۳} \\ \text{ب. ۲۰۸} \end{array}$$

۱۲۷ اینچ مربع = ۱۲۷ اینچ مربع سگز = جواب

(۴) ایک گز ۲ فیت ۳ × ایک گز ایک اینچ

اگر ۲ فیت = ۴۰ اینچ

اگر ۱ اینچ = ۳۲ اینچ

$$۱۲۷ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۱۲ \overline{) ۲۲۲۰} \\ ۱۲ \overline{) ۱۸۵۰} \\ ۹۲۳ \overline{) ۱۸۵۰} \\ ۲۰۸ \end{array} \right] \begin{array}{l} \text{ب. ۲۲۲۰} \\ \text{ب. ۱۸۵۰} \\ \text{ب. ۹۲۳} \\ \text{ب. ۲۰۸} \end{array}$$

۱۲۷ اینچ مربع = ۱۲۷ اینچ ۴ فیت ۸ اینچ = جواب

(۵) ۵ فیت ۷ اینچ ۱۱ فیت ۱۱ اینچ

۵ فیت ۷ اینچ = ۱۸۷

۱۱ فیت ۱۱ اینچ = ۱۳۳

۵۹۱۰

$$۱۲۷ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۱۲ \overline{) ۲۴۷۶۱} \\ ۱۲ \overline{) ۲۲۲۸} \\ ۹۲۳ \overline{) ۲۲۲۸} \\ ۲۰۸ \end{array} \right] \begin{array}{l} \text{ب. ۲۴۷۶۱} \\ \text{ب. ۲۲۲۸} \\ \text{ب. ۹۲۳} \\ \text{ب. ۲۰۸} \end{array}$$

۱۰۱ اینچ مربع ۵ فیت ۲۰ اینچ = جواب

(۶) ۲۲ فیٹ ۵ انچ x ۳ گز

۲۲ فیٹ ۵ انچ = ۲۶۹ انچ

مسکن $\frac{108}{2152} =$ انج

$$P(Y=1) = 11 \times 11 \left[\frac{11 \times 9 \cdot 0.5}{11 \times 11 \times 11 \cdot 0} \right] \left(\frac{1}{11} \right)^{1+1}$$

۲۴ گز مربع ۳ فیٹ مربع ۱۰۸ انچ مربع = جواب

(۷) ایک دالان اگر ۲ فیٹ لمبا اور ۶ گز ایک فیٹ چڑا ہے تو اس کا رقبہ کیا ہوگا

۱۰ اکڑ ۲ فٹ = ۳۲ فٹ

۵ گز افیٹ = ۴ افیٹ

$$\begin{array}{r} 19r \\ 4r \\ \hline 9 \overline{) 01r} \end{array}$$

۵۶ گز مربع ۸ فیٹ مربع = جواب

(۸) ۲۶ فٹ چوڑی اور ۳۲ فٹ لمبی کمرے میں کئے گئے مربع فرش لگے گا
۳۲ فٹ

$$\begin{array}{r} \Delta r \\ 9 \overline{) 81} \\ \underline{81} \\ 0 \end{array}$$

۹۲ گز مربع ۲ فیت مربع = جواب

$$\frac{92}{92} \times \frac{92}{92} = 92$$
 جواب (۹) ایک سنگ مرمر کی سلاخ طول ۹۲ فیٹ، انچ ہے اور چوڑائی ایک فیٹ ۱۰ انچ ہے تو تیار کرنا کسی طرح

۵ فیٹ، ۷ انچ = ۶۷ انچ

ایفٹ ۱۰ = ۲۲ انچ
۱۳۵

$$1200 = 12 \times 12 \left[\frac{12 \times 12 \times 24}{12 \times 12 \times 24} \right] \left[\frac{12 \times 12 \times 24}{12 \times 12 \times 24} \right]$$

اگر ایک فیٹم ۴۷ سائیکم = جواب

(۱۰) ایک مکان مربع ۴۶ فیٹ ۸ انچ لंबا ہے تو بتاؤ کہ سطح اوسکی کیا ہوگی

$$۴۶ \text{ فیٹ } ۸ \text{ انچ} = ۵۶۰ \text{ انچ}$$

$$۴۶ \text{ فیٹ } ۸ \text{ انچ} = ۵۶۰ \text{ انچ}$$

$$\frac{۲۸۰}{۳۳۶۰۰}$$

$$۱۴۴ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۲۸۰ \\ ۱۲ \overline{) ۳۳۶۰۰} \\ \underline{۱۲} \\ ۲۱۶ \\ \underline{۱۲} \\ ۹۶ \\ \underline{۹۶} \\ ۰ \end{array} \right] \text{ ۱۲ انچ ب ۱۲ انچ}$$

$$\text{جواب} = ۲۳۶۸ \text{ مربع فیٹ } ۲ \text{ انچ } ۱۲ =$$

(۱۱) ایک کمرہ ۱۲ فیٹ طول میں ۱۲ فیٹ ۷ انچ عرض میں اور ۵ انچ بلندی میں ہے تو بتاؤ کہ کمرے کے گز مربع کاغذ اوسکی دیواروں پر لگانے کے لیے چاہئے

$$(۷ \text{ فیٹ } + ۱۲ \text{ فیٹ } ۷ \text{ انچ}) \times ۲ = ۵۹ \text{ فیٹ } ۲ \text{ انچ} = \text{کل طول و عرض کے}$$

$$۵۹ \text{ فیٹ } ۲ \text{ انچ} = ۷۱۰ \text{ انچ}$$

$$۸ \text{ فیٹ } ۱۰ \text{ انچ} = \frac{۷۱۰}{۸۱}$$

$$۱۴۴ = ۱۲ \times ۱۲ \left[\begin{array}{r} ۷۱۰ \\ ۱۲ \overline{) ۷۱۰} \\ \underline{۱۲} \\ ۵۹ \\ \underline{۵۶} \\ ۳۰ \\ \underline{۲۴} \\ ۶۰ \\ \underline{۶۰} \\ ۰ \end{array} \right] \text{ ۱۲ انچ ب ۱۲ انچ}$$

$$\text{جواب} = ۵۵ \text{ گز } ۲ \text{ فیٹ } ۲ \text{ انچ } ۱۲ =$$

(۱۲) ایک مربع کمرہ ہر اوسکا طول ۱۸ فیٹ ۸ انچ ہے اور ۶ انچ بلندی اوسکی دیواروں پر کتنے گز کاغذ لگایا

$$۱۸ \text{ فیٹ } ۸ \text{ انچ} \times ۲ = ۳۷ \text{ فیٹ} = \text{تمام طول}$$

$$۳۷ \text{ فیٹ}$$

$$\frac{۱}{۲} \text{ انچ}$$

$$\frac{۱}{۲} \text{ انچ}$$

$$\frac{۱}{۲} \text{ انچ}$$

$$\frac{۱}{۲} \text{ انچ}$$

$$\frac{۱}{۲} \text{ انچ}$$

$$\text{جواب} = ۶۸ \text{ گز } ۸ \text{ فیٹ } ۲ \text{ انچ} =$$

(۱۳) ایک کیت چودہ جریب نو گٹھ طول میں، اور بارہ جریب، گٹھ چڑا ہے تو بناؤ اور سکا کر کیا

گٹھ	جریب
۹	۱۴
۷	۱۲
۳	۵

(۱۴) ۲۸ جریب ۷ گٹھ عرض اور ۹ جریب ۱۵ گٹھ طول ایک کیت کا ہے تو بناؤ رقبہ کیا ہے

گٹھ	جریب
۱۷	۲۸
۱۸	۹
۱۵	۳۴

۱۵ بونسی ۱۰ بسو ۲۸۵ بیگہ = جواب

سوالات نمبری (۱۵)

رقبہ اور طول کے دریافت ہونے سے عرض کا دریافت ہونا اور رقبہ اور عرض کے معلوم ہونے سے طول کا دریافت ہونا

(۱) اگر مربع ۶ فیٹ مربع ۱۵ انچ مربع ÷ ۱۸ فیٹ = ۷ انچ

۵ گز مربع ۶ فیٹ مربع ۱۵ انچ مربع = ۳۵۹ انچ مربع تقسوم

اور ۱۸ فیٹ = ۷ انچ = ۲۲۳ انچ تقسوم علیہ

پس ۳۵۹ ÷ ۲۲۳ = ۲ فیٹ ۹ انچ = جواب

(۲) گیارہ گز مربع ۳ فیٹ ۱۲ انچ ÷ ۲ فیٹ ۹ انچ

۱۱ مربع ۳ فیٹ مربع ۱۲ انچ مربع = ۱۲۸۱ انچ مربع تقسوم

۲ فیٹ ۹ انچ = ۳۳ انچ تقسوم علیہ

۱۲۸۱ ÷ ۳۳ = ۳۹ انچ = ۲ گز ایک فیٹ ۵ انچ = جواب

(۳) اگر مربع ۶ فیٹ مربع ۸۴ انچ مربع ÷ ۵ فیٹ ۹ انچ

۸ گز مربع ۶ فیٹ مربع ۸۴ انچ مربع = ۱۱۳۱۶ انچ مربع تقسوم

۵ فیٹ ۹ انچ = ۶۹ انچ تقسوم علیہ

۱۱۳۱۶ ÷ ۶۹ = ۱۶۴ انچ = ۴ گز ۸ فیٹ ۸ انچ = جواب

(۴) اگر مربع ۴ فیٹ ۲۷ انچ مربع ÷ ۲۳ فیٹ
 اگر مربع ۴ فیٹ ۲۷ انچ ۲۲۶۳۲ ÷ ۲۳ = ۲۴۶
 ۲۴۶ فیٹ = ۲۴۶ ÷ ۱۰ = ۲۴.۶ = ۲۴.۶ فیٹ
 جواب = ۲۴.۶ فیٹ

(۵) اگر مربع ۴۵ انچ مربع ÷ ۱۸ انچ فیٹ ۹ انچ
 اگر مربع ۴۵ انچ مربع = ۲۰.۴۴ = ۲۰.۴۴ فیٹ
 ۱۸ انچ فیٹ ۹ انچ = ۴۹۹ = ۴۹۹ فیٹ
 جواب = ۲۰.۴۴ ÷ ۴۹۹ = ۰.۰۴۱ = ۰.۰۴۱ فیٹ

(۶) اگر ۴۲ انچ فیٹ ۵۰ انچ ۲۳ فیٹ ۱۰ انچ رقم اول = ۵۷۴۲۶ ÷ ۲۳ = ۲۴۹۶.۸۲

اور رقم دوم = ۲۸۹ ÷ ۱۹ = ۱۵.۲۱ = ۱۵.۲۱ انچ = جواب

(۷) کیا طول اوس کمرہ کا ہے جس کا عرض گیارہ فٹ گیارہ انچ ہے اور اگر ۲ فیٹ ۱۳ انچ
 یا نوات او کے فرش میں لگتی ہے

اگر مربع ۲ فیٹ ۱۳ انچ = ۲۲۷۵۱ = ۲۲۷۵۱ انچ مربع مقسوم
 ۱۱ فیٹ ۱۱ انچ = ۱۲۳ = ۱۲۳ انچ مقسوم علیہ

پس ۲۲۷۵۱ ÷ ۱۲۳ = ۱۸۵۱ = ۱۸۵۱ انچ ۱۳ فیٹ ایک انچ = جواب
 (۸) ایک عمارت جو کہ گولڈن ہے ۲۴ گز ۵ انچ ایک ضلع طول میں ہے اور اس کا رقبہ ۴۸۳ گز مربع فیٹ
 ۲۵ انچ ہے تو ثابت کرو کہ وہ مربع ہے

۴۸۳ گز مربع ۲ فیٹ ۲۵ انچ مربع = ۱۸۵۷۸۱ = ۱۸۵۷۸۱ انچ مقسوم

۲۴ گز ۵ انچ = ۹۷۱ = ۹۷۱ انچ مقسوم علیہ
 ۱۸۵۷۸۱ ÷ ۹۷۱ = ۱۹۱ = ۱۹۱ گز ۵ انچ معلوم ہوا کہ دوسرے ضلع کا طول
 یہی وہی ہے جو پہلے ضلع معلوم کا تھا تو معلوم ہوا کہ وہ مربع ہے

(۹) ایک مکان ۲۶ فیٹ سے ۳۵ فیٹ ہے تو بتاؤ کہ ۲ فیٹ ۴ انچ چوڑا بوریا کتنا لگیگا

۲۴ × ۳۵ × ۱۲۷ = ۱۳۱۰۲۰ = ۱۳۱۰۲۰ مربع انچ مقسوم

اور ۲ فیٹ ۴ انچ = ۲۸ = ۲۸ انچ مقسوم علیہ

پس ۱۳۱۰۲۰ ÷ ۲۸ = ۴۶۸۰ = ۴۶۸۰ انچ = ۱۳۰ گز = جواب

(۱۰) ۲۸۸ گز کیرا ۲ فیٹ ۸ انچ عرض کا ایک مکان کی دیواروں پر لکھا ہے تو بتاؤ کہ ۲ فیٹ ۳ انچ چوڑا کتنا لگے گا

$$۲۸۸ \text{ گز} \times ۲ \text{ فیٹ} ۸ \text{ انچ} = ۳۳۱ \times ۷۶ \text{ انچ مربع مقسوم}$$

$$۲ \text{ فیٹ} ۳ \text{ انچ} = ۲۷ \text{ انچ مقسوم علیہ}$$

پس $۳۳۱ \times ۷۶ \text{ مربع} \div ۲۷ \text{ انچ} = ۱۲۲۸۸ \text{ انچ} = ۳۳۱ \text{ گز ایک فیٹ} = \text{جواب}$
 (۱۱) ایک کمرہ مربع ہے، ایک ضلع اوٹھا ۸ فیٹ ۹ انچ ہے تو بتاؤ کہ ۲ فیٹ ۳ انچ چوڑا کیرا اور

فرش میں کتنا لگے گا

$$۸ \text{ فیٹ} ۹ \text{ انچ} \times ۱۸ \text{ فیٹ} ۹ \text{ انچ} = ۲۲۵ \text{ انچ} \times ۲۲۵ \text{ انچ} = ۵۰۶۲۵ \text{ انچ مربع مقسوم اور}$$

$$۲ \text{ فیٹ} ۳ \text{ انچ} = ۲۷ \text{ انچ مقسوم علیہ}$$

پس $۵۰۶۲۵ \text{ انچ} \div ۲۷ = ۱۸۷۵ \text{ انچ} = ۵۲ \text{ گز} ۳ \text{ انچ} = \text{جواب}$
 (۱۲) اگر شال تیار ہو چکے کمرہ ۱۳ فیٹ ۴ انچ بلند ہے تو کتنے کیرا ۲ انچ عرض کا اسکی دیواروں پر لگانے کو چاہئے

$$۸ \text{ اینٹ} ۹ \text{ انچ} \times ۱۳ \text{ فیٹ} ۴ \text{ انچ} = ۲۷۵ \text{ انچ} \times ۱۶۰ \text{ انچ} = ۴۴۰۰۰ \text{ انچ مربع مقسوم}$$

$$\text{اور ایک فیٹ} ۴ \text{ انچ} = ۱۶ \text{ انچ مقسوم علیہ}$$

$$\text{پس } ۴۴۰۰۰ \text{ انچ مربع} \div ۱۶ \text{ انچ} = ۲۷۵۰ \text{ انچ} = ۲۵۰ \text{ گز} = \text{جواب}$$

(۱۳) ایک کھیت کا رقبہ ۱۷۸ بیگہ ۹ بسواہ ۳ بسواہی ہے

اور عرض ۱۲ حریب، کٹھ تو بتاؤ طول کیا ہے

$$۱۷۸ \text{ بیگہ} ۹ \text{ بسواہ} ۳ \text{ بسواہی} = ۱۳۸۳ \text{ بسواہی مقسوم}$$

$$۱۲ \text{ حریب} = ۲۷۷ \text{ گٹھ مقسوم علیہ}$$

$$\text{پس } ۱۳۸۳ \text{ بسواہی} \div ۲۷۷ \text{ گٹھ} = ۲۸۹ \text{ گٹھ} = ۱۷ \text{ حریب} ۹ \text{ گٹھ} = \text{جواب کیا ہوگا}$$

(۱۴) رقبہ ایک کھیت کا ۳۶۴ بیگہ ۵ بسواہ ۱۵ بسواہی ہے اور ۹ حریب ۵ گٹھ طول ہے تو بتاؤ عرض

$$۳۶۴ \text{ بیگہ} ۵ \text{ بسواہ} ۱۵ \text{ بسواہی} = ۱۲۵۹۱۵ \text{ بسواہی مقسوم}$$

$$\text{اور } ۹ \text{ حریب} ۵ \text{ گٹھ} = ۱۸۹۵ \text{ گٹھ مقسوم علیہ}$$

$$۱۲۵۹۱۵ \text{ بسواہی} \div ۱۸۹۵ \text{ گٹھ} = ۷۷ \text{ گٹھ} = ۳ \text{ حریب} ۷ \text{ گٹھ} = \text{جواب}$$

سوالات نمبری (۱۷) پیمائش محبت

(۱) ۱۸ فیٹ ۹ انچ $\times$ ۱۳ فیٹ ۷ انچ $\times$ ۸ فیٹ ۷ انچ
 ۱۸ فیٹ ۹ انچ = ۲۲۵ و ۱۳ فیٹ ۷ انچ = ۱۶۰ و ۸ فیٹ ۷ انچ = ۱۰۰
 پس ۲۲۵ $\times$ ۱۶۰ $\times$ ۱۰۰ = ۳۶۰۰۰۰۰
 ۳۶۰۰۰۰۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۷۷ گز مکعب ۲ فیٹ مکعب ۵۷ مکعب انچ = جواب

(۲) ۳ فیٹ ۹ انچ $\times$ ۴ فیٹ ۸ انچ $\times$ ۲ فیٹ ۱۱ انچ
 ۳ فیٹ ۹ انچ = ۴۵ و ۴ فیٹ ۸ انچ = ۶۷ و ۲ فیٹ ۱۱ انچ = ۱۰
 ۲ فیٹ ۱۱ انچ = ۲۵
 پس ۴۵ $\times$ ۶۷ $\times$ ۲۵ = ۷۷۰۰۰۰۰ ۹ انچ مکعب

۷۷۰۰۰۰۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۱۲۷ گز مکعب ۲۵ فیٹ مکعب ۱۲۷ انچ مکعب = جواب
 (۳) ۱۱ فیٹ ۳ انچ $\times$ ۳ فیٹ ۷ انچ $\times$ ۵ فیٹ ۵ انچ
 ۱۱ فیٹ ۳ انچ = ۱۳۵ و ۳ فیٹ ۷ انچ = ۴۰ و ۵ فیٹ ۵ انچ = ۶۰
 ۱۳۵ $\times$ ۴۰ $\times$ ۶۰ = ۳۲۴۰۰۰ ۱۲۵ انچ مکعب

پس ۳۲۴۰۰۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۱۲ گز مکعب ۱۲ فیٹ مکعب ۲۸۰ انچ = جواب
 (۴) ۵ گز ۴ گز ۲ فیٹ ۲ انچ $\times$ ۲ فیٹ ۲ انچ

۵ گز ۴ گز ۲ فیٹ ۲ انچ = ۱۸۰ انچ $\times$ ۲۲۰ انچ $\times$ ۵۰ انچ = ۲۱۶۰۰۰۰ ۲۱۶۰۰۰۰ انچ
 پس ۲۱۶۰۰۰۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۴۷ گز مکعب ۱۲ فیٹ مکعب = جواب

(۵) ۷ فیٹ ۲ انچ $\times$ ۵ گز ۸ فیٹ ۳ انچ
 ۷ فیٹ ۲ انچ = ۸۶ و ۵ گز ۸ فیٹ ۳ انچ = ۸۸ انچ $\times$ ۱۸۰ انچ $\times$ ۹۹ انچ = ۱۵۶۸۱۶۰
 ۱۵۶۸۱۶۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۳۳ گز مکعب ۱۲ فیٹ ۱۶۷ انچ = جواب

(۶) ۹ فیٹ ۲ انچ $\times$ ۲ گز ۲ فیٹ ۸ انچ
 ۹ فیٹ ۲ انچ = ۱۱۰ انچ $\times$ ۲ گز ۲ فیٹ ۸ انچ = ۷۲ انچ $\times$ ۸۰ انچ = ۷۳۶۰۰
 ۷۳۶۰۰ $\div$ (۲۷ $\times$ ۱۷ $\times$ ۲۸) = ۱۳ گز مکعب ۱۵ فیٹ ۵۲ انچ = جواب

(۷) کتنے مکعب فیت پانی ایک برتن میں سما دیا جس کا قاعدہ مربع، اوسط اور سب سے اونچا ۳ فیت ۳ اور بلندی برتن کی ۲ فیت ۱۰ انچ ہے

۳۰ فیٹ $\times$ ۳۰ فیٹ $\times$ ۲۰ فیٹ = ۱۰ انچ = ۳۴ انچ $\times$ ۳۴ انچ $\times$ ۳۴ انچ = ۳۷۰۰۰ انچ مکعب
پس ۳۷۰۰۰ انچ مکعب $\div$ ۲۸ = ۱۰۰۰ فیٹ مکعب ۸۴۲ انچ مکعب = جواب

(۸) کس قدر لکڑی ایک شہتیرین جیسا طول ۲۰ فیٹ اور عرض ۳۰ فیٹ اور موٹائی ۲ فیٹ پانچ کی بنی تھی

۲۰ فیٹ $\times$ ۳۰ فیٹ $\times$ ۲ فیٹ = ۱۲۰۰ فیٹ مکعب
پس ۱۲۰۰ فیٹ $\div$ ۲۰ = ۶۰ گز مکعب ۱۵۰ فیٹ = جواب
(۹) جس مکعب کا ضلع ۵ فیٹ ہے تو اس کی جسامت کیا ہوگی
اب (۵ فیٹ $\times$ ۵ انچ) = ۸۹ انچ $\times$ ۸۹ انچ $\times$ ۸۹ انچ = ۷۹۹۹۰ مکعب انچ
۷۹۹۹۰ مکعب انچ $\div$ (۲۰ $\times$ ۱۲) = ۵۰ گز مکعب ۲۰ فیٹ مکعب ۱۶۰ انچ مکعب = جواب
(۱۰) ایک حوض شکل مربع اور اس کا ضلع بارہ گز ہے اور اس کے اوپر مین
۳۴ گز مکعب بڑی لکڑی کو تیار وہ عمیق کتنا ہوگا
(۳۴ گز مکعب $\div$ (۲۰ $\times$ ۱۲) = ۱۴۰ گز مکعب ۱۶۰ انچ مکعب = جواب
۵۰ گز مکعب $\div$ ۱۲۹۹ = ۴۰ فیٹ = جواب

(۱۱) ایک خندق ۵ فیٹ ۶ انچ گہرے اور ۱۰ فیٹ ۸ انچ چوڑے کا کیا طول رکھیں جو ۴۰۰۰ فیٹ مکعب مٹی اوپر سے نکلے

۴۰۰۰ فیٹ مکعب = ۱۲۱۵۱۲۰ انچ مکعب انچ مقسوم
اور ۵ فیٹ ۶ انچ $\times$ ۱۰ فیٹ ۸ انچ = ۶۰۰۰ انچ $\times$ ۱۲۸ انچ = مقسوم علیہ
پس ۱۲۱۵۱۲۰ انچ مکعب $\div$ ۶۰۰۰ انچ = ۲۰۲۵۰ انچ = جواب
(۱۲) ایک نہر ۲ فیٹ ۸ انچ گہری اور ۲ فیٹ ۸ انچ چوڑی ہے اور طول ۱۰ میل تو تیار کئے مقدار پانی اوپر سے سماوے گا

۱۰ میل $\times$ ۶۳۳۴۰۰ = ۶۳۳۴۰۰ انچ

۴۰ فیٹ ۳ انچ = ۸۰ انچ

اور ۲۰ فیٹ ۸ انچ = ۲۴۸ انچ

پس ۶۳۳۴۰۰ $\times$ ۲۴۸ = ۱۵۷۰۰۰۰۰۰ انچ مکعب
اور ۱۰ میل $\times$ ۶۳۳۴۰۰ = ۶۳۳۴۰۰۰۰ انچ مکعب $\div$ ۱۵۷۰۰۰۰۰۰ = ۴۰۰۰۰ انچ مکعب = جواب

سوالات نمبری (۱۸) متفرق اعمال گنتی

(۱) ایک کلدار شرفی کا وزن ۹۲ رتی ہے تو تباؤ ۱۰۰۰ اشرفی میں کتنا سونا ہوگا

$$\text{وزن } ۱۰۰۰ \text{ اشرفی کا} = ۹۲ \times ۱۰۰۰ = ۹۲۰۰۰ \text{ رتی}$$

$$= ۱۱۵۰۰ \text{ ماشہ} = ۹۵۸ \text{ تولہ} = ۴۷ \text{ ماشہ} = ۱۹۱ \text{ چٹانک} = ۳ \text{ تولہ} = ۴۷ \text{ ماشہ}$$

$$= ۱۱ \text{ اسیرہ} = ۱۵ \text{ چٹانک} = ۳ \text{ تولہ} = ۴۷ \text{ ماشہ} = ۱۹۱ \text{ چٹانک}$$

(۲) ماہ قمری میں ۳۰ دن ۲۵۵۱۴۳۳۳ سکند موٹی ہیں ٹھیک ٹھیک دن و گھنٹہ او سکی بناؤ

$$۲۵۵۱۴۳۳۳ \text{ سکند} = (۲۷ \times ۶۰ \times ۶۰) = ۲۴ \text{ دن} = ۱۲ \text{ گھنٹہ} = ۴۲۰ \text{ منٹ} = ۲۵۲۰۰ \text{ سکند} = \text{جواب}$$

(۳) محیط زمین کا ۳۰ کروڑ ۲۰ لاکھ فیٹ ہے مقدار اس کے سیلون میں تباؤ کتنا کیا ہے

$$۳۰۰۰۰۰۰۰۰ \text{ فیٹ} = ۳ = ۳۲۰۰۰۰۰۰ \text{ گز اور چونکہ}$$

$$۶۰ \text{ گز} = ۱ \text{ ایک میل تو} = ۳۲۰۰۰۰۰۰ \div ۱۷۶۰ = ۲۵۰۰۰ \text{ میل} = \text{جواب}$$

(۴) ایک فیٹ مکعب یا نیکا وزن ۵۰۰ چٹانک کا ہوتا ہے تو تباؤ اس برتن میں جو طرف سے

ایک گز کے کتدر وزن میں پانی ہوگا

$$\text{ایک گز مکعب} = ۲۷ \text{ فیٹ مکعب کے} = ۵۰۰ \text{ چٹانک} = ۲۷ \times ۵۰۰$$

$$= ۳۵۰۰ \text{ چٹانک} = ۲۱ \text{ من سیرہ} = ۱۲ \text{ چٹانک} = \text{جواب}$$

(۵) ۹۲۵۰۰ میل روشنی ایک سکند میں چلتی ہے تو تباؤ اوقات جس روشنی تک کہ زمین پر

۸ منٹ ۱۳ سکند میں پہنچتی ہے زمین کے کتدر دور ہوگا

$$۸ \text{ منٹ} = ۳۱۳ \text{ سکند} = ۲۷۹۳۳ \text{ سکند} = ۲۱ \text{ فاصلہ} = ۹۲۵۰۰ \text{ میل} = ۴۶۳۳$$

$$= ۹۲۹۰۲۵۰۰ = \text{جواب}$$

(۶) ایک دکانیہ میں چار ہفتہ کی اندر ۲۱۴۰۷۱۹۰۷ خط پرے آئے سب پر ادھنی کے لکے چٹانک

تو تباؤ کہ دکانیہ میں کتدر روپیہ آئے لکٹوں کا آیا

$$\text{قیمت لکٹوں کی} = ۱۹۰۷۳۱۴ = ۱۹۰۷۳۱۴ \text{ روپیہ} = ۹۶۰۳ = \text{جواب}$$

(۷) اگر دہلی میں جنہا کے پل برتین نزار آدمی روز آ یا جایا کریں اور فی کس ۳۰ پائی محصول کی

ادا کرے تو آخر سال تمام میں کتدر آمدنی محصول کی ہوگی

$$\text{حل} = ۳ \times ۳۰۰۰ = ۹۰۰۰ = \text{آمدنی ہر روزہ کی}$$

$$\text{سال بہر کی آمدنی} = ۹۰۰۰ \text{ پائی} = ۳۶۵ \times ۹۰۰۰ = ۳۲۸۵۰۰۰ = ۳۲۸۵۰۰۰ \text{ پائی}$$

$$= ۱۰۹۷۱۰۹ = ۱۰۹۷۱۰۹ \text{ روپیہ} = ۲۶ = \text{جواب}$$

(۸) سال شمسی میں ۳۱۵۵۹۴۲۸ سکند ہوتی ہیں تو بتاؤ سیک او کی مقدار کیا ہے

حل $31559428 \div (27 \times 60 \times 40) = 345$ دن

۵ گھنٹہ ۲۸ منٹ ۲۸ سکند = جواب

(۹) ایک برتن میں ۹۰۰۰ جوہن جب اونہیں ۳ کو ایک دوسر پر کڑا کرین تو وہ ایک سوچے برابر ہوتا ہے تو بتاؤ اگر اون سیکو ایک دوسر پر کڑا کرین تو کس قدر بلند کی کو پہنچی گی
 طول سب جوہن کا جب ایک دوسر پر کڑا کر کے گئے جاویں $= 9000 \div 3$

$3000 =$ سو سو اور ۲۰۰۰ $\div (3 \times 12) = 83$ گز ایک فیٹ = جواب

(۱۰) توپ کا گوکہ ۱۰۰۰ فیٹ ایک سکند میں جاتا ہے تو جو تہائی منٹ میں کس قدر دور جاوے گا
 ۵ اسکند = جو تہائی منٹ کے $1000 \times 15 = 15000$ فیٹ یہ برابر فاصلہ کے جو گوڑے کرے گا ہوگا اور $15000 \div (8 \times 220 \times 3) = 2$ میل ۶ فرنگ ۱۰ گز = جواب

(۱۱) آہنی سٹرک میں ۲۰۰ من ۸ سیر لوہا ۵ آنہ سیر کا لگا ہوا ہے تو بتاؤ کل قیمت اس کو لگائی گی
 حل ۲۰۰ من ۸ سیر = ۸۰۰۸ سیر اور قیمت =

$5 \times 8008 = 40040$ روپہ ۲۵۰۲ آنہ = جواب

(۱۲) ۱۱ فیٹ آواز ایک سکند میں ملتی ہے تو بتاؤ وہ بادل کتنی دور ہوگا جس میں آواز گرج کی سکند بعد پہنچی ہے

حل $11 \times 1130 = 12430$ فیٹ فاصلہ بادل کی اور $12430 \div (8 \times 220 \times 3) = 2$ میل

۳ فرنگ ۲۱۶ گز ۲ فیٹ = جواب

(۱۳) طیطوس نے آٹھ قلعہ شکن جو ادرلیم پر لگایا تھا اسکا وزن ۵۰۰۰۰۰ سیر کیا تھا تو
 تاو طول میں وہ کے من تھا

حل $500000 \div 40 = 12500$ من = وزن آٹھ کے = جواب

(۱۴) ۸۱ میلون کی قیمت ۲۲۲۷ روپہ ۵ آنہ ۶ پائی ہے تو بتاؤ کہ ایک میل کی کیا قیمت ہوگی

حل 15 آنہ 6 پائی 2227 روپہ $\div 81 = 24$ روپہ ۷ آنہ ۶ پائی قیمت ایک میل کی = جواب

(۱۵) ۶۴۲۰ ڈبل پیسے کے لئے منصوری پیسے جبکہ روپیہ پینیس کے آتے ہوں آویگے
 ۶۴۲۰ ڈبل پیسے $\div 42 = 105$ روپہ
 اور ۱۰۵ روپہ $\times 40$ منصوری پیسے = ۴۲۰۰ = جواب

(۱۶) سفر میں چھ آدمیوں نے ۱۲۱ روپیہ ۱۳ پائی خرچ کئے تو بتاؤ کہ ہر ایک کے حصے میں خرچ کیا

حل ۶ پائی ۱۳ آنہ ۱۲۱ روپیہ $\div 6 = 20$ روپیہ

۸ آنہ ۱۱ پائی ایک آدمی کا حصہ خرچ کا سوا = جواب

(۱۷) اگر ایک اخبار کی ۱۸۰۰ پرچہ ہر روز نکلا گئے ۵ آنہ فی اخبار فروخت ہوا کریں تو بتاؤ چھ قری ہسینوں میں کس قدر روپیہ اونکی فروخت سے حاصل ہوگا بشرطیکہ اتوار کے روز یہ اخبار نہ نکلا کر

حل چھ قری ۵ = $24 \times 6 = 24$ ہفتہ اور $24 \times 6 = 144$ دن

= ایام اجرائی اخبار پس $11800 \times 144 \times 5 = 8496000$ آنہ

= قیمت اخبار کی جو حاصل چھ ہینے میں ہوگی اور 8496000 آنہ = 531000 روپیہ = جواب

(۱۸) ہر شخص ہر سال ۱۰۳۲ روپیہ ۴ آنہ ۹ پائی خرچ کرتا ہوا دسکا ۱۵ سال میں کیا خرچ ہوگا

اور اوسکو کیا بچے گا اگر آمدنی سالیانہ ۱۸۷۵ روپیہ ہو

خرچ سالیانہ = 9 پائی ۴ آنہ ۱۰۳۲ روپیہ $\times 15 = 15786$ روپیہ

۵ آنہ ۳ پائی اور آمدنی سالیانہ $= 1875 \times 15 = 28125$

اسو اسطر بچت = $28125 - (3 \text{ پائی } 4 \text{ آنہ } 15786 \text{ روپیہ})$

= 12439 روپیہ ۱ آنہ ۹ پائی = جواب

(۱۹) ایک منت میں سو روپیہ گئے جاتے ہوں تو دس لاکھ روپیہ کتنی دیر میں شمار ہونگے

حل $1000000 \div 100 = 10000$ یہ تعداد منٹوں کی ہوگی جس میں شمار ہونگے

۱۰۰۰ منٹ = 6 دن ۲ گھنٹہ ۴۰ منٹ = جواب

(۲۰) ایک توپ کا گولہ ۱۰۰۰ فیٹ فی سکند کی رفتار سے زمین سے چلے کر جو ۱۰۰۰ گتے دیر میں پہنچے گا

حل $1000000 \div 1000 = 1000$ فیٹ یہ فاصلہ چاند کا زمین سے ہوا اور

$1000000 \div 1000 = 1000$ یہ تعداد سکندوں کی جس میں گولہ چاند پہنچے گا ہوگی

اور $1000000 \div (60 \times 60 \times 24) = 144$ دن ۱۶ گھنٹہ = جواب

(۲۱) جس ٹکال میں ایک کل سے ۲۵۰ سکے ایک گھنٹہ میں ڈالتی ہوں اوس میں چار ٹکالوں سے ایک

ہفتہ میں کس قدر مالیت کے سکے ڈالیں گے جب ایک کل میں ۱۰ روپیہ دیر میں اٹھائیں تیسرے میں چوٹیاں اور

چوتھے میں دو انیاں ڈالتی ہوں اور ہفتہ میں اتوار کو ٹکال بند رہتی ہو

حل ایک روپیہ ۸ آنہ + 4 آنہ + 2 آنہ = اگر روپیہ ۱۱ آنہ مالیت چار دن کون کی ہوگی

پس (ایک روپیہ ۱۱ آنہ) $\times 2500 \times 4 = 110000$ روپیہ = جواب

(۲۲) ۷ آنہ پانی سیر کی شکر ۵۳۰ سیر کتنے کی ہوگی

حل $۷ \times ۳۰ = ۲۱۰ \div ۱۶ = ۱۳ \div ۳۹ = ۱۶ = ۲۷۸$ روپیہ ۷ آنہ = جواب

(۲۳) ۳۵۸۷ گز ۹ پانچ رسی کے ۲ حصے برابر برابر فاصلہ کر کر دو

حل $۳۵۸۷ \div ۹ = ۳۹۹ = ۳۲$ گز ۲ فیٹ ۷ پانچ = جواب

(۲۴) منتال سیر ۱۰ روپیہ ۱۴ آنہ پانی کو خریدیں اور میں سے سات بھیرین ۲ روپیہ ۱۲ پانی فی بھیر کے حساب سے بچھاؤ ایتن تو بتاؤ باقی کو کس پٹاؤ سے بیچ کرے گا ۱۲ روپیہ ۸ مرقع ستر

حل ۲ روپیہ ۱۲ پانی ۷ = ۱۵ روپیہ ۱۲ پانی = قیمت بھیرین کی جو فروخت ہوئیں تو ۲۵ - ۷ = ۱۸

بھیرین کے جو فروخت کے لئے باقی ہیں اور ۱۰ روپیہ ۱۲ پانی - ۱۵ روپیہ ۱۲ پانی = ۸ روپیہ ۸ = ۹۹ روپیہ

۲ روپیہ ۱۲ پانی ۷ = ۱۵ روپیہ ۱۲ پانی کی قیمت سے حاصل کرنا چاہتے ہیں اسلئے (۹۹ روپیہ ۱۲ پانی) $\div ۳۸ = ۲$ روپیہ ۹ پانی = قیمت فی بھیر کی جو فروخت کرنی چاہئے = جواب

(۲۵) چار روپیہ ۱۰ آنہ پانی سن کے حساب سے ۲۲ من شکر کے کیا دام ہوئے

حل ۸ پانی ۱۰ آنہ ۷ روپیہ ۷ = ۷۴ روپیہ = جواب

(۲۶) چھ بوتلیں ایک عرق کی فی بوتل ۱۲ آنہ ۷ پانی والی اور ۴ بوتلیں دوسری کی فی بوتل ایک روپیہ ۱۲ آنہ

۹ پانی والی اور دس بوتلیں سیر عرق کی فی بوتل ایک روپیہ ۷ آنہ ۸ پانی والی باہم آمیز کی گئیں ہیں

تو بتاؤ کہ اس عرق مرکب کی قیمت کیا ہوگی

حل (۱۲ آنہ ۷ پانی ۷) + (۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷) + (۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷) = ۱۰ روپیہ ۱۱ آنہ

+ ۷ روپیہ ۱۱ آنہ + ۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ = ۲۳ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ قیمت عرقوں کی توڑ کر لی ہوئی

۷ + ۱۰ + ۲۰ = ۳۰ یہ تعدد توڑ کر لی ہے پس قیمت بوتل عرق مرکب = ۸ پانی ۱۲ روپیہ ۲۰ = ایک روپیہ

۱۰ پانی = جواب

(۲۷) اگر ۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ تقسیم کیا جاو کہ ہر ایک حصہ میں ۷ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ آوے

حل $۱۲ \div ۷ = ۱$ پانی ۷ = جواب

(۲۸) ۵ من ۲۵ سیر کی قیمت ۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ ہے تو ایک سیر کی کیا قیمت ہوگی

حل ۵ من ۲۵ سیر = ۲۵ سیر تو (۱۲ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷) $\div ۲۵ = ۱$ آنہ ۷ پانی ۷ = جواب

(۲۹) ایک چیز سیر ۳۵ آنہ سیر خریدی اور ۷ ادھ پی فی ادھ پی ۷ آنہ تو بتاؤ دونوں ملا کر فی ادھ پی کیا بہاؤ

رکھیں کہ سیر ۲ آنہ پانی ۷ فائدہ ہو

حل $۳۵ \times ۲ = ۷۰$ روپیہ ۱۲ آنہ اور ۷ = ۷۰ روپیہ ۱۰ آنہ پس قیمت ۲ سیر اور ۷ ادھ پی ۳۵ ادھ پی کی

= ۷ روپیہ ۱۲ آنہ + ۲ روپیہ ۱۰ آنہ = ۷ روپیہ ۱۲ آنہ اور ۷ روپیہ ۱۲ آنہ + ایک روپیہ ۷ آنہ ۷ پانی ۷ = ۸ روپیہ

۵ آنہ ۷ پانی ۷ تو ۸ روپیہ ۵ آنہ ۷ پانی ۷ = ۲۷ آنہ ۷ پانی ۷ = جواب ستر

(۳۰) ایک سکہ ۱۲ آنہ ۷ پانی ۷ کا ہوتا ہے تو بتاؤ ۲۸۹ روپیہ ۱۲ آنہ ۷ میں کتنے سکے ہوں گے

حل ۲۸۹ روپیہ ۱۲ آنہ = ۵۵۴ روپیہ ۵ پانی ۷ اور ۷ پانی ۷ = ۵ پانی ۷ پس

۵۵۴ $\div ۵ = ۱۱۰$ سکے = جواب

(۳۱) زیر و عمر ایک ہی وقت بستر پر سوتے ہیں اور زید سو اچھٹ بجے اوتھا ہے اور عمر آٹھ بجے لو تباؤ کہ ۴۰ برس میں زید کتنا وقت بیداری عمر سے زیادہ حاصل کر لگا اور حساب میں خیال اوس برس کا بھی چاہئے جس میں ۱۵ فروری ۲۹ دن کا ہوتا ہے

حل ۸ - ۶ = ۲ = ۱۲ گنٹہ = ایک گنٹہ ۲۵ منٹ یہ وقت ہر روز زید کو بیداری کا حاصل ہوتا ہے اور ۲۵۵۶۷ = ۱۲۶۱۰ × ۲۰ = ۱۲۶۱۰ × ۲۵ = ۱۲۶۱۰ × ۱۲ = ۲۵۵۶۷ گنٹہ اور ۲۵۵۶۷ ÷ (۲۵ × ۲۴) = ۴۳۵۹ = ۲۵۵۶۷

۸۷۶۷ = ۲۳۳۲ دن ۱۹ گنٹہ = جواب
(۳۲) ۵ چٹانک ریشم کا ٹاگا ۲۲ فرنگ بقبا ہوتا۔ ایل بقبا تا گا کس قدر ریشم میں تیار ہوگا
حل ۲ فرنگ = ۵ آدھی فرنگ اور ۱۰۰ سیل = ۱۹ × ۱۰۰ = ۱۹۰۰ نصف فرنگ

۱۹۰۰ (۵ × چٹانک) ÷ ۵ = ۱۹۰۰ چٹانک = ۱۰۰ سیر ۲ من ۲۰ سیر = جواب
(۳۳) ۱۸۴۸ روپیہ ۲۷ آنہ ۳۹ پائی کو ۷۷ آدمیوں میں بابتقسیم کرو

حل ۳۹ پائی ۲۷ آنہ ۱۸۴۸ روپیہ ÷ (۷۷ × ۱۱) = ۲۴ روپیہ ۲۷ پائی = جواب
(۳۴) کلکتہ میں روپیہ ایک شنک ۱۱ پینس کا ہوتا ہے اور بمبئی میں ۲ شنک پینس کا تو تباؤ ایک لاکھ روپیہ کتنے کے ہر جگہ ہوئے

اول کلکتہ میں روپیہ ایک شنک ۱۱ پینس = ۹۵ فارنگس ۱۰۰۰۰ × ۹۵ فارنگ
= ۹۵۰۰۰۰ فارنگ اور ۹۵۰۰۰۰ ÷ (۲۰ × ۱۲ × ۲۴) = ۹۸۹۵ پونڈ ۱۹ شنک پینس = جواب
دوم بمبئی میں روپیہ ۲ شنک پینس = ۲۷ پینس ۱۰۰۰۰ × ۲۷ پینس = ۱۰۰۰۰۰

= ۱۰۰۰۰۰ پینس اور ۱۰۰۰۰۰ ÷ (۲۰ × ۱۲) = ۱۱۳۵۰ ڈلر = جواب
(۳۵) ایک مربع مکان کا ایک ضلع ۷۰ فیٹ ہے اور دوسرے ضلع ۶۰ فیٹ ہے تو تباؤ کہ ہر ایک مکان

کتنے ایکڑ زمین ہے اول ۷۰ × ۷۰ فیٹ = ۴۹۰۰ مربع فیٹ اور ۵۹۲۹۰۰ مربع فیٹ
مربع ÷ (۲۸۴۰ × ۹) = ۱۳ ایکڑ ۲۹۵ گز فیٹ رقبہ پہلے مکان کا ہوا = جواب اول
دوم ۷۰ × ۶۰ فیٹ = ۴۲۰۰ مربع فیٹ اور ۲۸۹۰۰۰ ÷ (۲۸۴۰ × ۹) = ۱۰ ایکڑ ۷۰ گز فیٹ = جواب دوم

(۳۶) ایک اونچ پنٹھ میں ۱۴ سیر در روپیہ ۷ آنہ ۹ پائی کے حساب سے بیچیں اور سولہ سیل فی بل اسی روپیہ کے حساب سے خرید تو تباؤ خرید و فروخت کے بعد وہ اپنی گھر کیا لگیا

روپیہ	آنہ	پائی	بکلی ہوئی پیرو کی قیمت یہ ہوگی
۳۵۵	۲	۳	۱۴۳۳ × (۲ روپیہ ۷ آنہ ۹ پائی) = ۳
۳۳۶	.	.	اور قیمت خرید سیلوں کی یہ ہے ۲۱ × ۱۶ = ۳
جواب	۱۹	۲	اپنے گھر لگیا ۳

(۳۷) رشیم کا دورانی گز ۴ آنہ ۸ پائی کے حساب سے ۲۶ روپیہ ۳۴ آنہ کا گنا ہوگا

۴ آنہ ۸ پائی = ۸۰ پائی اور ۲۶ روپیہ ۳۴ آنہ = ۵۰۴۰ پائی پس $۵۰۴۰ \div ۸۰ = ۶۳$ گز = جواب
(۳۸) ایک ڈبل پیسے کا وزن ساڑھے چھ شہ کا ہوتا ہے تو دس لاکھ پیسوں کا گنا وزن ہوگا اور کسی کا
..... ۱ پیسے ۶۳ ۱/۲ ماشہ = ۶۵۰۰۰۰ ماشہ اور $۶۵۰۰۰۰ \div (۲۰ \times ۸۰ \times ۱۲) = ۸$ ماشہ ایک تولہ

اچھا ٹانگ ایک سیر ۱۶۹ من = جواب

اور مالیت ..... $\div (۸ \times ۹) = ۵۶۲۵$ روپیہ = جواب
(۳۹) ایک شخص تین لاکھ روپیہ گنے بیٹھا اور کہنے لگا کہ سو روپیہ فی منٹ برابر گنا چلا جاؤ گا اور کہیں نہیں
نہیں اور حقیقت روپیہ تجھے گنے جاویگا اور بی بی روپیہ چوتھائی پائی جرمانہ دو لگا ہے ۳۶ گناٹہ تک
گنا رہا اور عید گنے سے باز رہ گیا تو بتاؤ کس قدر جرمانہ اؤسنے ڈیا

حل ۱۰۰ روپیہ ایک منٹ میں گنا ہے اسلئے $۱۰۰ \times ۶۰ \times ۲۴ = ۱۴۴۰۰۰$ روپیہ جو ہن ۶ گناٹہ

میں شمار کیے اور ۳۰۰۰۰ روپیہ - ۱۴۴۰۰۰ روپیہ = ۸۴۰۰۰ روپیہ کی جو وہ شخص شمار نہ کر گیا پس

$۸۴۰۰۰ \div (۲۴ \times ۱۲ \times ۸۰) = ۱۰۹$ روپیہ ۹ آنہ = جرمانہ کی جو وہ دیکھا = جواب
(۴۰) اگر ہر ایک آدمی کو ۵ روپیہ ۱۲ آنہ ۶ پائی دیں تو ۷۵ روپیہ ۵ آنہ ۶ پائی گنے آدمیوں کا تقسیم کرینگے

۵ روپیہ ۳ آنہ ۶ پائی = ۱۸۷۷ پائی اور ۷۵ روپیہ ۵ آنہ ۶ پائی = ۲۴۳۱ پائی

پس تعداد آدمیوں کی خیریتہ تقسیم ہوگا = $۲۴۳۱ \div ۱۸۷۷ = ۱۳$ = جواب

(۴۱) ایک مکان کی تعمیر کے لئے ۲ راج اوزا بڑھ سی بلائے راج سے ایک روپیہ ۱۱ آنہ اور برہی

ایک روپیہ تین آنہ فی ہفتہ مزدوری تھیری تو بتاؤ چار مہینہ کے لئے او کی مزدوری کیا ہوگی

حل ۴ مہینہ = ۱۶ ہفتہ

تو $۱۶ \times ۱۲ \times ۲ = ۳۸۴$ آنہ = ۵ روپیہ ۱۴ آنہ ۰ روپیہ یہ مزدوری راجون کی

اور $۱۶ \times ۱۲ \times ۲۹ = ۵۶۱۶$ آنہ = ۱۹۰ روپیہ ۱۶ آنہ ۰ روپیہ یہ مزدوری بڑھو کی

جمع = $۳۸۴ + ۵۶۱۶ = ۵۹۰۰$ روپیہ = جواب

(۴۲) ۸ فیٹ گہری اور ۲۵ فیٹ چوڑی اور ۱۲ میل لمبی نہر میں پانی کقدر وزن میں ہوگا

حل $۱۲ \times ۲۵ \times ۸ = ۲۴۰۰$ فیٹ یہ طول نہر کا ہوگا

اب جسامت نہ کی = $۲۴۰۰ \times ۸ \times ۲۵ = ۴۸۰۰۰۰$ فیٹ مکعب

اور بموجب مثال چارم ۵۰ چٹانک = ایک فیٹ مکعب پانی کی

$۴۸۰۰۰۰ \div ۵۰ = ۹۶۰۰$ چٹانک

اور $۹۶۰۰ \div ۱۶ \times ۲۰ = ۹۹۰۰۰۰$ من = جواب

(۴۳) در کشیان ایک جگہ سے جلیں اور ایک اور میں سے ۵۵ گز چلی ہے اور ۵ فیٹ دوسری سے نکلتی ہے تو بتاؤ نصف میل میں کس قدر بڑھ جاوگی

حل ایک میل = ۶۰ گز تو $۶۰ \div ۱۷۰ = ۲ = ۱۸۰ =$ نصف میل

(۴۴) $(۵ \times ۸۸) \div ۵۵ = ۸۰$ فیٹ = ۲۶ گز فیٹ = جواب

(۴۴) ایک زنجیر کا طول ۵۰ فیٹ ۸ انچ ہے تو وہ ایک چرخ پر جس کا محیط ۲ فیٹ ۸ انچ ہے کد فیٹ

حل ۵۰ فیٹ ۸ انچ = ۶۰۸ انچ اور ۲ فیٹ ۸ انچ = ۳۲ انچ $۶۰۸ \div ۳۲ = ۱۹ =$ ۲ ذریعہ

(۴۵) یہیہ جس کا محیط ۱۶ فیٹ ۶ انچ ہے باسین دلی اور خرقہ کے بنکی میں ۲ میل کا فاصلہ کتنے چکر کرے گا

۵۲ میل = $۵۲ \times ۶۰ = ۳۱۲۰$ گز = $۳۱۲۰ \div ۲ = ۱۵۶۰$ نصف فیٹ

اور ۱۶ فیٹ ۶ انچ = ۳۰ نصف فیٹ پس $۱۵۶۰ \div ۳۰ = ۵۲$ تعداد چکر = جواب

(۴۶) جب ایک انگلوئی یا پنجو سیات آنہ چہ مانی کو آتی ہو تو ۲۰ روپیہ آنہ ۶ یا ۱ کی کتنی آونگی

حل ۵ روپیہ آنہ ۶ یا ۱ = ۱۷۰ اڈنسیون کی اور ۲۰ روپیہ آنہ ۶ یا ۱ = ۱۶۷۰ اڈنسیون

پس $۱۶۷۰ \div ۱۷۰ = ۹$ = ۳۷ تعداد انگلوئیں کی = جواب

(۴۷) ۱۴ روپیہ آنہ ۶ مرد اور ۶ عورتیں اس طرح تقسیم کرتے ہیں کہ ہر مرد کو ہر ایک عورت سے

۳ چنڈ ملے تو بتاؤ ہر ایک کا کیا حصہ ہوگا

جو کہ مرد کا حصہ عورت سے ۳ چنڈ ہے ایسے جو باخ مردوں یا عورتوں نے یعنی پانچ

مرد اور چھ عورت کو وہ ملا ہوگا جو ۲۱ عورتوں کو ملتا آتو اسے حصہ عورت کا یہ ہوگا کہ ۲۱ آنہ

۱۴ روپیہ = ۲۱ = ۶ روپیہ ۱۴ آنہ اور مرد کا یہ ہوگا کہ ۲۱ روپیہ ۱۴ آنہ = ۳۰ = ۲۰ روپیہ ۱۰ آنہ = جواب

(۴۸) ۲۰ فیٹ ۶ انچ لمبی ۴ فیٹ ۳ انچ چوڑی مستطیل کا کیا رقبہ ہوگا

حل ۲۰ فیٹ ۶ انچ = ۲۴ فیٹ ۳ انچ = $۲۴ \times ۵ = ۱۲۰$ مربع

$۱۲۰ \div (۹ \times ۴) = ۹$ گز مربع = ۱۸ فیٹ مربع کی رقبہ کے = جواب

(۴۹) زید کے پاس ۱۲۵ روپیہ آنہ ۱۱ یا ۱ تہی اور عمر کے پاس ۱۶۰۹۸ یا ۱۰ اگر زید عمر

۲۷۷۷ یا ۱۰ اور عمر زید سے ۱۴ روپیہ آنہ ۱۱ یا ۱۰ یا ۱۰ کے پاس عمر سے کتنا زیادہ ہوگا

حل زید باس ۱۲۵ روپیہ آنہ ۱۱ پائی = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$ جمع کیا
 عمر نے جو زید کو دیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$

تفریق کیا [جو زید کے پاس جمع ہوا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 جو عمر نے زید سے لیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 زید کے پاس جو بچہ لیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$

تفریق کیا [عمر کے پاس جو ہے = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 زید نے جو عمر سے لیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 عمر کے پاس جو بچہ لیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$

جمع کیا [زید نے جو عمر کو دیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 عمر کے پاس جو بچہ لیا = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$

تفریق کیا [پھر باس بچہ کے سے = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$
 جو قدر زید عمر سے زیادہ = $\frac{1}{2} \times 240 = 120$

اور $450 \div \frac{1}{2} \times (12 \times 12) = 12$ روپیہ آنہ ۶ پائی = جواب
 (۵۰) ایک شہتیر ۲ فیٹ لیا اور ۳ فیٹ چوڑا اور ۲ فیٹ موٹا ہے تو تینوں کی قیمت فی فٹ کچھ

۳ آنہ ۸ پائی کے حساب سے کیا ہوگی
 حل $20 \times 3 \times 2 = 120$ فیٹ کچھ یہ حسابات شہتیر کی ہوئی اور ۳ آنہ ۸ پائی $10 \times$

= 24 روپیہ آنہ ۱۵ پائی = جواب
 (۵۱) عورت و مردوں کے تعداد میں شادی تھے اونہوں نے ۶ روز میں ۱۰ روپیہ آنہ مزدوری

اس طرح سے کہ مرد نے ایک آنہ ۴ پائی ام عورت نے ۱۰ پائی اور لڑکے نے ۴ پائی ہر روز کام کیا تو بتاؤ
 تعداد اونکی کیا تھی

آنہ ۴ پائی + ۱۰ پائی = ۱۴ آنہ ۶ پائی یہ سب مزدوری ایک دن کی ہوئی اس میں ۲ دن کی
 مزدوری ۵ آنہ ہوئی پس ۱۰ روپیہ آنہ = $145 \div 15 = 11$ یہ تعداد مطلوبہ = جواب

(۵۲) ایک کرہ میں جس کا طول ۹۶ فیٹ اور عرض ۲۴ فیٹ ہے ۲ فیٹ ۶ انچ کے عرض کا فرش کتنا لگے
 (۹۶ فیٹ $\times$ ۲۴ فیٹ) $\div \frac{1}{2} \times 2 = 2688$ فیٹ اور یہ پیرا ہے تقیم کیا تو ۸۹۶ گز = جواب

(۵۳) ایک ملک میں ۱۳۷۶۸۰ گاؤں میں اور ان کے دودھ سے ۱۰ لاکھ ۱۰۰۰ من گھی نکلتا ہے
 تو بتاؤ ایک لکھ کے دودھ میں کتنا گھی ہوتا ہے

اور $۲۳۹ \times ۱۱ = ۲۶۲۹$ قیمت گیارہ پائی سیر والی دال کی
 قیمت پانچ پائی سیر والی دال کی $۲۳۹۰ = ۵ \times ۴۷۸$

چل جمع = ۵۰۱۹

$۵۰۱۹ \div ۷ = ۷۱۷$ پائی قیمت فی سیر = جواب

(۶۰) ۲۸ روپیہ کی روانیاں اور چوئیاں اور اٹھنیاں تعداد میں سادی کتنی آونگی
 $۲۸ \text{ آنہ} + ۴ \text{ آنہ} + ۸ \text{ آنہ} = ۴۰ \text{ آنہ}$ قیمت ہے

۲۸ روپیہ = $۴۰ \text{ آنہ} \div ۴۰ = ۱۷$ تعداد مطلوبہ = جواب
 (۶۱) ایک سفر اگست کے مہینے تمام میں ایک سرائی میں رہا اور تین روپیہ بھٹیاری کو دے اور دیر
 فی شب کرایہ کا تھا تو تباؤ بھٹیاری اوسکو کیا ہے

حل ۳ روپیہ - $۳۱ \times ۷ = ۲۱۷$ پائی = ۳ روپیہ - ۲ روپیہ ۱۷ آنہ = $۱۷ \div ۷ = ۲$ روپیہ
 جو بھٹیاری کو پہنچا ہے = جواب

(۶۲) ایک بازیچہ گاہ کا طول ۵۸ فیٹ ۶ انچ اور عرض ۵۴ فیٹ ۹ انچ ہے تو رقبہ اسکا کیا ہوگا
 حل $۵۸ \text{ فیٹ} \times ۹ \text{ انچ} = ۵۲ \times ۱۲ = ۶۲۴$ مربع
 $(۹ \times ۱۲) = ۱۰۸$ مربع = $۳۵۵ \div ۱۰۸ = ۳$ مربع = جواب

(۶۳) چھ صندوق میں ہر ایک میں چھ گٹھڑاں اور گٹھڑی میں چھ تھان اور تھان میں چھ گڑاں
 اور ہر گڑی قیمت پونے تین آنہ ہے تو تباؤ سبکی کیا قیمت ہوگی

حل $۶ \times ۶ \times ۶ \times ۶ \times ۶ \times ۶ = ۳۵۶۷$ آنہ = $۲۲۲ \div ۱۲ = ۱۸$ آنہ
 (۶۴) ایک مزدور کے مکان کا کرایہ سالانہ چھ روپیہ ہے نہ گیارہ پائی ہے تو تباؤ کرایہ دہانے کے لئے
 وہ ہفتہ تین کیا جمع کیا کرے

۴ روپیہ ۶ آنہ = $۱۱ \div ۵۲ = ۵۲$ ایک آنہ پونے بارہ پائی = جواب
 (۶۵) ایک شخص نے ۵۰ بوتلیں شراب کی لین قیمت فی بوتل دو روپیہ چھ آنہ چھ پائی ہے تو تباؤ

اوسکے مبادلہ میں تیل کی بوتلیں فی بوتل ۲ آنہ ۶ پائی والی کتنی آونگی
 حل ۲ روپیہ ۶ آنہ ۶ پائی = $۷۷ \div ۵۷ = ۱$ بوتل کی ۵۷ پائی = $۵۷ \div ۵۰ = ۱$ بوتل

$۵۰ \div ۳۸ = ۱$ = $۷۷ \div ۷۷ = ۱$ ہفتہ تعداد تیل کی بوتلوں کی ہوئی = جواب
 (۶۶) جس مکان کا طول ۱۹ فیٹ ۷ انچ اور عرض ۱۸ فیٹ ۹ انچ ہے اوسکے فرش میں

۲۵ انچ عرض کا کچھ اکتنا لگے گا

۹ فیٹ ۷ انچ $\times$ ۱۸ فیٹ ۹ انچ $\div$ (۲۵ انچ $\times$ ۱۲ انچ $\times$ ۳) = ۵۱۸۷۵ انچ مربع $\div$

(۲۵ انچ $\times$ ۱۲ انچ $\times$ ۳) = ۵۸ گز فیٹ ۳ انچ = جواب

(۶۷) چار مردوں اور چھ عورتوں اور آٹھ لڑکوں میں ۶۸۷ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی کو
اس طرح سے تقسیم کر دو کہ مرد کو عورت سے دو چند اور عورت کو لڑکے سے چھیندے
حل حصہ عورت کا = ۸ لڑکوں کے حصہ کے اور مرد کا حصہ = ۲ عورتوں کے حصہ کے
چھ لڑکوں کے حصہ کے

تو مرد کا = ۲۷ لڑکوں کے حصہ کی

۶ عورتوں کا = ۱۸ لڑکوں کے حصہ کی

۸ لڑکوں کا حصہ = ۸ لڑکوں کے حصہ کی

اس واسطے مجموعہ سب حصوں کا = ۵۰ حصوں کی

پس ۶۸۷ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی $\div$ ۵۰ = لڑکے کے حصہ کے اور

$\times$ ۶ (۶۸۷ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی) $\div$ ۵۰ = ۸۲ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی = مرد کے حصہ کی

اور ۸۲ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی $\div$ ۲ = ۴۱ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی = عورت کے حصہ

اور ۴۱ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی $\div$ ۳ = ۱۳ روپیہ آٹھ $\frac{1}{4}$ پائی لڑکے کے حصہ کی = جواب

(۶۸) ایک آدمی کی قوت جسمانی کا اوسط اتنا ہے کہ ہمیشہ ایک من دس سیر کا بوجھ اٹھائے

اور چاہے ایک سکندرمین اٹھاتا ہے تو بتاؤ اگر دس گھنٹہ ہر روز کام کیا کرے تو وہ ہر روز بوجھ

کتنا اس حساب سے اٹھایا دے گا

حل ایک دن یا ۱۰ گھنٹہ = ۱۰ $\times$ ۶۰ = ۶۰۰ سکند اور ۵۰ $\times$ ۳۶۰۰ = سیر

= ۸۰۰۰۰ سیر اس قدر سیر وہ دن میں اٹھایا دے گا اور ۸۰۰۰۰ سیر $\div$ ۶۰

= ۱۳۵۰۰ من = جواب

(۶۹) سیاحی اکثر ۷۷ قدم ایک منٹ میں چلے من اور جب بہت چلیں تو ۱۰۸ قدم ایک منٹ میں تو

بتاؤ ایک منٹ یا تین گھنٹہ میں جبکہ آخر نصف گھنٹہ میں تیز رفتاری سے چلے کتنا فاصلہ طے کریگی جب قدم

۲ فیٹ ۸ انچ کا ہو

$\frac{1}{2}$ گھنٹہ = ۵۰ منٹ پس ۵۰ $\times$ ۱۵۰ $\times$ ۲ فیٹ ۸ انچ = ۳۰۰۰۰ فیٹ

دوم ۱۰۸ $\times$ ۱۰۸ $\times$ ۲ فیٹ ۸ انچ = ۲۶۴۰۰ فیٹ

یہ کل فاصلہ طے شدہ ہوا = ۲۶۴۰۰ فیٹ

پس ۲۶۴۰۰ $\div$ (۱۰۸ $\times$ ۲۰ $\times$ ۳) = ۷ میل ۲ فرنگ ۱۲ انچ = جواب

(۷۰) ایک شخص چھاپہ خانہ میں ۸۵۰۰ حروف روز جوڑتا ہے اور اگر ہفت روزہ حروف جوڑنے کی ضروری ساڑھے پانچ آنہ پاتا ہے تو بتاؤ ایک ہفتہ میں کیا ضروری کر گیا بشہ طیکہ اور کو کھام کرے
 $۶ \times ۸۵۰۰ = ۵۱۰۰۰$ یہ تعدد حروف ہوئی جو وہ جوڑتا ہے اور $(۵۱۰۰۰ \div ۱۰۰۰) = ۵۱$ آنہ

$$= ۲۸۰ \div ۱۰ = ۲۸ \text{ روپیہ } ۸ \div ۱۰ = ۰.۸ \text{ آنہ} = \text{جواب}$$

(۷۱) ۹۵۰۸ آدمی ایک مکان کی سیر کر نیکو آئے جب ۲ آنہ مالک مکان کو اور ایک آنہ محافظین مکان کو دینا پڑتا تھا مگر مالک مکان نے محافظین کا ایک آنہ موقوف کر دیا اور خود بھی ایک آنہ لینے لگا تو
 $۳۱ \times ۳۷ = ۱۱۴۷$ آدمی آئے تو بتاؤ اس میں کیا فائدہ ہوا

$$۹۵۰۸ \times (۲ \text{ آنہ} + ۱ \text{ آنہ}) = ۳ \times ۹۵۰۸ = ۲۸۵۲۴ \text{ آنہ} = ۸۲ \times ۱۷ \text{ روپیہ } ۱۲ \text{ آنہ}$$

$$۳۱ \times ۳۷ = ۱۱۴۷ \text{ آنہ} = ۳۷ \times ۳۱ = ۱۱۴۷ \text{ آنہ} = ۳۳ \times ۳۴ \text{ روپیہ } ۷ \text{ آنہ}$$

فائدہ جو حاصل ہوگا = ۵۵۶ روپیہ ۱۱ آنہ جواب

(۷۲) ایک شخص نے اپنی آمدنی ۶۲۵ روپیہ لیانہ کو کہانڈ شکر گڑ سے جس کا وزن مساوی ہے مباد کیا اور سقیمت کہانڈ کی ۶ آنہ پائی سیر اور شکر کی ۳ آنہ اپائی سیر اور گڑ کی ۲ آنہ اپائی سیر تو بتاؤ کہ مباد کیا آمدنی میں ہر ایک چیز کے قدر آگے

$$۶ \text{ آنہ پائی} + ۳ \text{ آنہ پائی} + ۲ \text{ آنہ پائی} = ۱۱ \text{ آنہ پائی} = ۳ \text{ آنہ پائی} = \text{ہر ایک جنس کے ایک ایک سیر کی قیمت}$$

$$= ۱۶۰ \text{ پائی اور } ۶۲۵ \text{ روپیہ} = ۱۲۰۰۰۰ \text{ پائی لیس } ۱۲۰ \div ۱۰ = ۱۲$$

$۵۰ = \text{سیر} = ۱۸ \text{ من} = \text{سیر} = \text{ہر ایک جنس کے وزن کے} = \text{جواب}$
 (۷۳) ۲۳۰ روپیہ ۱۱ آنہ ۲ پائی ۳۹ آدھون کا برابر حصہ تھا جسے ۱۱ آدمین سے اپنا حصہ لینے کے لیے تو باقی میں سے صرف ۲۱ آدمی میں سے روپیہ کو باقی تقسیم کر لیا تو بتاؤ ہر ایک کے حصہ میں کیا آیا

$$۲۳۰ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ آنہ } ۲ \text{ پائی } \div ۳۹ = ۵ \text{ روپیہ } ۱۷ \text{ آنہ } ۷ \text{ پائی} = \text{ہر ایک آدمی کے حصہ کے اور}$$

$$۵ \text{ روپیہ } ۱۷ \text{ آنہ } ۷ \text{ پائی} \times ۱۵ = ۸ \text{ پائی } ۱۱ \text{ آنہ } ۸۸ \text{ روپیہ لیس } (۲۳۰ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ آنہ } ۲ \text{ پائی} -$$

$$۸۸۰۰ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ آنہ } ۸ \text{ پائی}) \div ۲۱ = ۶ \text{ روپیہ } ۱۲ \text{ آنہ } ۲ \text{ پائی} = \text{ہر ایک کے حصہ کی جو ۲۱ میں سے}$$

ہر ایک نے لیا = جواب

(۷۴) ایک دیوار ۵۸ گز لمبی ہے فیٹ بلند ۱۳ انچ آٹار کی حسین دروازہ ۶ فیٹ بلند ۴ فیٹ چوڑا ہو بنانی ہے تو اس میں کتنے ۱۰۸ انچ مکعب کی کتنی صوف ہوگی

۵ گز = ۵۴۰ انچ اور فیٹ = ۱۲ انچ پس (۵۴۰ انچ × ۸۴ انچ × ۱۳ انچ) ÷
 ۱۰۸ مکعب انچ = ۵۸۹۶۸۰ ÷ (۹ × ۱۲) = ۵۴۶۰ یہ تعداد کل دیوار کی اینٹوں کی
 ہوتی اگر دروازہ چھین نہ تو تاب ۶ فیٹ = ۷۲ انچ اور ۴ فیٹ = ۴۸ انچ
 تو (۷۲ انچ × ۴۸ انچ × ۱۳ انچ) ÷ ۱۰۸ مکعب = ۴۴۹۲۸ = (۹ × ۱۲) = ۴۱۶ یہ
 تعداد اون اینٹوں کی جو دروازہ میں لگین پس معلوم ہوا کہ ۵۴۶۰ - ۴۱۶ = ۵۰۴۴ تعداد اینٹوں کی
 جو دیوار میں لگین = جواب

(۵) ایک کاشتکار نے ایک زمیندار سے ایک کھیت ۵۰۰ ایکڑ کافی ایکڑ ۸ روپیہ ۴ آنہ پائی پر ایک
 سال کے لیے ٹھیکہ لیا اور گھیرا جو ۱۰ سال میں فی ایکڑ پیدا ہوئی اور ۴ آنہ من فروخت ہوئی اور دوسرے سال
 فی ایکڑ ۱۲ روپیہ پر ٹھیکہ لیا اور چار روپیہ اور ۲۵ من فی ایکڑ پیدا ہوئی اور ۴ آنہ من فروخت ہوئی
 اور پھر تیس سال فی ایکڑ ۱۵ روپیہ ۱۱ آنہ پائی پر ٹھیکہ لیا اور ۱۰ روپیہ ۱۰ آنہ پائی پر پیدا ہوا اور ۳ آنہ
 سیریکا اور ہر سال کے ٹھیکہ میں بیس روپیہ تھی کہ دسواں حصہ پیداوار کا چھوڑی کو دیا جاوے تو بتاؤ
 کہ سال اول میں کیا نفع اور نقصان ہوا اور تین سال کے اخیر میں کیا

حل سال اول میں ۸ روپیہ ۴ آنہ پائی × ۵۰۰ = ۴۲۰۰ روپیہ ۲ آنہ = ٹھیکہ کے روپیہ چون کہ
 اور ۸ × ۱۸ × ۵۰۰ = ۷۲۰۰ روپیہ اور چھ روپیہ پائی قی چھوڑی کے ۲۰۰ روپیہ باقی بچے پس
 اس سے معلوم ہوا کہ نقصان سال اول = ۱۵ روپیہ ۲ آنہ = جواب اول

اور ۴ روپیہ ۱۲ آنہ پائی × ۵۰۰ = ۲۰۰ روپیہ = ٹھیکہ سال دوم
 ۱۵ روپیہ ۱۱ آنہ پائی × ۵۰۰ = ۸۴۸ روپیہ ۱۵ آنہ پائی = ٹھیکہ سال سوم
 حاصل جمع = ۱۰۲۲۳ روپیہ ۱۵ آنہ پائی = سال دوم و سوم کے ٹھیکہ کے
 اور ۴ × ۵۰۰ × ۲۵ آنہ = ۳۱۲۵ روپیہ = پیداوار سال دوم
 ۱۰۰ × ۵۰۰ × ۱۳ آنہ = ۹۳۷۵ روپیہ = پیداوار سال سوم کے
 حاصل جمع = ۱۲۵۰۰ روپیہ = پیداوار سال دوم و سوم کے

اب بعد نہائی حق پوری ۱۱۲۵۰ روپیہ کاشتکار کو بچے پس محل سال دوم اور سوم کا
 بعد نہائی حق پوری = ۱۱۲۵۰ روپیہ
 روپیہ سال دوم و سوم ہیکہ = ۱۰۲۲۳ روپیہ ۱۵ آنہ ۷ پائی

حاصل فرق = ۱۰۲۶ روپیہ ۸ پائی
 نقصان سال اول = ۱۵۳ روپیہ ۱۲ آنہ

پس قاعدتین برس کا = ۸۷۲ روپیہ ۱۷ آنہ ۸ پائی = جواب

سوالات مقسوم علیہ آغظم نمبری (۱۹)

(۱) مقسوم علیہ آغظم ۳۶ و ۳۷ و ۲۲۲ کا دریافت کرو

$$(۱) \frac{۳۶ \times ۳۷ \times ۲۲۲}{۲۲۲}$$

$$\frac{۳۶ \times ۳۷}{۲۲۲} = ۱۱۲ \text{ مقسوم علیہ آغظم}$$

$$(۳) ۱۷۵ و ۲۲۰ و ۲۴۰$$

$$(۱) ۲۰۲۲ و ۱۷۵$$

$$\frac{۱۷۵}{۱۱۷}$$

$$\frac{۱۱۷}{۱۱۷}$$

$$\frac{۵۸}{۵۸} ۱۱۷ (۲)$$

$$\frac{۱۱۷}{۵۸} = ۱ \text{ مقسوم علیہ آغظم}$$

$$(۵) ۲۱۲۱ و ۳۱۳ و ۱۲۳$$

$$(۱) ۲۱۲۱ و ۱۳۱۳$$

$$\frac{۱۳۱۳}{۸۰۸}$$

$$\frac{۸۰۸}{۸۰۸}$$

$$\frac{۱۰۸}{۵۰۵} (۱)$$

$$\frac{۵۰۵}{۵۰۵}$$

$$\frac{۵۰۵}{۳۰۳} (۱)$$

$$\frac{۳۰۳}{۲۰۲} (۱)$$

$$\frac{۲۰۲}{۲۰۲} = ۱ \text{ مقسوم علیہ آغظم}$$

$$(۲) ۱۰۲۲ و ۳۶۸ و ۳۶۸$$

$$(۲) ۱۰۲۲ و ۳۶۸$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸}$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸} (۱)$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸} (۱۴)$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸}$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸} (۲)$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸}$$

$$\frac{۳۶۸}{۳۶۸} = ۱ \text{ مقسوم علیہ آغظم}$$

$$(۴) ۱۲۲۵ و ۶۲۵$$

$$(۱) ۱۲۲۵ و ۶۲۵$$

$$\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$$

$$\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$$

$$\frac{۶۲۵}{۶۲۵} = ۲۵ \text{ مقسوم علیہ آغظم}$$

$$\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$$

$$\frac{۶۲۵}{۶۲۵}$$

(۲) ۱۲۳۲۱ و ۵۴۳۸۵ کا

$$\begin{array}{r} ۱۲۳۲۱ \times ۵۴۳۸۵ \\ \hline ۲۹۲۸۴ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۰۱۲۲ \\ \hline ۲۱۹۹ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۱۹۹ \\ \hline ۴۴۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۹۸۹ \\ \hline ۴۴۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۱۰۴ \\ \hline ۴۳۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۹۸ \\ \hline ۱۲۳۳۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۲ \\ \hline ۹ \end{array}$$

(۳) $\frac{9}{3} = \frac{9}{3}$ تقسیم علیہ اعظم

سوالات نسبی (۲) و واضعات اقل

(۱) ۲۰ و ۵ کا واضعات اقل بناؤ (۲) ۸ و ۱۴ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۲۰ \\ \hline ۵ \end{array}$$

جواب $۲۰ \times ۵ = ۱۰۰$

(۲) ۹ و ۱۵ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۹ \\ \hline ۱۰ \end{array}$$

جواب $۹ \times ۱۰ = ۹۰$

(۳) ۱۴ و ۲۰ و ۲۸ کا

$$\begin{array}{r} ۱۴ \\ \hline ۲ \end{array}$$

جواب $۱۴ \times ۲ = ۲۸$

(۴) ۸ و ۱۲ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۸ \\ \hline ۲ \end{array}$$

جواب $۸ \times ۲ = ۱۶$

(۵) ۱۲ و ۱۵ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \hline ۳ \end{array}$$

جواب $۱۲ \times ۳ = ۳۶$

$$\begin{array}{r} ۲۰ \\ \hline ۳ \end{array}$$

جواب $۲۰ \times ۳ = ۶۰$

(۲) ۱۲ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \hline ۲ \end{array}$$

جواب $۱۲ \times ۲ = ۲۴$

(۳) ۱۴ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۱۴ \\ \hline ۲ \end{array}$$

جواب $۱۴ \times ۲ = ۲۸$

جواب $۱۹۸ = ۲۲ \times ۹$

(۵) ۱۲ و ۱۵ و ۲۰ کا

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \hline ۳ \end{array}$$

جواب $۱۲ \times ۳ = ۳۶$

(11) 9, 12, 14, 18, 22, 26, 30, 34, 38, 42, 46, 50, 54, 58, 62, 66, 70, 74, 78, 82, 86, 90, 94, 98, 102, 106, 110, 114, 118, 122, 126, 130, 134, 138, 142, 146, 150, 154, 158, 162, 166, 170, 174, 178, 182, 186, 190, 194, 198, 202, 206, 210, 214, 218, 222, 226, 230, 234, 238, 242, 246, 250, 254, 258, 262, 266, 270, 274, 278, 282, 286, 290, 294, 298, 302, 306, 310, 314, 318, 322, 326, 330, 334, 338, 342, 346, 350, 354, 358, 362, 366, 370, 374, 378, 382, 386, 390, 394, 398, 402, 406, 410, 414, 418, 422, 426, 430, 434, 438, 442, 446, 450, 454, 458, 462, 466, 470, 474, 478, 482, 486, 490, 494, 498, 502, 506, 510, 514, 518, 522, 526, 530, 534, 538, 542, 546, 550, 554, 558, 562, 566, 570, 574, 578, 582, 586, 590, 594, 598, 602, 606, 610, 614, 618, 622, 626, 630, 634, 638, 642, 646, 650, 654, 658, 662, 666, 670, 674, 678, 682, 686, 690, 694, 698, 702, 706, 710, 714, 718, 722, 726, 730, 734, 738, 742, 746, 750, 754, 758, 762, 766, 770, 774, 778, 782, 786, 790, 794, 798, 802, 806, 810, 814, 818, 822, 826, 830, 834, 838, 842, 846, 850, 854, 858, 862, 866, 870, 874, 878, 882, 886, 890, 894, 898, 902, 906, 910, 914, 918, 922, 926, 930, 934, 938, 942, 946, 950, 954, 958, 962, 966, 970, 974, 978, 982, 986, 990, 994, 998, 1000

4, 14, 18, 22, 25

K, F, M

$$12 \times 4 = 48 = 2 \times 24$$

(۱۲) ۸ و ۱۲ و ۱۸ و ۲۴ و ۳۲

۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸

9 1 5

$$\text{جواب} = 214 = 9 \times 2 \times 12 \therefore$$

(۱۳) ۲ و ۴ و ۸ و ۱۶ و ۱۰ و ۶

* ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲

210

جواب = ۲۴۰ = ۴ × ۵ × ۱۲

69, 104, 420, 13, 3, 2, 1 (12)

499834, 490, K, K, K, K

۵ و ۱ و ۴ و ۳ و ۲

15-607-24X24X4X0X4."

$$6 \times 0 + 6 \times 0 + 3 \times 2 + 2 \times 0 + 1 \times 2 + 0 + 9 + 8(19) = 505 = 5 \times 10^2 + 5 \times 10 + 5$$

۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲

$\frac{1}{\sqrt{100}} = \frac{1}{10}$

01/01/2019

১৯৪৬

۹ و ۴ و ۳ (۲۰) ۱۵ و ۱۶ و ۱۸ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰

15, 14, 18, 20, 22, 25, 28, 32, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100

6 19,50 4,25,00

$$\frac{1}{2} = 1 \cdot \frac{1}{2} = 1 \times 2 \times 2 \times 2 \dots$$

ماہ و مہ دریا کسور

سوالات نمبری (۲۱) تحویل اعداد کی خاصیت کی سرور کی طرف جھکاؤ

(۱) ۲۴ و ۸ کو ایسی کسور کی طرح تبدیل کرو کہ جتنا سب ۲۵ و ۲۴ ہو

حل اول $5 \times 8 = 40$ بهر کارکننده بها $1.5 = 1.5$ یکمتر مطلوبه نمود

دوم $135 = 5 \times 27$ انصافاً $135 = 5 \times 27$ انصافاً

سوم ۴۶ × ۲۱۴   انفاً   ۲۱۴ - ۵

$\frac{1}{24} = \frac{1}{24}$ $\frac{1}{24} = \frac{1}{24}$

(۲) ۳۴ و ۳۵ کو ایسی کسرون کی طرف تحویل کرو کہ جتنے نسب نامہ ۱۱ و ۱۲ ہوں
 حل اول ۳۴ = ۱۱ × ۳۱ = ۳۴۴ یہ شمار کنندہ ہوا ۳۴ = ۳۴ :: ۳۴۴ = ۳۴۴
 دوم ۳۵ = ۱۱ × ۳۱ = ۱۲۸۵ ایضاً ۱۲۸۵ = ۱۲۸۵ :: ۱۲۸۵ = ۱۲۸۵
 سوم ۳۴ = ۱۲ × ۲۸ = ۵۶۸ ایضاً ۵۶۸ = ۵۶۸ :: ۵۶۸ = ۵۶۸
 چارم ۳۵ = ۱۲ × ۲۹ = ۲۲۹۵ ایضاً ۲۲۹۵ = ۲۲۹۵ :: ۲۲۹۵ = ۲۲۹۵
 (۳) ۴ و ۹ و ۱۲ و ۲۰ کو ایسی کسور کی طرف تحویل کرو کہ جتنے نسب نامہ ۱۵ ہوں

جواب اول ۴ = ۱۵ × ۴ = ۶۰ یہ شمار کنندہ ہوا ۶۰ = ۶۰ :: ۶۰ = ۶۰
 دوم ۹ = ۱۵ × ۹ = ۱۳۵ ایضاً ۱۳۵ = ۱۳۵ :: ۱۳۵ = ۱۳۵
 سوم ۱۲ = ۱۵ × ۱۲ = ۱۸۰ ایضاً ۱۸۰ = ۱۸۰ :: ۱۸۰ = ۱۸۰
 چارم ۲۰ = ۱۵ × ۲۰ = ۳۰۰ ایضاً ۳۰۰ = ۳۰۰ :: ۳۰۰ = ۳۰۰
 (۴) ۲۵ و ۳۴ و ۴۰ و ۱۱ کو ایسی کسور کی طرف تحویل کرو کہ جتنے نسب نامہ ۳۴ ہوں
 جواب اول ۲۵ = ۳۴ × ۲۵ = ۸۵۰ یہ شمار کنندہ ہوا ۸۵۰ = ۸۵۰ :: ۸۵۰ = ۸۵۰
 دوم ۳۴ = ۳۴ × ۳۴ = ۱۱۵۶ ایضاً ۱۱۵۶ = ۱۱۵۶ :: ۱۱۵۶ = ۱۱۵۶
 سوم ۴۰ = ۳۴ × ۴۰ = ۱۳۶۰ ایضاً ۱۳۶۰ = ۱۳۶۰ :: ۱۳۶۰ = ۱۳۶۰
 چارم ۱۱ = ۳۴ × ۱۱ = ۳۷۴ ایضاً ۳۷۴ = ۳۷۴ :: ۳۷۴ = ۳۷۴

سوالات نمبر ۲۲ کسریب کو کسور غیر واجب بناؤ

(۱) $\frac{5}{3} \times \frac{5}{3} = \frac{25}{9} = \frac{5 \times 5}{3 \times 3} = \frac{25}{9}$ جواب

(۲) $\frac{4}{9} \times \frac{4}{9} = \frac{16}{81} = \frac{4 \times 4}{9 \times 9} = \frac{16}{81}$ جواب

(۳) $\frac{2}{11} \times \frac{2}{11} = \frac{4}{121} = \frac{2 \times 2}{11 \times 11} = \frac{4}{121}$ جواب

(۴) $\frac{10}{12} \times \frac{10}{12} = \frac{100}{144} = \frac{10 \times 10}{12 \times 12} = \frac{100}{144}$ جواب

(۵) $\frac{11}{13} \times \frac{11}{13} = \frac{121}{169} = \frac{11 \times 11}{13 \times 13} = \frac{121}{169}$ جواب

(۶) $\frac{26}{50} \times \frac{26}{50} = \frac{676}{2500} = \frac{26 \times 26}{50 \times 50} = \frac{676}{2500}$ جواب

(۷) $\frac{41}{12} \times \frac{41}{12} = \frac{1681}{144} = \frac{41 \times 41}{12 \times 12} = \frac{1681}{144}$ جواب

(۸) $\frac{13}{15} \times \frac{13}{15} = \frac{169}{225} = \frac{13 \times 13}{15 \times 15} = \frac{169}{225}$ جواب

(۹) $\frac{128}{18} \times \frac{128}{18} = \frac{16384}{324} = \frac{128 \times 128}{18 \times 18} = \frac{16384}{324}$ جواب

(۱۰) $\frac{10}{32} \times \frac{10}{32} = \frac{100}{1024} = \frac{10 \times 10}{32 \times 32} = \frac{100}{1024}$ جواب

(۱۱) $\frac{29}{3} \times \frac{29}{3} = \frac{841}{9} = \frac{29 \times 29}{3 \times 3} = \frac{841}{9}$ جواب

جواب $= \frac{2129}{20} = \frac{22 \times (20 \times 125)}{20} = \frac{22}{20} 125$ حل $\frac{22}{20} 125$ (۱۲)

// $= \frac{1429}{14} = \frac{5 \times (14 \times 512)}{14} = \frac{5}{14} 512$ حل $\frac{5}{14} 512$ (۱۳)

// $= \frac{2131}{21} = \frac{10 \times (21 \times 101)}{21} = \frac{10}{21} 101$ حل $\frac{10}{21} 101$ (۱۴)

// $= \frac{1439}{12} = \frac{11 \times (12 \times 19)}{12} = \frac{11}{12} 19$ حل $\frac{11}{12} 19$ (۱۵)

// $= \frac{228}{110} = \frac{113 \times (110 \times 1)}{110} = \frac{113}{110} 1$ حل $\frac{113}{110}$ (۱۶)

// $= \frac{2249}{239} = \frac{201 \times (239 \times 1)}{239} = \frac{201}{239} 1$ حل $\frac{201}{239}$ (۱۷)

// $= \frac{234}{340} = \frac{213 \times (340 \times 1)}{340} = \frac{213}{340} 1$ حل $\frac{213}{340}$ (۱۸)

// $= \frac{1221}{111} = \frac{100 \times (111 \times 1)}{111} = \frac{100}{111} 1$ حل $\frac{100}{111}$ (۱۹)

// $= \frac{1800}{99} = \frac{180 \times (99 \times 1)}{99} = \frac{180}{99} 1$ حل $\frac{180}{99}$ (۲۰)

سوالات نمبری (۲۳) کسور غیر واجب کو کسر مرکب بناؤ

جواب

(۱) $\frac{1}{9} 2 = \frac{2}{9}$ حل $\frac{2}{9}$

// (۲) $\frac{1}{11} 2 = \frac{2}{11}$ ایضاً $\frac{2}{11}$

// (۳) $\frac{1}{13} 22 = \frac{22}{13}$ حل $\frac{22}{13}$

// (۴) $\frac{1}{23} 24 = \frac{24}{23}$ حل $\frac{24}{23}$

// (۵) $\frac{1}{25} 24 = \frac{24}{25}$ حل $\frac{24}{25}$

// (۶) $\frac{1}{27} 22 = \frac{22}{27}$ حل $\frac{22}{27}$

// (۷) $\frac{1}{50} 22 = \frac{22}{50}$ حل $\frac{22}{50}$

// (۸) $\frac{1}{82} 25 = \frac{25}{82}$ حل $\frac{25}{82}$

// (۹) $\frac{1}{22} 14 = \frac{14}{22}$ حل $\frac{14}{22}$

// (۱۰) $\frac{1}{90} 23 = \frac{23}{90}$ حل $\frac{23}{90}$

// (۱۱) $\frac{1}{20} 20 = \frac{20}{20} = 1$ حل 1

// (۱۲) $\frac{1}{102} 25 = \frac{25}{102}$ حل $\frac{25}{102}$

// (۱۳) $\frac{1}{112} 25 = \frac{25}{112}$ حل $\frac{25}{112}$

$$(۱۳) \frac{۲۴۴}{۲۲۱} \text{ حل } = ۲۱ = \frac{۲۴۴}{۲۲۱} = \text{جواب}$$

$$(۱۵) = \frac{۳۱۳۵}{۱۲۲} = \frac{۳۱۳۵}{۱۲۲} = \frac{۸۵}{۱۲۲} ۲۵ = //$$

$$(۱۶) \frac{۴۰۰۰}{۳۷۵} // = ۱۶ = \frac{۴۰۰۰}{۳۷۵} //$$

$$(۱۷) \frac{۵۲۳۲}{۳۵۷} // = ۱۵ = \frac{۵۲۳۲}{۳۵۷} = \frac{۷۹}{۳۵۷} //$$

$$(۱۸) \frac{۴۵۵۶}{۲۰۱} // = ۱۶ = \frac{۴۵۵۶}{۲۰۱} = \frac{۱۸۰}{۲۰۱} //$$

$$(۱۹) \frac{۱۲۳۲۱}{۲۰۰} // = ۶۱ = \frac{۱۲۳۲۱}{۲۰۰} = \frac{۱۲۱}{۲۰۰} //$$

$$(۲۰) \frac{۲۳۲۳۸}{۳۳۳} // = ۷۰ = \frac{۲۳۲۳۸}{۳۳۳} = \frac{۱۲۸}{۳۳۳} //$$

اشکال نمبری (۱۲۴) ایک صحیح عدد پریم و تقسیم

(۱) ضرب دو $\frac{۳۵}{۳۶}$ کو ۹ و ۱۲ و ۱۸ و ۲۵ سے اور تقسیم کر دے اور ۸ و ۱۲ پر

$$\text{اول } \frac{۳۵}{۳۶} \times ۹ = \frac{۳۵}{۴} = \text{جواب اول} \quad \text{دوم } \frac{۳۵}{۳۶} \times ۱۲ = \frac{۳۵}{۳} = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم } \frac{۳۵}{۳۶} \times ۱۸ = \frac{۳۵}{۲} = \text{ایضاً سوم} \quad \text{چہارم } \frac{۳۵}{۳۶} \times ۲۵ = \frac{۸۷۵}{۳۶} = \text{ایضاً چہارم}$$

$$\text{پنجم } \frac{۳۵}{۳۶} \div ۵ = \frac{۷}{۳۶} = \text{نیم} \quad \text{ششم } \frac{۳۵}{۳۶} \div ۷ = \frac{۵}{۳۶} = \text{ایضاً ششم}$$

$$\text{ہفتم } \frac{۳۵}{۳۶} \div ۸ = \frac{۳۵}{۲۸۸} = \text{نہم } \frac{۳۵}{۳۶} \div ۱۲ = \frac{۳۵}{۴۳۲} = \text{ایضاً ہفتم}$$

(۲) $\frac{۱۲۵}{۱۲۴}$ کو ۷ و ۹ و ۱۶ سے ضرب اور ۵ و ۱۲ و ۲۵ پر تقسیم کرو

$$\text{اول } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \times ۷ = \frac{۸۷۵}{۱۲۴} = \text{جواب اول} \quad \text{دوم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \times ۹ = \frac{۱۱۲۵}{۱۲۴} = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \times ۱۶ = \frac{۱۲۵}{۷} = \text{ایضاً سوم} \quad \text{چہارم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \times ۲۵ = \frac{۱۲۵}{۹} = \text{ایضاً چہارم}$$

$$\text{پنجم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \div ۵ = \frac{۲۵}{۱۲۴} = \text{نیم} \quad \text{ششم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \div ۷ = \frac{۱۲۵}{۸۶۸} = \text{ایضاً ششم}$$

$$\text{ہفتم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \div ۹ = \frac{۱۲۵}{۱۱۱۶} = \text{نہم } \frac{۱۲۵}{۱۲۴} \div ۱۲ = \frac{۱۲۵}{۱۴۸۸} = \text{ایضاً ہفتم}$$

(۳) $\frac{۳۲۰}{۴۹۳}$ کو ۲ و ۳ و ۷ و ۱۱ سے ضرب اور ۵ و ۱۲ سے تقسیم کرو

$$\text{اول } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \times ۲ = \frac{۶۴۰}{۴۹۳} = \text{جواب اول} \quad \text{دوم } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \times ۳ = \frac{۹۶۰}{۴۹۳} = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \times ۷ = \frac{۲۲۴۰}{۴۹۳} = \text{ایضاً سوم} \quad \text{چہارم } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \times ۱۱ = \frac{۳۵۲۰}{۴۹۳} = \text{ایضاً چہارم}$$

$$\text{پنجم } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۵ = \frac{۶۴}{۹۹} = \text{نیم} \quad \text{ششم } \frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۱۲ = \frac{۳۲۰}{۵۹۱۶} = \text{ایضاً ششم}$$

CHECKED 2005

(۱۷) $\frac{۳۲۰}{۴۹۳}$ کو ۷، ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ اقسام کرو
 اول $\frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۷ = ۷ \div \frac{۳۲۰}{۷۰۵} = \frac{۳۲۰}{۷۰۵}$ جواب اول
 دوم $\frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۸ = ۸ \div \frac{۳۲۰}{۶۱۶} = \frac{۳۲۰}{۶۱۶}$ جواب دوم
 سوم $\frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۹ = ۹ \div \frac{۳۲۰}{۵۴۳} = \frac{۳۲۰}{۵۴۳}$ جواب سوم
 چارم $\frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۱۰ = ۱۰ \div \frac{۳۲۰}{۴۹۳} = \frac{۳۲۰}{۴۹۳}$ جواب چارم
 پنجم $\frac{۳۲۰}{۴۹۳} \div ۱۱ = ۱۱ \div \frac{۳۲۰}{۴۴۳} = \frac{۳۲۰}{۴۴۳}$ جواب پنجم

مسئله نمبر ۲۵ اختصار کرو
 (۱) $\frac{۳۲۰}{۷۲۰}$ کا اختصار کرو حل (۱۲) $\frac{۳۲۰}{۷۲۰} = \frac{۳۲}{۷۲} = \frac{۴}{۹}$ جواب
 (۲) $\frac{۷۲۰}{۱۴۸}$ ایضاً $\frac{۷۲۰}{۱۴۸} = \frac{۷۲}{۱۴.۸} = \frac{۷۲}{۱۴۸}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۷۲}{۱۴۸} = \frac{۷۲}{۱۴۸}$
 (۳) $\frac{۳۲۰}{۷۹۴}$ ایضاً $\frac{۳۲۰}{۷۹۴} = \frac{۳۲}{۷۹.۴} = \frac{۳۲}{۷۹۴}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۳۲}{۷۹.۴} = \frac{۳۲}{۷۹۴}$
 (۴) $\frac{۱۵۸۴}{۵۹۴}$ ایضاً $\frac{۱۵۸۴}{۵۹۴} = \frac{۱۵۸.۴}{۵۹.۴} = \frac{۱۵۸۴}{۵۹۴}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۵۸.۴}{۵۹.۴} = \frac{۱۵۸۴}{۵۹۴}$
 (۵) $\frac{۱۲۹۴}{۱۴۲}$ ایضاً $\frac{۱۲۹۴}{۱۴۲} = \frac{۱۲۹.۴}{۱۴.۲} = \frac{۱۲۹۴}{۱۴۲}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۲۹.۴}{۱۴.۲} = \frac{۱۲۹۴}{۱۴۲}$
 (۶) $\frac{۱۵۵۲}{۲۱۷۸}$ ایضاً $\frac{۱۵۵۲}{۲۱۷۸} = \frac{۱۵۵.۲}{۲۱۷.۸} = \frac{۱۵۵۲}{۲۱۷۸}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۵۵.۲}{۲۱۷.۸} = \frac{۱۵۵۲}{۲۱۷۸}$
 (۷) $\frac{۲۹۵}{۱۲۱}$ ایضاً $\frac{۲۹۵}{۱۲۱} = \frac{۲۹.۵}{۱۲.۱} = \frac{۲۹۵}{۱۲۱}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۲۹.۵}{۱۲.۱} = \frac{۲۹۵}{۱۲۱}$
 (۸) $\frac{۱۲۹۴}{۱۷۴۸}$ ایضاً $\frac{۱۲۹۴}{۱۷۴۸} = \frac{۱۲۹.۴}{۱۷۴.۸} = \frac{۱۲۹۴}{۱۷۴۸}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۲۹.۴}{۱۷۴.۸} = \frac{۱۲۹۴}{۱۷۴۸}$
 (۹) $\frac{۱۸۵۲}{۲۰۱۴}$ ایضاً $\frac{۱۸۵۲}{۲۰۱۴} = \frac{۱۸۵.۲}{۲۰۱.۴} = \frac{۱۸۵۲}{۲۰۱۴}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۸۵.۲}{۲۰۱.۴} = \frac{۱۸۵۲}{۲۰۱۴}$
 (۱۰) $\frac{۹۹۰}{۱۹۳۵}$ ایضاً $\frac{۹۹۰}{۱۹۳۵} = \frac{۹۹}{۱۹۳.۵} = \frac{۹۹۰}{۱۹۳۵}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۹۹}{۱۹۳.۵} = \frac{۹۹۰}{۱۹۳۵}$
 (۱۱) $\frac{۳۰۰}{۳۲۷۵}$ ایضاً $\frac{۳۰۰}{۳۲۷۵} = \frac{۳۰}{۳۲۷.۵} = \frac{۳۰۰}{۳۲۷۵}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۳۰}{۳۲۷.۵} = \frac{۳۰۰}{۳۲۷۵}$
 (۱۲) $\frac{۲۵۹۲}{۳۳۸۵}$ ایضاً $\frac{۲۵۹۲}{۳۳۸۵} = \frac{۲۵۹.۲}{۳۳۸.۵} = \frac{۲۵۹۲}{۳۳۸۵}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۲۵۹.۲}{۳۳۸.۵} = \frac{۲۵۹۲}{۳۳۸۵}$
 (۱۳) $\frac{۱۲۸۵}{۴۱۴}$ ایضاً $\frac{۱۲۸۵}{۴۱۴} = \frac{۱۲۸.۵}{۴۱.۴} = \frac{۱۲۸۵}{۴۱۴}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۲۸.۵}{۴۱.۴} = \frac{۱۲۸۵}{۴۱۴}$
 (۱۴) $\frac{۱۴۹}{۳۰۷۲}$ ایضاً $\frac{۱۴۹}{۳۰۷۲} = \frac{۱۴.۹}{۳۰۷.۲} = \frac{۱۴۹}{۳۰۷۲}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۱۴.۹}{۳۰۷.۲} = \frac{۱۴۹}{۳۰۷۲}$
 (۱۵) $\frac{۳۳۰}{۴۳۳۵}$ ایضاً $\frac{۳۳۰}{۴۳۳۵} = \frac{۳۳}{۴۳۳.۵} = \frac{۳۳۰}{۴۳۳۵}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۳۳}{۴۳۳.۵} = \frac{۳۳۰}{۴۳۳۵}$
 (۱۶) $\frac{۴۹۳}{۱۱۱۸}$ ایضاً $\frac{۴۹۳}{۱۱۱۸} = \frac{۴۹.۳}{۱۱۱.۸} = \frac{۴۹۳}{۱۱۱۸}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۴۹.۳}{۱۱۱.۸} = \frac{۴۹۳}{۱۱۱۸}$
 (۱۷) $\frac{۵۵۲}{۴۵۵۲}$ ایضاً $\frac{۵۵۲}{۴۵۵۲} = \frac{۵۵.۲}{۴۵۵.۲} = \frac{۵۵۲}{۴۵۵۲}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۵۵.۲}{۴۵۵.۲} = \frac{۵۵۲}{۴۵۵۲}$
 (۱۸) $\frac{۷۰۰}{۷۳۹۲}$ ایضاً $\frac{۷۰۰}{۷۳۹۲} = \frac{۷۰}{۷۳۹.۲} = \frac{۷۰۰}{۷۳۹۲}$ ایضاً (۱۲) $\frac{۷۰}{۷۳۹.۲} = \frac{۷۰۰}{۷۳۹۲}$

(۱۹) $\frac{11310}{14330}$ کا اختصار کرو حل (۱۱) $= \frac{11310}{14330}$ (۹) $= \frac{1030}{1310}$ (۵) $= \frac{110}{140}$ $\frac{23}{33} = \frac{11}{15}$ جواب
 (۲۰) $\frac{22149}{23328}$ // (۹) $= \frac{22149}{23328}$ (۸) $= \frac{2249}{2092}$ (۲) $= \frac{308}{328}$ $\frac{22}{81} = \frac{22}{81}$ ایضاً

اشک نمبری (۲۴) اختصار کسور بسیدہ اجزای ضربی

جواب (۱) $\frac{321}{279}$ کا حل $= \frac{321}{279} = \frac{3 \times 107}{3 \times 93} = \frac{107}{93}$
 ایضاً (۲) $\frac{510}{1122} = \frac{5 \times 102}{11 \times 102} = \frac{5}{11}$
 // (۳) $\frac{299}{529} = \frac{13 \times 23}{23 \times 23} = \frac{13}{23}$
 // (۴) $\frac{1206}{2722} = \frac{2 \times 603}{2 \times 1361} = \frac{603}{1361}$
 // (۵) $\frac{1400}{3160} = \frac{2 \times 700}{2 \times 1580} = \frac{700}{1580}$
 // (۶) $\frac{1610}{2490} = \frac{10 \times 161}{10 \times 249} = \frac{161}{249}$
 // (۷) $\frac{4009}{2889} = \frac{283 \times 14}{283 \times 204} = \frac{14}{204}$
 // (۸) $\frac{1089}{222} = \frac{3 \times 363}{3 \times 74} = \frac{363}{74}$
 // (۹) $\frac{1201}{1218} = \frac{12 \times 100}{12 \times 101.5} = \frac{100}{101.5}$
 // (۱۰) $\frac{2060}{2219} = \frac{20 \times 103}{2219}$
 // (۱۱) $\frac{1241}{2222} = \frac{13 \times 95}{2222}$
 // (۱۲) $\frac{1009}{2000} = \frac{19 \times 53}{2000}$

اشک نمبری (۲۵) ضرب مقدار مرکب جسمین کسرو

(۱) پانی آنہ روسہ $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$
 (۲) پانی آنہ روسہ $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$
 (۳) پانی آنہ روسہ $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$
 جواب $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$
 (۴) $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$
 جواب $\frac{3}{4} \times 13 = 3 \frac{9}{4}$

<p>(۲۶) ۱۱۱ روسه ۱۱ آند ۱۱ $\frac{1}{10}$ پائی ۶۰</p> $\frac{\frac{1}{10} // ۱۱ // ۱۱۱}{\frac{1}{10} // ۹ // ۱۱۱}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۱۸) ۳۷ روسه ۲۴ آند ۲۴ پائی ۱۰</p> $\frac{۲ // ۶ // ۳۷}{۵۹ // ۱۱ // ۳}$ <p>جواب = ۳ // ۱۱ // ۵۹</p>
<p>(۲۷) ۱۲۷۵ روسه ۳ آند ۳ پائی ۲۰۰</p> $\frac{۸ // ۳ // ۱۲۷۵}{۱۰ // ۹ // ۱۲۷۵}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۱۹) ۷۳ روسه ۳۰ آند ۳۰ پائی ۸</p> $\frac{۵ // ۰ // ۷۳}{۱۲ // ۲ // ۷۳}$ <p>جواب = ۹ // ۲ // ۱۲</p>
<p>(۲۸) ۴۷۵ روسه ۱۳ آند ۱۳ پائی ۵۰</p> $\frac{۸ // ۳ // ۴۷۵}{۱۰ // ۹ // ۴۷۵}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۲۰) ۲۹ روسه ۷ آند ۷ پائی ۷</p> $\frac{۱ // ۷ // ۲۹}{۳ // ۳ // ۲۹}$ <p>جواب = ۳ // ۳ // ۳</p>
<p>(۲۹) ۴۷۵ روسه ۱۳ آند ۱۳ پائی ۵۰</p> $\frac{۸ // ۳ // ۴۷۵}{۱۰ // ۹ // ۴۷۵}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۲۱) ۸۷ روسه ۹ آند ۹ پائی ۹</p> $\frac{۵ // ۹ // ۸۷}{۳۶ // ۱۱ // ۹}$ <p>جواب = ۹ // ۱۱ // ۳۶</p>
<p>(۳۰) ۱۳۱۱ روسه ۱۵ آند ۱۵ پائی ۱۰۰</p> $\frac{۱۰ // ۱۵ // ۱۳۱۱}{۱۰ // ۱۵ // ۱۳۱۱}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۲۲) ۳۵ روسه ۳۰ آند ۳۰ پائی ۱۲</p> $\frac{۱ // ۱۲ // ۳۵}{۱۲ // ۳ // ۳۵}$ <p>جواب = ۳ // ۳ // ۱۲</p>
<p>(۳۱) ۱۳۱۱ روسه ۱۵ آند ۱۵ پائی ۱۰۰</p> $\frac{۱۰ // ۱۵ // ۱۳۱۱}{۱۰ // ۱۵ // ۱۳۱۱}$ <p>۱۰۰۰۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰۰۰</p> <p>جواب = ۱ // ۱۳ // $\frac{۴۴۹}{۸۰۰}$</p>	<p>(۲۳) ۱۲۴ روسه ۱۵ آند ۱۵ پائی ۱۵</p> $\frac{۱۵ // ۱۵ // ۱۲۴}{۱۵ // ۱۵ // ۱۲۴}$ <p>جواب = ۱۵ // ۱۵ // ۱۲۴</p>

(۳۰) $۳۳۳۳ \div ۳ = ۱۱۱۱$ آنکه $۳ \div ۳ = ۱$

22 " 14 " 14 " 14 "

۲۴۷ // ن ن ن ن و (۱۰۰۰)

14
→
6,108

1952

1991

ایک روز بے آنہ $\frac{34}{15}$ مائی = جواب

مثلاً نمبری (۲۸) کسو مضاف کسو مفرد ناؤ

(۱) $\frac{1}{7} \times \frac{5}{4} = \frac{5}{28}$ حص $\frac{5}{28} \times \frac{6}{9} = \frac{5}{42}$ حص $\frac{5}{42} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{168}$ حص

$$\text{جواب} = \frac{4}{2}r = \frac{r}{2} = \frac{4}{1} \times \frac{5}{2} \times \frac{r}{4} = 4 \times \frac{5}{2} \times \frac{r}{4} = 5r$$

$$y = \frac{9}{8} = \frac{1}{1} \times \frac{3}{2} \times \frac{3}{4} = 1^{\circ}\frac{3}{4} 6^{\circ}\frac{3}{4} 6^{\circ}\frac{3}{4}$$

جواب $= \frac{2}{11} = \frac{2}{4} \times \frac{1}{7} \times \frac{8}{10} = \frac{1}{7} \times \frac{2}{5} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{175}$

$$= \frac{1}{12} = \frac{1}{12} \times \frac{1}{12} = \frac{1}{144}$$

$$\frac{1}{\mu} = \frac{1}{\mu'} = \frac{2}{\mu} \times \frac{\mu'}{4} \times \frac{4}{2} = \frac{1}{4} \times \frac{1}{11} \times \frac{4}{5} = \frac{1}{11} \times \frac{4}{5}$$

$$\text{جواب} = \frac{3}{4} = \frac{3 \times 5}{4 \times 5} \times \frac{5}{5} = \frac{3}{4} \times \frac{5}{5} \times \frac{5}{5} = \frac{3}{4} \times \frac{5}{5} \times \frac{5}{5}$$

$$\text{جواب} = \frac{9}{8} = \frac{8}{8} \times \frac{9}{8} \times \frac{8}{8} = \frac{1}{2} \times \frac{9}{8} \times \frac{1}{2} \text{ صل } \frac{1}{2} \times \frac{9}{8} \times \frac{1}{2} \text{ (}$$

$$f = \frac{1}{T} = \frac{1}{10} = 0.1 \text{ Hz} = 10^{-1} \text{ Hz} = 10^{-1} \times \frac{1}{10^3} \text{ kHz} = 10^{-1} \times 10^{-3} \text{ kHz} = 10^{-4} \text{ kHz} = 10^{-4} \times \frac{1}{10^6} \text{ MHz} = 10^{-4} \times 10^{-6} \text{ MHz} = 10^{-10} \text{ MHz}$$

[illegible]

[illegible]

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{v} - \frac{1}{u} = \frac{1}{\infty} - \frac{1}{-x} = \frac{1}{x} \times \frac{x}{x} \times \frac{1}{x} = \frac{1}{x} + \delta \frac{\theta}{q} | \delta \frac{1}{2} + \delta \frac{r}{x} + \delta \frac{\theta}{q} | \delta \frac{1}{2} + \dots$$

$$\frac{494}{14} = \frac{20}{1} \times \frac{9}{1} \times \frac{11}{11} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \times 4696 \frac{11}{11} \times \frac{1}{2} \text{ or } \frac{1}{2} \times 4696 \frac{11}{11} \times \frac{1}{2} (10)$$

$$u = \frac{5}{14} \text{ m}$$

$$x^{\frac{1}{16}} \cdot x^{\frac{1}{16}} = x^{\frac{1+1}{16}} = x^{\frac{2}{16}} = x^{\frac{1}{8}}$$

۳۳۳ = ۳۳۳

$$\frac{18}{127} = \frac{18 \times (18 \div 127)}{127} = \frac{18}{127} \text{ و } \frac{24}{127} \text{ و } \frac{30}{127} \text{ و } \frac{36}{127} = \text{جواب}$$

(۵) $\frac{3}{8}$ و $\frac{5}{14}$ و $\frac{7}{32}$ کحل $32 \times 14 \times 8 = 3584$ تو مختصرب نامبرا

$$\frac{3}{8} = \frac{3 \times (32 \div 8)}{32} = \frac{12}{32} \text{ و } \frac{5}{14} = \frac{5 \times (32 \div 14)}{32} = \frac{11.2}{32} \text{ و } \frac{7}{32} = \frac{7 \times (32 \div 32)}{32} = \frac{7}{32}$$

$$\frac{12}{32} + \frac{11.2}{32} + \frac{7}{32} = \frac{31}{32} \text{ و } \frac{3}{8} = \frac{3 \times (32 \div 8)}{32} = \frac{12}{32} \text{ و } \frac{5}{14} = \frac{5 \times (32 \div 14)}{32} = \frac{11.2}{32} \text{ و } \frac{7}{32} = \frac{7}{32}$$

(۴) $\frac{5}{8}$ و $\frac{7}{9}$ و $\frac{13}{27}$ کحل $27 \times 9 \times 8 = 1944$ تو مختصرب نامبرا

$$\frac{5}{8} = \frac{5 \times (27 \div 8)}{27} = \frac{13.5}{27} \text{ و } \frac{7}{9} = \frac{7 \times (27 \div 9)}{27} = \frac{21}{27} \text{ و } \frac{13}{27} = \frac{13 \times (27 \div 13)}{27} = \frac{27}{27}$$

$$\frac{13.5}{27} + \frac{21}{27} + \frac{27}{27} = \frac{61.5}{27} \text{ و } \frac{5}{8} = \frac{5 \times (27 \div 8)}{27} = \frac{13.5}{27} \text{ و } \frac{7}{9} = \frac{7 \times (27 \div 9)}{27} = \frac{21}{27}$$

(۶) $\frac{5}{14}$ و $\frac{11}{28}$ و $\frac{14}{34}$ و $\frac{19}{58}$ کحل $58 \times 28 \times 34 \times 14 = 342784$ تو مختصرب نامبرا

$$\frac{5}{14} = \frac{5 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{10}{28} \text{ و } \frac{11}{28} = \frac{11 \times (28 \div 11)}{28} = \frac{28}{28} \text{ و } \frac{14}{34} = \frac{14 \times (28 \div 17)}{34} = \frac{112}{34} \text{ و } \frac{19}{58} = \frac{19 \times (28 \div 29)}{58} = \frac{102.2}{58}$$

$$\frac{10}{28} + \frac{28}{28} + \frac{112}{34} + \frac{102.2}{58} = \frac{140.2}{28} \text{ و } \frac{5}{14} = \frac{5 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{10}{28} \text{ و } \frac{11}{28} = \frac{11 \times (28 \div 11)}{28} = \frac{28}{28}$$

$$\frac{140.2}{28} = \frac{140.2 \times (28 \div 140.2)}{28} = \frac{28}{28} \text{ و } \frac{5}{14} = \frac{5 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{10}{28} \text{ و } \frac{11}{28} = \frac{11 \times (28 \div 11)}{28} = \frac{28}{28}$$

(۸) $\frac{5}{7}$ و $\frac{7}{14}$ و $\frac{14}{21}$ و $\frac{21}{28}$ و $\frac{28}{35}$ و $\frac{35}{42}$ و $\frac{42}{49}$ و $\frac{49}{56}$ کحل $56 \times 49 \times 42 \times 35 \times 28 \times 21 \times 14 \times 7 = 141120$ تو مختصرب نامبرا

$$\frac{5}{7} = \frac{5 \times (28 \div 7)}{28} = \frac{20}{28} \text{ و } \frac{7}{14} = \frac{7 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{14}{28} \text{ و } \frac{14}{21} = \frac{14 \times (28 \div 21)}{21} = \frac{18.6}{21} \text{ و } \frac{21}{28} = \frac{21 \times (28 \div 21)}{28} = \frac{28}{28}$$

$$\frac{20}{28} + \frac{14}{28} + \frac{18.6}{21} + \frac{28}{28} = \frac{52.6}{28} \text{ و } \frac{5}{7} = \frac{5 \times (28 \div 7)}{28} = \frac{20}{28} \text{ و } \frac{7}{14} = \frac{7 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{14}{28}$$

$$\frac{52.6}{28} = \frac{52.6 \times (28 \div 52.6)}{28} = \frac{28}{28} \text{ و } \frac{5}{7} = \frac{5 \times (28 \div 7)}{28} = \frac{20}{28} \text{ و } \frac{7}{14} = \frac{7 \times (28 \div 14)}{28} = \frac{14}{28}$$

(۹) $\frac{5}{2}$ و $\frac{3}{1}$ و $\frac{5}{12}$ و $\frac{14}{36}$ و $\frac{10}{48}$ کحل $48 \times 36 \times 12 \times 2 = 4320$ تو مختصرب نامبرا

$$\frac{5}{2} = \frac{5 \times (24 \div 2)}{24} = \frac{60}{24} \text{ و } \frac{3}{1} = \frac{3 \times (24 \div 1)}{24} = \frac{72}{24} \text{ و } \frac{5}{12} = \frac{5 \times (24 \div 12)}{24} = \frac{10}{24} \text{ و } \frac{14}{36} = \frac{14 \times (24 \div 18)}{36} = \frac{18.6}{36}$$

$$\frac{60}{24} + \frac{72}{24} + \frac{10}{24} + \frac{18.6}{36} = \frac{150.6}{24} \text{ و } \frac{5}{2} = \frac{5 \times (24 \div 2)}{24} = \frac{60}{24} \text{ و } \frac{3}{1} = \frac{3 \times (24 \div 1)}{24} = \frac{72}{24}$$

$$\frac{150.6}{24} = \frac{150.6 \times (24 \div 150.6)}{24} = \frac{24}{24} \text{ و } \frac{5}{2} = \frac{5 \times (24 \div 2)}{24} = \frac{60}{24} \text{ و } \frac{3}{1} = \frac{3 \times (24 \div 1)}{24} = \frac{72}{24}$$

$$(۱۰) \frac{۱۵}{۲۴} \text{ و } \frac{۱۴}{۲۷} \text{ و } \frac{۵}{۴} \text{ و } \frac{۶}{۹} \text{ و } \frac{۳۵}{۳۶} \text{ کا حل } ۳۵ \text{ و } ۲۷ \text{ و } ۱۵ \text{ و } ۹ \text{ و } ۳۶ \text{ و } ۴$$

$$\frac{۳۵ \times ۱۴}{۱۰۸۰} = \frac{۱۴}{۲۷} \text{ و } \frac{۳۵ \times ۱۱}{۱۰۸۰} = \frac{۱۱}{۲۴} \text{ و } ۱۰۸۰ = ۳ \times ۲ \times ۵ \times ۳۶$$

$$\frac{۳۵ \times ۳۵}{۱۰۸۰} = \frac{۳۵}{۳۶} \text{ و } \frac{۱۴ \times ۲}{۱۰۸۰} = \frac{۲}{۹} \text{ و } \frac{۶ \times ۴}{۱۰۸۰} = \frac{۶}{۱۰۸۰} = \frac{۱}{۱۸۰} \text{ و } \frac{۳۵ \times ۵}{۱۰۸۰} = \frac{۵}{۴}$$

$$\text{جواب} = \frac{۱۰۵۰}{۱۰۸۰} \text{ و } \frac{۲۷۰}{۱۰۸۰} \text{ و } \frac{۵۰۷}{۱۰۸۰} \text{ و } \frac{۹۰۰}{۱۰۸۰} \text{ و } \frac{۴۵۰}{۱۰۸۰} = \frac{۲۷۰}{۱۰۸۰}$$

$$(۱۱) \frac{۳}{۵} \text{ و } \frac{۶}{۲۵} \text{ و } \frac{۱۱}{۲۵} \text{ و } \frac{۲۳}{۴۰} \text{ کا حل } ۲۵ \text{ و } ۲۵ \text{ و } ۲۵ \text{ و } ۴۰$$

$$۹۰۰ = ۵ \times ۳ \times ۶۰$$

$$\frac{۳ \times ۳}{۹۰۰} = \frac{۳}{۳۰۰} \text{ و } \frac{۱۱ \times ۱۱}{۹۰۰} = \frac{۱۱}{۹۰} \text{ و } \frac{۶ \times ۶}{۹۰۰} = \frac{۶}{۱۵۰} \text{ و } \frac{۲۳ \times ۲۳}{۹۰۰} = \frac{۲۳}{۹۰}$$

$$\text{جواب} = \frac{۳۳۰}{۹۰۰} \text{ و } \frac{۲۱۴}{۹۰۰} \text{ و } \frac{۳۳۰}{۹۰۰} \text{ و } \frac{۲۴۰}{۹۰۰} \text{ و } \frac{۳۳۰}{۹۰۰}$$

$$(۱۲) \frac{۵}{۲} \text{ و } \frac{۱۱}{۱۴} \text{ و } \frac{۲}{۱۵} \text{ و } \frac{۸}{۲۵} \text{ و } \frac{۱۴}{۳۵} \text{ کا حل } ۲۵ \text{ و } ۱۴ \text{ و } ۱۵ \text{ و } ۲۵ \text{ و } ۳۵$$

$$۵۴۰ = ۲ \times ۳ \times ۹۰$$

$$\frac{۵۴ \times ۲}{۲۵۴۰} = \frac{۲}{۱۵} \text{ و } \frac{۱۱ \times ۱۱}{۲۵۴۰} = \frac{۱۱}{۲۵۴} \text{ و } \frac{۲ \times ۲}{۲۵۴۰} = \frac{۲}{۱۲۷۰} \text{ و } \frac{۸ \times ۸}{۲۵۴۰} = \frac{۸}{۳۱۷۵} \text{ و } \frac{۱۴ \times ۱۴}{۲۵۴۰} = \frac{۱۴}{۱۸۱۰}$$

$$\text{جواب} = \frac{۳۲۱۳}{۲۵۴۰} \text{ و } \frac{۱۹۲۲}{۲۵۴۰} \text{ و } \frac{۲۲۲۰}{۲۵۴۰} \text{ و } \frac{۱۰۰۸}{۲۵۴۰} \text{ و } \frac{۴۹۳}{۲۵۴۰} \text{ و } \frac{۵۲۰۰}{۲۵۴۰}$$

سوالات نمبری (۱۲) جمع کسور

$$(۱) \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۲} = \frac{۳}{۲}$$

$$\text{جواب} = \frac{۳}{۲} = \frac{۳}{۲}$$

$$(۲) \frac{۱}{۲} + \frac{۱}{۳} + \frac{۱}{۴} + \frac{۱}{۵} \text{ کا حل } ۱۲۰ = ۲ \times ۲ \times ۳ \times ۵$$

$$\frac{۱}{۲} = \frac{۶۰}{۱۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۳} = \frac{۴۰}{۱۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۴} = \frac{۳۰}{۱۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۵} = \frac{۲۴}{۱۲۰}$$

$$\text{جواب} = \frac{۱۵۰}{۱۲۰} = \frac{۵}{۴}$$

$$(۳) \frac{۱}{۴} + \frac{۱}{۵} + \frac{۱}{۶} + \frac{۱}{۷} \text{ کا حل } ۴۲۰ = ۲ \times ۲ \times ۳ \times ۵ \times ۷$$

$$\frac{۱}{۴} = \frac{۱۰۵}{۴۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۵} = \frac{۸۴}{۴۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۶} = \frac{۷۰}{۴۲۰} \text{ و } \frac{۱}{۷} = \frac{۶۰}{۴۲۰}$$

$$\text{جواب} = \frac{۳۱۹}{۴۲۰}$$

۲ $\frac{1134}{1722}$ مجموعہ کو روایا ہیں ۱۰ + ۱ + ۱۵ + ۴ + ۲ = $\frac{1134}{1722}$ ۳۲ = $\frac{1134}{1722}$ جواب

روپیہ	آنہ	پانی	روپیہ	آنہ	پانی
۲	۵	$\frac{5}{4} ۸$ (۲۳)	۲	۵	$\frac{5}{4} ۸$ (۲۳)
۲	۱۳	$\frac{5}{4} ۳$	۲	۱۰	$\frac{5}{4} ۳$
۵	۱۱	$\frac{5}{4} ۳$	۵	۴	$\frac{5}{4} ۵$
۲	۸	$\frac{5}{4} ۵$	۴	۱۲	$\frac{5}{4} ۹$
۷	۱۵	$\frac{5}{4} ۳$	۷	۵	$\frac{5}{4} ۲$
-	۱۰	$\frac{5}{4} ۳$	۲	۳	$\frac{5}{4} ۳$
روپیہ	آنہ	پانی	روپیہ	آنہ	پانی
۲	۱۱	$\frac{5}{4} ۸$ (۲۴)	۲	۱۵	$\frac{5}{4} ۷$ (۲۵)
۲	۹	$\frac{5}{4} ۷$	۵	۱۲	$\frac{5}{4} ۲$
۴	۵	$\frac{5}{4} ۳$	۷	۴	$\frac{5}{4} ۱۰$
۳	۱۳	$\frac{5}{4} ۳$	۸	۱	$\frac{5}{4} ۱۱$
۲	۵	$\frac{5}{4} ۴$	۲	۲	$\frac{5}{4} ۴$
۳	۱۵	$\frac{5}{4} ۲$	۱	۲	$\frac{5}{4} ۵$
روپیہ	آنہ	پانی	روپیہ	آنہ	پانی
۷	۱۳	$\frac{5}{4} ۱$ (۲۸)	۸	۵	$\frac{5}{4} ۷$ (۲۷)
۲	۱۵	$\frac{5}{4} ۳$	۴	۱	$\frac{5}{4} ۲$
۵	۲	$\frac{5}{4} ۸$	۲	۱۰	$\frac{5}{4} ۱$
۴	۱۱	$\frac{5}{4} ۲$	۲	۲	$\frac{5}{4} ۲$
۲	۵	$\frac{5}{4} ۲$	۵	۱	$\frac{5}{4} ۷$
۴	۱۲	$\frac{5}{4} ۳$	۷	۱۲	$\frac{5}{4} ۴$
روپیہ	آنہ	پانی	روپیہ	آنہ	پانی
۱۷	۱۳	$\frac{5}{4} ۵$ (۳۰)	۲۲	۲	$\frac{5}{4} ۴$ (۲۹)
۳۲	۴	$\frac{5}{4} ۱۱$	۱۵	۱	$\frac{5}{4} ۵$
۱۳	۱۰	$\frac{5}{4} ۹$	۷	۱	$\frac{5}{4} ۱۱$
۷	-	$\frac{5}{4} ۸$	۲	۹	$\frac{5}{4} ۵$
۱۱	۵	$\frac{5}{4} ۲$	۱۴	۲	$\frac{5}{4} ۲$
۴	۱۳	$\frac{5}{4} ۵$	۵	۲	$\frac{5}{4} ۳$

سوالات نمبر ۲۳ سے ۳۰ تک

نمبر سوال	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
	$\frac{9}{2N} = \frac{3}{8}$	$\frac{14}{2N} = \frac{7}{9}$	$\frac{10}{2N} = \frac{5}{12}$	$\frac{14}{2N} = \frac{7}{13}$	$\frac{10}{2N} = \frac{5}{14}$	$\frac{14}{2N} = \frac{7}{15}$	$\frac{14}{2N} = \frac{7}{16}$	$\frac{14}{2N} = \frac{7}{17}$
	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{2}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{3}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{4}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{5}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{6}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{7}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{8}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{9}$
	$\frac{10}{2N} = \frac{5}{4}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{4}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{5}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{6}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{7}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{8}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{9}$	$\frac{12}{2N} = \frac{3}{10}$
	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{2}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{3}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{4}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{5}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{6}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{7}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{8}$	$\frac{11}{2N} = \frac{1}{9}$
	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{2}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{3}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{4}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{5}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{6}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{7}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{8}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{9}$
	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{2}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{3}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{4}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{5}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{6}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{7}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{8}$	$\frac{12}{2N} = \frac{1}{9}$
جواب	س ۲۳: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۴: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۵: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۶: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۷: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۸: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۲۹: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$	س ۳۰: $\frac{11}{2N}$ یا $\frac{11}{2}$

کسو مفصلہ ذیل کی قیمت بناؤ

(۱) $\frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10}$

$\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$
 $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$
 جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$

(۲) $\frac{3}{4} - \frac{3}{4} + \frac{3}{4} - \frac{3}{4} + \frac{3}{4} - \frac{3}{4} + \frac{3}{4} - \frac{3}{4} + \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$

$\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ $\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ $\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$
 $\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ $\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ $\frac{3}{4} = \frac{3}{4}$
 جواب = $\frac{3}{4}$ جواب = $\frac{3}{4}$ جواب = $\frac{3}{4}$

جواب = $\frac{1}{2}$ جواب = $\frac{1}{2}$ جواب = $\frac{1}{2}$
 جواب = $\frac{1}{2}$ جواب = $\frac{1}{2}$ جواب = $\frac{1}{2}$

(۳) $\frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10}$

$\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$
 $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$ $\frac{1}{10} = \frac{1}{10}$
 جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$

جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$
 جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$ جواب = $\frac{1}{10}$

$$\frac{1}{21} 21 - \frac{1}{21} 21 \text{ و } \frac{41}{124} - \frac{2}{9} 3 \text{ و } \frac{1}{14} 3 - \frac{1}{21} 21 \text{ و } \frac{1}{15} 3 - \frac{2}{25} 13 (2)$$

$$\frac{1}{21} 21 = \frac{1}{21} 21 \quad \frac{41}{124} 3 = \frac{2}{9} 3 \quad \frac{1}{14} 3 = \frac{1}{21} 21 \quad \frac{2}{25} 13 = \frac{2}{25} 13$$

$$\frac{2}{21} 21 = \frac{1}{21} 21 \quad \frac{41}{124} = \frac{41}{124} \quad \frac{3}{14} 3 = \frac{1}{14} 3 \quad \frac{2}{25} 3 = \frac{1}{15} 3$$

$$\frac{21}{21} 2 = \text{جواب} \quad \frac{31}{21} 2 = \text{جواب} \quad \frac{2}{21} = \text{جواب} \quad \frac{22}{25} 9 = \text{جواب}$$

$$\frac{4}{11} 10 - \frac{4}{11} 10 \text{ و } \frac{2}{3} 12 - \frac{2}{3} 12 \text{ و } \frac{1}{11} 11 - \frac{1}{11} 11 \text{ و } \frac{1}{15} 15 - \frac{1}{15} 15 (5)$$

$$\frac{49}{11} = \frac{4}{11} \quad \frac{12}{11} 12 = \frac{2}{3} 12 \text{ و } \frac{3}{15} 15 = \frac{1}{15} 15 \quad \frac{54}{125} 1 = \frac{1}{25} 1$$

$$\frac{12}{11} = \frac{4}{11} \quad \frac{12}{11} = \frac{4}{11} \quad \frac{3}{15} = \frac{1}{5} \quad \frac{12}{15} = \frac{4}{5} \quad \frac{12}{15} = \frac{4}{5}$$

$$\frac{12}{11} = \text{جواب} \quad \frac{12}{11} 12 = \text{جواب} \quad \frac{12}{15} 15 = \text{جواب} \quad \frac{12}{15} = \text{جواب}$$

$$\frac{2}{5} 3 \text{ و } \frac{1}{2} 3 - \frac{1}{2} 3 \text{ و } \frac{1}{18} 3 - \frac{2}{9} 18 \text{ و } \frac{1}{18} 3 - \frac{2}{9} 18 (4)$$

$$\frac{2}{5} 3 = \frac{2}{5} 3 \quad \frac{1}{2} 3 = \frac{1}{2} 3 \quad \frac{1}{18} 3 = \frac{1}{18} 3 \quad \frac{2}{9} 18 = \frac{2}{9} 18$$

$$\frac{2}{5} 3 = \frac{2}{5} 3 \quad \frac{1}{2} 3 = \frac{1}{2} 3 \quad \frac{1}{18} 3 = \frac{1}{18} 3 \quad \frac{2}{9} 18 = \frac{2}{9} 18$$

$$\frac{2}{5} 3 = \text{جواب} \quad \frac{2}{5} 3 = \text{جواب} \quad \frac{2}{5} 3 = \text{جواب} \quad \frac{2}{5} 3 = \text{جواب}$$

$$\frac{5}{4} 12 - 10 + \frac{11}{12} 12 - \frac{5}{12} 12 + \frac{1}{2} 5 - \frac{2}{5} 5 + \frac{1}{2} 3 (6)$$

$$\frac{5}{4} 12 = 10 + \frac{5}{12} 12 + \frac{11}{12} 12 - \frac{2}{5} 5 = 10 + \frac{5}{12} 12 + \frac{11}{12} 12 + \frac{1}{2} 3$$

$$\frac{19}{12} 12 = \frac{11}{12} 12 + \frac{11}{12} 12 + \frac{11}{12} 12 = \frac{5}{4} 12 + \frac{11}{12} 12 + \frac{1}{2} 5$$

$$\text{حاصل تفریق} = \frac{19}{12} 12 - \frac{33}{12} 12 = \frac{19}{12} 12 - \frac{33}{12} 12 = \frac{19}{12} 12$$

$$\frac{1}{8} 8 + \frac{1}{12} 3 + \frac{1}{12} 14 - \frac{13}{12} + \frac{3}{12} 3 - \frac{5}{4} 2 - \frac{1}{8} 5 (7)$$

$$\frac{141}{180} 12 = \frac{5}{180} 8 + \frac{10}{180} 3 + \frac{4}{180} 14 + \frac{37}{180} 5 = \frac{1}{4} 8 + \frac{1}{12} 3 + \frac{1}{3} 14 + \frac{1}{6} 5$$

$$\frac{55}{180} 14 + \frac{57}{180} 3 + \frac{15}{180} 2 = \frac{1}{12} 14 + \frac{3}{12} 3 + \frac{5}{4} 2 = \frac{1}{12} 14 + \frac{3}{12} 3 + \frac{5}{4} 2$$

$$\frac{141}{180} 12 \therefore \frac{49}{180} 12 =$$

$$\text{حاصل تفریق} = \frac{23}{25} = \text{جواب}$$

(۹)	پانی	آٹہ	روپیہ (۱۰)	پانی	آٹہ	روپیہ
	$\frac{1}{2} 5$	۰	۱۳	$\frac{3}{11}$	۱۲	۲
	$\frac{1}{3} 6$	۱۵	۲	$\frac{1}{4} ۲$	۱۵	۳
جواب ۱۱	$\frac{1}{4}$	۰	۸	جواب	$\frac{5}{12}$	۱۵
(۱۱)	$\frac{1}{4}$	۰	۹	(۱۲)	$\frac{5}{8} ۳$	۱۵
	$\frac{2}{9} ۴$	۱۵	۸		$\frac{11}{12} ۹$	۹
جواب	$\frac{5}{8} ۵$	۰	۰	جواب	$\frac{12}{25} ۵$	۵
(۱۳)	$\frac{1}{12} ۷$	۱۲	۷	(۱۴)	$\frac{4}{5} 4$	۱۳
	$\frac{13}{14} ۹$	۱۵	۶		$\frac{4}{5} ۹$	۱۵
جواب	$\frac{25}{28} ۹$	۱۲	۰	جواب	$\frac{15}{16} ۸$	۱۳

حل سوالات نمبر ۹ سے ۱۴ تک

سوالات	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
	$\frac{3}{4} = \frac{1}{2}$	$\frac{9}{12} = \frac{3}{4}$	$\frac{9}{18} = \frac{1}{2}$	$\frac{5}{12} = \frac{5}{12}$	$\frac{4}{8} = \frac{1}{2}$	$\frac{4}{10} = \frac{2}{5}$
	$\frac{2}{5} = \frac{1}{3}$	$\frac{2}{12} = \frac{1}{6}$	$\frac{2}{18} = \frac{1}{9}$	$\frac{11}{12} = \frac{11}{12}$	$\frac{13}{14} = \frac{13}{14}$	$\frac{10}{12} = \frac{5}{6}$
مختلف	$\frac{1}{4}$	$\frac{5}{12}$	$\frac{5}{18}$	$\frac{12}{12}$	$\frac{19}{14}$	$\frac{10}{12}$

امثلہ نمبری (۳۲) ضرب کسور

(۱) $\frac{5}{12} \times \frac{1}{5} ۲ \times \frac{5}{11} ۲$ و $\frac{4}{9} \times \frac{3}{11} \times \frac{1}{14} ۲$ و $\frac{2}{11} \times \frac{9}{14} \times \frac{5}{13}$

حل $\frac{25}{132} = \frac{5}{11} \times \frac{1}{5} \times \frac{2}{1}$ و $\frac{8}{158} = \frac{4}{9} \times \frac{3}{11} \times \frac{1}{14}$ و $\frac{10}{154} = \frac{2}{11} \times \frac{9}{14} \times \frac{5}{13}$

سوم $\frac{25}{132} + \frac{8}{158} + \frac{10}{154} = \frac{3}{11}$ جواب سوم

(۲) $\frac{1}{3} ۲ \times \frac{11}{30} ۱۰$ و $\frac{1}{13} ۳ \times \frac{2}{5} ۳$ و $\frac{4}{11} ۲ \times \frac{3}{14} ۹$ و $\frac{1}{9} ۲ \times \frac{1}{16} ۱۶$

حل اول $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

دوم $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب دوم

سوم $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب سوم

(۳) $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

حل اول $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

دوم $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب دوم

(۴) $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

حل اول $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

دوم $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب دوم

(۵) $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

حل اول $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب اول

دوم $\frac{1}{2} \times \frac{5}{10} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} = \frac{1}{7.27} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{10} = \frac{11}{80}$ جواب دوم

امثله نمبری (۳۳) تفکیم کسور
قیمت کسور مفصله ذیل کی دریافت کرو

(۱) $\frac{1}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{2}{3}$ و $\frac{2}{3} \div \frac{3}{4} = \frac{8}{9}$ و $\frac{8}{9} \div \frac{3}{4} = \frac{32}{27}$ و $\frac{32}{27} \div \frac{3}{4} = \frac{128}{81}$

حل $\frac{1}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{2}{3}$ و $\frac{2}{3} \div \frac{3}{4} = \frac{8}{9}$ و $\frac{8}{9} \div \frac{3}{4} = \frac{32}{27}$ و $\frac{32}{27} \div \frac{3}{4} = \frac{128}{81}$ جواب

(۲) $\frac{1}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{2}{3}$ و $\frac{2}{3} \div \frac{3}{4} = \frac{8}{9}$ و $\frac{8}{9} \div \frac{3}{4} = \frac{32}{27}$ و $\frac{32}{27} \div \frac{3}{4} = \frac{128}{81}$ جواب

$$\frac{1}{5} = \frac{40}{5} \times \frac{1}{40} = \frac{1}{10} \div \frac{4}{20} = \frac{1}{3} = \frac{1}{3} = \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{9} \div \frac{1}{12} = \frac{1}{12} \div \frac{1}{12} = \frac{1}{12}$$

$$(2) \frac{1}{10} \div \frac{1}{5} = \frac{1}{2}, \frac{1}{5} \div \frac{1}{10} = 2, \frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2, \frac{1}{20} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{2}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{30} = 3, \frac{1}{30} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{3}$$

$$\text{حل } \frac{1}{10} \div \frac{1}{30} = \frac{1}{10} \times \frac{30}{1} = 3 = \frac{3}{1} = \frac{3}{1} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{3} = \frac{1}{3} \div \frac{1}{3} = 1 = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$\left(\frac{1}{10} \times \frac{1}{10} \right) \div \left(\frac{1}{10} \times \frac{1}{10} \right) = \frac{1}{100} \div \frac{1}{100} = 1 = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$\frac{1}{10} \times \frac{1}{10} = \frac{1}{100} = \frac{1}{100} \div \frac{1}{100} = 1 = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$= \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$(3) \frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2, \frac{1}{20} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{2}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{30} = 3, \frac{1}{30} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{3}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{40} = 4, \frac{1}{40} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{4}$$

$$\text{حل } (2.9) \div (2.9) = 1 = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$\left(\frac{1}{10} \times \frac{1}{10} \right) \div \left(\frac{1}{10} \times \frac{1}{10} \right) = \frac{1}{100} \div \frac{1}{100} = 1 = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$= \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$(2) \frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2, \frac{1}{20} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{2}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{30} = 3, \frac{1}{30} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{3}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{40} = 4, \frac{1}{40} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2 = \frac{2}{1} = \frac{2}{1} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$\frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2 = \frac{2}{1} = \frac{2}{1} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$(5) \frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2, \frac{1}{20} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{2}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{30} = 3, \frac{1}{30} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{3}, \frac{1}{10} \div \frac{1}{40} = 4, \frac{1}{40} \div \frac{1}{10} = \frac{1}{4}$$

$$\text{حل } \frac{1}{10} \div \frac{1}{20} = 2 = \frac{2}{1} = \frac{2}{1} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$$\text{دوم جواب } 2 = \frac{2}{1} = \frac{2}{1} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1} \div \frac{1}{1} = 1 = \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$$

$= 29 \frac{1}{2}$ پائی = جواب $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4} = \frac{91}{27} = 3$ روپیہ ۲ آنہ ۸ پائی = جواب
 (۲) ۳ روپیہ ۴ آنہ ۸ پائی $\times \frac{1}{2}$ اور ۳ روپیہ ۵ آنہ ۵ پائی $\div \frac{1}{4}$ اور ۵ روپیہ ۱۲ آنہ ۴ پائی

پائی	آنہ	روپیہ	پائی	آنہ	روپیہ
۸	۴	۳	۵	۲	۳
۲	۱۰	۳	۲	۱۷	۳
۳	۵	۳	۲	۱۷	۳

جواب ۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳

جواب ۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳

جواب ۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳

جواب ۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳

جواب ۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳
۳	۵	۳

دوم $\frac{5}{14}$ روپیہ = $\frac{5}{14} \times 10 = \frac{50}{14}$ آنہ اور $\frac{2}{14}$ آنہ $\times \frac{14}{5} = \frac{4}{5}$ = $\frac{4}{5} \times 2 = \frac{8}{5}$ پائی
 پس ۳ روپیہ ۱ آنہ ۴۱ آنہ $\frac{1}{2}$ پائی ۵۰ پائی = ۴ روپیہ ۳ آنہ ۸ پائی = جواب دوم
 (۱۱) $\frac{3}{4}$ روپیہ + $\frac{9}{14}$ آنہ + $\frac{4}{5}$ کا ۲۱ آنہ و $\frac{1}{2}$ سن ۸۰۰ سیر $\frac{9}{10}$ چھٹانک و
 ۱ دن ۵ گنٹہ ۱ $\frac{5}{14}$

اول $\frac{3}{4}$ روپیہ = $\frac{3}{4} \times \frac{14}{5} = \frac{14}{5}$ آنہ ۱۲ آنہ و $\frac{5}{14} = \frac{5}{14} \times \frac{14}{5} = \frac{14}{5}$ = $\frac{14}{5} \times 3 = \frac{42}{5}$ پائی
 اور $\frac{4}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{56}{25}$ = $\frac{14}{5}$ آنہ ۸ پائی پس ۱۲ آنہ + $\frac{42}{5}$ پائی + ۴ آنہ ۸ پائی
 = ایک روپیہ ۱۱ $\frac{3}{4}$ پائی = جواب اول

دوم $\frac{5}{14} \times \frac{14}{5} = \frac{14}{5}$ = $\frac{14}{5} \times 2 = \frac{28}{5}$ سیر و $\frac{4}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{56}{25}$ = $\frac{14}{5}$ آنہ ۱۳ $\frac{1}{2}$ چھٹانک اور $\frac{4}{5}$ سیر =
 $\frac{5}{14} \times \frac{14}{5} = \frac{14}{5}$ = $\frac{14}{5} \times 13 = \frac{182}{5}$ چھٹانک پس ۲۲ سیر ۱۳ $\frac{1}{2}$ چھٹانک + ۸ سیر ۱۳ $\frac{1}{2}$ چھٹانک
 + ۱۳ $\frac{1}{2}$ چھٹانک = ۳۱ سیر ۱۴ $\frac{1}{2}$ چھٹانک = جواب دوم

سوم ۴ دن ۵ گنٹہ = ۱۰ اگنٹہ پس $\frac{11}{14}$ دن $\times \frac{14}{5} = \frac{11}{5}$ دن = $\frac{11}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{154}{25}$ دن
 ۵ $\frac{2}{3}$ دن اور $\frac{22}{149}$ $\times \frac{14}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{4}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{56}{25}$ = $\frac{11}{5}$ سنٹ = $\frac{11}{5} \times 38 = \frac{418}{5}$ سنٹ اور $\frac{1}{5}$ سنٹ $\times \frac{14}{5}$
 = ۲۰ سنٹ جواب سوم = ۵ دن ۳۸ سنٹ ۲۰ سنٹ

(۱۲) ۱۰ آنہ ۷ پائی کا $\frac{1}{4}$ - ۲ پائی کا $\frac{3}{4}$ + $\frac{1}{14}$ روپیہ - ۲۱ کا $\frac{1}{14}$
 ملے گا $\frac{1}{4} \times ۱۰ = ۲$ پائی = $\frac{14}{4} \times \frac{1}{10} = \frac{14}{40}$ آنہ = $\frac{14}{4} \times \frac{14}{5} = \frac{49}{5}$ آنہ = ۹ روپیہ ۲ پائی
 $\frac{1}{14}$ روپیہ پائی = $\frac{1}{14} \times 14 = ۱$ آنہ = $\frac{14}{5} \times \frac{14}{5} = \frac{196}{25}$ سنٹ = ۷ روپیہ ۱۰ پائی
 ماحصل تفریق = ۹ روپیہ ۱۰ پائی - ۲ پائی = ۹ روپیہ ۸ پائی

$\frac{1}{14}$ روپیہ = $\frac{1}{14} \times \frac{14}{5} = \frac{14}{5}$ = ۲ روپیہ
 حاصل جمع = ۹ روپیہ ۸ پائی + ۲ روپیہ = ۱۱ روپیہ ۸ پائی
 ماحصل تفریق = ۱۱ روپیہ ۸ پائی - ۲ پائی = ۱۱ روپیہ ۶ پائی

(۱۳) ۲۱ کا $\frac{۵}{۸}$ + ۵ کا $\frac{۵}{۸}$ + ۳ روپیہ ۱۲ یا ۱۲ کا $\frac{۵}{۸}$

$$\text{حل } \frac{۵}{۸} \times \frac{۵}{۸} = \frac{۲۵}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۱۳}{۶۴} \text{ یا ۱۳ کا } \frac{۱}{۶۴}$$

$$\frac{۵}{۸} \times \frac{۵}{۸} = \frac{۲۵}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۳}{۶۴} \text{ یا ۳ کا } \frac{۱}{۶۴}$$

$$\frac{۵}{۸} \times ۳ \text{ روپیہ } ۱۲ \text{ یا ۱۲ کا } \frac{۵}{۸} = \frac{۲۵}{۶۴} \times ۳ = \dots \dots \dots = ۲ \text{ روپیہ } ۵ \text{ یا ۵ کا } \frac{۲}{۶۴}$$

$$\text{حاصل جمع } = ۲ \text{ روپیہ } ۵ = \frac{۲۵}{۶۴}$$

(۱۴) ۲۱ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۵ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۴ یا ۴ کا $\frac{۳}{۸}$ - ۲ یا ۲ کا $\frac{۳}{۸}$

$$\text{حل } \frac{۳}{۸} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۹}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۱۵}{۶۴} \text{ یا ۱۵ کا } \frac{۱}{۶۴}$$

$$\frac{۳}{۸} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۹}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۵}{۶۴} \text{ یا ۵ کا } \frac{۱}{۶۴}$$

$$\frac{۳}{۸} \times ۴ \text{ یا ۴ کا } \frac{۳}{۸} = \frac{۹}{۶۴} \times ۴ = \frac{۹}{۱۶} = \dots \dots \dots = \frac{۳}{۵} \text{ یا ۳ کا } \frac{۳}{۵}$$

$$\text{حاصل جمع } = ۲ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ یا ۱۵ کا } \frac{۳}{۸}$$

$$\frac{۳}{۸} \times ۱ = \frac{۳}{۸} = \dots \dots \dots = \frac{۳}{۸} = \frac{۳}{۸} \times ۲ = \frac{۳}{۴}$$

$$\text{حاصل تفریق } = ۲ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ یا ۱۵ کا } \frac{۳}{۸}$$

(۱۵) ۲۱ کا $\frac{۳}{۸}$ یا ۲۱ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۲ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۲ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۱ کا $\frac{۳}{۸}$ + ۱ کا $\frac{۳}{۸}$

$$\text{حل } \frac{۳}{۸} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۹}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۹}{۶۴} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۲۷}{۵۱۲} = \dots \dots \dots = \frac{۳}{۸} \text{ یا ۳ کا } \frac{۳}{۸}$$

$$\frac{۳}{۸} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۹}{۶۴} = \dots \dots \dots = \frac{۹}{۶۴} \times \frac{۳}{۸} = \frac{۲۷}{۵۱۲} = \dots \dots \dots = \frac{۳}{۸} \text{ یا ۳ کا } \frac{۳}{۸}$$

$$\text{حاصل جمع } = ۲ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ یا ۱۵ کا } \frac{۳}{۸}$$

(۱۶) ۱۵ روپیہ کا $\frac{۱}{۲}$ + ۱۵ روپیہ کا $\frac{۱}{۲}$ + ۱۵ روپیہ کا $\frac{۱}{۲}$ + ۱۵ روپیہ کا $\frac{۱}{۲}$ + ۱۵ روپیہ کا $\frac{۱}{۲}$

(۵) ۳ دیرپی ۲ سیر چیتانک کونسی کسیرن کی ہے اور ۱۲ گھنٹہ ۵ منٹ

کونسی کسیر ۳ ۱/۲ دن کی

$$\frac{۳ \text{ دیرپی } ۲ \text{ سیر چیتانک}}{۱۲ \times ۵} = \frac{۲۴۵}{۹۶۰} = \frac{۵۵}{۱۲۸} = \text{جواب اول}$$

$$\frac{۱۹ \times ۳}{۱۶ \times ۴ \times ۳} = \frac{۵۷}{۲۸۸} = \frac{۱۷}{۸۶} = \frac{۱}{۱۲} \times ۱۷ = \frac{۱۷}{۸۶} = \text{گھنٹہ ۱۲ منٹ}$$

$$\frac{۱۹}{۱۱۲} = \text{جواب دوم}$$

(۶) ۲ روڈ ۱۳ پول کونسی کسیر ۳ ایکڑ کی اور ۱۲ چوئیاں کون حصہ ۸ پائی کا ہے

$$\frac{۲ \text{ روڈ } ۱۳ \text{ پول}}{۲ \times ۱۳} = \frac{۲۶}{۲۶} = \frac{۱۳}{۱۳} = \frac{۹۳}{۱۲ \times ۱۲} = \frac{۳۱}{۱۶۰} = \text{جواب اول}$$

$$\frac{۱۲ \text{ چوئیاں}}{۱۲ \times ۱۲} = \frac{۱۲}{۱۴۴} = \frac{۱}{۱۲} = \frac{۵۷}{۲۸۸} = \frac{۱۷}{۸۶} = \frac{۱}{۱۲} \times ۱۷ = \frac{۱۷}{۸۶} = \text{جواب دوم}$$

(۷) ایک من کونسا حصہ ۵ من ۱۰ سیر ۱۲ چیتانک کا ہے اور ۳ پول ۵ گز کونسی کہ

افرنگ ۲۰ پول کی ہے

$$\frac{۱۰ \text{ سیر } ۱۲ \text{ چیتانک}}{۱۰ \times ۱۲} = \frac{۱۲۰}{۱۲۰} = \frac{۱۲۰}{۱۲۰} = \frac{۱۲۰}{۱۲۰} = \text{جواب اول}$$

$$\frac{۲۰ \text{ پول}}{۲۰ \times ۲۰} = \frac{۲۰}{۴۰۰} = \frac{۱}{۲۰} = \frac{۱۲۰}{۱۲۰} = \frac{۱۲۰}{۱۲۰} = \text{جواب دوم}$$

(۸) ۳ ہفتہ ۱۲ منٹ کونسا حصہ نصف گھنٹہ کا اور ۳ من ۲ سیر کونسی کسیر ۳ من ۳ سیر کی

$$\frac{۳ \text{ ہفتہ } ۱۲ \text{ منٹ}}{۳ \times ۱۲} = \frac{۳۶}{۳۶} = \frac{۱۵۱۲۸}{۱۵} = \frac{۱۵۱۲۸}{۱۵} = \text{جواب}$$

$$\frac{۳ \text{ من } ۲ \text{ سیر}}{۳ \times ۲} = \frac{۶}{۶} = \frac{۱۲۲۰}{۱۲۲۰} = \text{جواب دوم}$$

(۹) ۸ ایکڑ ۱۳ روڈ کونسی کسیر ۲ ایکڑ ۳ پول کی ہے اور افیت ۲ ۱/۲ اچ کونسی کسیر ۱ گز کی ہے

$$\frac{۸ \text{ ایکڑ } ۱۳ \text{ روڈ}}{۸ \times ۱۳} = \frac{۱۰۴}{۱۰۴} = \frac{۱۰۴}{۱۰۴} = \frac{۱۰۴}{۱۰۴} = \text{جواب اول}$$

$$\frac{۲ \text{ افیت } ۱/۲ \text{ اچ}}{۲ \times ۱/۲} = \frac{۲}{۱} = \frac{۲}{۱} = \frac{۲}{۱} = \text{جواب دوم}$$

(۱۰) ۴ گھنٹہ ۱۲ منٹ کونسی کسیر ۱ گز کی اور ۲ روڈ ۱۲ پائی کونسی کسیر ۲ روڈ ۱۳

۳ پائی کی ہے

اول گھنٹہ ۱۲ انت = $\frac{1}{24}$ گھنٹہ = $\frac{1}{24} \times \frac{3}{5} = \frac{3}{120} = \frac{1}{40}$ = جواب اول
 دوم ۵ روپیہ ۱۲ پائی = $\frac{5 \times 100 + 12}{100} = \frac{512}{100}$ پائیاں = $\frac{512}{100} \times \frac{3}{5} = \frac{1536}{125} = 12.288$ = جواب دوم
 (۱۱) ۷۱ سوہ کوئی کسر آیکہ ۱۲ سوہ کی ہی اور ایک میل ۴ فرنگ کوئی ۳ حصہ گرافیت کا ہے

اول ۷۱ سوہ = $\frac{71}{100}$ سوہ = $\frac{71}{100} \times \frac{1}{2} = \frac{71}{200}$ = جواب اول
 دوم امیل ۴ فرنگ = $\frac{4}{100}$ فرنگ = $\frac{4}{100} \times \frac{3}{5} = \frac{12}{125} = 0.096$ = جواب دوم
 (۱۲) ۲ گز مربع ۲ فیت ۱۲۰ پچ کوئی کسر پچول ۱۳ پچ گرافیت ۷۲ پچ کی ہے اور
 ۳ سوہ ۱۲ سوہ کوئی ۳ حصہ ۲ سوہ ۲ سوہ کوئی کا ہے

حل اول ۲ گز مربع ۲ فیت ۱۲۰ پچ = $\frac{2 \times 100 + 120}{100} = \frac{320}{100} = 3.2$ پچ = $\frac{3.2}{3} = 1.066$ = جواب اول
 دوم ۳ سوہ ۱۲ سوہ کوئی = $\frac{3 \times 100 + 12}{100} = \frac{312}{100} = 3.12$ سوہ کوئی = $\frac{3.12}{3} = 1.04$ = جواب دوم
 (۱۳) ۲۲ روپیہ ۱۳ پائی کوئی کسر ۳ پائی اشرفی کی ہی اور ۲ روپیہ ۳ پائی

کوئی ۳ حصہ ایک روپیہ ۱۳ پائی کا ہے
 حل اول ۲۲ روپیہ ۱۳ پائی = $\frac{22 \times 100 + 13}{100} = \frac{2213}{100}$ پائی = $\frac{2213}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{2213}{300} = 7.376$ = جواب اول
 دوم ۲ روپیہ ۱۳ پائی = $\frac{2 \times 100 + 13}{100} = \frac{213}{100}$ پائی = $\frac{213}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{213}{300} = 0.71$ = جواب
 (۱۴) ۱ اشرفی ۱ روپیہ کا کوئی ۳ حصہ ہی اور ۱۲ روپیہ ۲ پائی کوئی ۱۲ روپیہ

۱۳ روپیہ پائی کی ہے
 حل اول ۱ اشرفی = $\frac{1}{100}$ اشرفی = $\frac{1}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{300}$ = جواب اول
 دوم ۱۲ روپیہ ۱۳ پائی = $\frac{12 \times 100 + 13}{100} = \frac{1213}{100}$ پائی = $\frac{1213}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{1213}{300} = 4.043$ = جواب دوم
 (۱۵) ۳ اشرفی کوئی کسر ۱۲ روپیہ ۱۳ پائی کی ہی اور ۲ اشرفی ۱۰ روپیہ ۱۱ پائی کے
 ۳ اشرفی = $\frac{3}{100}$ اشرفی = $\frac{3}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{100}$ = جواب اول
 دوم ۱۰ روپیہ ۱۱ پائی = $\frac{10 \times 100 + 11}{100} = \frac{1011}{100}$ پائی = $\frac{1011}{100} \times \frac{1}{3} = \frac{1011}{300} = 3.37$ = جواب دوم

سوالات نمبری (۳۶) ایک معلوم مقدار کی کسر کی تحویل دوسری مقدار کو م

(۱) $\frac{3}{4}$ روپیہ کو کسی اشرفی کی اور $\frac{3}{4}$ آنہ کو کسی کسر روپیہ کی ہے

حل $\frac{3}{4}$ اشرفی = $\frac{3}{14}$ روپیہ = $\frac{3}{128}$ = جواب اول اور $\frac{3}{14}$ = $\frac{3}{14 \times 16}$ = $\frac{3}{224}$ = جواب دوم

(۲) $\frac{3}{4}$ پانی کو کسی کسر ہار کی اور $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ ایک روپیہ کا ہے

حل اول $\frac{3}{4}$ پانی = $\frac{1}{2}$ آنہ = $\frac{1}{2 \times 16}$ = $\frac{1}{32}$ = جواب اول

حل دوم $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب دوم

(۳) $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ ارکا اور ادنیٰ کا $\frac{3}{4}$ کو کسی کسر روپیہ کی ہے

حل اول $\frac{3}{4}$ پانی = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب اول

حل دوم $\frac{3}{4}$ روپیہ = $\frac{3}{4}$ ادنیٰ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب دوم

(۴) $\frac{3}{4}$ روپیہ $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ $\frac{3}{4}$ روپیہ کا اور $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون کسر کی ہے

حل $\frac{3}{4}$ روپیہ $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب اول

دوم $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب دوم

(۵) ایک سیر چٹانک کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ ایک من کا اور $\frac{3}{4}$ دن کو کسی کسر ہفتہ کی ہے

حل اسیر چٹانک کا $\frac{3}{4}$ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب اول

دوم $\frac{3}{4}$ دن کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب دوم

(۶) $\frac{3}{4}$ روپیہ $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ $\frac{3}{4}$ پانی کا اور $\frac{3}{4}$ روپیہ کا $\frac{3}{4}$ کون حصہ روپیہ

حل $\frac{3}{4}$ روپیہ $\frac{3}{4}$ پانی کا $\frac{3}{4}$ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$ = جواب اول

جواب اول = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$

حل دوم $\frac{3}{4}$ روپیہ = $\frac{3}{4}$ = $\frac{3}{4} \times \frac{3}{4}$ = $\frac{9}{16}$ = $\frac{3}{16}$ = $\frac{3}{16 \times 16}$ = $\frac{3}{256}$

(۴) تیسرا $\frac{1}{4}$ کوٹا حصہ سیرن چٹانوں کا اور $\frac{3}{4}$ کد کوٹا حصہ جریب کا ہے
خالد

$$\text{جواب اول} = \frac{9}{112} = \frac{1 \times 7}{112} = \frac{1 \times 7 \times 2 \times 2 \times 2}{16 \times 7} = \frac{1 \times 7 \times 8}{16 \times 7} = \frac{1 \times 8}{16} = \frac{1 \times 2 \times 2}{16} = \frac{1 \times 2 \times 2}{2^4} = \frac{1 \times 2 \times 2}{2^4}$$

$$\text{حل دوم} = \frac{2}{14} = \frac{2 \times 5}{14 \times 5} = \frac{10}{70} = \frac{10}{10 \times 7} = \frac{1}{7} = \frac{1}{10} \times \frac{10}{7} = \frac{1}{10} \times \frac{10}{7} = \frac{1}{7}$$

(۱) $\frac{5}{8}$ تولہ آئینہ رتی کا $\frac{5}{9}$ گز ایک گرہ کا کون سا حصہ ہے

حل اول $\frac{5}{x}$ توبه $\frac{5}{x} = \frac{40}{x \times 12 \times x} = \frac{5}{x}$ جواب اول

حل دوم $\frac{1}{9} = \frac{10}{9} = \frac{10}{9} = \frac{10}{9} = \frac{10}{9}$

(۹) $\frac{3}{8}$ فیٹ مربع کونسا حصہ ایک یوئل کا اور سیر ۲ چٹانک کا $\frac{1}{4}$ کونسا حصہ سن سیر

$$\frac{1}{\text{جواب}} = \frac{7 \times 8}{624} = \frac{7 \times 2}{8 \times 109} = \frac{\frac{3}{4} \text{ فیٹ مربع}}{\text{ایک یول}} = \frac{2 \times 2 \times 2}{109} = \frac{2}{109}$$

$$\frac{x \times x \times x \times 11}{1 \times 4 \times 4 \times 2} = \frac{9 \times 22}{1 \times 4 \times 2} = \frac{\frac{1}{2} \times \frac{5}{4} \times 12}{2} = \frac{\frac{5}{4} \times 12}{2}$$

۱۰۔ ۲ ایکڑ ۳۳ روڈ کا ۳ $\frac{1}{4}$ کوٹنا حصہ ۲ روڈ ۲ $\frac{1}{4}$ پوٹل کا ہے اور ۲ روڈ ۱۲ $\frac{1}{4}$ کا

۱۲۔ کونسی کسرہ کی ہے

$$\frac{54}{4} = \frac{54 \times 4 \times 4}{4 \times 4 \times 4} = \frac{14 \times 11 \times 2}{2 \times 2 \times 2} = \frac{2 \times 11 \times \frac{1}{2} \times 2}{2 \times \frac{1}{2} \times 2} = \frac{2 \times 11 \times 2 \times \frac{1}{2} \times 2}{2 \times \frac{1}{2} \times 2 \times 2} \text{ اصل}$$

۸۱۲ جواب اول

$$\frac{4x + x + x + x}{4x + 10x + 6} = \frac{4x + x + x}{4x + 10x + 6} = \frac{4x + x + x}{4x + 10x + 6} = \frac{4x + x + x}{4x + 10x + 6}$$

$$\text{جواب} = \frac{1}{2} \cdot 10 =$$

(۱۱) $\frac{3}{4}$ ہفتہ کو سنا حصہ ایک دن $\frac{5}{8}$ گنہ کا اور $\frac{1}{2}$ گز کا $\frac{1}{4}$ کو سنا حصہ ایک گز ہے

$$\frac{19}{19}k = \frac{0.15 - 0.15 \times \frac{1}{2}}{19 \times \frac{1}{2}} = \frac{4N \times 2 \times 19}{2 \times 19} = 2N$$

= جواب اول

$$\text{جواب} = \frac{1}{14} = \frac{99}{14 \times 99} = \frac{100 \times 11}{14 \times 99} = \frac{100 \times 11}{154 \times 11}$$

(۱۲) ۳ روز ۹ پل کا ۲۲ کو با حصہ ایک ایکڑ ۲ روڈ ۳ پل اور ۱/۲ یانی کا ۳/۸ کا

۱۲ کون حصہ ۵ روپیہ ۴۴ پائی کا ہے

$$\frac{2}{1} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = 1 \quad \frac{112 \times 9}{1 \times 9} = \frac{1008}{9} = \frac{112 \times 8}{1 \times 8} = \frac{9008}{8} = \frac{112 \times 7}{1 \times 7} = \frac{784}{7} = \frac{112 \times 6}{1 \times 6} = \frac{672}{6} = \frac{112 \times 5}{1 \times 5} = \frac{560}{5} = \frac{112 \times 4}{1 \times 4} = \frac{448}{4} = \frac{112 \times 3}{1 \times 3} = \frac{336}{3} = \frac{112 \times 2}{1 \times 2} = \frac{224}{2} = \frac{112 \times 1}{1 \times 1} = \frac{112}{1} = 112$$

$$\text{روم} \frac{5}{8} \times \frac{3}{4} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{15}{128} \times 205 = 23.75 \text{ نصف ایمان} = \frac{12 \times 5 \times 3 \times 1}{24 \times 5 \times 3 \times 1} = \frac{1}{12} \times 12 = 1 \text{ عرب}$$

(۱۳) سیر کا ۳۳۳ گز کسی شہر ۳۳۳ من کی اور ۳۳۳ ایکڑ کا ۳۳۳ گز کسی حصہ ۲ ایکڑ ۲۲۲ گز کا ہے

حل = $\frac{100 \times 100}{100 + 10} = \frac{10000}{110} = 90.90\%$

$$\text{کل وزن} = \frac{\frac{1}{2} \times 10^6 \text{ کیلوگرام}}{\frac{1}{2} \times 10^6 \text{ کیلوگرام}} = \frac{1}{2} \times 10^6 \text{ کیلوگرام}$$

(۱۴) ۲ روپیہ $\frac{1}{2}$ یائی کا، $\frac{1}{4}$ کونسا حصہ، ۶ یائی کا اور $\frac{5}{12}$ + $\frac{1}{6}$ آنہ کونسا حصہ ۲۱ کراہے

عل $\frac{1}{5} \times 2 \times 100 = \frac{1}{5} \times 200 = 40$ یا ۴۰٪
 $\frac{1}{5} \times 200 = 40$ یا ۴۰٪
 $\frac{1}{5} \times 200 = 40$ یا ۴۰٪

حل دوم : $\frac{1}{k} \times ۵ = \frac{10}{k}$ آنہ اور $\frac{10}{k} + \frac{10}{k} = \frac{20}{k}$ آنہ $= \frac{20}{\frac{1}{2}}$ آنہ = ۴۰ آنہ

$$\text{جواب دوم} = \frac{1.6}{1.8} = \frac{1.6}{(0.8 \times 2)} = \frac{1.6}{2} \therefore$$

(۱۵) ۳ روپیہ ۷۰ پیسے یا ۷۰ پیسے کا ۴ کوٹ احمد ۳ روپیہ ۷۰ پیسے یا ۷۰ پیسے کا اور ۲ روپیہ ۸۰ پیسے یا ۸۰ پیسے کا

۱۲ کونسی کسر ۲ روپیہ ۱۰/۲۷ پائی کی عمر

$$\frac{52.25}{1320} = \frac{250 \times 21}{2420} = \frac{5250}{2420}$$

$$\text{جواب اول} = \frac{P}{r_0} = \frac{1.3}{20} = \frac{1.3 \times 41 \times 40}{20 \times 41 \times 40} =$$

$$= \frac{147.25}{100} = 1.4725$$

$$\text{جواب دوم} = \frac{2}{9} = \frac{1}{\frac{9}{2}} = \frac{11 \times 20 \times 45}{9 \times 20 \times 45}$$

(۱۶) ایک حصہ ۱۳۵ روپے ۲۰ پائی کا ۲۱/۲۵ کوٹا حصہ ۲ روپے ۱۵ پائی کا اور ایک روپیہ کا ۴۱/۱۰۰

اب بموجب سوال کے $\frac{17}{32} + 1 = \frac{11}{135} = \frac{174}{135} + \frac{174}{135} = \frac{348}{135} = \frac{116}{45}$ ثبوت اول

اور $\frac{22}{32} - \frac{11}{135} = \frac{174}{135} - \frac{220}{135} = \frac{11}{135}$ ثبوت دوم

(۴) $\frac{1}{5}$ کا $\frac{2}{5}$ بڑا ہے یا $\frac{1}{9}$ کا $\frac{1}{9}$ اور کونسا بڑا ہے اور کس قدر بڑا ہے

$\frac{2}{5} \times \frac{1}{5} = \frac{2}{25}$ اور $\frac{1}{9} \times \frac{1}{9} = \frac{1}{81}$ اور $\frac{2}{25} = \frac{16}{200}$ اور $\frac{1}{81} = \frac{1}{81}$ پس

$\frac{16}{200} = \frac{4}{50}$ اور $\frac{1}{81} = \frac{1}{81}$ تو معلوم ہوا کہ دوم بڑی

اور حاصل تفریق اونکا = $\frac{1}{1296}$ جواب

(۵) ۱۰ او $\frac{1}{10}$ کے حاصل جمع کو اونکے حاصل تفریق پر اور حاصل تفریق کو حاصل جمع پر تقسیم کر دو اور

حاصل جمع اور حاصل تفریق دونوں خارج قسمتوں کا بناؤ

حاصل اول $10 + \frac{1}{10} = \frac{101}{10}$ حاصل جمع کی اور $10 - \frac{1}{10} = \frac{99}{10}$ حاصل تفریق

پس $\frac{101}{10} \div \frac{99}{10} = \frac{101}{99} = \frac{101}{99} \times \frac{1}{1} = \frac{101}{99}$ اور $\frac{1}{10} \div \frac{1}{10} = 1$ یہ

خارج قسمت حاصل جمع کو حاصل تفریق پر تقسیم کرنے سے ہوا = جواب اول

حل دوم $\frac{99}{10} \div \frac{101}{10} = \frac{99}{101} = \frac{99}{101} \times \frac{1}{1} = \frac{99}{101}$ یہ خارج قسمت حاصل تفریق کو

حاصل جمع پر تقسیم کرنے سے ہوا = جواب دوم

سوم $\frac{101}{10} + \frac{99}{10} = \frac{200}{10} = 20$ اور $\frac{101}{10} - \frac{99}{10} = \frac{2}{10} = \frac{1}{5}$ یہ حاصل

دونوں خارج قسمتوں کا ہوا = جواب سوم

چہارم $\frac{101}{10} - \frac{99}{10} = \frac{2}{10} = \frac{1}{5}$ اور $\frac{101}{10} + \frac{99}{10} = 20$ یہ حاصل تفریق دونوں خارج قسمتوں کا ہوا

= جواب چہارم یا سطح $\frac{1}{5} = \left[\frac{1}{5} \times \frac{99}{10} \right] \pm \left[\frac{1}{5} \times \frac{101}{10} \right] = \frac{99}{50} \pm \frac{101}{50} = \frac{99 \pm 101}{50}$

جواب بطور $\frac{99 \pm 101}{50} = \frac{200}{50} = 4$ اور $\frac{99 \pm 101}{50} = \frac{2}{50} = \frac{1}{25}$ جواب بطور

(۶) ۳ روپیہ ۶ پائی کا $\frac{1}{5}$ اور ۴ روپیہ کا $\frac{1}{4}$ کو ۱۰ روپیہ پر تقسیم کر دو

$$\text{جواب} = \frac{300}{280} = \frac{15}{14} = \frac{3}{2.8} = \frac{3}{2.8} = \frac{3}{2.8}$$

$$(11) \frac{3}{4} \text{ سیر} + \frac{1}{8} \text{ چیتانک کی قیمت بتلاؤ اور } \frac{3}{4} \text{ روپیہ} - \frac{3}{4} \text{ آنہ کے}$$

$$\text{حل } \frac{3}{4} \text{ سیر} = \frac{3}{4} \times \frac{1}{8} \text{ چیتانک} = \frac{3}{32} \text{ چیتانک} = \frac{3}{32} \times \frac{1}{8} \text{ چیتانک} = \frac{3}{256} \text{ چیتانک}$$

$$= \text{اتو لہ پس } \frac{3}{4} \text{ سیر} + \frac{1}{8} \text{ چیتانک} = \frac{3}{4} \text{ چیتانک} + \frac{1}{8} \text{ چیتانک} = \frac{7}{8} \text{ چیتانک} = \text{جواب ل}$$

$$\text{دوم } \frac{3}{4} \text{ روپیہ} = \frac{3}{4} \times \frac{1}{14} \text{ آنہ} = \frac{3}{56} \text{ آنہ} = \frac{3}{56} \times \frac{1}{12} \text{ بائی} = \frac{3}{672} \text{ بائی} = \frac{1}{224} \text{ بائی}$$

$$\frac{3}{4} \text{ روپیہ} - \frac{3}{4} \text{ آنہ} = \frac{3}{4} - \frac{3}{4} = 0 \text{ بائی} = 11 \text{ روپیہ} = \text{جواب دوم}$$

$$(12) \frac{5}{8} \text{ گز جو ۲۰ روکھائی گز معمولی کی طرف تحویل کرو اور ۳ فیت } \frac{5}{8} \text{ انچ کو } \frac{1}{4} \text{ انچ میں}$$

$$\text{حل } \frac{5}{8} \text{ گز} = \frac{5}{8} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{32} \text{ گز} = \frac{5}{32} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{128} \text{ گز} = \frac{5}{128} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{512} \text{ گز}$$

$$\text{اور دوم ۳ فیت } \frac{5}{8} \text{ انچ} = \frac{5}{8} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{32} \text{ انچ} = \frac{5}{32} \times \frac{1}{4} = \frac{5}{128} \text{ انچ}$$

$$= \frac{5}{128} \text{ انچ} = 8 - \frac{1}{128} \text{ انچ مربع} = \text{جواب دوم}$$

$$(13) ۳ روپیہ کی $\frac{3}{4}$ اور ۴ روپیہ کی $\frac{1}{4}$ کو جمع اور تقزق کرو$$

$$\text{حل } \frac{3}{4} \times ۳ \text{ روپیہ} = \frac{9}{4} \text{ روپیہ} = \frac{9}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{9}{16} \text{ روپیہ} = \frac{9}{16} \times \frac{1}{4} = \frac{9}{64} \text{ روپیہ}$$

$$= \frac{9}{64} \text{ روپیہ} = \frac{9}{64} \times \frac{1}{4} = \frac{9}{256} \text{ روپیہ} = \frac{9}{256} \times \frac{1}{4} = \frac{9}{1024} \text{ روپیہ}$$

$$(14) \frac{1}{4} \text{ کا } \frac{1}{4} \text{ کو } \frac{1}{4} \text{ پر تقسیم کرو اور قیمت کی دریافت کرو}$$

$$\text{حل اول } \frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16} = \frac{1}{16} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{64} = \frac{1}{64} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{256}$$

$$\text{جواب اول} = \frac{1}{256} = \frac{1}{256} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{1024}$$

$$\text{دوم } \frac{1}{4} = \frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16} = \frac{1}{16} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{64} = \frac{1}{64} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{256}$$

$$= \frac{1}{256} = \frac{1}{256} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{1024}$$

$$\text{جواب دوم} = \frac{1}{11} = \frac{1.0}{11} = \frac{10}{110} = \frac{10 \times 11}{110 \times 11} = \frac{110}{121}$$

(۱۵) ایک درجن کے $\frac{10}{10}$ پرتین سو کے $\frac{11}{11}$ زیادہ کرو اور حاصل جمع کو ایک سو کے $\frac{11}{11}$ اور $\frac{11}{11}$ کے حاصل تفریق پر تقسیم کرو

$$= \frac{\frac{1400}{12} + \frac{11}{12}}{\frac{1400}{12} - \frac{11}{12}} = \frac{\frac{1400}{12} + \frac{11}{12}}{\frac{1400}{12} - \frac{11}{12}} = \frac{\left(\frac{11}{12} \times \frac{11}{1}\right) + \left(12 \times \frac{11}{10}\right)}{\frac{11}{12} - \left(10 \times \frac{11}{10}\right)}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{170 \times 12 \times 11}{2 \times 170 \times 12 \times 11} = \frac{2 \times 19888}{12 \times 4428} = \frac{19888}{4428} = \frac{19888}{4428}$$

(۱۶) او $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ کی حاصل جمع کو $\frac{11}{11}$ کی دل تفریق میں ضرب دو اور حاصل ضرب کے

$$\frac{1}{2} \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{24} \quad \frac{1}{24} \times \left(\frac{1}{11} - \frac{11}{11}\right) = \frac{1}{24} \times \left(\frac{1}{11} - \frac{11}{11}\right) = \frac{1}{24} \times \left(\frac{1}{11} - \frac{11}{11}\right) = \frac{1}{24} \times \left(\frac{1}{11} - \frac{11}{11}\right)$$

$$\text{جواب} = \frac{1}{128} = \frac{5 \times 9 \times 11}{8 \times 14 \times 5 \times 4 \times 11} = \frac{4 \times 5 \times 11}{392 \times 4 \times 11} = \frac{5}{392} = \frac{5}{392}$$

(۱۷) ایک مین سے اوسکا آدھا اور تہائی اور چوبیسواں حصہ تفریق کرو اور حاصل تفریق کو ادان حصوں کے حاصل ضرب پر زیادہ کرو اور اس حاصل جمع کو $\frac{11}{11}$ میں ضرب دو

$$\left(\frac{1}{11} - \frac{1}{11} - \frac{11}{11} - \frac{11}{11}\right) = \frac{11}{19} \times \left[\left(\frac{1}{11} \times \frac{1}{11} \times \frac{1}{11} + 1\right) + \left(\frac{1}{11} - \frac{1}{11} - \frac{1}{11} - 1\right)\right]$$

$$\times \left[\frac{1}{11} + \frac{11}{11}\right] = \frac{11}{19} \times \left[\frac{1}{11} + \frac{11}{11}\right] = \frac{11}{19} \times \left[\frac{1}{11} + \frac{11}{11}\right] = \frac{11}{19} \times \left[\frac{1}{11} + \frac{11}{11}\right]$$

$$\text{جواب} = 1 = \frac{10}{19} \times \frac{11}{11} = \frac{11}{19} \times \left[\frac{1}{11} + \frac{11}{11}\right] = \frac{11}{19}$$

(۱۸) $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{5}$ کے حاصل جمع کو $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ کی حاصل تفریق میں ضرب دو اور حاصل ضرب کو $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{5}$ کی حاصل جمع پر تقسیم کرو

$$\left(\frac{1}{4} - \frac{1}{5}\right) + \left(\frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{5}\right) = \left(\frac{1}{4} - \frac{1}{5}\right) \times \left(\frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{5}\right) = \frac{1}{4} \times \frac{1}{5} + \frac{1}{5} \times \frac{1}{4}$$

$$= \frac{15}{22} \times \frac{42}{4} = \frac{(225 - 330)}{22} \times \left(\frac{288}{4} + \frac{285}{4} + \frac{22}{4} \right) = \frac{450}{22} + \frac{455}{22}$$

$$\text{جواب مطلوب} = \frac{1}{2} = \frac{4 \times 12 \times 2 \times 1 \times 1 \times 13 \times 41}{2 \times 4 \times 12 \times 2 \times 1 \times 13 \times 41} = \frac{22 \times 85 \times 49}{22 \times 4 \times 13 \times 41}$$

(۱۹) ۲ کو ۲ و ۵ و ۸ کی حاصل جمع پر تقسیم کرو اور خارج قسمت پر ۱۱ - ۹ زیادہ کرو اور جو کچھ حاصل ہوا سکھ ۵ و ۱۲ کی حاصل تفریق میں ضرب دو

$$\text{حل} \left[\left(\frac{2}{4} - \frac{5}{12} \right) + \frac{2}{12 + \frac{2}{5} + \frac{2}{13}} \right] = \left(\frac{1}{2} - \frac{5}{12} \right) \times \left[\left(\frac{2}{4} - \frac{5}{12} \right) + \frac{2}{12 + \frac{2}{5} + \frac{2}{13}} \right]$$

$$\left[\frac{2}{4} + \frac{2}{12} \right] = \left(\frac{2}{4} - \frac{5}{12} \right) \times \left[\left(\frac{2}{4} - \frac{5}{12} \right) + \frac{2}{12 + \frac{2}{5} + \frac{2}{13}} \right] = \left(\frac{2}{4} - \frac{5}{12} \right) \times \left[\frac{2}{4} + \frac{2}{12} \right]$$

$$\frac{2}{4} \times \frac{22 \times 13 \times 5}{5 \times 12} = \frac{2}{4} \times \left[\frac{2}{4} + \frac{10}{12} \right] = \frac{2}{4} \times \left[\frac{2}{4} + \frac{2 \times 5}{12} \right] = \frac{2}{4} \times \frac{5 \times 13}{22} = \text{جواب}$$

(۲۰) دریافت کرو قیمت $\left(\frac{1}{2} + \frac{1}{3} \right) \times \left(\frac{3}{4} + \frac{1}{5} \right) \times \left(\frac{2}{3} + \frac{1}{4} \right) \times \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{3} \right) \times \left(\frac{3}{4} - \frac{1}{5} \right)$ کی اور $\frac{1}{2} \div \frac{1}{5} + \frac{1}{3} \div \frac{1}{4}$ کے

$$\text{حل اول} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{3} \right) \times \left(\frac{3}{4} + \frac{1}{5} \right) \times \left(\frac{2}{3} + \frac{1}{4} \right) \times \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{3} \right) \times \left(\frac{3}{4} - \frac{1}{5} \right)$$

$$= \frac{18}{24} \times \frac{19}{20} \times \frac{11}{12} \times \frac{1}{4} \times \frac{11}{20} = \frac{30 \times 21 \times 21 \times 11 \times 11}{4 \times 12 \times 13 \times 4 \times 20} = \frac{3 \times 2}{4} = \frac{3}{2}$$

$$\text{جواب اول} = \frac{3}{2} = \frac{18}{12}$$

$$\text{حل دوم} \frac{1}{2} \div \frac{1}{5} + \frac{1}{3} \div \frac{1}{4} = \left(\frac{1}{2} \times \frac{5}{1} \right) + \left(\frac{1}{3} \times \frac{4}{1} \right) = \frac{5}{2} + \frac{4}{3} = \frac{15}{6} + \frac{8}{6} = \frac{23}{6}$$

$$\text{جواب دوم} = \frac{23}{6} = \frac{1 \times 23}{6} = \frac{23}{6}$$

(۲۱) ۵۱۸ روپیہ ۸ کی نعام میں ایک شخص $\frac{1}{5}$ حصہ کا مستحق ہے تو بتاؤ

اوسکا کیا حصہ ہے

$$\text{حل} \frac{518}{4} = \frac{518}{4} \times \frac{1}{5} = \frac{518}{20} = \frac{259}{10} = 25.9 \text{ روپیہ}$$

$$= 4 < \text{روپیہ } 3 \text{ روپیہ } 2 \text{ پائی} = \text{جواب}$$

ہدایت

بعض مسئلہ ذیل میں یہ فرض کیا گیا ہے کہ اشرفی بیوی ۲۱ روپیہ کے اور

مالوہ کی ۲ روپیہ اور دکھنی ۲ روپیہ کی ہے +

(۲۲) مالوہ کی اشرفی کی $\frac{5}{14}$ اور دکھنی کی اشرفی کی $\frac{3}{14}$ کی مجموعہ اور حاصل

تفریق کو بتاؤ کہ مالوہ کی نصف اشرفی کی کونسی حصہ ہیں اور حاصل جمع

میں سی حاصل تفریق کی دفعہ جاسکتا ہے +

$$\text{حل } \frac{3}{14} \text{ اشرفی دکھنی} = \frac{3}{14} \times 5 = \text{روپیہ } 1 \frac{1}{2} \times \frac{3}{14} = \frac{3}{14} \text{ اشرفی مالوہ} = \frac{3}{14} \times \frac{5}{14} = \frac{15}{196}$$

$$\text{مالوہ کی ہیں } \frac{5}{14} \text{ اشرفی مالوہ} + \frac{3}{14} \text{ اشرفی دکھنی} = \frac{5}{14} + \frac{3}{14} = \frac{8}{14} = \frac{4}{7}$$

$$= \frac{24}{196} \text{ نصف اشرفی مالوہ} = \frac{24}{196} \times \frac{1}{2} = \frac{12}{196} = \frac{3}{49}$$

$$\text{دوم حل } \frac{3}{14} - \frac{5}{14} = \frac{3-5}{14} = \frac{-2}{14} = \frac{-1}{7} \text{ اشرفی مالوہ} = \frac{-1}{7} \times \frac{5}{14} = \frac{-5}{98}$$

حاصل تفریق

$$\text{حل سوم } \frac{5}{14} - \frac{3}{14} = \frac{5-3}{14} = \frac{2}{14} = \frac{1}{7} \times \frac{5}{14} = \frac{5}{98}$$

$$(۲۳) 10 \text{ آنہ کو } 10.4 \text{ میں ضرب دو اور } 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی کو } 14 \text{ پائی کو } 14 \text{ پائی پر}$$

تقسیم کرو

$$\text{حل اول } 10 \text{ آنہ} = \frac{10 \times 100}{100} = \frac{1000}{100} = 10 \text{ آنہ} = \frac{1000}{100} = 10 \text{ آنہ}$$

$$= 4 \text{ روپیہ } 10 \text{ روپیہ } 2 \text{ پائی} = \text{جواب اول}$$

$$\text{حل دوم } 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی} = \frac{4 \times 100}{100} = \frac{400}{100} = 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی} = \frac{400}{100} = 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی}$$

$$\text{جواب دوم } 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی} = \frac{4 \times 100}{100} = \frac{400}{100} = 4 \text{ روپیہ } 8 \text{ پائی}$$

(۲۷) $\frac{1}{2}$ ڈرامے آنہ میں سے کے دفعہ جاسکتا ہے اور $\frac{1}{2}$ مالوہ کی اشرفی کا

۲۲۸ اشترنی جیپوری من کے دفعہ جاسکتا ہی +

$$\text{حل اول } 2 \frac{1}{2} \div \frac{1}{2} = \frac{5}{2} \times \frac{2}{1} = \frac{5}{1} = 5 \text{ روپیہ} = \frac{5}{2} \times 2 = 5 \text{ روپیہ} = \frac{5}{2} \times 2 = 5 \text{ روپیہ} = \frac{5}{2} \times 2 = 5 \text{ روپیہ}$$

$$\text{حل دوم } 228 \text{ اشترنی جیپوری} \div \frac{1}{2} \text{ اشترنی مالوی} = \frac{228 \times 2}{1} = 456 \text{ روپیہ}$$

$$\text{جواب دوم} = 228 = \frac{228}{1}$$

(۲۵) اگر ایک گز اطلس کی قیمت $\frac{24}{44}$ روپیہ ہو تو $\frac{11}{15}$ گز کی قیمت کیا ہوگی

$$\text{حل } 1 \times \frac{24}{44} = \frac{24}{44} \times \frac{11}{15} = \frac{24 \times 11}{44 \times 15} = \frac{24}{15} = \frac{8}{5} = 1 \frac{3}{5} \text{ روپیہ} = 1 \frac{3}{5} \text{ روپیہ} = 1 \frac{3}{5} \text{ روپیہ}$$

(۲۶) اگر ایک جہاز کی $\frac{3}{4}$ حصہ کی قیمت ۳۰ روپیہ ہوں تو کل کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } 30 \times \frac{4}{3} = \frac{30 \times 4}{3} = \frac{120}{3} = 40 \text{ روپیہ} = 40 \text{ روپیہ} = 40 \text{ روپیہ}$$

(۲۷) $\frac{1}{4}$ مالوہ کی اشترنی و $\frac{1}{2}$ اشترنی جیپوری و $\frac{1}{4}$ دکھنی اشترنی کا آپس میں مقابلہ کر کے

نسبت بتلاؤ

$$\text{حل } \frac{1}{4} \text{ اشترنی مالوی و } \frac{1}{2} \text{ اشترنی جیپوری و } \frac{1}{4} \text{ دکھنی اشترنی} = \frac{1}{4} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{32}$$

$$\text{جواب } = \frac{228 \times 21 \times 25}{12} = \frac{119700}{12} = 9975 \text{ روپیہ}$$

$$(28) \text{ قیمت } 1 \frac{1}{2} \div \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{4} \text{ روپیہ}$$

$$= \frac{\frac{3}{4} \times \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{\frac{3}{4} \times \frac{1}{2}}{\frac{1}{4}} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{3}{4} \text{ روپیہ}$$

$$\frac{3 \times 4 \times 3 \times 4 \times 5 \times 3 \times 3 \times 2 \times 3 \times 25}{4 \times 2 \times 2 \times 8 \times 14 \times 11 \times 5 \times 3 \times 5 \times 4}$$

$$\text{جواب } = \frac{11}{12} \times 2 = \frac{11}{6} = 1 \frac{5}{6} = \frac{11}{6} = 1 \frac{5}{6} = 1 \frac{5}{6}$$

(۲۹) ۲۲۰ روپیہ ایک جائیداد کی $\frac{1}{2}$ کی قیمت ہی تو او کی $\frac{3}{4}$ حصہ کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل کل قیمت جائیداد} = 220 \times \frac{3}{4} = 165 \text{ روپیہ}$$

$$40 = 40 \text{ روپیہ} = 40 \text{ روپیہ}$$

(۳۰) ۱۲ چیشنگ کی سیر کے ۳ حصہ اور ۱۶ چیشنگ کی سیر کی ۳ حصہ میں فرق بتاؤ
 حل $\frac{3}{4} \times 12 = 9$ چیشنگ اور $\frac{3}{4} \times 16 = 12$ چیشنگ ہیں $12 - 9 = 3$ چیشنگ فرق کی
 (۳۱) قیمت $(\frac{5}{4} \times 12 - \frac{3}{4} \times 8 + \frac{1}{10} + \frac{1}{10} - \frac{1}{10}) \times \frac{1}{4} \times 12 \times (\frac{5}{10} + \frac{1}{10} - \frac{3}{10})$ اور $(\frac{1}{4} \times 4 - \frac{5}{10}) \div$
 $(\frac{5}{10} - \frac{3}{10})$ کی بناؤ فقط

$$= (\frac{1}{4} \times 4 - \frac{5}{10}) \times \frac{1}{4} \times 12 \times (\frac{5}{10} + \frac{1}{10} - \frac{3}{10}) - \frac{5}{4} \times 12 - \frac{3}{4} \times 8 - \frac{1}{4} \times 12$$

$$= (\frac{4}{4} - \frac{5}{10}) \times \frac{1}{4} \times 12 \times (\frac{5}{10} + \frac{1}{10} - \frac{3}{10}) - \frac{5}{4} \times 12 - \frac{3}{4} \times 8 - \frac{1}{4} \times 12$$

$$= \frac{211 \times 11 \times 4}{5 \times 32 \times 4} = \frac{2321}{144}$$

جواب = $\frac{2321}{144}$

دوم $(\frac{5}{4} \div \frac{1}{4}) - (\frac{3}{4} \div \frac{1}{4}) = (\frac{5}{1} \div \frac{1}{4}) - (\frac{3}{1} \div \frac{1}{4}) = (\frac{5}{1} \times \frac{4}{1}) - (\frac{3}{1} \times \frac{4}{1}) = \frac{20}{1} - \frac{12}{1} = \frac{8}{1}$
 جواب = $\frac{44 - 194}{50.7} = \frac{94}{50.7}$

(۳۲) $\frac{1}{11}$ اشرفی اور ۳ روپیہ ۳ آنہ کی $\frac{1}{11}$ حصہ اور ۴ روپیہ ۲ آنہ کے $\frac{1}{11}$ حصہ میں

بتاؤ کیا نسبت ہی

$\frac{1}{11}$ اشرفی اور ۳ روپیہ ۳ آنہ کے $\frac{1}{11}$ حصہ اور ۴ روپیہ ۲ آنہ کے $\frac{1}{11}$ حصہ

$$\frac{3949 \times 35 \times 20 \times 14}{148} = \frac{33}{13} \text{ د } \frac{14}{8} \text{ د } \frac{254}{11} = \frac{1}{18} \times \frac{33}{14} \times \frac{1}{21} \times \frac{14}{15} \times \frac{14}{15}$$

جواب مطلوب کے

(۳۳) $\frac{1}{5}$ روپیہ و $\frac{1}{5}$ روپیہ $\times \frac{1}{5}$ کی حاصل تفریق کو بتاؤ کہ کونسی کسر روپیہ کی ہی

اور $\frac{1}{10}$ روپیہ $\div \frac{1}{11}$ کی کیا قیمت

$$\text{حل } \frac{1}{5} \times \frac{1}{5} - \frac{1}{10} \times \frac{1}{5} = \frac{1}{25} - \frac{1}{50} = \frac{2}{50} - \frac{1}{50} = \frac{1}{50}$$

حل دوم $\frac{1}{10} \div \frac{1}{11} = \frac{1}{10} \times \frac{11}{1} = \frac{11}{10}$

۱۳ ا $\frac{13}{15}$ پائی = جواب دوم

(۳۴) ایک شخص کو چار آدمیوں کا ایک ایک روپیہ قرض دینا ہے اور سترے ایک شخص کو اسکی قرض کا $\frac{1}{4}$ اور دوسری کو $\frac{3}{8}$ و تیسری کو $\frac{1}{8}$ اور چوتھی کو $\frac{1}{16}$ حصہ ادا کیا تو بچا
اب اسکو کیا قرض دینا باقی ہے

$$\text{حل } \frac{1}{4} \text{ روپیہ} + \frac{3}{8} \text{ روپیہ} + \frac{1}{8} \text{ روپیہ} + \frac{1}{16} \text{ روپیہ} = \frac{19}{16} \text{ روپیہ}$$

$= \frac{19}{16} \text{ روپیہ} = ۳ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ پیس}$ $۴ \text{ روپیہ} - ۳ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ پیس} = ۱ \text{ روپیہ}$ قرض باقی ہے
(۳۵) ۱۶ چیشانک سیر کی $\frac{3}{4}$ ۱۲ چیشانک سیر کی $\frac{1}{4}$ ۱۶ کی مجموعہ کو ۱۹ چیشانک کے سیر کے
ظرف تبدیل کرو

$$\text{حل } ۱۶ \text{ چیشانک سیر کے } \frac{3}{4} = ۱۲ + \frac{3}{4} = ۱۲ \frac{3}{4} \text{ چیشانک کے سیر کی } \frac{1}{4} = ۴ = ۱۲ \frac{3}{4} + ۴ = ۱۶ \frac{3}{4} = ۱۶ \frac{۹}{۴}$$

$$(۳۶) \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} \text{ کی قیمت دریافت کرو}$$

$$\begin{aligned} & \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} \\ & = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} \\ & = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} \\ & = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} = \frac{\frac{1}{2} - \frac{5}{8}}{\frac{4}{9} + \frac{13}{18}} \times \frac{\frac{19}{20} + \frac{1}{2}}{\frac{1}{2} - \frac{19}{20}} \end{aligned}$$

$$\text{جواب } = \frac{53}{40} = \frac{128}{40} = \frac{128 \times 19 \times 18 \times 9 \times 4 \times 13 \times 12}{40 \times 19 \times 18 \times 9 \times 4 \times 13 \times 12} = \frac{24 \times 13 \times 2018 \times 25}{2 \times 19 \times 9 \times 40} =$$

(۳۷) ایک من کے $\frac{3}{4}$ حصہ کی قیمت ۲ روپیہ ۸ پیس ہے تو $\frac{1}{8}$ حصہ کی کیا قیمت ہو گے

$$\text{حل } \frac{14}{16} \times ۲ \text{ روپیہ } ۸ \text{ پیس} = \frac{14}{16} \times \frac{19}{20} = \frac{1}{4} \times \frac{19}{20} = ۲۲ \text{ روپیہ} = \text{قیمت کل}$$

$$\text{اور } \frac{1}{8} \times ۲۲ = ۲۷ = ۲۷ \text{ روپیہ } ۱۲ \text{ پیس } ۹ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

$$\text{حل } 1 = \frac{2}{5} = \frac{2}{5} \times \frac{3}{3} = \frac{6}{15} = \frac{2}{5} \times \frac{5}{5} = \frac{10}{25} = \frac{2}{5} \times \frac{7}{7} = \frac{14}{35} = \frac{2}{5} \times \frac{13}{13} = \frac{26}{65} = \frac{2}{5} \times \frac{17}{17} = \frac{34}{85} = \frac{2}{5} \times \frac{19}{19} = \frac{38}{95} = \frac{2}{5} \times \frac{23}{23} = \frac{46}{115} = \frac{2}{5} \times \frac{29}{29} = \frac{58}{145} = \frac{2}{5} \times \frac{31}{31} = \frac{62}{155} = \frac{2}{5} \times \frac{37}{37} = \frac{74}{185} = \frac{2}{5} \times \frac{41}{41} = \frac{82}{205} = \frac{2}{5} \times \frac{43}{43} = \frac{86}{215} = \frac{2}{5} \times \frac{47}{47} = \frac{94}{235} = \frac{2}{5} \times \frac{53}{53} = \frac{106}{265} = \frac{2}{5} \times \frac{59}{59} = \frac{118}{295} = \frac{2}{5} \times \frac{61}{61} = \frac{122}{305} = \frac{2}{5} \times \frac{67}{67} = \frac{134}{335} = \frac{2}{5} \times \frac{71}{71} = \frac{142}{355} = \frac{2}{5} \times \frac{73}{73} = \frac{146}{365} = \frac{2}{5} \times \frac{79}{79} = \frac{158}{395} = \frac{2}{5} \times \frac{83}{83} = \frac{166}{415} = \frac{2}{5} \times \frac{89}{89} = \frac{178}{445} = \frac{2}{5} \times \frac{97}{97} = \frac{194}{485} = \frac{2}{5} \times \frac{101}{101} = \frac{202}{505} = \frac{2}{5} \times \frac{103}{103} = \frac{206}{515} = \frac{2}{5} \times \frac{107}{107} = \frac{214}{535} = \frac{2}{5} \times \frac{113}{113} = \frac{226}{565} = \frac{2}{5} \times \frac{119}{119} = \frac{238}{595} = \frac{2}{5} \times \frac{127}{127} = \frac{254}{635} = \frac{2}{5} \times \frac{131}{131} = \frac{262}{655} = \frac{2}{5} \times \frac{137}{137} = \frac{274}{685} = \frac{2}{5} \times \frac{143}{143} = \frac{286}{715} = \frac{2}{5} \times \frac{149}{149} = \frac{298}{745} = \frac{2}{5} \times \frac{151}{151} = \frac{302}{755} = \frac{2}{5} \times \frac{157}{157} = \frac{314}{785} = \frac{2}{5} \times \frac{163}{163} = \frac{326}{815} = \frac{2}{5} \times \frac{167}{167} = \frac{334}{835} = \frac{2}{5} \times \frac{173}{173} = \frac{346}{865} = \frac{2}{5} \times \frac{179}{179} = \frac{358}{895} = \frac{2}{5} \times \frac{181}{181} = \frac{362}{905} = \frac{2}{5} \times \frac{187}{187} = \frac{374}{935} = \frac{2}{5} \times \frac{193}{193} = \frac{386}{965} = \frac{2}{5} \times \frac{199}{199} = \frac{398}{995} = \frac{2}{5} \times \frac{211}{211} = \frac{422}{1055} = \frac{2}{5} \times \frac{223}{223} = \frac{446}{1115} = \frac{2}{5} \times \frac{227}{227} = \frac{454}{1135} = \frac{2}{5} \times \frac{233}{233} = \frac{466}{1165} = \frac{2}{5} \times \frac{239}{239} = \frac{478}{1195} = \frac{2}{5} \times \frac{241}{241} = \frac{482}{1205} = \frac{2}{5} \times \frac{247}{247} = \frac{494}{1235} = \frac{2}{5} \times \frac{251}{251} = \frac{502}{1255} = \frac{2}{5} \times \frac{257}{257} = \frac{514}{1285} = \frac{2}{5} \times \frac{263}{263} = \frac{526}{1315} = \frac{2}{5} \times \frac{269}{269} = \frac{538}{1345} = \frac{2}{5} \times \frac{271}{271} = \frac{542}{1355} = \frac{2}{5} \times \frac{277}{277} = \frac{554}{1385} = \frac{2}{5} \times \frac{281}{281} = \frac{562}{1405} = \frac{2}{5} \times \frac{283}{283} = \frac{566}{1415} = \frac{2}{5} \times \frac{287}{287} = \frac{574}{1435} = \frac{2}{5} \times \frac{293}{293} = \frac{586}{1465} = \frac{2}{5} \times \frac{299}{299} = \frac{598}{1495} = \frac{2}{5} \times \frac{301}{301} = \frac{602}{1505} = \frac{2}{5} \times \frac{307}{307} = \frac{614}{1535} = \frac{2}{5} \times \frac{311}{311} = \frac{622}{1555} = \frac{2}{5} \times \frac{313}{313} = \frac{626}{1565} = \frac{2}{5} \times \frac{317}{317} = \frac{634}{1585} = \frac{2}{5} \times \frac{323}{323} = \frac{646}{1615} = \frac{2}{5} \times \frac{329}{329} = \frac{658}{1645} = \frac{2}{5} \times \frac{331}{331} = \frac{662}{1655} = \frac{2}{5} \times \frac{337}{337} = \frac{674}{1685} = \frac{2}{5} \times \frac{343}{343} = \frac{686}{1715} = \frac{2}{5} \times \frac{349}{349} = \frac{698}{1745} = \frac{2}{5} \times \frac{351}{351} = \frac{702}{1755} = \frac{2}{5} \times \frac{353}{353} = \frac{706}{1765} = \frac{2}{5} \times \frac{357}{357} = \frac{714}{1785} = \frac{2}{5} \times \frac{361}{361} = \frac{722}{1805} = \frac{2}{5} \times \frac{367}{367} = \frac{734}{1835} = \frac{2}{5} \times \frac{373}{373} = \frac{746}{1865} = \frac{2}{5} \times \frac{379}{379} = \frac{758}{1895} = \frac{2}{5} \times \frac{381}{381} = \frac{762}{1905} = \frac{2}{5} \times \frac{383}{383} = \frac{766}{1915} = \frac{2}{5} \times \frac{387}{387} = \frac{774}{1935} = \frac{2}{5} \times \frac{393}{393} = \frac{786}{1965} = \frac{2}{5} \times \frac{399}{399} = \frac{798}{1995} = \frac{2}{5} \times \frac{401}{401} = \frac{802}{2005} = \frac{2}{5} \times \frac{407}{407} = \frac{814}{2035} = \frac{2}{5} \times \frac{413}{413} = \frac{826}{2065} = \frac{2}{5} \times \frac{419}{419} = \frac{838}{2095} = \frac{2}{5} \times \frac{421}{421} = \frac{842}{2105} = \frac{2}{5} \times \frac{427}{427} = \frac{854}{2135} = \frac{2}{5} \times \frac{433}{433} = \frac{866}{2165} = \frac{2}{5} \times \frac{439}{439} = \frac{878}{2195} = \frac{2}{5} \times \frac{441}{441} = \frac{882}{2205} = \frac{2}{5} \times \frac{443}{443} = \frac{886}{2215} = \frac{2}{5} \times \frac{447}{447} = \frac{894}{2235} = \frac{2}{5} \times \frac{451}{451} = \frac{902}{2255} = \frac{2}{5} \times \frac{453}{453} = \frac{906}{2265} = \frac{2}{5} \times \frac{457}{457} = \frac{914}{2285} = \frac{2}{5} \times \frac{463}{463} = \frac{926}{2315} = \frac{2}{5} \times \frac{469}{469} = \frac{938}{2345} = \frac{2}{5} \times \frac{471}{471} = \frac{942}{2355} = \frac{2}{5} \times \frac{473}{473} = \frac{946}{2365} = \frac{2}{5} \times \frac{477}{477} = \frac{954}{2385} = \frac{2}{5} \times \frac{481}{481} = \frac{962}{2405} = \frac{2}{5} \times \frac{483}{483} = \frac{966}{2415} = \frac{2}{5} \times \frac{487}{487} = \frac{974}{2435} = \frac{2}{5} \times \frac{493}{493} = \frac{986}{2465} = \frac{2}{5} \times \frac{499}{499} = \frac{998}{2495} = \frac{2}{5} \times \frac{501}{501} = \frac{1002}{2505} = \frac{2}{5} \times \frac{507}{507} = \frac{1014}{2535} = \frac{2}{5} \times \frac{513}{513} = \frac{1026}{2565} = \frac{2}{5} \times \frac{519}{519} = \frac{1038}{2595} = \frac{2}{5} \times \frac{521}{521} = \frac{1042}{2605} = \frac{2}{5} \times \frac{523}{523} = \frac{1046}{2615} = \frac{2}{5} \times \frac{527}{527} = \frac{1054}{2635} = \frac{2}{5} \times \frac{533}{533} = \frac{1066}{2665} = \frac{2}{5} \times \frac{539}{539} = \frac{1078}{2695} = \frac{2}{5} \times \frac{541}{541} = \frac{1082}{2705} = \frac{2}{5} \times \frac{543}{543} = \frac{1086}{2715} = \frac{2}{5} \times \frac{547}{547} = \frac{1094}{2735} = \frac{2}{5} \times \frac{553}{553} = \frac{1106}{2765} = \frac{2}{5} \times \frac{559}{559} = \frac{1118}{2795} = \frac{2}{5} \times \frac{561}{561} = \frac{1122$$

(۳۹) $\frac{1}{4}$ فیت طول اور $\frac{1}{16}$ فیت عرض کا کمرہ ہی اوسکی فرش میں $\frac{1}{2}$ گز

بیوہ اکیرہ کتنا لگیگا اور سہ آنہ گز اگر اسکی قیمت ہو وی تو کیا لاگت ہوگی اس فرشتکی

حل ۲۹ فیت $\frac{1}{4} \times \frac{59}{4} = \frac{1}{16} \times \frac{59}{1} = \frac{59}{16}$ فیت ۱۱ اور $\frac{1}{16}$ فیت $\times \frac{15}{4} = \frac{1}{4} \times \frac{15}{4} = \frac{15}{16}$ فیت ۱۵

س (۵۹ گز $\times \frac{5}{8}$ گز) $\div \frac{5}{8} = \frac{59}{8} \times \frac{8}{5} \times \frac{59}{8} = \frac{59}{5}$ گز جواب اول

وہم $\frac{29}{7} \times \frac{10}{1} = \frac{290}{7}$ آنے $= \frac{290}{7} \times \frac{10}{1} = \frac{2900}{7}$ آنے $= 29$ آنے $\frac{2900}{7} = 29$ آنے $\frac{2900}{7} = 29$ آنے $\frac{2900}{7} = 29$

۱۱ برس یا مئی = جواب دوم

(۲۰) ۱۶۰۰۰ روپیہ کا ایک جہاز ہی اس کی $\frac{1}{4}$ حصہ کا مالک ایک شخص ہے

ہا یہی حصہ کی ۳ حصہ فروخت کرتا ہی تو تباہ او کی پانس گون حصہ باقی

ہیگا اور کیا قیمت اس کی ہوگی

حل اول $\frac{25}{128} = \frac{16}{128} - \frac{9}{128} = \frac{16}{128} - \frac{9}{128} = \frac{7}{128} \times \frac{5}{14} = \frac{35}{1792}$

در دوم $\frac{25}{118} \times 14 \dots = \frac{25}{8} = 1 \dots \times \frac{25}{8} = 31 \frac{25}{8}$ جواب دوم

(۴۱) ۲۴ سیر ۱۲ ایتھانک اتولہ ۲ ماشہ کونسی کسر امن ۸ سیر کچی ہی اور دھن کو ایسی

سیر و نکلی طرف تھوہل کرو جو ۱۲ چٹانک کی ہو دین

۴ سیر ۱۲ چٹانک اولہ ۲ ماشہ = $\frac{۴۹۴}{۴۰۸۰}$ ماشونکی = $\frac{۲۳۴}{۳۳۴}$ = جواب اول

$$\text{جواب دوم} = \frac{244}{2} = \frac{122}{1} = \frac{122 \times 10}{1} = 1220$$

۴) ایک قباز کی $\frac{1}{4}$ حصہ کی قیمت ۴۵ روپیہ ۱۰/۴ پائی ہے تو ۱۵۶ روپیہ

۴ کو لسی حصہ کی قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۱۵۶ \text{ روپیہ آنہ} \div ۸ \times \frac{۱}{۲} \text{ پائی} = \frac{۱۵۶}{۸ \times \frac{۱}{۲}} = \frac{۱۵۶}{۴} = ۳۹ \text{ روپیہ}$$

$$\frac{۳}{۴} \text{ حصہ کے } = \frac{۳}{۴} \times ۳۹ = \frac{۱۱۷}{۴} = ۲۹ \frac{۳}{۴}$$

$$(۲۳) \frac{۳}{۴} \text{ کو } ۱۵ \text{ میں ضرب دو اور } \frac{۳}{۴} \text{ کو } \frac{۳۲}{۳} \text{ تقسیم کرو اور حاصل ضرب}$$

اور خارج قسمت کی مجموعہ اور حاصل تفریق کو جمع کرو

$$\text{حل اول } ۱۵ \times \frac{۳}{۴} = \frac{۱۵ \times ۳}{۴} = \frac{۴۵}{۴} = ۱۱ \frac{۱}{۴} = ۱۱ \frac{۲۵}{۱۰۰} = ۱۱ \frac{۵}{۲۰} = ۱۱ \frac{۱}{۴}$$

$$\text{دوم } \frac{۳۲}{۴} \div \frac{۳}{۴} = \frac{۳۲}{۴} \times \frac{۴}{۳} = \frac{۳۲}{۳} = ۱۰ \frac{۲}{۳}$$

$$\text{سوم } \frac{۴۵}{۴} + \frac{۳۲}{۳} = \frac{۴۵ \times ۳ + ۳۲ \times ۴}{۱۲} = \frac{۱۳۵ + ۱۲۸}{۱۲} = \frac{۲۶۳}{۱۲}$$

$$\frac{۲۶۳}{۱۲} - \frac{۴۵}{۴} = \frac{۲۶۳ - ۱۳۵}{۱۲} = \frac{۱۲۸}{۱۲} = \frac{۳۲}{۳}$$

$$\text{پس } \frac{۳۲}{۳} + \frac{۴۵}{۴} = \frac{۱۰۸ + ۱۳۵}{۱۲} = \frac{۲۴۳}{۱۲} = ۲۰ \frac{۳}{۴} = ۲۰ \frac{۷۵}{۱۰۰} = ۲۰ \frac{۳}{۴}$$

(۲۴) ایک جماعت کو ۱۵ روپیہ ۱/۲ پائی اپنی قرضی کی دینی تھی اور میں

ایک شخص نے اپنی اور اپنی تین سا بیویوں کی حصی کی ۶ روپیہ ۱۳/۱۰ پائی

ادائی تو بتاؤ وہ جماعت کتنے آدمیوں کی تھی

$$\text{حل } ۱۵ \text{ روپیہ } ۱/۲ \text{ پائی} \times ۲۴ \text{ آدمیوں} = \frac{۱۵ \times ۲۴}{۲} = \frac{۳۶۰}{۲} = ۱۸۰$$

$$\frac{۱۸۰}{۲} = ۹۰ \text{ آدمیوں کی} = \frac{۹۰ \times ۴۵}{۴} = \frac{۴۰۵۰}{۴} = ۱۰۱۲ \frac{۳}{۴}$$

(۲۵) ایک سیر کے ۱/۲ حصہ کو جو ۱۲ چیشانک کا ہے ۱/۲ سیر جو ۱۶ چیشانک کا ہے

دونوں کی مجموعہ کو ۱۲ چیشانک و ۱۶ چیشانک کی سیروں کی طرف تو خیر کرو

$$\text{حل } ۱/۲ \text{ سیر جو } ۱۲ \text{ چیشانک کا} + ۱/۲ \text{ سیر جو } ۱۶ \text{ چیشانک کا} = \frac{۱۲}{۲} + \frac{۱۶}{۲} = ۱۴$$

$$\frac{۲۸}{۱۱} \text{ چیشانک اور } \frac{۲۸}{۱۱} = \frac{۲۸}{۱۱} \times \frac{۲۸}{۱۱} = \frac{۷۸۴}{۱۲۱} = ۶ \frac{۴}{۱۱}$$

$$\text{اور } \frac{۲۸}{۱۱} \text{ چیشانک} = \frac{۲۸}{۱۱} \times \frac{۲۸}{۱۱} = \frac{۷۸۴}{۱۲۱} = ۶ \frac{۴}{۱۱} \text{ جواب ثانی}$$

(۷۶) ایک چوڑا ڈول جسمیں ۳۴ $\frac{1}{2}$ کعب انچ پانی آتا ہے اور دوسرا ڈول جسے جسمیں چوڑے ڈول سے آٹھ گنا پانی آتا ہے تو بتاؤ ایک برتن میں جو طول میں ۴ فیٹ ۸ انچ و عرض میں ۲ فیٹ ۸ انچ اور عمق افیٹ ۱ $\frac{1}{4}$ انچ ہے کتنے چوڑے ڈول اور کتنے بڑے ڈول آویں گے

حل $\frac{۴۴۸ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$ چوڑے ڈول

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

$$= \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰} = \frac{۳۴ \times ۲۸ \times ۱۰}{۳۴ \times ۱۰}$$

حل اول ۱ - $\frac{1}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = دختر کے حصہ کے جواب پنے دیا
 اور $\frac{3}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{3}{16}$ = یہ حصہ باقی پر کو دیا اور $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16}$ = یہ حصہ باقی دختر کو دیا
 پس $\frac{1}{4} + \frac{1}{4} = \frac{1}{2} = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = \frac{1}{1} = \frac{1}{1}$ = یہ وہ حصہ ہے جو والدین کی وصیت کے
 بموجب پر کو تہہ لگا اور $\frac{3}{4}$ وہ حصہ ہے جو بموجب وصیت والدین کے دختر کو تہہ لگا اور اس
 بموجب سوال کے چوتھائی بہن کو دیا ۱۰۰۰۰ کی مال ہے
 = ۳۳۳۳ روپہ ۵ پائی اور بموجب وصیت کے حصہ ۳۳۳۳ مال ہے

۲۰۰۰ =
 حاصلتفریق ۳۳۳۳ روپہ ۵ پائی = حاصلتفریق
 = فارہ کے جوہر کو حاصل ہوا = جواب اول کے اور
 حل دوم $\frac{1}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب دوم
 سوالات زمیری (۳۸) کسور عشاریہ

(۱) $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ کو اعشاریہ کے طور پر لکھو
 حل $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب اول اور $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب دوم
 اور $\frac{3}{4} = \frac{3}{4} = \frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ = جواب سوم اور $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب چہارم
 (۲) $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ کو اعشاریہ کی طور پر لکھو
 حل $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب اول اور $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب دوم
 اور $\frac{3}{4} = \frac{3}{4} = \frac{3}{4} = \frac{3}{4}$ = جواب سوم اور $\frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ = جواب چہارم

(۳) ۲۰ سوین ۴۰ سوین + ۳۰ دس لاکھوین کو
 (۴) ۱۱۰ سوین + ۱۱ ہزاروین + ۱۱ لاکھوین کو اعشاریہ میں لکھو
 (۵) ۱۳ + ۳ ہزاروین + ۵ دس لاکھوین کو اعشاریہ میں لکھو
 (۶) ۱۰۱ دس سوین + ۱۰ ہزاروین + ۱۰ دس لاکھوین

حل ۰۳۴ = $\frac{۳۴}{۱۰۰} =$ جواب اول و ۰۰۰۲ = $\frac{۲}{۱۰۰۰} =$ جواب دوم

$$\text{جواب سوم} = \frac{1}{\sqrt{}} = \frac{25}{100} = 25$$

$$235.3812095 \dots 436095 \dots 9860 (A)$$

$$\text{جواب اول} = \frac{11}{14} = \frac{4865}{1000000} \text{ حل}$$

اور $500 - 93 < 0$ $\Rightarrow \frac{93 < 0}{1} = \frac{4}{32}$ $\Rightarrow$ جواب دوم

$$P_{19} = \frac{41}{14} P_0 = \frac{P_0 \cdot 11 \cdot 10}{1 \cdot \dots \cdot 1} P_0 \leq \frac{P_0 \cdot P_0 \cdot 11 \cdot 10}{1 \cdot \dots \cdot 1} = P_0^2 \cdot P_0 \cdot 11 \cdot 10$$

$$1515095186091522095 \dots 60(4)$$

$$\frac{۲۲۵}{۱۰۰۰} - \frac{۱۲۲۵}{۱۰۰۰} = ۱۵۲۲۵ = \text{جواب اول} = \frac{۳}{۱۰۰} = \frac{۷۵}{۱۰۰۰۰} \text{ حل}$$

$$= \frac{4}{11} \text{ جواب دوم } = \frac{185}{1000} = \frac{37}{200} = \text{جواب سوم}$$

$$\text{جواب چارم} = \frac{4}{25} \times 3 = \frac{2.25}{1} \times \frac{22.25}{1} = 35.25$$

NS- - < A12095 - - MM MM < 09105 F. M120 (1)

$$\text{حل } 152.3125 = \frac{152.3125}{1.00000000} \div \frac{1.00000000}{1.00000000} = \frac{152.3125}{1.00000000} = 152.3125$$

$$\frac{1}{FA} = \frac{\sum A_i / d_i}{\dots\dots\dots N!} = \frac{N \cdot \sum A_i / d_i}{\dots\dots\dots} = N \cdot \sum A_i / d_i^2 \quad \text{--- } 19$$

(۱۱) ۳۱ کو اے این اور ۱۰۰ اے این اور ۱۲۵ کو ۱۰۰ اور ۱۰۰ اے این اور

۵۳۸۶۳۲۷ کو دس ہزار میں ضرب و تقسیم کرو

حل ۳ و ۱۰ = ۳ = جواب اول و ۳ و ۱۰۰ = ۳۰۰ = جواب دوم

جواب سوم $10 \div 3 = 3$ ، جواب سوم $100 \div 3 = 33$ ، جواب چہارم $1000 \div 3 = 333$

$$۱۲۵ \times ۱۰۰ = ۱۲۵۰۰ = \text{جواب پنجم } ۱۲۵ \times ۱۰۰ = ۱۲۵۰۰ = \text{جواب ششم}$$

$$۱۲۵ \div ۱۰۰ = ۱.۲۵ = \text{جواب ہفتم}$$

$$۱۲۵ \div ۱۰۰ = ۱.۲۵ = \text{جواب ہشتم}$$

$$۳۸۵ \times ۵۳۸ = ۲۰۷۰۰۰ = \text{جواب نهم}$$

$$۳۸۵ \div ۵۳۸ = ۰.۷۱۵ = \text{جواب دہم}$$

(۱۳) ادا کو ہزار میں اور دس لاکھ میں ۰.۲۵ کو ہزار و لاکھ میں اور

۰.۱۲ کو دس لاکھ میں ضرب و تقسیم کرو

$$\text{حل } ۱۰۰ \times ۱۰ = ۱۰۰۰ = \text{جواب اول و ادا} \times ۱۰۰۰ = ۱۰۰۰۰۰$$

$$۱۱۰۰۰۰ = \text{جواب دوم و ادا} \div ۱۰۰۰ = ۱۱۰ = \text{جواب سوم}$$

$$۱۱ \div ۱۰۰۰۰ = ۰.۰۰۰۱۱ = \text{جواب چہارم}$$

$$۱۰۲۵ \times ۱۱۰ = ۱۱۲۷۵۰ = \text{جواب پنجم}$$

$$۱۰۲۵ \div ۱۱۰ = ۹.۳۱۸ = \text{جواب ستتم}$$

$$۱۰۲۵ \div ۱۱ = ۹۳.۱۸ = \text{جواب ہفتم}$$

$$۱۰۲۵ \div ۱۱ = ۹۳.۱۸ = \text{جواب ہشتم}$$

$$۲۱۳۰۱۲ \times ۱۰۰۰۰ = ۲۱۳۰۱۲۰۰۰ = \text{جواب نهم}$$

$$۲۱۳۰۱۲ \div ۱۰۰۰۰ = ۲۱.۳۰۱۲ = \text{جواب دہم}$$

سوالات نمبری (۳۹) کسراغشاریہ جمع و تفریق

$$(۱) ۱۱۵۲۴۵ + ۳۲۱۳۲ + ۵۳۴۱۲ + ۵۰۰۰۰ + ۱۰۰۰۰ + ۲۳۵۰۰$$

$$(۲) ۳۲۱۳۲ + ۱۲ + ۵۳۴۱۲ + ۳۱۵۴۲ + ۲۳۲۱۲ + ۱۰۰۰۰ + ۱۰۰۰۰ + ۱۰۰۰۰$$

$$(۳) ۳۱۳۰۰ + ۲۳۲۱۲ + ۵۳۴۱۲ + ۱۰۰۰۰ + ۱۰۰۰۰ + ۱۰۰۰۰$$

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳ \\ ۲۵۹۸۷۵ \\ \hline ۳۳۳۳۳۵ = \text{جواب دوم} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۱۲۳ \\ ۳۰۰۹۰۸۷ \\ \hline ۳۰۰۳۲۱۳ = \text{جواب اول} \end{array}$$

سوالات نمبری (۴۰) ضرب کسور اعشاریه

(۱) $۳۳۳۳۳۱ \times ۴۴۴۴۴۲ = ۱۴۸۸۸۸۰۰$

(۲) $۲۵۹۸۷۵ \times ۳۳۳۳۳۳ = ۸۶۶۶۶۶۶۵$

(۳) $۳۳۳۳۳۳ \times ۴۴۴۴۴۴ = ۱۴۸۸۸۸۸۰$

(۴) $۵۰۰۰۰۰ \times ۳۳۳۳۳۳ = ۱۶۶۶۶۶۶۵$

(۵) $۴۴۴۴۴۴ \times ۳۳۳۳۳۳ = ۱۴۸۸۸۸۸۰$

(۶) $۱۴۸۸۸۸۰۰ \times ۳۳۳۳۳۳ = ۴۹۶۶۶۶۶۵$

(۱)

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۱ \\ ۴۴۴۴۴۲ \\ \hline ۳۳۳۳۳۱ \\ ۱۳۳۳۳۸۲ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

حل

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۱ \\ ۴۴۴۴۴۲ \\ \hline ۱۴۰۸۰ \\ ۴۴۴۴۲ \\ \hline ۴۴۴۴۲ \end{array}$$

جواب دوم = ۱۳۳۳۳۸۲

جواب اول = ۴۰۰۰۰۰۰۰

(۳)

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۳۳۳۳۳۳ \\ ۱۳۳۳۳۸۲ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

(۲)

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۳۳۳۳۳۳ \\ ۱۳۳۳۳۸۲ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

$۳۰۰۰۰۰۰۰ \times ۴۴۴۴۴۴ = ۱۳۳۳۳۸۲$

$۳۳۳۳۳۳ \times ۴۴۴۴۴۴ = ۱۴۸۸۸۸۸۰$

$$\begin{array}{r} ۴۰۰۰۰۰ \\ ۳۳۳۳۳۳ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۴۴۴۴۴۲ \\ ۳۳۳۳۳۳ \\ \hline ۱۴۸۸۸۸۰ \end{array}$$

(۴)

$$\begin{array}{r} ۳۰۰۰۰۰ \\ ۳۳۳۳۳۳ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۱۴۸۸۸۸۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۰۰۰۰۰ \\ ۳۳۳۳۳۳ \\ \hline ۱۳۳۳۳۸۲ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۱۴۸۸۸۸۰ \end{array}$$

جواب دوم = ۱۳۳۳۳۸۲

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۱۴۸۸۸۸۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۳۳۳۳۳ \\ ۴۴۴۴۴۴ \\ \hline ۱۴۸۸۸۸۰ \end{array}$$

جواب اول = ۴۰۰۰۰۰۰۰

(۵)

$$\begin{array}{r}
 ۵۰۴ \\
 ۵۲ \\
 \hline
 ۵۰۰۸ \\
 ۵۰۰۸ \\
 \hline
 ۵۰۰۰۰۴۸ \\
 ۴۸۰۰۰ \\
 \hline
 ۲۵۹۰۰۰ \\
 ۳۸۸ \\
 \hline
 ۲۵۹۰۰۰
 \end{array}$$

$$\text{جواب دوم} = ۲۵۹۰۰۰$$

$$\begin{array}{r}
 ۲۱۶ \\
 ۵۲۶ \\
 \hline
 ۱۸۹ \\
 ۵۸ \\
 \hline
 ۵۶۲۹ \\
 ۵۰۲۶ \\
 \hline
 ۵۱۰۳ \\
 ۱۸۵۸ \\
 \hline
 ۵۰۱۹۴۸۳ \\
 ۲۶۰ \\
 \hline
 ۱۳۶۶۸۱۰ \\
 ۳۹۳۴۴ \\
 \hline
 ۱۳۶۶۸۱۰
 \end{array}$$

$$\text{جواب اول} = ۱۳۶۶۸۱۰$$

(۶)

$$\begin{array}{r}
 ۵۰۱۳ \\
 ۱۵۴ \\
 \hline
 ۶۸۲ \\
 ۱۳ \\
 \hline
 ۵۰۲۰۸ \\
 ۵۰۰۶ \\
 \hline
 ۵۰۰۰۱۲۵۴ \\
 ۳۵۰۵ \\
 \hline
 ۶۲۸۰ \\
 ۲۳۴۸ \\
 \hline
 ۵۰۰۰۰۲۲۸۰۰
 \end{array}$$

$$\text{جواب دوم} = ۵۰۰۰۰۲۲۸۰۰$$

$$\begin{array}{r}
 ۵۰۱۱۰ \\
 ۱۵۱ \\
 \hline
 ۵۰۱۲۱ \\
 ۱۵۰۱ \\
 \hline
 ۱۲۱ \\
 ۱۲۱ \\
 \hline
 ۵۰۱۲۲۲۱ \\
 ۵۰۱۰۱ \\
 \hline
 ۱۲۲۲۱ \\
 ۱۲۲۲۱ \\
 \hline
 ۱۲۲۲۱
 \end{array}$$

$$\text{جواب اول} = ۱۰۰۰۰۱۲۳۲۳۲۱$$

سوالات نمبری (۴۱) تقسیم سوراخدار

$$(۱) ۲۵ \div ۵۰۱۵۴۲۵ \text{ و } ۲۵ \div ۱۵۴۲۵$$

$$(۲) ۲۵۰۰۰ \div ۱۵۴۲۵ \text{ و } ۲۵۰۰۰ \div ۱۵۴۲۵$$

$$(۳) ۲۶۵۳ \div ۱۸۱۵۲ \text{ و } ۳۶۰۰۰ \div ۱۸۱۵۲$$

$$(۴) ۵۰۰۱ \div ۴۵۰۹۵ \text{ و } ۴۵۰۹۵ \div ۵۰۰۱$$

$$(۵) ۸ \div ۴۵۰۰۲ \text{ و } ۳۶۵۵ \div ۴۵۴۸$$

$$(۶) ۱۵ \div ۴۵۴۲۵ \text{ و } ۱۶۵۲۸۹ \div ۱۶۵۲$$

$$(۵) ۱۲۸ \div ۵ = ۲۵ \text{ باقیمانده } ۳ \quad ۱۲۸ \div ۵ = ۲۵ \text{ باقیمانده } ۳$$

$$(۸) ۲۵۵ \div ۲ = ۱۲۷ \text{ باقیمانده } ۱$$

$$(۹) ۳۲۴ \div ۱۱ = ۲۹ \text{ باقیمانده } ۵$$

$$(۱۰) ۲۳۱ \div ۲ = ۱۱۵ \text{ باقیمانده } ۱$$

$$(۱) \text{ جواب اول } (۲۵) ۱۵۴۲۵ \div ۵ = ۳۰۸۴۵ \text{ باقیمانده } ۰$$

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ ۴۲ \\ \hline ۱۲۵ \\ ۱۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ ۴۲ \\ \hline ۵۰ \\ ۱۲۵ \\ ۱۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

(۲)

$$\text{جواب اول } (۲۵) ۱۵۴۲۵ \div ۵ = ۳۰۸۴۵ \text{ باقیمانده } ۰$$

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ ۴۲ \\ \hline ۵۰ \\ ۱۲۵ \\ ۱۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ ۴۲ \\ \hline ۵۰ \\ ۱۲۵ \\ ۱۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

(۳)

$$\text{جواب اول } (۲۹) ۳۲۴ \div ۱۱ = ۲۹ \text{ باقیمانده } ۵$$

$$\begin{array}{r} ۱۴۳۱ \\ ۱۱ \\ \hline ۱۱ \\ ۱۱ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۲۸ \\ ۱۱ \\ \hline ۱۱ \\ ۱۱ \\ \hline ۰ \end{array}$$

(۴)

$$\text{جواب اول } (۱۸۵) ۲۳۱ \div ۲ = ۱۱۵ \text{ باقیمانده } ۱$$

$$\frac{۱}{۲}$$

$$\begin{array}{r} ۲۹ \\ ۱۱ \\ \hline ۱۱ \\ ۱۱ \\ \hline ۰ \end{array}$$

(۵)

$$(۲۵) ۱۵۴۲۵ \div ۵ = ۳۰۸۴۵$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۰۸۴۵ \\ ۵ \\ \hline ۱۵۴۲۵ \\ ۱۵۴۲۵ \\ \hline ۰ \end{array}$$

$$(۲۵) ۱۵۴۲۵ \div ۵ = ۳۰۸۴۵$$

$$\frac{۱}{۲}$$

144

5.1 PM) 125 PA (1P--

$$\begin{array}{r} 1.11 \\ 1.11 \\ \hline 2.22 \end{array}$$

(4)

4520) 10.5--(PSN

$$\begin{array}{r} 140 \\ \times 10 \\ \hline 1400 \\ \hline \end{array}$$

(4)

5.0 = 12N) 16.5 N 0.97 (11.501.5

14A

$$\begin{array}{r} \text{PA} \\ \text{PM} \\ \hline \text{MM} \\ \text{PM} \\ \hline \text{P.O} \\ \underline{\quad\quad} \\ 197 \\ \hline 149 \\ \underline{\quad\quad} \\ 170 \\ \hline 197 \\ \underline{\quad\quad} \\ 197 \\ \hline x \end{array}$$

و ٨٥١٩٢) ٥٠٠١٢٨٠٠ (٥٠٠١٥٤٢٥

$$\begin{array}{r} \underline{1195} \\ 24 \cdot 1 \\ 2 \cdot 94 \\ \hline 5120 \\ 29105 \\ \hline 2 \cdot 21 \\ 14312 \\ \hline 2 \cdot 94 \\ 2 \cdot 94 \\ \hline \end{array}$$

(A)

وغيره (۱۲۳۹۹۹) ۲۰۰۰ (۱۹۳) ۱۰۰۰ (۱۵۴۸۵۹۲) ۱۰۰۰ (۲۵۵) ۱۰۰۰

$$\begin{array}{r} 100 \\ \hline 170 \\ 1720 \\ \hline 120 \\ 104 \\ \hline 17 \\ \hline 17 \\ \hline 14 \\ 104 \\ \hline 2 \\ 01 \\ \hline 14 \\ 1410 \\ \hline 110 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 144 \\ \times 2 \\ \hline 288 \\ \times 4 \\ \hline 576 \\ \times 8 \\ \hline 1152 \\ \times 16 \\ \hline 2304 \\ \times 32 \\ \hline 4608 \\ \times 64 \\ \hline 9216 \\ \times 128 \\ \hline 18432 \\ \times 256 \\ \hline 36864 \\ \times 512 \\ \hline 73728 \\ \times 1024 \\ \hline 147456 \\ \times 2048 \\ \hline 294912 \\ \times 4096 \\ \hline 589824 \\ \times 8192 \\ \hline 1179648 \\ \times 16384 \\ \hline 2359296 \\ \times 32768 \\ \hline 4718592 \\ \times 65536 \\ \hline 9437184 \\ \times 131072 \\ \hline 18874368 \\ \times 262144 \\ \hline 37748736 \\ \times 524288 \\ \hline 75497472 \\ \times 1048576 \\ \hline 150994944 \\ \times 2097152 \\ \hline 301989888 \\ \times 4194304 \\ \hline 603979776 \\ \times 8388608 \\ \hline 1207959552 \\ \times 16777216 \\ \hline 2415919104 \\ \times 33554432 \\ \hline 4831838208 \\ \times 67108864 \\ \hline 9663676416 \\ \times 134217728 \\ \hline 19327352832 \\ \times 268435456 \\ \hline 38654705664 \\ \times 536870912 \\ \hline 77309411328 \\ \times 1073741824 \\ \hline 154618822656 \\ \times 2147483648 \\ \hline 309237645312 \\ \times 4294967296 \\ \hline 618475290624 \\ \times 8589934592 \\ \hline 1236950581248 \\ \times 17179869184 \\ \hline 2473901162496 \\ \times 34359738368 \\ \hline 4947802324992 \\ \times 68719476736 \\ \hline 9895604649984 \\ \times 137438953472 \\ \hline 19791209299968 \\ \times 274877906944 \\ \hline 39582418599936 \\ \times 549755813888 \\ \hline 79164837199872 \\ \times 1099511627776 \\ \hline 158329674399744 \\ \times 2199023255552 \\ \hline 316659348799488 \\ \times 4398046511104 \\ \hline 633318697598976 \\ \times 8796093022208 \\ \hline 1266637395197952 \\ \times 17592186044416 \\ \hline 2533274790395904 \\ \times 35184372088832 \\ \hline 5066549580791808 \\ \times 70368744177664 \\ \hline 10133099161583104 \\ \times 140737488355328 \\ \hline 20266198323166208 \\ \times 281474976710656 \\ \hline 40532396646332416 \\ \times 562949953421312 \\ \hline 81056793292664832 \\ \times 1125899906842624 \\ \hline 162113586585329664 \\ \times 2251799813685248 \\ \hline 324227173170649328 \\ \times 4503599627370496 \\ \hline 648454346341298656 \\ \times 9007199346050752 \\ \hline 1296908688682551312 \\ \times 18014398692101504 \\ \hline 2593817377365102624 \\ \times 36028797384203008 \\ \hline 5187634754730205248 \\ \times 72057594768406016 \\ \hline 10375268909460403200 \\ \times 144115189536812032 \\ \hline 20530265822722305280 \\ \times 288230379073624064 \\ \hline 41044607831073609600 \\ \times 576460758147248128 \\ \hline 82077215662147225600 \\ \times 1152921516294496256 \\ \hline 153652394592230440960 \\ \times 2305843032588992512 \\ \hline 250851831347592704000 \\ \times 4611686065177985024 \\ \hline 401703662695185404800 \\ \times 9223372130355970048 \\ \hline 703046596800331708800 \\ \times 18446744260711940096 \\ \hline 1285483914240617011200 \\ \times 36893488521423880192 \\ \hline 2570967828481234023040 \\ \times 73786977042847760384 \\ \hline 5141935656962468046080 \\ \times 147573954085695520864 \\ \hline 10283871313924936092160 \\ \times 314147908171388801920 \\ \hline 20567742627849872384000 \\ \times 628395816342777603840 \\ \hline 129679165256599520768000 \\ \times 1256791632685555207680 \\ \hline 259358330513199041536000 \\ \times 25135666053711104153600 \\ \hline 518716661026382083072000 \\ \times 50271332207422208307200 \\ \hline 1025433322052764166144000 \\ \times 100542664414844416614400 \\ \hline 2050866644095528332288000 \\ \times 201083328829688833228800 \\ \hline 4021733288191056664576000 \\ \times 402173328819105666457600 \\ \hline 8043466576382113329152000 \\ \times 804346657638211332915200 \\ \hline 16086933152764226658304000 \\ \times 1608693315276422665830400 \\ \hline 32173866305528453316608000 \\ \times 3217386630552845331660800 \\ \hline 64347732611056906633216000 \\ \times 6434773261105690663321600 \\ \hline 128695465222113813266432000 \\ \times 12869546522211381326643200 \\ \hline 257390930444227626532864000 \\ \times 25739093044422762653286400 \\ \hline 514781860888455253065728000 \\ \times 51478186088845525306572800 \\ \hline 1029563721776910506131456000 \\ \times 102956372177691050613145600 \\ \hline 2059127443553821012262912000 \\ \times 205912744355382101226291200 \\ \hline 4118254887107642024525824000 \\ \times 411825488710764202452582400 \\ \hline 8236509774215284049051648000 \\ \times 823650977421528404905164800 \\ \hline 16473019548430568098103296000 \\ \times 1647301954843056809810329600 \\ \hline 32946039096861136196206592000 \\ \times 3294603909686113619620659200 \\ \hline 65892078193722272392413184000 \\ \times 6589207819372227239241318400 \\ \hline 131784156387444544784826368000 \\ \times 13178415638744454478482636800 \\ \hline 263568312774889089569652736000 \\ \times 26356831277488908956965273600 \\ \hline 527136625549778179139305472000 \\ \times 52713662554977817913930547200 \\ \hline 1054273251099556358278610944000 \\ \times 105427325109955635827861094400 \\ \hline 2108546502199112716557221888000 \\ \times 210854650219911271655722188800 \\ \hline 4217093004398225433114443776000 \\ \times 421709300439822543311444377600 \\ \hline 8434186008796450866228887552000 \\ \times 843418600879645086622888755200 \\ \hline 16868372017592901732457775104000 \\ \times 1686837201759290173245777510400 \\ \hline 33736744035185803464915550208000 \\ \times 3$$

(A)

وغيره ۲۷۸ (۱۳۳۸۸) ۱۱۵۱۰ (۴۲۶۷۹) و غیره ۷۷۷ (۳۸۳۱۷) ۱۳۳۰ (۱۳۳۱۷) ۱۳۳۱ (۳۸۳۱۷)

$$\begin{array}{r} 94\mu \\ \mu\mu\mu \\ \mu\mu\mu\mu \\ \hline 1.0\mu \\ 94\mu \\ \hline 06. \\ \mu\mu 1 \\ \hline \mu\mu\mu = \\ \mu\mu\mu\mu \\ \hline \mu\mu\mu. \\ \mu\mu\mu\mu \\ \hline \mu\mu\mu\mu \end{array}$$

9A7A.
F6CF.
9A7A
F84F.
F4Y-A
F6CF.
F4Y-A
QIF.
400F
F04A.
FV9MF
T6MA.
F4Y-A
F6CF.

1968

(۱۱) ۲۹۰ (۲۹۰) ۱۳۴۲۳۱۱۶ و غیره ۱۲۴۲۳۰۰ (۳۰۰) ۳۰۰ (۳۰۰) ۳۰۰ (۳۰۰) ۳۰۰

$$\frac{134}{10430}$$

$$\frac{8528}{20820}$$

$$\frac{19233}{15840}$$

$$\frac{12409}{9110}$$

$$\frac{8528}{544}$$

$$\frac{134}{456}$$

$$\frac{456}{x}$$

سوالات نمبری (۱۲) تحویل کسور عام طرف کسور ای

(۱) $\frac{2}{5}$ و $\frac{13}{25}$ و $\frac{12}{x}$ و $\frac{1}{425}$ حل $\frac{12}{x} = \frac{1}{425} = \frac{1}{5} = \frac{1}{5}$ جواب اول

جواب سوم $\frac{13}{25} = \frac{13}{25} = \frac{13}{25} = \frac{13}{25}$ جواب دوم $\frac{12}{x} = \frac{12}{x} = \frac{12}{x} = \frac{12}{x}$ جواب سوم

جواب چهارم $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$

(۲) $\frac{1}{125}$ و $\frac{14}{125}$ و $\frac{1}{425}$ و $\frac{1}{125}$ حل $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$ جواب اول

جواب دوم $\frac{14}{125} = \frac{14}{125} = \frac{14}{125} = \frac{14}{125}$

جواب چهارم $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$ جواب سوم $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

(۳) $\frac{1}{425}$ و $\frac{1}{425}$ و $\frac{1}{425}$ و $\frac{1}{425}$ حل $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$ جواب اول

جواب دوم $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$

جواب سوم $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$

جواب چهارم $\frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425} = \frac{1}{425}$

(۴) $\frac{1}{125}$ و $\frac{1}{125}$ و $\frac{1}{125}$ و $\frac{1}{125}$ حل اول $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

جواب اول $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

جواب دوم $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

جواب سوم $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

جواب چهارم $\frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125} = \frac{1}{125}$

حل (۵) $\frac{15}{14}$ کا $\frac{11}{42}$ و $\frac{1}{2}$ کا $\frac{18}{420}$ و $\frac{1}{4}$ کا $\frac{1}{25}$ کا $\frac{1}{2}$

$$= \frac{15}{14} \times \frac{11}{42} = \frac{11}{14} \times \frac{15}{42} = \frac{11}{14} \times \frac{5}{14} = \frac{55}{196}$$

$$= \frac{55}{196} \times \frac{18}{420} = \frac{18}{420} \times \frac{55}{196} = \frac{99}{3920}$$

جواب اول دوم $\frac{1}{2}$ کا $\frac{18}{420}$ =

$\frac{18}{420} \times \frac{1}{25} = \frac{18}{10500} = \frac{3}{1750}$ جواب دوم سوم $\frac{1}{4}$ کا $\frac{1}{25}$ کا $\frac{1}{2}$ =

جواب سوم $\frac{1}{2}$ کا $\frac{1}{25}$ کا $\frac{1}{4}$ کا $\frac{1}{2}$ = $\frac{1}{2} \times \frac{1}{25} \times \frac{1}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{100}$

سوالات نمبری (۴۳) تحویل کنو عامہ کی کنو اعشاریہ و کسٹ

(۱) $\frac{13}{4}$ و $\frac{129}{55}$ و $\frac{14}{13}$ حل $\frac{13}{4} = 3 \frac{1}{4}$ جواب اول

دوم $\frac{129}{55} = 2 \frac{9}{55}$ جواب دوم سوم $\frac{14}{13} = 1 \frac{1}{13}$

$\frac{14}{13} = 1 \frac{1}{13}$ جواب سوم چہارم $\frac{1}{13} = \frac{1}{13}$ جواب

(۲) $\frac{11}{12}$ و $\frac{11}{12}$ و $\frac{11}{12}$ حل اول $\frac{11}{12}$ =

دوم $\frac{11}{12}$ = جواب اول دوم $\frac{11}{12}$ =

سوم $\frac{11}{12}$ = جواب سوم چہارم $\frac{11}{12}$ =

(۳) $\frac{14}{4444}$ و $\frac{14}{4444}$ و $\frac{14}{4444}$ حل اول $\frac{14}{4444} = \frac{1}{317.4}$ جواب

دوم $\frac{14}{4444} = \frac{1}{317.4}$ جواب سوم $\frac{14}{4444} = \frac{1}{317.4}$

چہارم $\frac{14}{4444} = \frac{1}{317.4}$ جواب

(۴) $\frac{139}{55555}$ و $\frac{139}{55555}$ و $\frac{139}{55555}$ حل اول $\frac{139}{55555} = \frac{1}{400.0}$

دوم $\frac{139}{55555} = \frac{1}{400.0}$ جواب اول دوم $\frac{139}{55555} = \frac{1}{400.0}$

سوم $\frac{139}{55555} = \frac{1}{400.0}$ جواب سوم چہارم $\frac{139}{55555} = \frac{1}{400.0}$

(۵) $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{8}$ و $\frac{1}{16}$ و $\frac{1}{32}$ حل اول $\frac{1}{2} = \frac{1}{2}$

اب زیادہ خارج قسمت نکالنے کے لئے اس خارج قسمت کی سر کی شمار کنندہ

اسکو ضرب یک حاصل ضرب کو خارج قسمت کی باقی لکھو اور طرح سی

$$\frac{4}{12} = \frac{2 \times 2}{6} = 2 \times 5 = 10 \quad 58823524 \times \frac{4}{12} = 19607841 \times \frac{4}{12} = 6535947$$

$$\text{کہ } \frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\text{اب اس مساوات کو ۱۱ گھری شمار کنند مین ضرب دو تو } \frac{11}{12} = \frac{11}{6} = \frac{11}{3} = \frac{11}{2} = 11 \times 2 = 22$$

$$\text{پس } \frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\text{مین ضرب دیا تو } \frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\text{سوم } \frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

$$\frac{1}{12} = \frac{1}{6} = \frac{1}{3} = \frac{1}{2} = 2 \times 3 = 6 \quad 58823524 \times \frac{1}{12} = 4901960$$

= < اینده شلنگ + > شلنگ شین = ۸ فوت ۲ شلنگ ۳ پيس = جواب اول

دوم $18 \div 9 = 2 \div 1 \div 4 \div 5 = 2 \div 3 \times 1 \div 2 = 6 \div 1 \div 1 \div 2 \div 5$

اور ۵۴۸۰۰۰ = ۵۴۸۰۰۰ x ۴۰ x ۱۴ = ۱۹ سیر ۸ پینٹاگ = جو آب دوغ

(۵) ایک دن کا ۲۲، ۳۳ و ۴۴ اور ایک ایکہ کا

حل اول $۴۲ \times ۴۳ = ۱۸۰۶$ و $۱۸۰۶ \div ۲۳ = ۷۸$ و $۷۸ \times ۲۳ = ۱۷۹۴$ و $۱۷۹۴ + ۱۲ = ۱۸۰۶$ منت

= جواب اول دوم ۵۰ ۲۸ ۱۱ ایکڑ = ۱۱ ایکڑ ۴۵ راروڈ = ایکڑ ۱۱ روڈ

۳۳ پول جواب دوم

(۴) ۱۲، ۷، پانی کا ۸، ۳ و ۲، روپیہ ۱۰، ۶، پانی کا ۲۵، ۲

مل'اول'۴×۲۵/۱۲×۲۵ باقی=۴×۲۵۰ باقی=۱۱ باقی=۲۰۲۵=۲۰۲۵ باقی=۲۰۲۵

مجموع ۲۲۵ × ۴ روپیہ ۱۰ پائی = ۲۲۵ × ۵۱۰ پائی = ۱۱۳۴۰۰ پائی

۵۴ روپیہ ۱۰۰ پائی جواب دوم

۲۵۲۲۳ کا ۱/۲ گنی اوزہ ۷۲۲ کا ۴ روپیہ ۱۲ روپائی

سوال ۲۲۵ × ۱/۲ گنی = ۲۲۵ × ۵ گنی ÷ ۲ = ۵۶۲.۵ گنی =

۸۰۴۱ پونڈ + ۶۲۵۰ سو ۸ پینٹلنگ = ۸ پونڈ ۲۵ سو ۸ پینٹلنگ + ۸ پینٹلنگ ۵ سو ۸ پینٹلنگ

۸ پونڈ اشلگ ۳ پیس + ۸ اشلگ ۳ پیس = ۱۶ پونڈ ۶ اشلگ

پنس = جواب اول

۳۶۹۹۵۰ = یائی ۱۳۲۴ × ۲۲۵ < ۵ = یائی ۹/۱۲ و یائی ۲۲۵ < ۵

۱۵۰ روپیہ از ۱/۴ پائی = جواب دوم

۱۱۰۰۰ پائی کا ۳۰۳۱ روپیہ ۵۰ پائی کا ۵۰۳۰۰ ۴۰۰۰۰ ۲۰۰۰۰

اول نمبر ۳۰ x ۱۰ = ۳۰۰ پائی = ۳۰۰ x ۱۲۵ = ۳۷۵۰۰ پائی = ۳۷۵۰۰ x ۸۵ = ۳۱۸۷۵۰۰ پائی = ۳۱۸۷۵۰۰ روپے

۱۵ بر ۳ پائی = جواب اول

$$\text{دوم } ۵۰۹۳۰۰۲۰۰ \times ۵۰۰۰۰ = ۲۵۴۶۵۰۰۰۰ \text{ پائی} = ۵۰۰۰۰ \times ۵۰۰۰۰ = ۲۵۰۰۰۰۰۰$$

$$۲۵۴۰۰۰۰ \text{ پائی} = ۱۲۱۵۰۰ \text{ پائی} = ۱۰ \text{ را ۱۲۱ پائی} = \text{جواب دوم}$$

$$(۴) \text{ افرنگ ۴ سول ۲ گزم انج کا ۴۰۰ و ۳۰۰ سن ۱۵ سیر کا ۲۲۲}$$

$$\text{حل اول } ۴۰۰ \times ۲۲۲ \text{ افرنگ ۲ سول ۲ گزم انج} = ۴۰۰ \times ۲۲۲ = ۸۸۸۰۰ \text{ انج} =$$

$$۲۲۲ \text{ انج} = ۳۰ \text{ اول ۲ گزم افیت ۴ انج} = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم } ۲۲۲ \times ۳۰ \text{ سن ۱۵ سیر} = ۲۲۲ \times ۱۳۵ = ۳۰۰۰۰ = ۲۴۰۰۰ \text{ سیر ۱۱ چشنگ}$$

الو = جواب دوم

$$(۱۰) \text{ ایک گزم مربع ۳ فیت ۲ انج کا ۵۰۰ و ۲۰۰ سول ۳۳ گزم کا ۲۲۲۱۵۴}$$

$$\text{حل اول } ۵۰۰ \times ۲۰۰ \text{ اگر مربع ۳ فیت ۲ انج} = ۵۰۰ \times ۲۰۰ = ۱۰۰۰۰ \text{ انج مربع}$$

$$= ۵۰۰ \times ۲۰۰ \text{ انج مربع} = ۱۸۴۱۵ \text{ انج مربع} = ۳ \text{ فیت مربع } ۴ \frac{۱}{۲} \text{ انج مربع} = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم } ۲۲۲۱۵۴ \times ۳۳ \text{ سول ۳۳ گزم} = ۲۲۲۱۵۴ \times ۵۴۱۰ = ۱۲۰۳۹۵۱۴ \text{ گزم}$$

$$\text{پس } ۱۲۰۳۹۵۱۴ \div ۱۰۰۰ = ۱۲۰۳۹۵۱۴ = ۲۰۰ \text{ سول ۲۰۰ گزم} = \text{جواب دوم}$$

$$(۱۱) ۲۰۰ \text{ روپیہ ۲ پائی کا ۲۲۲۱۵۴ روپیہ ۸ پائی کا ۲۲۲۱۵۴}$$

$$\text{حل اول } ۲۲۲۱۵۴ \times ۲۰۰ \text{ روپیہ ۲ پائی} = ۲۲۲۱۵۴ \times ۳۸ = ۸۴۴۱۹۱۲ \text{ پائی} =$$

$$۸۴۴۱۹۱۲ \div ۵۰۰۰۰ = ۱۶۸۸۳۸۴ \text{ روپیہ ۸ پائی} = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم } ۲۲۲۱۵۴ \times ۲۰۰ \text{ روپیہ ۸ پائی} = ۲۲۲۱۵۴ \times ۳۳ = ۷۳۳۱۱۲۲ \text{ پائی}$$

$$= ۷۳۳۱۱۲۲ \div ۳۸ = ۱۹۰۲۹۲۷۱۲ \text{ پائی} = ۱۵۰۰۰ \text{ روپیہ}$$

$$۵۰۰۰۰ \times ۳۸ = ۱۹۰۰۰۰۰ \text{ پائی} = \text{جواب دوم}$$

$$(۱۲) ۱۱ \frac{۱}{۲} \text{ پائی کا ۲۰۰ روپیہ ۵ گزم} + ۵۰۰۰۰ \times ۱۲۵۰۰ \text{ روپیہ}$$

۱۴۰

حل ۲۵-۴۴۴۱۱ = ۱۴۵۰۶۲۵ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = جواب

دوم ۵۰ آتہ + ۵۰ کا ۲۵ + ۱۲۵۰ روپیہ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

۲۰۴۵۰۶۲۵ = جواب

(۱۳) ایک روپیہ کا ۵۰ کا ۴۲۹۴۸ + ۲۵ کا ۲۵ + ۳۰ کا ۳۰

حل ایک روپیہ کا ۵۰ کا ۴۲۹۴۸ + (۲۵ × ۲۵) + (۳۰ × ۳۰)

۵۰ کا ۴۲۹۴۸ + ۲۵ کا ۲۵ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

(۱۴) ۸ پائی کا ۵۰ کا ۱۸۰ + ۸ پائی کا ۵۰ کا ۱۸۰ + ۲۵ کا ۲۵ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

حل (۵۰ کا ۱۸۰ × ۸ پائی) + (۵۰ کا ۱۸۰ × ۸ پائی) - (۲۵ × ۲۵)

= (۵۰ کا ۱۸۰ پائی + ۵۰ کا ۱۸۰ پائی) - ۵۰ کا ۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

= ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = جواب

(۱۵) ۲۱ آتہ کا ۵۰ کا ۳۰ + ۱۸ کا ۵۰ کا ۳۰ + ۲۵ کا ۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

حل اول (۵۰ کا ۳۰ × ۲۵ پائی) + (۵۰ کا ۳۰ × ۱۸ پائی) + (۳۰ + ۳۰ کا ۲۵ پائی) -

(۵۰ کا ۲۵ پائی) = (۵۰ کا ۳۰ پائی + ۲۵ کا ۲۵ پائی) - ۵۰ کا ۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

۵۰ کا ۳۲ پائی - ۵۰ کا ۲۵ پائی = ۳۱ آتہ پائی = جواب

(۱۶) ۸ کا ۳۰ و ۲۵ کا ۳۰ پائی کا ۲۵

حل ۸ کا ۳۰ و ۲۵ کا ۳۰ پائی کا ۲۵ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

اسو اعلیٰ ۵۰ کا ۳۰ پائی = جواب اول

دوم ۲۵ کا ۳۰ پائی × ۲۵ = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی = ۲۰۴۵۰۶۲۵ پائی

یاو پائی = ایک روپیہ ۳۰ پائی = جواب دوم

(۱۷) ۳ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ روڈ کا فہ ۲۳۲ ۱۳

حل فہ ۲۳۲ ۳ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ روڈ کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۲۴۵ × ۲۳۲ = ۵۶۸۴۰

۵۶۸۴۰ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ روڈ کا فہ ۲۳۲ ۱۳

دوم فہ ۲۳۲ ۳ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ روڈ کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۲۴۵ × ۲۳۲ = ۵۶۸۴۰

۲۴۵ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ روڈ کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = جواب دوم

(۱۸) ۴ روپیہ ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳

حل اول ۲۳۲ ۳ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۲۴۵ × ۲۳۲ = ۵۶۸۴۰

۲۴۵ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۵۶۸۴۰

۵۶۸۴۰ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۵۶۸۴۰

دوم فہ ۲۳۲ ۳ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۲۴۵ × ۲۳۲ = ۵۶۸۴۰

۲۴۵ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = ۵۶۸۴۰

۵۶۸۴۰ = ۲۳۲ میل ۵۲۳۲۵ ایکڑ پائی کا فہ ۲۳۲ ۱۳ = جواب دوم

(۱۹) ۲۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰

حل ۲۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰ = ۲۰ × ۴۱ × ۴۲ × ۴۳ × ۴۴ × ۴۵ × ۴۶ × ۴۷ × ۴۸ × ۴۹ × ۵۰

۲۰ × ۴۱ × ۴۲ × ۴۳ × ۴۴ × ۴۵ × ۴۶ × ۴۷ × ۴۸ × ۴۹ × ۵۰ = جواب دوم

(۲۰) ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰

حل ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰ = ۱۲۸ × ۱۲۹ × ۱۳۰ × ۱۳۱ × ۱۳۲ × ۱۳۳ × ۱۳۴ × ۱۳۵ × ۱۳۶ × ۱۳۷ × ۱۳۸ × ۱۳۹ × ۱۴۰

۱۲۸ × ۱۲۹ × ۱۳۰ × ۱۳۱ × ۱۳۲ × ۱۳۳ × ۱۳۴ × ۱۳۵ × ۱۳۶ × ۱۳۷ × ۱۳۸ × ۱۳۹ × ۱۴۰ = جواب دوم

سوالات نمبری (۲۱) تحویل کسور عشاریہ

(۱) ۴/۲۰ پائی کونسی اعشاریہ ایک روپیہ کی اور ۲/۲۰ پائی کونسی اعشاریہ ۵ روپیہ کی

$$\begin{array}{r} ۱۲۱۶۱ \\ ۱۲۱۶۰ \\ \hline ۱۲۱۶۱ \\ ۱۲۱۶۰ \\ \hline ۱۲۱۶۱ \end{array}$$

$$\frac{۱۲۱۶۱}{۱۲۱۶۰}$$

$$۵۹۳۷۵۹۳۷۵ = \text{جواب اول}$$

$$۵۹۳۷۵۹۳۷۵ = \text{جواب دوم}$$

(۲) ۵۹۳۷۵۹۳۷۵ پائی کی اعشاریہ اور ۱۰ کے اعشاریہ میں بتاؤ

$$\text{حل اول} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰}$$

$$\text{دوم} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰} = \frac{۵۹۳۷۵۹۳۷۵}{۱۰}$$

(۳) ۴ روپیہ ۴ پائی سواروپہ کی طرف اور ۲ پائی کو ایک طرف اعشاریہ

میں تحویل کرو

$$\text{حل} = \frac{۴ \text{ روپیہ } ۴ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰}$$

$$\text{دوم} = \frac{۴ \text{ روپیہ } ۴ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰}$$

(۴) ۳ روپیہ ۳ پائی کو ایک روپیہ ۳ پائی کے اعشاریہ اور ۲ روپیہ ۲ پائی کو

۲ پائی کی طرف اعشاریہ میں تحویل کرو

$$\text{حل} = \frac{۳ \text{ روپیہ } ۳ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰}$$

$$\text{دوم} = \frac{۳ \text{ روپیہ } ۳ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰} = \frac{۳۰}{۱۰}$$

(۵) ۴ روپیہ ۴ پائی کو ۲ کے اعشاریہ اور ۲ پائی کو ۲ روپیہ کی اعشاریہ بتاؤ

$$\text{حل اول} = \frac{۴ \text{ روپیہ } ۴ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰}$$

$$\text{دوم} = \frac{۴ \text{ روپیہ } ۴ \text{ پائی}}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰} = \frac{۴۰}{۱۰}$$

$$۱۴۹۸۷۵ = \text{جواب}$$

(۶) ۴ سیر ۴ چٹانک ۱۶ سیر کی کونسی اعشاریہ ہے اور ۳ فرنگ ۳۳ گرونی سیل کے

$$\text{اعشاریہ ہی حل} = \frac{۴ \text{ سیر } ۴ \text{ چٹانک}}{۱۶} = \frac{۴}{۱۶} = \frac{۴}{۱۶} = \frac{۴}{۱۶} = \frac{۴}{۱۶}$$

۳۱۲۵ = اول جواب

دوم ۳ فرنگ ۳۳ گز = $\frac{۳۳ \times ۱۶۰}{۱۶۰} = \frac{۴۳}{۱۶۰} = \frac{۴۳}{۲۸۸} = ۳۳۴۳۷۵ =$ جواب دوم

(۷) ۲ میل ۱۱۰۰ گز ۳ میل کی کونسی اعشاریہ اور ۲ گنٹہ ۵۵ سنٹ ۲۱ سکند
ایک دن کی کونسی اعشاریہ ہی بتاؤ۔

حل اول ۲ میل ۱۱۰۰ گز = $\frac{۲۴۲۰}{۵۲۸۰} = \frac{۲}{۸} = \frac{۲}{۸} = ۲۸۷۵ =$ جواب اول

۲ گنٹہ ۵۵ سنٹ ۲۱ سکند = $\frac{۲۴۵۲۱}{۸۴۴۰۰} = \frac{۱۷۳۳}{۳۲۰۰} = \frac{۱۷۳۳}{۸۸۷} = ۱۷۳۳۸۲۳۷۵ =$

(۸) ۲ گنٹہ ۵۵ سنٹ ۲۱ سکند کی اعشاریہ میں اور ۱۸ ۱/۲ دن کو برس کی اعشاریہ بتاؤ

$$\begin{array}{r} ۲۱۸۷۵ \\ ۱۸۷۵ \overline{) ۳۷۵۰۰} \\ \underline{۳۷۵۰۰} \\ ۰ \end{array}$$

جواب دوم = ۲۰۰

اول
$$\begin{array}{r} ۱۷۳۳۸۲۳۷۵ \\ ۱۸۷۵ \overline{) ۳۷۵۰۰} \\ \underline{۳۷۵۰۰} \\ ۰ \end{array}$$

جواب = ۱۷۳۳۸۲۳۷۵

(۹) ۱۵ ۱/۲ پائی کو اعشاریہ ۲ روپیہ کے اور ۲۴ چٹانک ۳ سیر کو ۲/۳ سیر کے اعشاریہ میں بتاؤ

$$\begin{array}{r} ۱۷۳۳ \\ ۱۸۷۵ \overline{) ۳۷۵۰۰} \\ \underline{۳۷۵۰۰} \\ ۰ \end{array}$$

جواب دوم = ۱۷۳۳

$$\begin{array}{r} ۱۷۳۳۸۲۳۷۵ \\ ۱۸۷۵ \overline{) ۳۷۵۰۰} \\ \underline{۳۷۵۰۰} \\ ۰ \end{array}$$

جواب اول = ۱۷۳۳۸۲۳۷۵

(۱۰) ۳۳ اشرفی کو جو ۲۱ روپیہ کی ہی اوکو ۱۰۰ اشرفی کی جو ۲۰ روپیہ کی ہی اعشاریہ میں بتاؤ
اور ۲ ۱/۲ ادبھی کو ۱۲ سیر کی اعشاریہ میں بتاؤ

حل اول ۳۳ اشرفی = $\frac{۳۳ \times ۱۰۰}{۱۰۰} = \frac{۳۳۰۰}{۱۰۰} = \frac{۳۳۰۰}{۱۰۰} = ۳۳۰۰ =$ جواب اول

دوم ۲ ۱/۲ ادبھی = $\frac{۲ \times ۱۹۲}{۱۹۲} = \frac{۳۸۴}{۱۹۲} = ۲ =$ جواب دوم

(۱۱) ۱۳ ۱/۲ پائی کو ہر کے اعشاریہ اور ۲ سیر کو ۱۱ ۱/۲ سیر کی اعشاریہ بتاؤ

حل اول ۱۳ ۱/۲ پائی = $\frac{۱۷۳}{۱۷۳} = ۱ =$ جواب اول

ششم $۱۵۲۵ \times ۲۸۲ = ۴۲۸۱۲۵$ روپیہ ششم

(۶) ۷ پائی کو ایک روپیہ کی کشورا احتاریہ و ۳۲۸۱۲۵ روپیہ کے قیمت اور

۰.۳۹۰۴۲۵ روپیہ ایک چھٹانک کی قیمت ہی تو ۰.۶۲ سیر کی کیا قیمت ہوگی

حل ۷ پائی = $\frac{۷۵}{۱۴}$ روپیہ = ۵۴۸۷۵ = جواب اول

۳۲۸۱۲۵ روپیہ = ۳ روپیہ و ۵۲۵ = ۳ روپیہ ۳ پائی = جواب دوم

سوم ایک چھٹانک = ۰.۶۲ سیر و ۰.۳۹۰۴۲۵ روپیہ = ۵۴۸۷۵ پائی = $\frac{۷۵}{۱۴}$ پائی

= جواب سوم

(۷) ۷۵ روپیہ و ۱۲۵ پائی + ۲۱ کرا۲ کی قیمت بتلاؤ کیا ہے

حل ۷۵ روپیہ و ۱۲۵ پائی + ۲۱ کرا۲ = ۳۳ پائی + ۱۲ = ۴۵ پائی

+ ۸ پائی = ایک روپیہ ۱۱ پائی = جواب

(۸) تحویل کرو $\frac{۳}{۱۱}$ و $\frac{۳}{۱۱}$ کی کشورا احتاریہ کی طرف اور ۱۲ روکے کشور عام کی طرف

اور ۳۰ روکے کو تقسیم کرو ۳۴۱ روپیہ اور ۵۳۰ روپیہ

حل اول $\frac{۳}{۱۱} = \frac{۱۵}{۱۱}$ = ۱۲۳۲ = جواب

دوم $\frac{۳}{۱۱} = \frac{۱۵}{۱۱}$ = ۲۱۲۸۵ = جواب دوم

سوم ۱۲۳۲ = $\frac{۱۲۳۲}{۴۹۰} = \frac{۶۱}{۲۴۵}$ = جواب سوم

چہارم ۱۲۳۲ = $\frac{۱۲۳۲}{۴۹۰} = ۵۳۰$ = جواب چہارم

پنجم ۱۲۳۲ = $\frac{۱۲۳۲}{۴۹۰} = ۵۳۰$ = جواب پنجم

(۹) دریافت کرو قیمت ۱۲۵ روپیہ و ۱۲۵ پائی + ۱۸۷۵ روپیہ کے

حل ۱۲۵ روپیہ و ۱۲۵ پائی + ۱۸۷۵ روپیہ = ۱۸۷۵ پائی = ۱۸۷۵ پائی + ۱۸۷۵ پائی

۱۲۵ پائی = ۱۲۵ پائی + ۱۸۷۵ پائی = ۱۸۷۵ پائی = جواب

(۱۰) ۲۰ کے ۳۷ کو ۲ کی اعشاریہ بتاؤ اور ۲۵ کا ۴۵ روپیہ کو ۱۰ آنے کے اعشاریہ بتاؤ

حل اول $\frac{۲۰ \times ۳۷}{۲ \times ۳} = \frac{۷۴۰}{۶} = ۱۲۳ \frac{۲}{۳}$ = جواب اول
دوم $\frac{۲۵ \times ۴۵}{۱۰ \times ۵} = \frac{۱۱۲۵}{۵۰} = ۲۲ \frac{۵}{۱۰}$ = جواب

(۱۱) بتاؤ قیمت ۴۹ - ۳۰ روغن کی اور ۲ ایکڑ کے ۲۷۷۷۷۷۷ کی

حل اول ۴۹ - ۳۰ روغن $۴۰ \times ۲۲ = ۸۸۰$ = گھنٹہ ۱۳ منٹ = جواب اول

دوم ۲۷۷۷۷۷۷ ایکڑ = ۵۹۵۷۷۷۷ ایکڑ اور $\frac{۷}{۱۱}$ ایکڑ اور ۵۹۵۷۷۷۷ ایکڑ

$\frac{۱}{۳۰} \times ۳۰ = ۱$ ایکڑ سر روڈ اور ۳۱ پل ۲۲ گز = جواب دوم = ایک ایکڑ سر روڈ پل ۲۲ گز

(۱۲) $\frac{۳}{۵} + \frac{۱}{۸} + \frac{۱}{۱۱} + \frac{۳}{۴۵}$ کی قیمت کو عام واعشاریہ میں دریافت کرو

اور ثابت کرو کہ نتیجہ دونوں صورتوں میں ایک ہی ہوگا

حل اول $\frac{۳}{۵} + \frac{۱}{۸} + \frac{۱}{۱۱} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۱۱} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵}$

جواب اول $\frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵}$

دوم $\frac{۳}{۵} + \frac{۱}{۸} + \frac{۱}{۱۱} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵} = \frac{۱۳}{۴۵} + \frac{۱۱}{۸۸} + \frac{۱}{۸} + \frac{۳}{۴۵}$

$\frac{۳۷}{۲۵} + ۸۷۸ = \frac{۳۷}{۲۵} + ۸۷۸ = \frac{۳۷}{۲۵} + ۸۷۸ = \frac{۳۷}{۲۵} + ۸۷۸$

(۱۳) دریافت کرو قیمت ۲۱ کی ۱۵۷۷۷۷۷ + ۵ کے ۱۵۷۷۷۷۷ + ۲۰ کی ۱۵۷۷۷۷۷ کا

۳۷۷۷۷۷

حل ۲۱ کا ۱۵۷۷۷۷۷ + ۵ کا ۱۵۷۷۷۷۷ + ۲۰ کا ۱۵۷۷۷۷۷ = ۳۷۷۷۷۷۷ (۲۱ × ۱۵۷۷۷۷۷) آنے

+ (۵ × ۱۵۷۷۷۷۷) آنے × (۲۰ × ۳۷۷۷۷۷۷ × ۱۵۷۷۷۷۷) آنے = ۳۷۷۷۷۷۷ + ۴۷۷۷۷۷۷ + ۸۷۷۷۷۷۷

+ ۳۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷ = ۱۸۷۷۷۷۷۷

(۱۴) حاصل تفریق ۱۰ $\frac{۱}{۲}$ آنے کا ۵ $\frac{۱}{۲}$ اور ۲ آنے کا ۱۲۵ $\frac{۱}{۲}$ بتاؤ اور حاصل تفریق کو

۷۷ گز مکعب = ۷۷ × ۷۷ × ۷۷ = ۴۰۸۶۵۴ گز مکعب = ۸۴۸۶۵۴ انچ مکعب اور

۳۷ گز مکعب = ۳۷ × ۳۷ × ۳۷ = ۵۰۶۵۳ گز مکعب = ۱۱۴۰۶۵۳ انچ مکعب = جواب

(۲۳) ضرب دو ۲۳۵ کو ۸۰۸ میں اور تقسیم کرو ۹۲۵ پر کو ۲۵ پر اور دریافت کرو

قیمت ۵ روپیہ کی ۸۲۳۵۴۱۹ کی حل اول ۲۳۵ × ۸۰۸ = ۱۸۹۸۸ = جواب اول

دوم $\frac{۲۳۵ \times ۸۰۸}{۲۵} = \frac{۱۸۹۸۸}{۲۵} = ۷۵۹ =$ جواب دوم سوم ۸۲۳۵ × ۵ = ۴۱۱۷۵

= ۸۲۳۵ × ۸۰۸ = ۶۶۵۳۷۰۰ = ۶ روپیہ ۳۸ پائی = جواب سوم

(۲۴) ضرب دو ۳ پائی کو ۳۱۲۵ اور تقسیم کرو ۳ روپیہ ۳ پائی کو ۲۵ پر

حل اول ۳ پائی ۳۱۲۵ × ۳ = ۲۷۹۰۰ = ۲۷ روپیہ ۹۰ پائی = ۲۷ روپیہ ۹۰ پائی

دوم $\frac{۲۷۹۰۰}{۲۵} = ۱۱۱۶ =$ جواب اول

دوم $\frac{۲۷۹۰۰}{۲۵} = ۱۱۱۶ =$ جواب دوم

(۲۵) دریافت کرو قیمت ۲۱ کی نم ۲ + ۲ + ۲ کی ۳۵ + ۳۵ + ۳۵ کا ۱۹ - ۲۱ کا

۱۹۲۸ ۳۵ حل نم ۲۱ × ۳۵ = ۷۳۵ = ۷ روپیہ ۳۵ پائی اور ۳۵

× ۲۵ = ۷۳۵ = ۷ روپیہ ۳۵ پائی اور ۲۵ = ۲۰ = ۲ روپیہ ۰ پائی

اور ۱۹۲۸ ۳۵ = ۷۳۵ = ۷ روپیہ ۳۵ پائی اور ۲۵ = ۲۰ = ۲ روپیہ ۰ پائی

۴ پائی پس (۵ روپیہ ۱۳ پائی) + (۸ روپیہ ۰ پائی) - (۹ روپیہ ۰ پائی) =

۶ روپیہ ۰ پائی - ۸ روپیہ ۰ پائی = ۸ روپیہ ۰ پائی = جواب

(۲۶) ایک فرش ۲۷ فٹ لمبا اور ۱۹ فٹ چوڑا بنوانا ہی تو اولین نم ۲۵ فٹ

چوڑا کتنا صرف ہوگا حل $\frac{۲۷ \times ۱۹}{۲۵} = \frac{۵۱۳}{۲۵} = ۲۰$ گز

$\frac{۲۷ \times ۱۹}{۲۵} = \frac{۵۱۳}{۲۵} = ۲۰$ گز

(۲۷) دریافت کرو قیمت ۵ روپیہ ۳۵ کا ۳۵ روپیہ کے اور ۱۲۵ روپیہ ۱۰ روپیہ

کی اور تحویل کرو ۲ روپیہ ۵۹ پائی کو ۱۱ کے عشریہ کی طرف حل اول

$$۵۳۷۵ \times ۳۷۵ = \frac{۳۷}{۸} \times ۵۳ = \frac{۳۷}{۸} \times \frac{۱۲۹}{۸} = \frac{۱۲۹}{۸ \times ۸} \text{ روپیہ}$$

$$= ۲ \text{ روپیہ } ۳ \text{ پائی} = \text{جواب اول} \quad \text{دوم } ۵۰۴۳۲۸۱۱۲۵ \times ۱۰۰ \text{ روپیہ}$$

$$۴۳۲۸۱۲۵ \times ۴۳۲۸۱۲۵ = \text{جواب دوم اور سوم } ۲ \text{ روپیہ } ۵۹ \text{ پائی} =$$

$$\frac{۱۲۹}{۸} \text{ آنہ} = \frac{۱۲۹}{۸} \times \frac{۱۵۳}{۸} = \frac{۱۵۳}{۸ \times ۸} = \frac{۱۵۳}{۶۴} = ۲ \text{ روپیہ } ۵۹ \text{ پائی} = \text{جواب سوم}$$

(۲۸) دریافت کرو قیمت ۵۳۷۵ + ۳۷۵ + ۲۸۱۱۲۵ + ۴۳۲۸۱۲۵ کے وشر ۱۱-۱۰۵۹۱۴

اور ۵۳۷۵ + ۳۷۵ + ۲۸۱۱۲۵ + ۴۳۲۸۱۲۵ کی اور جو کہ نتائج حاصل ہوں اور کا حاصل ضرب تباہ

$$\begin{array}{r} ۳۷۵ \div ۱۱ = ۳۴ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} \\ ۲۸۳۳۲ = ۲۸۳۳۲ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} \\ ۵۴۴۴ = ۵۴۴۴ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} \\ ۱۵۷۵۰ = ۱۵۷۵۰ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} \end{array}$$

$$۱۱ \times ۳۴ = ۳۷۴$$

$$۱۰۵۹۱۴ = ۱۰۵۹۱۴$$

حاصل تقریبی ۱۰۵۹۱۴ = جواب دوم

$$\text{حاصل جمع} = ۱۵۷۵۰ + ۵۴۴۴ = ۲۱۱۹۴ = \text{جواب اول}$$

$$\text{سوم } ۵۳۷۵ \times ۳۷۵ \times ۲۸۱۱۲۵ = ۲۸۱۱۲۵ \times ۳۷۵ \times ۲۸۱۱۲۵ = \text{جواب سوم کی اور چارم } ۳۷۵ \div ۲۸۱۱۲۵$$

$$= ۵۳۷۵ = \text{جواب چارم پنجم } ۵۳۷۵ \times ۳۷۵ \times ۲۸۱۱۲۵ = ۱۳۵۱۹۴۲۵$$

جواب پنجم

(۲۹) دریافت کرو قیمت ۲۸۱۱۲۵ + ۳۷۵ + ۲۸۱۱۲۵ جمع نہ ۸۱۲۵ کا نہ ۹۷ کا نہ ۲۸۵

$$\text{کا } ۲۸۵ \text{ پائی حل } ۲۸۱۱۲۵ \times ۳۷۵ = ۲۸۱۱۲۵ \times ۳۷۵ = ۱۰۵۹۱۴ = \text{جواب پائی}$$

$$۲۸۱۱۲۵ \times ۳۷۵ = ۲۸۱۱۲۵ \times ۳۷۵ = ۱۰۵۹۱۴ = \text{جواب پائی}$$

(۳۰) ۲ روپیہ سالانہ محصول ایک ایک کا یعنی تو اس حساب سے ۹۱۹ کا ایک کا محصول ہوگا

$$\text{حل } [۳۷۵ \times ۲۸۱۱۲۵] \div ۲ = ۱۰۵۹۱۴ = ۳۷۵ \times ۲۸۱۱۲۵ = ۱۰۵۹۱۴$$

$$۲۸۱۱۲۵ \div ۲ = ۱۴۰۵۶۲۵ = ۲۱ \text{ روپیہ } ۳۷۵ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۳۱) تحویل کرو $\frac{۱}{۴۵}$ کو عشریہ کی طرف اور ۴۵ اور ۴۵ کو سور غام کے

اول = ۱	۱۰۰۰۰۰۰۰۰ =
دوم +	۱۰۰۰۰۰۰۰ =
سوم $\frac{1}{2} = \frac{1}{2 \times 1}$	رقم بالایی = ۵۰۰۰۰۰۰۰
چهارم $\frac{1}{3} = \frac{1}{3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۱۴۴۴۴۴۴
پنجم $\frac{1}{4} = \frac{1}{4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۲۱۴۴۴۴۴
ششم $\frac{1}{5} = \frac{1}{5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۸۳۳۳۳۳۳
هفتم $\frac{1}{6} = \frac{1}{6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۱۳۸۸۸۸
هشتم $\frac{1}{7} = \frac{1}{7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۰۱۹۸۸۱
نهم $\frac{1}{8} = \frac{1}{8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۰۰۰۲۸۸۱
دهم $\frac{1}{9} = \frac{1}{9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۰۰۰۰۲۸
یازدهم $\frac{1}{10} = \frac{1}{10 \times 9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۰۰۰۰۰۲۸
دوازدهم $\frac{1}{11} = \frac{1}{11 \times 10 \times 9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}$	رقم بالایی = ۰۰۰۰۰۰۰۰۲

حاصل جمع = ۳۵۷۱۸۲۸۱۴۱ = جواب

سوالات نمبری ۴۹ دروغیرہ کے

جو حساب و کتاب تجارت میں روزمرہ کی کام آتی ہیں لکھی جاتی ہیں

<p>جنس ۲۹ در ۴ روپیہ ۸</p> <table border="1"> <tr> <td>۲۹</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> </table> <p>۴ روپیہ ۸</p>		۲۹	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	<p>(۱) جنس ۴۳ در ۴ روپیہ ۵ آنے ۴ پائی</p> <table border="1"> <tr> <td>۴۳</td> <td>۱/۲</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۵</td> </tr> </table> <p>۴ روپیہ ۵ آنے ۴ پائی</p>		۴۳	۱/۲	۵	۱۲	۱/۲	۵	۱۲	۱/۲	۵	۱۲	۱/۲	۵
۲۹	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۴۳	۱/۲	۵																									
۱۲	۱/۲	۵																									
۱۲	۱/۲	۵																									
۱۲	۱/۲	۵																									
<p>حاصل جمع = ۱۸۸ روپیہ ۸ = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۱۸۴ روپیہ ۵ آنے ۴ پائی</p>																									
<p>(۳) جنس ۵۴ در ۹ روپیہ ۲</p> <table border="1"> <tr> <td>۵۴</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> </table> <p>۹ روپیہ ۲</p>		۵۴	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	<p>(۴) جنس ۴۲ در ۴ روپیہ ۲</p> <table border="1"> <tr> <td>۴۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> </table> <p>۴ روپیہ ۲</p>		۴۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲
۵۴	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۴۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
<p>حاصل جمع = ۵۲۴ روپیہ ۲ = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۲۴۹ روپیہ ۸ = جواب</p>																									
<p>(۵) جنس ۸۱ در ۸ روپیہ ۲ پائی</p> <table border="1"> <tr> <td>۸۱</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> </table> <p>۸ روپیہ ۲ پائی</p>		۸۱	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	<p>(۶) جنس ۸۴ در ۸ روپیہ ۲</p> <table border="1"> <tr> <td>۸۴</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۲</td> </tr> </table> <p>۸ روپیہ ۲</p>		۸۴	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲	۱۲	۱/۲	۲
۸۱	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۸۴	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
۱۲	۱/۲	۲																									
<p>حاصل جمع = ۵۴۹ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۹۴ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>																									
<p>(۷) جنس ۸۹ در ۱۱ روپیہ ۱۸ پائی</p> <table border="1"> <tr> <td>۸۹</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۱۱ روپیہ ۱۸ پائی</p>		۸۹	۱/۲	۱۸	۱۲	۱/۲	۱۸	۱۲	۱/۲	۱۸	۱۲	۱/۲	۱۸	<p>(۸) جنس ۹۵ در ۱۲ روپیہ ۹</p> <table border="1"> <tr> <td>۹۵</td> <td>۱/۲</td> <td>۹</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۹</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۹</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۹</td> </tr> </table> <p>۱۲ روپیہ ۹</p>		۹۵	۱/۲	۹	۱۲	۱/۲	۹	۱۲	۱/۲	۹	۱۲	۱/۲	۹
۸۹	۱/۲	۱۸																									
۱۲	۱/۲	۱۸																									
۱۲	۱/۲	۱۸																									
۱۲	۱/۲	۱۸																									
۹۵	۱/۲	۹																									
۱۲	۱/۲	۹																									
۱۲	۱/۲	۹																									
۱۲	۱/۲	۹																									
<p>حاصل جمع = ۹۸۴ روپیہ ۴ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۱۱۹۳ روپیہ ۹ = جواب</p>																									
<p>(۹) جنس ۴۴ در ۱۰ روپیہ ۸ پائی</p> <table border="1"> <tr> <td>۴۴</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۸</td> </tr> </table> <p>۱۰ روپیہ ۸ پائی</p>		۴۴	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	۱۲	۱/۲	۸	<p>(۱۰) جنس ۵۵ در ۴ روپیہ ۱۰ پائی</p> <table border="1"> <tr> <td>۵۵</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۰</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۰</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۰</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱/۲</td> <td>۱۰</td> </tr> </table> <p>۴ روپیہ ۱۰ پائی</p>		۵۵	۱/۲	۱۰	۱۲	۱/۲	۱۰	۱۲	۱/۲	۱۰	۱۲	۱/۲	۱۰
۴۴	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۱۲	۱/۲	۸																									
۵۵	۱/۲	۱۰																									
۱۲	۱/۲	۱۰																									
۱۲	۱/۲	۱۰																									
۱۲	۱/۲	۱۰																									
<p>حاصل جمع = ۸ روپیہ ۵ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۲۵۶ روپیہ ۱۰ پائی = جواب</p>																									

<p>(۱۲) جنس ۷۷ در ۲ روپیہ ۱۰</p> <table> <tr><td>۷۷</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۷۷</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۵۴</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۳۸</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۰</td><td></td></tr> </table>	۷۷	۱۸	۷۷	۲	۱۵۴	۱۸	۳۸	۲	۱۰		<p>(۱۱) جنس ۹۱ در ۹ روپیہ ۴ پائی</p> <table> <tr><td>۹۱</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۹۱</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۵۴۹</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۳۰</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۵</td><td></td></tr> </table>	۹۱	۱۸	۹۱	۲	۵۴۹	۱۸	۳۰	۲	۵							
۷۷	۱۸																										
۷۷	۲																										
۱۵۴	۱۸																										
۳۸	۲																										
۱۰																											
۹۱	۱۸																										
۹۱	۲																										
۵۴۹	۱۸																										
۳۰	۲																										
۵																											
<p>حاصل جمع = ۲۰۲ روپیہ ۲ = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۵۸۴ روپیہ ۴ پائی = جواب</p>																										
<p>سوالات نمبری ۵. بضمون سابق</p>																											
<p>(۲) جنس ۵۵ در ۵ روپیہ ۹</p> <table> <tr><td>۵۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۵۵</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۴۹۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۱۳۴</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۲</td><td></td></tr> <tr><td>۱۳</td><td></td></tr> </table>	۵۵	۱۸	۵۵	۲	۴۹۵	۱۸	۱۳۴	۲	۱۲		۱۳		<p>(۱) جنس ۲۷ در ۳ روپیہ ۱۲</p> <table> <tr><td>۲۷</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۲۷</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۸۱</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۱۱</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۸</td><td></td></tr> <tr><td>۱۲</td><td></td></tr> </table>	۲۷	۱۸	۲۷	۲	۸۱	۱۸	۱۱	۲	۸		۱۲			
۵۵	۱۸																										
۵۵	۲																										
۴۹۵	۱۸																										
۱۳۴	۲																										
۱۲																											
۱۳																											
۲۷	۱۸																										
۲۷	۲																										
۸۱	۱۸																										
۱۱	۲																										
۸																											
۱۲																											
<p>حاصل جمع = ۲۴۵ روپیہ ۱۰ = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۱۰۱ روپیہ ۴ = جواب</p>																										
<p>(۴) جنس ۴۱ در ۴ روپیہ ۱۲</p> <table> <tr><td>۴۱</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۴۱</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۲۴۴</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۲۰</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۸</td><td></td></tr> <tr><td>۱۲</td><td></td></tr> <tr><td>۲</td><td></td></tr> </table>	۴۱	۱۸	۴۱	۲	۲۴۴	۱۸	۲۰	۲	۸		۱۲		۲		<p>(۳) جنس ۳۹ در ۴ روپیہ ۱۲</p> <table> <tr><td>۳۹</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۳۹</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۵۶</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۱۹</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۹</td><td></td></tr> <tr><td>۱۲</td><td></td></tr> </table>	۳۹	۱۸	۳۹	۲	۱۵۶	۱۸	۱۹	۲	۹		۱۲	
۴۱	۱۸																										
۴۱	۲																										
۲۴۴	۱۸																										
۲۰	۲																										
۸																											
۱۲																											
۲																											
۳۹	۱۸																										
۳۹	۲																										
۱۵۶	۱۸																										
۱۹	۲																										
۹																											
۱۲																											
<p>حاصل جمع = ۲۸۱ روپیہ ۱۲ = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۱۸۵ روپیہ ۴ = جواب</p>																										
<p>(۴) جنس ۵۷ در ۵ روپیہ ۱۲ پائی</p> <table> <tr><td>۵۷</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۵۷</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۲۸۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۱۷</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۸</td><td></td></tr> <tr><td>۱۲</td><td></td></tr> <tr><td>۲</td><td></td></tr> </table>	۵۷	۱۸	۵۷	۲	۲۸۵	۱۸	۱۷	۲	۸		۱۲		۲		<p>(۵) جنس ۵۳ در ۵ روپیہ ۱۲ پائی</p> <table> <tr><td>۵۳</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۵۳</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۲۶۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۲۶</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۳</td><td></td></tr> <tr><td>۲</td><td></td></tr> </table>	۵۳	۱۸	۵۳	۲	۲۶۵	۱۸	۲۶	۲	۱۳		۲	
۵۷	۱۸																										
۵۷	۲																										
۲۸۵	۱۸																										
۱۷	۲																										
۸																											
۱۲																											
۲																											
۵۳	۱۸																										
۵۳	۲																										
۲۶۵	۱۸																										
۲۶	۲																										
۱۳																											
۲																											
<p>حاصل جمع ۱۰۸ روپیہ ۸ = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۴۱۲ روپیہ ۵ پائی = جواب</p>																										
<p>(۸) جنس ۷۳ در ۷ روپیہ ۱۲ پائی</p> <table> <tr><td>۷۳</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۷۳</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۵۱۱</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۳۶</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۱۸</td><td></td></tr> <tr><td>۲</td><td></td></tr> </table>	۷۳	۱۸	۷۳	۲	۵۱۱	۱۸	۳۶	۲	۱۸		۲		<p>(۷) جنس ۳۵ در ۷ روپیہ ۹ پائی</p> <table> <tr><td>۳۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۳۵</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۲۴۵</td><td>۱۸</td></tr> <tr><td>۲۶</td><td>۲</td></tr> <tr><td>۷</td><td></td></tr> </table>	۳۵	۱۸	۳۵	۲	۲۴۵	۱۸	۲۶	۲	۷					
۷۳	۱۸																										
۷۳	۲																										
۵۱۱	۱۸																										
۳۶	۲																										
۱۸																											
۲																											
۳۵	۱۸																										
۳۵	۲																										
۲۴۵	۱۸																										
۲۶	۲																										
۷																											
<p>حاصل جمع ۵۴۸ روپیہ ۴ پائی = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۲۰۲ روپیہ ۷ پائی = جواب</p>																										

<p>(۹) جنس ۸۵ در روپیہ ۴۹ پائی</p> <table> <tr> <td>۸۵</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۸۵ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۱۱۰ روپیہ ۳ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>	۸۵	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸	<p>(۱۰) جنس ۸۹ در روپیہ ۱۱۷ پائی</p> <table> <tr> <td>۸۹</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۸۹ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۱۱۰ روپیہ ۳ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>	۸۹	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸
۸۵	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							
۸۹	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							

<p>(۱۱) جنس ۹۲ در روپیہ ۱۱۷ پائی</p> <table> <tr> <td>۹۲</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۹۲ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۱۱۰ روپیہ ۳ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>	۹۲	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸	<p>(۱۲) جنس ۹۴ در روپیہ ۱۱۷ پائی</p> <table> <tr> <td>۹۴</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۹۴ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۱۱۰ روپیہ ۳ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>	۹۴	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸
۹۲	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							
۹۴	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							

سوالات نمبری ۱۵ بمضمون سابق

(۱) جنس ۲۴ در ۲۴ پائی				(۲) جنس ۴۹ در ۲۴ پائی			
۲۴	۱۸	۱۸	۲۴	۱۸	۱۸	۲۴	۱۸
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۲۱	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸
۳	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸	۳	۱۸
۲۴ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی			۴۹ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی			اصل جمع = ۱۵۸ روپیہ ۲ روپیہ ۳ پائی	

<p>یعنی ۹ روپیہ ۱۷ روپیہ ۲۴ پائی = جواب</p> <p>(۴) جنس ۵۴ در ۲۴ پائی</p> <table> <tr> <td>۵۴</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۵۴ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۲۴۴ روپیہ ۲ روپیہ ۳ پائی</p> <p>یعنی ۱۲ روپیہ ۳ روپیہ ۳ پائی = جواب</p>	۵۴	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸	<p>یعنی ۳ روپیہ ۸ روپیہ ۴ پائی = جواب</p> <p>(۳) جنس ۵۷ در ۲۴ پائی</p> <table> <tr> <td>۵۷</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۲۱</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱۸</td> <td>۱۸</td> </tr> </table> <p>۵۷ روپیہ ۲۱ روپیہ ۳ روپیہ ۵ پائی</p> <p>اصل جمع = ۲۴۴ روپیہ ۲ روپیہ ۳ پائی</p> <p>یعنی ۱۲ روپیہ ۳ روپیہ ۳ پائی = جواب</p>	۵۷	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۸	۱۸	۳	۱۸	۱۸
۵۴	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							
۵۷	۱۸	۱۸																							
۱۸	۱۸	۱۸																							
۲۱	۱۸	۱۸																							
۳	۱۸	۱۸																							

<p>(۴) جنس ۳۰ در ۸ پائی</p> <table> <tr> <td>۳۰</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۵۱۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۴</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۸</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۵۴۲</p> <p>یعنی ۳۵ روپہ ۲ پائی = جواب</p>	۳۰	۱	پائی	۵۱۱	۱	پائی	۳۴	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۳	۱	پائی	۸	۱	پائی	<p>(۵) جنس ۴۵ در ۵ پائی</p> <table> <tr> <td>۴۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۲۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۳۴۹</p> <p>یعنی ۲۲ روپہ ۱۲ پائی = جواب</p>	۴۵	۱	پائی	۳۲۵	۱	پائی	۳۲	۱	پائی	۵	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۱۱	۱	پائی			
۳۰	۱	پائی																																						
۵۱۱	۱	پائی																																						
۳۴	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۳	۱	پائی																																						
۸	۱	پائی																																						
۴۵	۱	پائی																																						
۳۲۵	۱	پائی																																						
۳۲	۱	پائی																																						
۵	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۱۱	۱	پائی																																						
<p>(۸) جنس ۸۴ در ۳ پائی</p> <table> <tr> <td>۸۴</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۴۵۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۴۵۹</p> <p>یعنی ۸۸ روپہ ۳ پائی = جواب</p>	۸۴	۱	پائی	۹	۱	پائی	۴۵۹	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۳	۱	پائی	۱	۱	پائی	<p>(۷) جنس ۷۷ در ۱۱ پائی</p> <table> <tr> <td>۷۷</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۹۱۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۸</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۲۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۴</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۹۸۹</p> <p>یعنی ۹۸ روپہ ۹ پائی = جواب</p>	۷۷	۱	پائی	۹۱۹	۱	پائی	۳۸	۱	پائی	۲۵	۱	پائی	۹	۱	پائی	۴	۱	پائی			
۸۴	۱	پائی																																						
۹	۱	پائی																																						
۴۵۹	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۳	۱	پائی																																						
۱	۱	پائی																																						
۷۷	۱	پائی																																						
۹۱۹	۱	پائی																																						
۳۸	۱	پائی																																						
۲۵	۱	پائی																																						
۹	۱	پائی																																						
۴	۱	پائی																																						
<p>(۱۰) جنس ۹۳ در ۱۱ پائی</p> <table> <tr> <td>۹۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۳۰۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۳۵۱</p> <p>یعنی ۸۸ روپہ ۳ پائی = جواب</p>	۹۳	۱	پائی	۱۳	۱	پائی	۱۳۰۹	۱	پائی	۳۱	۱	پائی	۱۱	۱	پائی	<p>(۹) جنس ۸۹ در ۱۱ پائی</p> <table> <tr> <td>۸۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۹۴۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۲۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۰۲۳</p> <p>یعنی ۹۵ روپہ ۳ پائی = جواب</p>	۸۹	۱	پائی	۱۱	۱	پائی	۹۴۹	۱	پائی	۲۲	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۵	۱	پائی						
۹۳	۱	پائی																																						
۱۳	۱	پائی																																						
۱۳۰۹	۱	پائی																																						
۳۱	۱	پائی																																						
۱۱	۱	پائی																																						
۸۹	۱	پائی																																						
۱۱	۱	پائی																																						
۹۴۹	۱	پائی																																						
۲۲	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۵	۱	پائی																																						
<p>(۱۳) جنس ۹۹ در ۱۱ پائی</p> <table> <tr> <td>۹۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۴</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۴۸۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۲۹</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۴۸۳</p> <p>یعنی ۸۸ روپہ ۳ پائی = جواب</p>	۹۹	۱	پائی	۱۴	۱	پائی	۱۴۸۳	۱	پائی	۲۹	۱	پائی	۳۳	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۲	۱	پائی	<p>(۱۱) جنس ۹۵ در ۱۱ پائی</p> <table> <tr> <td>۹۵</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۲</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۱۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۳۳</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> <tr> <td>۱۱</td> <td>۱</td> <td>پائی</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۳۴۷</p> <p>یعنی ۸۵ روپہ ۷ پائی = جواب</p>	۹۵	۱	پائی	۱۲	۱	پائی	۱۱۳	۱	پائی	۳۳	۱	پائی	۳۳	۱	پائی	۱۱	۱	پائی
۹۹	۱	پائی																																						
۱۴	۱	پائی																																						
۱۴۸۳	۱	پائی																																						
۲۹	۱	پائی																																						
۳۳	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۲	۱	پائی																																						
۹۵	۱	پائی																																						
۱۲	۱	پائی																																						
۱۱۳	۱	پائی																																						
۳۳	۱	پائی																																						
۳۳	۱	پائی																																						
۱۱	۱	پائی																																						

سوالات نمبر می بمضمون سابق

(۱) جس ۱۳۵ در ۱۲ روپیہ ۱۵ ار ۱۳ پائی حل ۳ روپیہ ۲ روپیہ ۱۵ ار ۱۳ پائی = ۸ پائی

۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵
۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵
۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵
۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵	۱۳۵

حاصل جمع = ۴۵ پائی یعنی ۵ روپیہ ۱۵ ار ۱۳ پائی

حاصل تفریق = ۳۹۹ روپیہ ۱۲ پائی = جواب

(۲) جس ۲۱۴ در ۲ روپیہ ۱۳ ار ۱۳ پائی حل ۵ روپیہ ۲ روپیہ ۱۳ ار ۱۳ پائی = ۲ پائی

۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴
۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴
۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴
۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴	۲۱۴

حاصل جمع = ۳۱ روپیہ ۱۳ ار ۱۳ پائی

حاصل تفریق = ۱۰۵۳ روپیہ ۱۳ ار ۱۳ پائی = جواب

(۳) جس ۲۴۳ در ۳ روپیہ ۱۲ ار ۱۲ پائی حل ۲ روپیہ ۳ روپیہ ۱۲ ار ۱۲ پائی = ۱۲ پائی

۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳
۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳
۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳
۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳

حاصل جمع = ۲۴ روپیہ ۱۲ ار ۱۲ پائی

۱۰۹۲

حاصل تفریق = ۱۰۶۴ روپیہ ۱۲ ار ۱۲ پائی = جواب

(۴) جس ۳۲۲ در ۲ روپیہ ۱۰ ار ۱۰ پائی حل ۸ روپیہ ۲ روپیہ ۱۰ ار ۱۰ پائی = ۱۰ پائی

۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲
۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲
۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲
۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲	۳۲۲

حاصل جمع = ۱۱۳ روپیہ ۱۰ ار ۱۰ پائی

۲۵۴۶

حاصل تفریق = ۲۲۶۴ روپیہ ۱۰ ار ۱۰ پائی = جواب

<p>(۵) جنس ۲۸۹ در ۸ پائی حل ۸ - ۶ پائی = ۳۸ پائی</p> <table> <tr> <td>۱۸۹</td> <td>۸</td> <td>۲۸۹</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۸</td> <td>۱۸۹</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>۸</td> <td>۱۸۹</td> <td>۸</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۲۳ روپہ ۵ پائی</p> <p>۱۸۹ روپہ ۸</p> <p>حاصل تفریق = ۱۲۱ روپہ ۲ پائی = جواب</p>	۱۸۹	۸	۲۸۹	۸	۱۸	۸	۱۸۹	۸	۱۸	۸	۱۸۹	۸	<p>۳ پائی ۱ پائی</p>
۱۸۹	۸	۲۸۹	۸										
۱۸	۸	۱۸۹	۸										
۱۸	۸	۱۸۹	۸										
<p>(۶) جنس ۳۴۳ در ۸ پائی حل ۸ - ۴ پائی = ۳۰ پائی</p> <table> <tr> <td>۳۴۳</td> <td>۸</td> <td>۳۴۳</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۳۴</td> <td>۸</td> <td>۳۴۳</td> <td>۸</td> </tr> <tr> <td>۳۴</td> <td>۸</td> <td>۳۴۳</td> <td>۸</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۳۲ روپہ ۸ پائی</p> <p>۳۴۳ روپہ ۸</p> <p>حاصل تفریق = ۸ روپہ ۳ پائی = جواب</p>	۳۴۳	۸	۳۴۳	۸	۳۴	۸	۳۴۳	۸	۳۴	۸	۳۴۳	۸	<p>۳ پائی ۱ پائی</p>
۳۴۳	۸	۳۴۳	۸										
۳۴	۸	۳۴۳	۸										
۳۴	۸	۳۴۳	۸										
<p>(۷) جنس ۴۳۱ در ۵ روپہ ۱۳ پائی ۱۳ پائی ۴۳۱ بحساب ۹ روپہ ۴ روپہ ۵ پائی ۱۳ پائی = ۲ پائی</p> <table> <tr> <td>۴۳۱</td> <td>۵</td> <td>۴۳۱</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>۴۳</td> <td>۵</td> <td>۴۳۱</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>۴۳</td> <td>۵</td> <td>۴۳۱</td> <td>۵</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۲۵۸۹ روپہ</p> <p>۴۳۱ روپہ ۵ پائی</p> <p>حاصل تفریق = ۲۵۳۱ روپہ ۱۳ پائی = جواب</p>	۴۳۱	۵	۴۳۱	۵	۴۳	۵	۴۳۱	۵	۴۳	۵	۴۳۱	۵	<p>۲ پائی</p>
۴۳۱	۵	۴۳۱	۵										
۴۳	۵	۴۳۱	۵										
۴۳	۵	۴۳۱	۵										
<p>(۸) جنس ۳۹۷ در ۹ روپہ ۱۱ پائی ۱۱ پائی ۳۹۷ بحساب ۷ روپہ ۷ روپہ ۱۱ پائی ۱۱ پائی = ۲ پائی</p> <table> <tr> <td>۳۹۷</td> <td>۹</td> <td>۳۹۷</td> <td>۹</td> </tr> <tr> <td>۳۹</td> <td>۹</td> <td>۳۹۷</td> <td>۹</td> </tr> <tr> <td>۳۹</td> <td>۹</td> <td>۳۹۷</td> <td>۹</td> </tr> </table> <p>حاصل جمع = ۱۰۳ روپہ ۹ پائی</p> <p>۳۹۷ روپہ ۱۱ پائی</p> <p>حاصل تفریق = ۲۴۷ روپہ ۹ پائی = جواب</p>	۳۹۷	۹	۳۹۷	۹	۳۹	۹	۳۹۷	۹	۳۹	۹	۳۹۷	۹	<p>۲ پائی</p>
۳۹۷	۹	۳۹۷	۹										
۳۹	۹	۳۹۷	۹										
۳۹	۹	۳۹۷	۹										

<p>(۹) جنس ۱۱ در ۱۱ پائی ۸ - ۵ در ۱۱ پائی = ۲ در ۱۱ پائی</p> <p>۱۱/۲۵۵ بجاب ۸ روپیہ ۸</p> <p>۱۱/۲۵۵ بروپیہ ۱۲ ۲ روپیہ ۱۰ ۱۱ پائی</p> <p>حاصل جمع ۴ روپیہ ۳۲ پائی ۱۱/۲۵۵ بروپیہ ۸</p> <p>حاصل تفریق = ۸ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>	<p>۲ ۱۱ پائی ۱۱ پائی</p>
<p>۴۲۳ بجاب ۱۲ ۴۲۳ ۸ روپیہ ۳۱۱ ۱۵۵ بروپیہ ۱۲ حاصل جمع = ۴۲۳ روپیہ ۲ ۲۶۷ روپیہ ۲ ۸ روپیہ ۱۳ ۱۱ پائی</p>	<p>(۱۰) جنس ۱۱ در ۱۱ پائی ۱۲ - ۱۱ بروپیہ ۹ روپیہ ۱۱ پائی = ۱۱ پائی</p> <p>۴۲۳ ۱۰ پائی ۱۵ ۱۲</p> <p>حاصل جمع = ۱۲ روپیہ ۹ پائی = ۱۲</p>
<p>۸ روپیہ ۱۲ پائی = ۸ روپیہ ۱۲ پائی حاصل تفریق = ۴۵۸ روپیہ ۵ پائی</p>	<p>(۱۱) جنس ۱۱ در ۱۱ پائی ۷ روپیہ ۹ روپیہ ۱۱ پائی = ۲ روپیہ ۱۱ پائی</p> <p>۲۶۱ ۱۲ روپیہ ۱۳ ۱ روپیہ ۱۲ پائی ۵ روپیہ ۱۱ پائی</p> <p>حاصل جمع = ۹۹ روپیہ ۲ پائی حاصل تفریق = ۱۸۹ روپیہ ۹ پائی = جواب</p>
<p>۳۳۳ بجاب ۴ روپیہ ۳۳۳ ۱۹۹۸</p>	<p>(۱۲) جنس ۳۳۳ در ۵ روپیہ ۱۱ پائی ۴ - ۵ روپیہ ۱۲ پائی = ۱ پائی</p> <p>۳۳۳ ۲۰ روپیہ ۱۳ ۱۰ پائی</p> <p>حاصل جمع = ۲۱ روپیہ ۱۰ پائی حاصل تفریق = ۱۹۹۸ روپیہ حاصل تفریق = ۱۹۹۸ روپیہ ۵ پائی = جواب</p>

سوالات نمبری ۲۵۲ بمضمون سابق

<p>(۱) قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	<p>۲ روپیہ ۱۵ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۱ پانی = جواب</p> <p>قیمت ۱۳ سیر ۱۲ چٹانک بحساب ۱۲ روپیہ ۱۲ پانی</p> <table> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> <tr> <td>۱۲ روپیہ ۱۲</td> <td>۱۲</td> </tr> </table>	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲	۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																
۱۲ روپیہ ۱۲	۱۲																

[illegible]

<p>(۱۵) ۴ روپیہ ۱۱ پائی فی ایکڑ تو ۱۲ ایکڑ ۲ روڈ ۱۲ پائی</p> <p>کیا قیمت ہوگی ۴ روپہ ۱۱ پائی</p> $\frac{۳}{۱۲ روپیہ ۳}$ $\frac{۷}{۴۴ روپہ ۵}$ <p>۲ روپیہ ۵ پائی ۱۰ پائی</p> <p>۴ روپیہ ۵ پائی ۱۱ پائی</p>	<p>(۱۴) ۴ روڈ ۱۰ پل ۱ پل ۱ پل</p>	<p>(۱۵) ۴ روپیہ ۶ پائی فی ایکڑ تو ۱۱ ایکڑ ۲ روڈ</p> <p>۴ روپہ ۶ پائی</p> $\frac{۳}{۲۴ روپہ ۱۰}$ $\frac{۳}{۱۸ روپیہ ۸}$ $\frac{۷}{۴ روپیہ ۶}$ $\frac{۳}{۱۱ روپیہ ۱۱}$ $\frac{۱}{۱۳ روپیہ ۱۳}$ $\frac{۱۲}{۱۲ روپیہ ۱۲}$	<p>۴ روڈ ۱۰ پل ۱ پل ۱ پل</p>
<p>حاصل جمع = ۱۰۲ روپیہ ۶ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۱۲ روپیہ ۶ پائی = جواب</p>	
<p>(۱۸) ۳ روپیہ ۴ پائی ایک مہینہ کی تنخواہ تو ۴ مہینہ ہفتہ</p> <p>۵ دن کی کیا تنخواہ ہوگی</p> <p>۳ روپیہ ۴ پائی</p> $\frac{۱}{۲ روپیہ ۲ پائی}$ <p>۴ روپیہ ۸ پائی</p> <p>۴ پائی</p> <p>۳ پائی</p> <p>۵ پائی</p>	<p>(۱۸) ۳ دن ۳ دن ۳ دن ۳ دن</p>	<p>(۱۷) ۴ روپیہ ۶ پائی ایک ہفتہ کی مزدور</p> <p>تو ۵ مہینہ ۴ ہفتہ ۴ دن کی کیا مزدور</p> <p>۴ روپیہ ۶ پائی ۵ مہینہ ۴ ہفتہ ۴ دن</p> $\frac{۱۲}{۱۲ روپیہ ۶ پائی}$ $\frac{۲}{۲ روپیہ ۱ پائی}$ <p>۴ پائی</p> <p>۸ پائی</p> <p>۳ پائی</p>	<p>۳ دن ۳ دن ۳ دن ۳ دن</p>
<p>حاصل جمع = ۲۳ روپیہ ۳ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۲۵ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>	
<p>(۱۹) ۳ روپیہ ۱۲ پائی ایک مہینہ کی تنخواہ تو ۴ مہینہ ۴ ہفتہ</p> <p>۲ دن کی کیا ہوگی</p> <p>۳ روپہ ۱۲ پائی</p> $\frac{۴}{۱۲ روپیہ ۱۱}$ <p>۱۲ روپیہ ۱۵ پائی</p> <p>۱۲ پائی</p> <p>۱۲ پائی</p> <p>۱۲ پائی</p>	<p>(۱۹) ۲ دن ۲ دن ۲ دن ۲ دن</p>	<p>(۱۹) ایک ہفتہ کی مزدوری ۴ روپیہ ۶ پائی تو</p> <p>تو مہینہ ایک ہفتہ ۴ دن کی مزدور کیا ہوگی</p> <p>۴ روپیہ ۶ پائی</p> $\frac{۵}{۵ روپیہ ۱۱}$ $\frac{۵}{۵ روپیہ ۳}$ <p>۱ روپیہ ۶ پائی</p> <p>۱ روپیہ ۶ پائی</p>	<p>۲ دن ۲ دن ۲ دن ۲ دن</p>
<p>حاصل جمع = ۲۵ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>		<p>حاصل جمع = ۵۴ روپیہ ۶ پائی</p>	
		<p>۵۳ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>	

[illegible]

<p>(۸) اگر ایک روپیہ کی نذر نامہ پائی وصول ہوئی ہوں تو ۱۰ روپیہ ۱۲ پائی میں کیا وصول ہوگا</p> <p>۱۰ روپیہ ۱۲ پائی</p> <p>۸۵۵ روپیہ ۷ پائی</p> <p>۲۸۵ روپیہ ۲ پائی</p> <p>۱۰ روپیہ ۷ پائی</p>	<p>(۹) حوالہ نامہ شدہ کی ایک سرکاری سونے کی تو (۸) بناؤ اس کی قیمت ۵ روپیہ ۱۵ پائی تو اس کے حساب سے کیا ہوگے</p> <p>۱۵ روپیہ ۱۵ پائی</p> <p>۷ روپیہ ۱۱ پائی</p> <p>۵ روپیہ ۵ پائی</p>
<p>حاصل جمع = ۱۱ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۸ روپیہ = جواب</p>
<p>(۱۰) ۵۵۵ روپیہ کے کھدائی ایک تالاب کی اس میں سے پانی گرنے کے حساب سے کھدائی کی کیا لاگت لگیگی</p> <p>۵۵۵ روپیہ ۳ پائی</p> <p>۲۹ روپیہ ۹ پائی</p> <p>۷ روپیہ ۷ پائی</p>	<p>(۱۱) ایک سرورڈ پول کی گھاس اگر ایک ایک گھوڑا سال میں کھاوی تو ۵۵ گھوڑوں کی کھانے کے لئے گھاس کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p> <p>۳۵ گھوڑوں کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p> <p>۲۴ گھوڑوں کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p> <p>۱۳ گھوڑوں کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p> <p>۴ گھوڑوں کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p> <p>۱ گھوڑوں کی ضرورت ایک سرورڈ پول</p>
<p>حاصل تفریق = ۲ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۳۳ روپیہ ۱۸ پائی = جواب</p>
<p>(۱۲) ایک کھاد وزن ۵۵ روپیہ ۵ پائی تو اس کے کھانے کے لئے پانی کی ضرورت</p> <p>۱۰۰ روپیہ ۵ پائی</p> <p>۲۵۰ روپیہ ۵ پائی</p> <p>۲۱ روپیہ ۵ پائی</p> <p>۱۰ روپیہ ۵ پائی</p>	<p>(۱۳) ایک ڈالہ کو ۲۶ روپیہ ۸ پائی میں فروغ دینی تھی تو بناؤ اس کا کتنا مال ہوگا جس سے روپیہ ۱۱ پائی</p> <p>۲۶ روپیہ ۸ پائی</p> <p>۱۲ روپیہ ۸ پائی</p> <p>۱۶ روپیہ ۸ پائی</p> <p>۷ روپیہ ۸ پائی</p>
<p>حاصل جمع = ۳۰۲ روپیہ ۵ پائی = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۱۹۲۸ روپیہ ۲ پائی = جواب</p>
<p>(۱۴) ایک مزدور کا ۲ روپیہ ۹ پائی روزی تو ۲۳ روپیہ کی مزدوری ۲۵ روپیہ کی کیا ہوگی</p> <p>۲۳ روپیہ ۹ پائی</p> <p>۱۷ روپیہ ۹ پائی</p> <p>۱۵ روپیہ ۹ پائی</p> <p>۸ روپیہ ۹ پائی</p> <p>۲ روپیہ ۹ پائی</p>	<p>(۱۵) ایک شخص کو ۱۲ روپیہ ۱۲ پائی تو سالانہ کیا ہوگی</p> <p>۲۴۵ روپیہ ۱۲ پائی</p> <p>۱۸۲ روپیہ ۱۲ پائی</p> <p>۹۱ روپیہ ۱۲ پائی</p> <p>۵ روپیہ ۱۲ پائی</p>
<p>حاصل جمع = ۱۰ روپیہ ۱۲ پائی = جواب</p>	<p>حاصل جمع = ۲۷۹ روپیہ ۷ پائی = جواب</p>

(۱۹) ایک لوہی کی پل میں تین محرابین تھیں پھر کی محراب کا وزن ۲۵۲۸۸ سہن تھا اور باقی میں سی ہر ایک کا وزن ۷۲۸۰۰ سہن اور لوہا ۳ روپیہ ۴ سہن کا لگا ہوا ہی تو بتاؤ کُل پل کی قیمت

ہوگی $۲۵۲۸۸ + ۷۲۸۰۰ + ۷۲۸۰۰ = ۱۷۰۸۸۸$ اس

۱۷۰۸۸۸	۳	۱۴	۱۴
۵۱۲۶۶۴	۳	۱۴	۱۴
۲۲۷۲۲	۳	۱۴	۱۴
۵۵۵۳۸۶	۳	۱۴	۱۴

جواب

(۲۰) ایک کمرہ ۱۰ فٹ ۳ انچہ بلند ۱۹ فٹ ۶ انچہ عرض اور ۸ فٹ ۱۰ انچہ طول تو بتاؤ اس کی دیواروں پر فرش بنانے کی کڑا رے پائی کی حساب سی کیا لاگت ہوگی حل

۲ (۱۹ فٹ ۶ انچہ + ۸ فٹ ۱۰ انچہ) = ۲۸ فٹ ۱۰ انچہ = ۲۸.۸۳ فٹ
 ۲۸.۸۳ فٹ مربع = $\frac{۲۸۸۳}{۱۰۰} = ۲۸.۸۳$ گز مربع

۲۸۸۳	۱۴	۱۴	۱۴
۱۰۸۶	۱۴	۱۴	۱۴
۱۸۱	۱۴	۱۴	۱۴
۴۰	۱۴	۱۴	۱۴

حاصل جمع = ۳۳۳۳ پائی ۱۹

۲۲۰ روپیہ	۱۱	۱۱	۱۱
۳۴ روپیہ	۸	۸	۸
۸ روپیہ	۴	۴	۴

جواب

(۲۱) ایک شخص نے زمین ۳۴ بیگہ ۵ ابودہ فی بیگہ ۳ روپیہ ۹ پائے بیگہ کی اور ابودہ فی ۵ بیگہ ۵ ابودہ ایک اور آدمی کو فی بیگہ ۴ روپیہ ۴ محمول پر دیدی تو بتاؤ اس کو کل روپیہ کچھ آد کر نہیں کیا اپنی پاس سی دینا پر لگا

حل	۳۲ ایکڑ ۵ اربوہ در ۳ روپیہ ۲ پائی	دوم ۵۱ ایکڑ ۵ اربوہ در ۴ روپیہ ۴
	۳۲ ایکڑ ۵ اربوہ در ۳ روپیہ ۲ پائی	۵۱ ایکڑ ۵ اربوہ در ۴ روپیہ ۴
	۱۲	۱۲
	۳۹ روپیہ ۶	۴۳ روپیہ ۱۲
	۱۱	۵
	۳۳ روپیہ ۲	۲۱۸ روپیہ ۱۲
	۹ روپیہ ۹	۷ روپیہ ۶
	۴۹ روپیہ ۱۱	۲۲۳ روپیہ ۲
	۱ روپیہ ۱۰ پائی	۲ روپیہ ۲
	۱۳ روپیہ ۱۰ پائی	۲۲۵ روپیہ ۵
۱۰ اربوہ		
۵ اربوہ		
۱۱		
۱۲		
۱۳		
۱۴		
۱۵		
۱۶		
۱۷		
۱۸		
۱۹		
۲۰		
۲۱		
۲۲		
۲۳		
۲۴		
۲۵		
۲۶		
۲۷		
۲۸		
۲۹		
۳۰		
۳۱		
۳۲		
۳۳		
۳۴		
۳۵		
۳۶		
۳۷		
۳۸		
۳۹		
۴۰		
۴۱		
۴۲		
۴۳		
۴۴		
۴۵		
۴۶		
۴۷		
۴۸		
۴۹		
۵۰		
۵۱		
۵۲		
۵۳		
۵۴		
۵۵		
۵۶		
۵۷		
۵۸		
۵۹		
۶۰		
۶۱		
۶۲		
۶۳		
۶۴		
۶۵		
۶۶		
۶۷		
۶۸		
۶۹		
۷۰		
۷۱		
۷۲		
۷۳		
۷۴		
۷۵		
۷۶		
۷۷		
۷۸		
۷۹		
۸۰		
۸۱		
۸۲		
۸۳		
۸۴		
۸۵		
۸۶		
۸۷		
۸۸		
۸۹		
۹۰		
۹۱		
۹۲		
۹۳		
۹۴		
۹۵		
۹۶		
۹۷		
۹۸		
۹۹		
۱۰۰		

(۲۲) ایک شخص کا ۳۷۵۸ روپیہ ۱۳ پائی کا دوا لانکا اوسکی پاس اتنا اسباب تھا کہ روپیہ ۱۳ پائی ادا کر سکتا تھا تو جیاد کتنی کا اسباب اوس پاس تھا

۳۷۵۸ روپیہ ۱۳ پائی در ۱۳ پائی

۱۸۷۹	روپیہ ۱۴ پائی	۱۸
۹۳۹	روپیہ ۱۱ پائی	۱۲
۲۳۳	روپیہ ۱۲ پائی	۱۱
۱۱۷	روپیہ ۱۰ پائی	۱۰
۲۹	روپیہ ۱۰ پائی	۱۰

۳۲۰۰ روپیہ ۱۲ پائی = جواب

(۲۳) ۴ کھڑکیاں ہیں اور ہر کھڑکی میں ۸ لکڑیاں شیشہ کی لگتی ہیں اور لکڑی شیشہ کی فٹ ۸ پانچ لمبی اور فٹ ۳ پانچ چوڑی ہے تو بتاؤ اگر ۱۱ پائی فی فٹ مربع شیشہ کی قیمت ہو تو اون کھڑکیوں میں شیشہ لگانا میں کیا خرچ ہوگا

(۲۴) ایک لکڑی، ۵ فٹ ۵ انچ طویل میں افٹ ۱۱ انچ عرض میں اور ۲ فٹ ۴ انچ بڑل میں ہے
 تو اسکی قیمت ۱۳ ۱/۲ یائی فی فٹ کعب کی حساب سے کیا ہوگی

حل، ۵ فٹ ۵ انچ ۲۴ فٹ ۱۱ انچ ۲ فٹ ۴ انچ	۱۱	۲۴	۲
۱۱	۲۴	۲	۱۱
۲۴	۲	۱۱	۲۴
۲	۱۱	۲۴	۲

۲۹ سپتامبر ۱۳۴۲
۱۳۴۲
۱۳۴۲

حاصلیم = ۲۰ پیسہ

(۲۵) تین قطعہ زمین ۵۹ ایکڑ ۶۰ سیم ایکڑ ۱۳۹ ایکڑ ۱۲ پل کی فروخت ہوئی پہلی قطعہ کے قیمت ۱۵ روپیہ ۸۰ پانی فی ایکڑ اور دوسری کی ۱۵ روپیہ ۱۲ پانی اور تیسری کی ۲۰ روپیہ ۸۰ پانی فی ایکڑ تو باوکل کی کیا قیمت تھی

۱۵ روپیہ ۶ سہانہ	۱۵ روپیہ ۶ سہانہ
۱۴ روپیہ ۱۳ سہانہ	۱۴ روپیہ ۱۳ سہانہ
۱۳ روپیہ ۹ سہانہ	۱۳ روپیہ ۹ سہانہ
۱۲ روپیہ ۶ سہانہ	۱۲ روپیہ ۶ سہانہ
۱۱ روپیہ ۱۱ سہانہ	۱۱ روپیہ ۱۱ سہانہ

حاصل جمع = ۹۲۱ روپیہ ۱۰ / اپاہی = قیمت قطعہ اول

۶۷۱/۱۰۰ ایک درہ از روپیہ ۱۰۰ روپائی
 ۶۷۱/۱۰۰ روپیہ ۱۰۰ روپائی
 ۱۲
 ۳۰۰ روپیہ ۱۲
 ۶
 ۱۲ روپیہ ۱۲
 ۶۸ روپیہ ۱۵
 ۳ روپیہ ۳
 ۱۱۱/۱۰۰ روپائی

حاصل جمع = ۱۳۱۲ روپیہ / ۱۱۸ پائی = قیمت قطعہ دویم

۳۴ ایکڑ ۱۲ پاول در ۲ روپیہ ۸ پائی

۲۰ روپیہ ۸ پائی

۴	۱۲۳۳ روپیہ ۳	۱ پاول
۴۰		
۲	۳۷۴ روپیہ ۲	۲ پاول
۴ پائی	۴۱ روپیہ ۴	
۵ پائی	۱ روپیہ	
۲۸ پائی		

۸۰۲ روپیہ	۱ پائی = قیمت قطعہ سیوم	جمع
۹۲۱ روپیہ	۱ پائی = قیمت قطعہ اول	
۱۳۱۲ روپیہ	۱۱ پائی = قیمت قطعہ دوم	
۳۰۳۸ روپیہ	۱۱ پائی = جواب	حاصل جمع =

(۲۶) ایک پرانا برتن ۱۰ سیر ۱۲ چھٹانک کاپی او کو ایک نئی برتن سی جو ۸ سیر ۱۲ چھٹانک کاپی
 بدلنا چاہتی ہیں پرائی کا بہاؤ ۲ روپیہ ۸ پائی تو بتاؤ
 کتنا روپیہ اس مبادلہ میں نقد دینا پڑے گا

۸ پائی	۱۰ سیر ۱۲ چھٹانک در ۲ روپیہ ۸ پائی	حل
۸ چھٹانک	۱۰ روپیہ ۸ پائی	۱۰
۸ چھٹانک	۱۵ روپیہ ۱۰ پائی	۱۵
۸ چھٹانک	۱۲ روپیہ ۸ پائی	۱۲
۸ چھٹانک	۱ روپیہ ۸ پائی	۱
۸ چھٹانک	۱ روپیہ ۸ پائی	۱

صالح جمع = ۲۱ روپیہ ۱۳ پائی = قیمت نئی کی صالح جمع = ۱۶ روپیہ ۱۲ پائی = قیمت پرانی

۱۶ روپیہ ۱۳ پائی = پائی قیمت پرانے برتن کی

حاصل فرق = ۵ روپیہ ۱۰ پائی = جواب

سوالات نمبری ۴۴ متناسب

ایسی عدد دریافت کرو کہ متناسب ذیل میں رقم اول اور دوم و سوم و چہارم ہوں

$$(۱) ۲ : ۳ :: ۴ : (۲) ۳ : ۴ :: ۵ : (۳) ۴ : ۵ :: ۶ : (۴) ۵ : ۶ :: ۷ : ۸$$

$$(۵) ۲ : ۳ :: ۴ : (۶) ۳ : ۴ :: ۵ : (۷) ۴ : ۵ :: ۶ : (۸) ۵ : ۶ :: ۷ : ۸$$

حل سوال اول

$$\text{اول} : ۲ : ۳ :: ۴ : \frac{۳ \times ۲}{۳} = \frac{۲}{۱} = ۲ = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : ۳ : ۴ :: ۵ : \frac{۴ \times ۳}{۳} = \frac{۴}{۱} = ۴ = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : ۴ : ۵ :: ۶ : \frac{۵ \times ۴}{۳} = \frac{۲۰}{۳} = ۶ \frac{۲}{۳} = \text{جواب سوم}$$

$$\text{چہارم} : ۵ : ۶ :: ۷ : \frac{۶ \times ۵}{۳} = \frac{۱۰}{۱} = ۱۰ = \text{جواب چہارم}$$

سوال دوم

$$\text{اول} : ۲ : ۳ :: ۴ : \frac{۳ \times ۲}{۳} = \frac{۲}{۱} = ۲ = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : ۳ : ۴ :: ۵ : \frac{۴ \times ۳}{۳} = \frac{۴}{۱} = ۴ = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : ۴ : ۵ :: ۶ : \frac{۵ \times ۴}{۳} = \frac{۲۰}{۳} = ۶ \frac{۲}{۳} = \text{جواب سوم}$$

$$\text{چہارم} : ۵ : ۶ :: ۷ : \frac{۶ \times ۵}{۳} = \frac{۱۰}{۱} = ۱۰ = \text{جواب چہارم}$$

سوال سوم

$$\text{اول} : ۲ : ۳ :: ۴ : \frac{۳ \times ۲}{۳} = \frac{۲}{۱} = ۲ = \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : ۳ : ۴ :: ۵ : \frac{۴ \times ۳}{۳} = \frac{۴}{۱} = ۴ = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : ۴ : ۵ :: ۶ : \frac{۵ \times ۴}{۳} = \frac{۲۰}{۳} = ۶ \frac{۲}{۳} = \text{جواب سوم}$$

$$\text{چہارم} : ۵ : ۶ :: ۷ : \frac{۶ \times ۵}{۳} = \frac{۱۰}{۱} = ۱۰ = \text{جواب چہارم}$$

سوال چهارم

$$\text{اول} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 4}{2} = \frac{20}{2} = 10 = \frac{1}{2} \quad \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 5}{4} = \frac{25}{4} = 6.25 = \frac{5}{4} \quad \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 6}{4} = \frac{30}{4} = 7.5 = \frac{3}{2} \quad \text{جواب سوم}$$

$$\text{چهارم} : 4 : 5 : 6 = \frac{6 \times 6}{5} = \frac{36}{5} = 7.2 = \frac{18}{5} \quad \text{جواب چهارم}$$

سوال پنجم

$$\text{اول} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 4}{2} = \frac{20}{2} = 10 = \frac{1}{2} \quad \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 5}{4} = \frac{25}{4} = 6.25 = \frac{5}{4} \quad \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 6}{4} = \frac{30}{4} = 7.5 = \frac{3}{2} \quad \text{جواب سوم}$$

$$\text{چهارم} : 4 : 5 : 6 = \frac{6 \times 6}{5} = \frac{36}{5} = 7.2 = \frac{18}{5} \quad \text{جواب چهارم}$$

سوال ششم

$$\text{اول} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 4}{2} = \frac{20}{2} = 10 = \frac{1}{2} \quad \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 5}{4} = \frac{25}{4} = 6.25 = \frac{5}{4} \quad \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 6}{4} = \frac{30}{4} = 7.5 = \frac{3}{2} \quad \text{جواب سوم}$$

$$\text{چهارم} : 4 : 5 : 6 = \frac{6 \times 6}{5} = \frac{36}{5} = 7.2 = \frac{18}{5} \quad \text{جواب چهارم}$$

سوال هفتم

$$\text{اول} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 4}{2} = \frac{20}{2} = 10 = \frac{1}{2} \quad \text{جواب اول}$$

$$\text{دوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 5}{4} = \frac{25}{4} = 6.25 = \frac{5}{4} \quad \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم} : 4 : 5 : 6 = \frac{5 \times 6}{4} = \frac{30}{4} = 7.5 = \frac{3}{2} \quad \text{جواب سوم}$$

$$\text{چهارم} : 4 : 5 : 6 = \frac{6 \times 6}{5} = \frac{36}{5} = 7.2 = \frac{18}{5} \quad \text{جواب چهارم}$$

سوال نمبر

اول: $\frac{5}{2} : \frac{5}{2} : \frac{5}{2} : \frac{5}{2} : \frac{5}{2} = 5 =$ جواب اول

دوم : $4:5::4:5$ $\frac{4 \times 5}{4} = \frac{4 \times 5}{4} = 5$ جواب دوم

سوم : ۴ :: ۵ : ۶ = $\frac{۴ \times ۵}{۶} = \frac{۲۰}{۶}$ = جواب سوم

چهارم ۵:۷:۸:۹ = $\frac{9}{8} = \frac{9}{8} = \frac{9}{8}$ = جواب چهارم

سوالات نمبری ۱۵۶ اربعه متناسبه

(۱) ۱۲ گز کثیر ۱۵ روپیہ کا ہوتو ۸ گز کثیر اگستی کا ہوگا

حل ۱۲ گز: ۸ گز: ۱۵ روپیہ: $\frac{۸ \times ۱۵}{۱۲} = \frac{۲۰}{۳} = ۱۰$ روپیہ = جواب

(۲) اگر ۱۲ جانور ۱۶ روپیہ کے ہوں تو ۲۰ روپیہ کے کتنے جانور ہوں گے

حل ۱۶ روپیہ : ۲ روپیہ :: ۱۲ سن : $\frac{2 \times 12}{14}$ سن = ۵۲ سن = جواب

(۳) ۴۵ بوتل کی قیمت ۳۴۶ روپیہ ہو تو ۴۰ بوتل شراب کی کیا قیمت ہو گے

حل ۴۵: ۹۰ :: ۳۹۶: $\frac{9 \times 396}{290}$ = ۲ روپیہ = جواب

(۴) اگر ۸۲ ایکڑ زمین کا محصول ۲۷۳ روپیہ ہو تو ۴۳ روپیہ کتنی زمین کا محصول ہوگا

حل ۲۷ روپیہ ۴۳ روپیہ :: ۸۲ ایکڑ : $\frac{43 \times 182}{27} = 283$ ایکڑ = جواب

(۵) اگر ۸۰ روپیہ کے ۶۳ گھاس کے گٹھ آتی ہیں تو ۱۰۰ روپیہ کے کتنے آویں گے

حل ۱۸۰:۱۰۰::۴۳:۱۰۰×۴۳/۱۸۰ = ۳۵ گشت کے = جواب

(۶) ۲۵ درجن بوتل شراب کی قیمت کیا ہوگی اگر ۶ روپیہ ۸۰ درجن کی ہو

حل: ۸۰ درجن: ۲۰ درجن: ۲۴ روپیہ: $\frac{۲۵ \times ۱۶}{۸۰}$ روپیہ = ۵۰ روپیہ = جواب

(۷) اگر ۳۱۵ گز گزی کی قیمت ۴۳ روپیہ ہوں تو ۱۸ روپیہ کتنی گزی کی قیمت ہوگی

حل ۹۳ روپہ ۸۰ روپہ :: ۳۸۵ گز : $\frac{18 \times 385}{43}$ گز = ۱۱ گز = جواب

(۸) اگر ۵ گز کرک کی قیمت ۸ روپیہ ہوں تو ۲ روپیہ کتنی گز کرک کی قیمت ہو گے

$$\text{حل } ۸:۵ :: ۲:۵۱ = \frac{۲ \times ۵۱}{۸۵} = ۳۴ \frac{۳}{۵} \text{ گز} = \text{جواب}$$

(۹) اگر ۳۴ ایکڑ ۳ روڈ زمین کا کرایہ ۲۲ روپیہ ہو تو ۲۱ ایکڑ ۳ روڈ پول کا کیا محصول ہوگا

حل ۳۴ ایکڑ ۳ روڈ ۲۲ روپیہ :: ۲۱ ایکڑ ۳ روڈ پول :: ۲۲ روپیہ :: لایعنی ۵۸۸۰ پول :: ۳۵۰ پول

$$۲۲:۵۸۸۰ :: ۲۵:۲۲ \times ۳۵۰ = ۲۵ \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۱۰) اگر ۲۹ سن ۳ سیر کی ۱۵ روپیہ قیمت ہو تو ۱۲ سن ۱ سیر کی کیا قیمت ہوگی

حل ۲۹ سن ۳ سیر :: ۱۲ سن ۱ سیر :: ۱۵ :: لایعنی ۱۱۰ سیر :: ۲۹ سیر :: ۵۱ ::

$$\frac{۲۹ \times ۵۱}{۱۱۹۰} = \frac{۱۵}{۱۴} = ۳۶ \frac{۳}{۱۴} \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۱۱) ۵۱ سن چنے ۲۶ روپیہ ۴ پائی کو آتی ہوں تو ۸۰ روپیہ ۷ رکے کتنے چنے آدینگے

حل ۲۶ روپیہ ۴ پائی :: ۸۰ روپیہ ۷ :: ۵۱ سن :: لایعنی ۵۰۴ پائی

$$۵۰۴:۵۱ :: ۵۲۲۲:۵۱ = \frac{۵۱ \times ۵۲۲۲}{۵۰۴} = ۵۲۶ \text{ سن} = \text{جواب}$$

(۱۲) ۲۸۳ سن ۱۸ سیر کی قیمت ۱۰۹ روپیہ ۲ پائی ہی تو ۲۱ سن ۳۴ سیر کی کیا قیمت ہوگی

حل ۲۸۳ سن ۱۸ سیر :: ۲۱ سن ۳۴ سیر :: ۱۰۹ روپیہ ۲ پائی :: لایعنی

$$۱۴۳۱ \text{ سیر} :: ۸۷۹ \text{ سیر} :: ۲۰۹۵۵ \text{ پائی} :: \frac{۸۷۹ \times ۲۰۹۵۵}{۱۹۳۳۸} = ۹۰۵ = \frac{۱۹۰۵}{۲}$$

$$۹ \frac{۱}{۲} \text{ پائی} = ۴ روپیہ ۵ ار ۱۲ پائی = \text{جواب}$$

سوالات نمبری ۵۷ اربعہ متناسبہ

(۱) ۱۸ بیگہ کے کھیت کا ۳۱ روپیہ ۲ پائی محصول ہے تو ۲۲ بیگہ کا کسا محصول ہوگا

حل ۱۸ بیگہ :: ۲۲ بیگہ :: ۳۱ روپیہ ۲ پائی :: لایعنی ۳۱ بیگہ :: ۵۹۸۲ پائی

$$۵۹۸۲ \times ۷ = ۴۱۸۹۴ \text{ پائی} = ۲۲ روپیہ ۱۱ ار ۱۲ پائی = \text{جواب}$$

(۲) اگر ایک لازم کی تنخواہ سالانہ ۲۵ روپیہ ہو تو ۸ دن کی کیا تنخواہ ہوگی

حل ۳۶۵ دن : ۸۷ دن :: ۲۵ روپیہ : $\frac{۲۵ \times ۸۷}{۳۶۵} = \frac{۲۱۲۵}{۳۶۵}$ روپیہ = ۵ روپیہ ۲۷ پائی
(۳) ایک گاڑی کا کرایہ ۶۵ میل کے لئے ۲۵ روپیہ ۸ پائی ہے تو ۳ روپیہ ۱۰ پائی کے میل کا کرایہ کیا

حل ۲۵ روپیہ ۸ پائی : ۳ روپیہ ۱۰ پائی :: ۶۵ میل : $\frac{۶۵ \times ۳۷۰}{۱۰۰} = ۲۴۰۵$ میل
 $\frac{۲۴۰۵}{۱۰۰} = ۲۴.۰۵$ میل = جواب

(۴) اگر ایک کل اگہنٹہ ۴۶ منٹ ۳۵ سکینڈ میں ۲ سیر اون صاف کری تو وہ ۱۲ سیر اون کتنی دیر میں صاف کرے گی

حل ۲ سیر : ۱۲ سیر :: ۲۴۶ منٹ ۳۵ سکینڈ : $\frac{۲۴۶ \times ۱۲}{۲۴} = ۱۲۳$ سکینڈ
= ۲ سیر ۳ سکینڈ = اگہنٹہ ۱۴ منٹ = جواب

(۵) ۵ بیگہ زمین کی جمع ۵ روپیہ ۱۳ پائی ہو تو ۸ روپیہ ۲ پائی کتنی بیگہ کی جمع ہوگی

حل ۵ روپیہ ۱۳ پائی : ۸ روپیہ ۲ پائی :: ۵ بیگہ : $\frac{۵ \times ۱۶۹}{۱۱۴} = ۷.۴۵$ بیگہ = ۷ بیگہ
۱۱ پائی = جواب

(۶) ۲۰ بیگہ پر کیا محصول لگے گا جبکہ ۵ بیگہ پر ۱۸ روپیہ ۹ پائی ہو

حل ۵ بیگہ : ۲۰ بیگہ :: ۱۸ روپیہ ۹ پائی : $\frac{۱۸ \times ۱۵۱}{۱۹} = ۱۴۱$ روپیہ ۱۱ پائی = جواب

(۷) اگر ۲۵ روپیہ ۳ روپیہ ۲ محصول لیا جاوے تو ۱۳ روپیہ ۱۸ پائی پر کیا محصول لیا جاوے گا

حل ۲۵ روپیہ ۳ روپیہ ۱۸ پائی :: ۱۳ روپیہ ۲ پائی : $\frac{۱۳ \times ۱۹۴}{۱۰۰} = ۲۵.۲۲$ روپیہ ۲۲ پائی =

$\frac{۲۵۲۲}{۱۰۰} = ۲۵.۲۲$ روپیہ ۲۲ پائی = جواب

(۸) اگر ۹۸۴ روپیہ ۹ پائی کی جمع پر ۴ روپیہ ۷ پائی لئی جاوے تو ۱۱۹ روپیہ

۹ پائی پر کیا لیا جاوے گا

حل ۹۸۴ روپیہ ۹ پائی : ۱۱۹ روپیہ ۹ پائی :: ۴ روپیہ ۷ پائی : $\frac{۴ \times ۱۱۹}{۱۰۰} = ۴.۷۶$ روپیہ ۷۶ پائی

$\frac{۹۵۰ \times ۹۱۸}{۱۰۰} = ۸۶۲.۲$ روپیہ ۲۲ پائی = جواب

(4) جمع گانوکی ۲۵۰۰ روپیہ ہی اور گانو خرچ ۱۳۴ روپیہ ۱۵ پانچ تو تبا کو کہ جمع فیروبیہ پر کیا خرچ ہو گیا

حل ۲۵۰۰:۱:۱۳۷:۱۵ روپیہ ۲۹ پائی: $\frac{29}{100} = \frac{29}{100} \times 100 = 29$ پائی = جواب

(۱۰) ۳۲ روپیہ پر اس کے کرایہ پر ۵ روپیہ الا ۱۲ پائی محصول لگی جاتی ہیں تو ۸۱ روپیہ ۱۲ پائی

سے کر ایہ پر کیا محصول لینا چاہی

حل ۳۲ روپیہ ۱۴ انصاف : ۸۱ روپیہ ۱۴ انصاف : ۵ روپیہ ۱۱ انصاف پائی : ۶۲ روپیہ ۸۵ انصاف پائی

$$= \frac{50 \times 100}{100} = 50 \text{ روپیہ} = 50 \text{ روپیہ} = 50 \text{ روپیہ}$$

سوالات نمبری ۵۸ اربعه متناسبه معکوس

(۱) اگر کارگیر ایک کام کو ۱۲ روز میں بناتی ہو تو اسی کام کو ۸ دن میں کے آدمی بنا دیگی

حل ۸ دن : ۱۲ دن :: ۱۰۰ : $\frac{100 \times 12}{8}$ = ۱۵۰ اکریگی = جواب

(۶) ایک قلعہ محصورین علیہ اس قدر تھا کہ ہر ایک آدمی ۱۸ چھٹانک کہا تا تو ہم ہمینہ کو کھٹنی ہوتا اب تیار اگر ہر ایک آدمی ۱۲ چھٹانک کہا ئی تو کتنی دنوں تک وہ علیہ محصورین کو کافی ہوگا

حل ۱۲ چھٹانک : ۱۸ چھٹانک :: ۴ مہینہ : $\frac{۴ \times ۱۸}{۱۲}$ مہینہ = ۶ مہینہ = جواب

(۳) ایک دوست سی مینی ۲۰ روپیہ ۸ مہینہ کے لئے قرض لئے تو بتاؤ کہ اس کو سب ادا کیا

۲. روپیہ کتنی دنوں تک اس کو قرض دون کہ احسان طرفین کا طرفین پر نر ہے

حل ۲۰۰ روپیہ : ۳۰ روپیہ :: ۸ ہینے : $\frac{200 \times 8}{30}$ ہینے = ۱۲ ہینے = جواب

(۴) جنس کام کو ۱۰۸ آدمی ۲۶۶ دن میں بناتی ہیں اور سکو ۶۸ آدمی ۱ دن میں کتنی آدمی بناؤ؟

عل ۱۹۸ دن : ۲۴۴ دن :: ۱۰۸ آدمی : $\frac{244 \times 108}{198}$ آدمی = ۱۲۱ آدمی = جواب

(۵) ایک سافر گھنٹہ روز چلنی سی ۳۰ ہفتہ میں اپنا سفر پورا کرتا ہی تو بتاؤ ۴ گھنٹہ روز

سے اوسکا سفر کتنے دنوں میں پوڑا ہوگا

حل ۹ گزینہ : ۱۲ گزینہ : ۳۰ گزینہ : ۴۳ گزینہ : ۱۷ گزینہ = ۶ گزینہ = جواب

(۶) ۳ سیر سوچی کی ڈبل روٹیاں ایک آنہ والی ۴۷ پائی بنتی ہیں اگر اوسے سوچی کی روٹیاں بنا دیں تو کتنے کتنے کی روٹی ہوگی

$$\text{حل } ۷۰ \text{ روٹی} : ۴۷ \text{ پائی} :: ۱۲۰ \text{ روٹی} : \frac{۱۲۰ \times ۴۷}{۷۰} = ۸۰۴ \text{ پائی} = ۱۹ \text{ آنہ} = \frac{۱۹}{۱۰۰} \text{ آنہ اور } \frac{۴}{۱۰۰} \times$$

$$\frac{۱۰۰}{۱۰۰} = ۱۰۰ \text{ پائی} = ۸ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۷) ۲۷ روپیہ بیکہ کی زمین ۴۸۰ بیگزہ زمین کے سبادلہ میں جو ۳۵ روپیہ بیکہ کی ہر کتنی آدگی

$$\text{حل } ۲۷ \text{ روپیہ} : ۳۵ \text{ روپیہ} :: ۴۸۰ : \frac{۴۸۰ \times ۳۵}{۲۷} = ۵۹۰ = ۹۰ \text{ بیگزہ} = \text{جواب}$$

(۸) ایک قلعہ محصور میں ۳ ہفتہ کے لئے کھانے کو تہا بہرہ طیکہ ۱۲ چھٹانک غلہ ہر ایک آدمی کو دیا جاویں اب بتاؤ کہ کس قدر غلہ ہر ایک آدمی کو دیں کہ وہ غلہ ۵ ہفتہ کو چلے

$$\text{حل } ۵ \text{ ہفتہ} : ۳ \text{ ہفتہ} :: ۱۲ \text{ چھٹانک} : \frac{۱۲ \times ۳}{۵} = ۷.۲ = ۷ \frac{۱}{۵} \text{ چھٹانک} = \text{جواب}$$

سوالات نمبری ۵۹ اربعہ متناسبہ

(۱) ۱ سیر کی قیمت ۲ روپیہ ۱۱ پائی ہے تو ۵ سیر کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۱ \text{ سیر} : ۵ \text{ سیر} :: ۲ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} : \frac{۲ \times ۱۱ \times ۵}{۱} = ۱۱۰ \text{ پائی} = ۲ \text{ روپیہ } ۱۰ \text{ پائی}$$

$$= ۴ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۲) اگر ۳۱۱ بہیرین ۳۱ روپیہ ۵ پائی کو فروخت ہوں تو فی کوڑی بہیر کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۳۱۱ \text{ بہیرین} : ۳۱ \text{ روپیہ } ۵ \text{ پائی} :: ۱۰۰۰ : \frac{۱۰۰۰ \times ۳۱}{۳۱۱} = ۹۹۶.۷۸ \text{ پائی} = ۲۵ \text{ روپیہ } ۶ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۳) ایک دوا لیکہ کو ۲۷ روپیہ ۱۱ پائی قرض کی دینی ہیں اور ۱۱ روپیہ ۱۱ پائی کاکل اوس پاس حساب ہے تو بتاؤ کہ فیروبیہ وہ کیا ادا کر سکتا ہے

$$\text{حل } ۲۷ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} : ۱۱ \text{ روپیہ } ۱۱ \text{ پائی} :: ۱۸۹ : \frac{۱۸۹ \times ۱۱}{۲۷} = ۷۷$$

$$= ۳۰۲۵۰۲ = \text{جواب}$$

(۴) ۳۳ حصہ کی قیمت ۲۰ روپیہ ۸ پائی تو ۲ حصہ کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۳۳ \text{ حصہ} : ۲۰ \text{ روپیہ} :: ۲ \text{ حصہ} : \frac{۲۰ \times ۲}{۳۳} = \frac{۴۰}{۳۳} \text{ روپیہ}$$

$$\frac{۴۰}{۳۳} \text{ روپیہ} = \frac{۴۰ \times ۱۰۰}{۳۳} = ۱۲۱ \frac{۱}{۳} \text{ پائی} = ۱۲۱ \frac{۱}{۳} \text{ روپیہ}$$

(۵) ۱۱۰ سیر کی قیمت ۴ روپیہ ۲ پائی ہی تو ۳۴ سیر کی قیمت کیا ہوگی

$$\text{حل } ۱۱۰ \text{ سیر} : ۴ \text{ روپیہ} :: ۳۴ \text{ سیر} : \frac{۴ \times ۳۴}{۱۱۰} = \frac{۱۳۶}{۱۱} \text{ روپیہ}$$

$$\frac{۱۳۶}{۱۱} \text{ روپیہ} = ۱۲ \frac{۴}{۱۱} \text{ روپیہ} = ۱۲ \frac{۴}{۱۱} \text{ روپیہ}$$

(۶) ۶ سیر کی قیمت ۳ روپیہ ۱۰ پائی ہی تو ۴۸ سیر کی کتنی آویگی

$$\text{حل } ۶ \text{ سیر} : ۳ \text{ روپیہ} :: ۴۸ \text{ سیر} : \frac{۳ \times ۴۸}{۶} = ۲۴ \text{ روپیہ}$$

$$\frac{۲۴ \times ۱۰۰}{۱۰} = ۲۴۰ \text{ پائی} = ۲ \text{ روپیہ}$$

۸۰ سیر کی قیمت = جواب

(۷) اگر عکس ۱۹ روپیہ ۳ پائی پر ۳ روپیہ ۵ پائی ہو تو بتاؤ فی روپیہ کیا ٹکنس ہوگا

$$\text{حل } ۱۹ \text{ روپیہ} : ۳ \text{ پائی} :: ۳ \text{ روپیہ} : \frac{۳ \times ۱۰۰}{۱۹} = \frac{۳۰۰}{۱۹} \text{ پائی}$$

$$\frac{۳۰۰}{۱۹} \text{ پائی} = \frac{۳۰۰ \times ۱۰۰}{۱۹} = ۱۵۷۸ \frac{۲}{۱۹} \text{ پائی}$$

$$\frac{۱۵۷۸ \frac{۲}{۱۹}}{۱۰۰} = ۱۵ \frac{۲}{۱۹} \text{ روپیہ}$$

(۸) ۲۴ بوتل کی قیمت ۳۹ روپیہ ۱۲ پائی ہی تو ۱۲۴ روپیہ ۱۵ پائی کتنی بوتلوں کی قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۲۴ \text{ بوتل} : ۳۹ \text{ روپیہ} :: ۱۲۴ \text{ روپیہ} : \frac{۱۲۴ \times ۳۹}{۳۹} = ۱۲۴ \text{ بوتل}$$

$$\frac{۱۲۴ \times ۱۰۰}{۱۰۰} = ۱۲۴ \text{ بوتل}$$

(۹) ۷ سیر چٹانک شراب کی قیمت ۱۱ روپیہ ۲ پائی ہی تو ۱۱ روپیہ ۱۶ پائی کتنی شراب کی قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۷ \text{ سیر} : ۱۱ \text{ روپیہ} :: ۱۱ \text{ روپیہ} : \frac{۱۱ \times ۱۰۰}{۷} = ۱۵۷ \frac{۱}{۷} \text{ پائی}$$

$$\frac{۱۵۷ \frac{۱}{۷} \times ۱۰۰}{۱۰۰} = ۱۵۷ \frac{۱}{۷} \text{ روپیہ}$$

(۱۰) جب ۶ روپے سی آٹا ہو تو دو فی والی روٹی کا وزن ۳۳ سیر ہو تا ہی تو بتاؤ اگر

۶ روپے پانی دہری آٹے کا بہا ہو تو اوس روٹی کا کیا وزن ہوگا

$$\text{حل } ۶ \text{ روپے پانی} : ۶ :: ۳۳ \text{ سیر} : \frac{۶ \times ۳۳}{۶} = \frac{۳۳}{۱} = ۳۳$$

۳۳ سیر چٹانک = جواب

(۱۱) ایک ملک میں ۱۲۰۰۰۰ بہیرین ہیں اور ۱۱ بہیرین میں سے ۲۵ سیر اُون اترتی ہی
اور ۱۰ روپیہ ۱۲ سیر کتنی ہے تو بتاؤ کل بہیرین کی اون کتنی کی ہوگی

$$\text{حل } ۱۱ \text{ بہیرین} : ۱۲۰۰۰۰ :: ۲۵ \text{ سیر} : \frac{۲۵ \times ۱۲۰۰۰۰}{۱۱}$$

$$= \frac{۲۵ \times ۱۲۰۰۰۰}{۱۱} = ۲۷۲۷۲۷ \frac{۲}{۱۱}$$

۲۷۲۷۲۷ $\frac{۲}{۱۱}$ روپیہ = جواب

(۱۲) ۷ سیر ۴ چٹانک میں سے ۱۹ سیر نکال ڈالیں اور باقی کو
اس طرح سے بچیں کہ ایک سیر ۵ روپیہ ۶ کو بلی نوکل کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۷ \text{ سیر } ۴ \text{ چٹانک} - ۱۹ \text{ سیر} = ۶ \text{ سیر } ۲۳ \text{ چٹانک}$$

$$\text{اور اس } ۵ \text{ سیر} : ۶ \text{ سیر } ۲۳ \text{ چٹانک} :: ۱۲ \text{ روپیہ } ۶ : \frac{۱۲ \times ۲۳}{۶} = ۵۳$$

$$= \frac{۱۲ \times ۲۳}{۶} = ۵۳$$

۵۳ روپیہ ۶ = جواب

(۱۳) ایک شخص کے ہاں سالانہ زمین کی پیداوار ۸۰۵ روپیہ کی ہی اور ۱۱ روپیہ ۲
سرکاری محصول ۱۰ روپیہ پر دینی پڑتی ہیں تو بتاؤ کہ اسکی خرچ آمدنی کیا ہی

$$\text{حل } ۱۰ \text{ روپیہ} : ۸۰۵ \text{ روپیہ} :: ۱۱ \text{ روپیہ} : \frac{۱۱ \times ۸۰۵}{۱۰}$$

$$= \frac{۱۱ \times ۸۰۵}{۱۰} = ۸۸۵$$

۸۸۵ روپیہ ۵ = محصول سرکاری ۸۰۵ روپیہ -

۸۸۵ روپیہ ۵ = ۸۸۵ روپیہ ۵ = جواب

(۱۴) ۴ گز گزی کی قیمت ۷ روپیہ ۲ روپے پانی ہی تو ۳ گز گزی کی کیا قیمت ہوگی

حل $\frac{1}{4}$ گزن: ۲ گزن: ۷ روپیہ ۲۲ پائی: $\frac{1}{4}$ گزن $112 \times \frac{1}{4}$ آنہ

$22 \times 915 \times 2 = 4050 = 538 \frac{1}{2}$ آنہ = ۳۳ روپیہ ۱۰ پائی: جواب

(۱۵) اگر $\frac{1}{4}$ گزن کی قیمت فی گزن ۲۲ پائی ہو تو $\frac{1}{4}$ گزن کی کیا دام

حل $\frac{1}{4}$ گزن: ۲۲ پائی: ۳۳ روپیہ ۱۰ پائی: $\frac{1}{4}$ گزن $112 \times \frac{1}{4}$ آنہ = $4 \times 22 = \frac{22 \times 112 \times 22}{2 \times 5}$

۲۲۱ = ۲ روپیہ ۲۲ پائی = جواب

(۱۶) ۹ روپیہ ۳۰ آنہ $\frac{1}{4}$ سن کی قیمت ہی تو $\frac{1}{4}$ سیر کی کیا قیمت ہوگی

حل $\frac{1}{4}$ سن: ۱۰ پائی سیر: ۹ روپیہ ۳۰ آنہ: $\frac{1}{4}$ سن $12 \times \frac{1}{4}$ آنہ

$10 \times 12 = 120$ آنہ = ۱۲ روپیہ ۱۱ پائی: جواب

(۱۷) جریب ۴۶ فٹ کی ہوتی ہی اور اوسمین ۱۰ اکڑ گان ہوتی ہیں تو بتاؤ طول اوس

دیوار کا جو ۲۲۵۶ کڑی ہی کیا ہوگا

حل ۱۰۰ کڑی: ۲۲۵۶ کڑی: ۴۶ فٹ (۲۲ گزن): $\frac{22 \times 22 \times 22}{100}$ گزن

$\frac{1}{4}$ گزن = ۵۲۰ کڑی = جواب

(۱۸) ایک محال کی مالگزارسی ۱۲۵۰ روپیہ ہی اور گانو خرچ ۳۲ روپیہ ۴ پائی ہے

تو بتاؤ جو نمبر دار ۲۵ روپیہ کا مالگزار ہی اوسکی ذمہ کیا گانو خرچ پڑیگا

حل ۱۲۵۰ روپیہ: ۵۲۵ روپیہ: ۳۲ روپیہ ۴ پائی

$250 \times 525 = 131250$ آنہ = $\frac{131250}{2 \times 50} = 13125$ آنہ = $\frac{13125}{100} = 131$ روپیہ ۲۵ پائی

۱۲ روپیہ ۷ پائی = جواب

(۱۹) ایک انگوٹھی ۵ تولہ ۱۲ ماشہ کی ۸ روپیہ ۱۲ پائی کی ہی تو بتاؤ کہ اوسکا

سونا کیا بہاؤ کا ہے

حل ۵ تولہ ۱۲ ماشہ: ۸ روپیہ ۱۲ پائی: ۱۲ ماشہ $4 \times 12 = 48$ پائی = $\frac{48}{100}$ روپیہ

$$\frac{۳۳۵۹}{۱۱} = ۳۰۵۴ = ۳۰۵۴ پائی = ۱۵ روپیہ ۱۵۰ پائی = جواب$$

(۲۰) ۳ روپیہ ۱۵۰ پائی کی قیمت ۵ روپیہ کی ہے تو ۱۷ روپیہ کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۵ : ۳ :: ۱۷ : \frac{۳}{۵} \times ۱۷ = ۱۰ \frac{۲۱}{۵} \text{ روپیہ } ۴۲ \text{ پائی}$$

$$\frac{۱۲۵}{۸۳ \times ۸} = \frac{۲۵ \times ۵}{۸۳ \times ۸} = \frac{۲۵}{۹۶} = ۲۵ : ۹۶ :: ۱۰ : \frac{۹۶}{۲۵} \times ۱۰ = ۳۸ \frac{۲}{۵} \text{ پائی} = جواب$$

(۲۱) اگر ۲ گز کی قیمت ۳ روپیہ ۱۵۰ پائی ہو تو ۱۳ گز کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۲ : ۳ :: ۱۳ : \frac{۳}{۲} \times ۱۳ = ۱۹ \frac{۱}{۲} \text{ روپیہ } ۹۰ \text{ پائی}$$

$$\frac{۱۰۴ \times ۱۰۹}{۸ \times ۹ \times ۳} = \frac{۱۱۳۵۶}{۲۱۶} = ۵۲۵۰ = ۵۲۵۰ روپیہ ۱۰۰ پائی = جواب$$

(۲۲) ایک دوا الیہ کے پاس سباب ۱۰۰ روپیہ کا ہو اور قرض ۳۲۵ روپیہ ہو تو سداوہ کے قرض خواہ کی فوری

$$\text{حل } ۳۲۵ : ۱۰۰ :: ۱۰۰ : \frac{۱۰۰}{۳۲۵} \times ۱۰۰ = ۳۰ \frac{۲}{۵} \text{ روپیہ } ۶۰ \text{ پائی} = جواب$$

(۲۳) ۶ گز کی قیمت ۱۰ روپیہ ۱۵۰ پائی ہو تو ۱۷ گز کی کیا قیمت ہوگی

$$\text{حل } ۶ : ۱۰ :: ۱۷ : \frac{۱۰}{۶} \times ۱۷ = ۲۸ \frac{۱}{۳} \text{ روپیہ } ۱۰۰ \text{ پائی}$$

$$\frac{۲۳ \times ۴۶ \times ۳۵}{۲۲ \times ۸ \times ۲} = \frac{۹۶۷۷۵}{۳۵۲} = ۲۷۵۰ = ۲۷۵۰ روپیہ ۱۰۰ پائی = جواب$$

(۲۴) ایک بھجڑ کی ۱۲ کا ۱۲ حصہ کی کیا قیمت ہوگی جب اس کی ۵ حصہ کی قیمت ۵۲۵ روپیہ

$$\text{حل } ۵ : ۱۲ :: ۵۲۵ : \frac{۱۲}{۵} \times ۵۲۵ = ۱۲۶۰ \text{ روپیہ}$$

$$\frac{۸ \times ۵۲۵ \times ۳ \times ۳}{۵ \times ۲ \times ۷} = \frac{۷۵۳۰}{۷} = ۱۰۷۵ = ۱۰۷۵ روپیہ = جواب$$

(۲۵) ایک دوا الیہ کا سباب ۹۸۰ روپیہ کو فروخت ہو کر قرضداروں کو روپیہ ۱۳۰ پائی دیئے گئے

تو سداوہ کتنے کا قرضدار تھا

$$\text{حل } ۱۳ : ۹۸۰ :: ۹۸۰ : \frac{۹۸۰}{۱۳} = ۷۵۰۰ = ۷۵۰۰ روپیہ$$

$$\frac{۱۱۶۱}{۹} = ۱۲۹ = ۱۲۹ روپیہ = جواب$$

(۲۶) ۷ پائی فی روپیہ اگر انکم ٹیکس لیا جاوے تو ۱۳ روپیہ ۲ گز کتنے روپیہ کا انکم ٹیکس ہوگا

$$\text{حل } ۷ : ۱۳ :: ۱۳ : \frac{۱۳}{۷} = ۱۹ \frac{۱}{۷} \text{ روپیہ } ۱۹۲ \text{ پائی}$$

$$\frac{۲۲ \times ۱۵}{۳۶۰} = ۰.۷۲۲ = ۷۲.۲\% = جواب$$

حل ۲۱۰ روسیہ : ۴۵ اوسپیہ / ۱۰۳ دن : ۱۶۷ روسیہ x ۱۰۳ دن =

$$\text{جواب} = \frac{22}{22 \times 100} = \frac{2200}{22} = \frac{100}{1} = \frac{100 \times 100}{1 \times 100} = \frac{10000}{100} = 100$$

(۳۸) ۶۳۳۶ قہر ۱۲ قنبر ایک دیوار کے بنانے میں صرف ہوتے ہیں تو بتاؤ ۱۲ قنبر قہر ۱۲ قنبر

دیوار میں کتنے گلستاں

حل ۲۲ فٹ : ۳۱ فٹ :: ۴۳۳۶ پتھر : ۳۱ فٹ ۴۳۳۶ پتھر

$$= \frac{13 \times 14 \times 15 \times 16 \times 17}{198} = 198 \times 13 = 2574$$

(۲۹) تباؤ ایک دیوار کی بلندی جسکا سایہ ۱۴۸ فٹ ۴ انچ اوسوقت ہر کہ جسوقت ایک ۶ فٹ ۴ انچ

لئے بانس کا سایہ ۵ فٹ ۳ انچ ہے

حل ۵ فٹ ۳ اینچہ : ۸ فٹ ۴ اینچہ :- ۶ فٹ ۷ اینچہ : ۱۲ فٹ ۱ اینچہ
 ۵ فٹ

$$\frac{19 \times 19 \times 19}{3 \times 3 \times 3} = \frac{6859}{27} = 254 \text{ فٹ} = 8 \text{ فٹ } 11 \frac{19}{27} \text{ انچ} = \text{جواب}$$

(۳۱) اگر گندہ حالت سکون سے ۱۱۵ فٹ کی رفتار ۳۰ سکونڈ میں چل کرے تو تباہ و اول سکونڈ کی

آخر میں اور ہم سکنہ کی آخر میں اس کی کیا رفتار ہوگی

حل قاعدہ ہر کہ یکسان حرکتوں میں ارتقائے مناسب اوقات کی ہوتی ہو

$\frac{3}{8}$ سکنڈ : اسکنڈ : $\frac{11}{8}$ فٹ : اسکنڈ : $\frac{5}{8}$ فٹ = $\frac{5 \times 16}{8} = 10$ فٹ = $\frac{10}{16}$ فٹ = جواب

دوم پہلے سوال کے حل سے معلوم ہوا کہ $\frac{1}{5}$ سکند: $\frac{1}{4}$ سکند: $\frac{1}{3}$ سکند :: $\frac{1}{5}$ فٹ:

$$17 \frac{3}{4} \text{ سیکنڈ} \times 110 \frac{1}{2} \text{ فٹ} = \frac{19 \times 564 \text{ فٹ}}{8 \times 11} = 19 \times 8 \text{ فٹ} = 152 \text{ فٹ} = \text{جواب دوم}$$

(۳۱) جس وقت گھوڑے کی گاڑی فی گنٹہ ۹ میل کی رفتار سے ۲۴ گنٹہ میں طے کرتی ہے تو تباؤ

اوس وقت کو دخانی گاڑی فی گھنٹہ ۳۲ میل کی رفتار سے کشتی دیر میں طے کر گئی

حل ۳۲ میل : ۹ میل :: ۲۲ گنہ : ۹ میل x ۲۲ گنہ = $\frac{22 \times 22}{9}$ گنہ = $4\frac{4}{9}$ گنہ = جواب

(۳۲) ایک مخصوص مقام میں ۲۲۷۰۰ ہندو تہی اور غلاموں کے کہانے لکھے گئے تھے کہ ۳ ہفتہ تک چلتے

حل ۷ دن : ۲۰ دن : ۱۳ روپیہ : ۲۸ روپیہ : ۲۰ روپیہ گھوڑے پس $\frac{20 \times 28 \times 20}{13 \times 4} =$ ۲۰ گھوڑے = جواب

(۵) اگر ۱۲ آدمی ۲۰ روپیہ ۲۸ مہینہ میں خرچ کریں تو ۸ مہینہ میں ۱۰ روپیہ ۱۰۰ روپیہ کی آدمی خرچ کریں گے

حل ۲۰ روپیہ : ۲۸ روپیہ : ۱۰ روپیہ : ۱۰۰ روپیہ : ۱۰ آدمی : ۱۲ آدمی

پس $\frac{20 \times 28 \times 10}{12 \times 100} = \frac{28 \times 10}{12 \times 10} = 2.33$ آدمی = جواب

(۶) اگر ۱۲ گھوڑے ۵۴ من چنے ۱۶ دن میں کھاتے ہوں تو ۱۰ من چنے ۲۷ دن میں کتنے گھوڑے کھا دیں گے

حل ۵۴ من : ۱۰ من : ۱۲ گھوڑے : ۱۶ دن : ۲۷ دن : ۱۲ گھوڑے

$\frac{20 \times 12 \times 16 \times 4}{12 \times 14 \times 4} = 20$ گھوڑے = جواب

(۷) اگر ۱۱ جزئی کتاب کی ۳۰۰ نسخہ میں ۶۶ روپیہ لگیں تو ۱۲ جزئی کتاب کی ۵۰۰ نسخہ میں کتنے روپیہ لگیں گے

حل ۳۰۰ نسخہ : ۵۰۰ نسخہ : ۱۱ جز : ۱۲ جز : ۶۶ روپیہ : ۱۱۰ روپیہ

$\frac{20 \times 11 \times 12 \times 3}{11 \times 12 \times 3} = 20$ روپیہ = جواب

(۸) ۵ دن سے کام میں اگر ۸ آدمی ۹ روپیہ کی مزدوری کریں تو اسی حساب سے ۲۷ دن کے کام میں ۳۲ آدمی

مزدوری کریں گے

حل ۸ آدمی : ۳۲ آدمی : ۵ دن : ۲۷ دن : ۹ روپیہ : ۲۷ روپیہ

$\frac{20 \times 27 \times 9 \times 8}{5 \times 8 \times 9} = 20$ روپیہ = جواب

(۹) ۲۲ ہفتہ ۶ دن میں ۵ آدمیوں کا خرچ ۱۰۰ روپیہ ہو تو اسی حساب سے ۱۲ آدمیوں کا خرچ ۵۰ روپیہ

کتنے دنوں میں ہوگا

حل ۱۰۰ روپیہ : ۵۰ روپیہ : ۲۲ ہفتہ ۶ دن : ۱۲ آدمی

$\frac{20 \times 12 \times 10 \times 5}{22 \times 100} = 2.72$ ہفتہ = جواب

(۱۰) ۲ آدمی ۹ روپیہ ۱۰ روپیہ کی مزدوری ۱۰ دن میں کر سکتے ہیں تو ۳۱ دن میں ۲۸ آدمی کتنے کی مزدوری کریں گے

حل ۲ آدمی : ۲۸ آدمی : ۱۰ دن : ۳۱ دن : ۹ روپیہ : ۲۱ روپیہ

۲۸ × ۴۳ × ۹ × ۲۳ = ۲۹ × ۳۳ = ۹۲۴ = ۱۱۵ روپیہ ۱۲ = جواب
 (۱۱) اگر مزدوری ۲۵ آدمیوں کی ۶ روپیہ ۱۰ یا ۶۱ دن میں ہو تو ۲۷ دن میں ۱۳ روپیہ ۸ کتنے
 آدمیوں کی مزدوری ہوگی جبکہ ان مزدوروں کی پہلے مزدوروں کی نسبت آدمی ہو

حل ۶ روپیہ ۱۰ یا ۶۱ : ۸ روپیہ ۱۰ :: ۲۵ آدمی : مزدورین
 ۲۷ دن : ۱۶ دن

۱۰ × ۲۵ = ۲۵۰ = ۲۳ × ۱۶ × ۲۵ = ۹۲۴ = ۱۱۵ روپیہ ۱۲ = جواب

(۱۲) ۲۱ آدمی ۵ دن میں کہوڑے ہیں تو ۶ دن میں ۲۶۰ بیگہ ۶ ایوہ کتنے آدمی کہوڑے

حل ۲۱ آدمی : ۲۶۰ بیگہ ۶ دن :: ۲۱ آدمی : ۲۱۰ بیگہ ۶ دن
 ۲۱۰ بیگہ ۶ دن : ۲۶۰ بیگہ ۶ دن :: ۲۱ آدمی : ۲۱۰ آدمی = جواب

(۱۳) ۹ آدمیوں کے کنبے میں ۱۲ روپیہ ۸ مہینہ میں صرف ہوتی ہیں تو ۲۴ آدمیوں کی کنبہ میں ۶ مہینہ
 میں کیا خرچ ہوگا

حل ۹ آدمی : ۱۲ روپیہ ۸ مہینہ :: ۲۴ آدمی : ۱۲ روپیہ ۸ مہینہ

(۱۴) اگر ۱۱ ایکڑ زمین میں ۲۳ آدمی ۵ دن میں بل چلاؤں تو کتنے سیل ۱۸ دن میں ۳۳ ایکڑ زمین میں بل چلاؤں

حل ۱۱ ایکڑ : ۲۳ آدمی ۵ دن :: ۳۳ ایکڑ : ۱۱ آدمی ۵ دن

(۱۵) جب میدہ کا بہاؤ ۶ روپیہ ۹ من کا ہو تو ۸ روپیہ ۱۰ کی ڈھائی سیسٹیر لین آہیں تو تیار واجب ۶ سیسٹیر مال آدگی تو میدہ کا کیا بہاؤ ہوگا

حل ۶ روپیہ ۹ من : ۸ روپیہ ۱۰ من :: ۲۵ من : ۲۵ من

۲۵ من : ۲۵ من :: ۲۵ من : ۲۵ من

(۱۶) اگر ۹ میں ۳ دن میں ایک سافر گنہ روز چلنے سے طے کرے تو ۵۴ میل گنہ روز چلنے سے کتنی
 دیر میں طے کریگا

حل ۹ میں : ۳ دن :: ۵۴ میل : ۶ گنہ

(۱۷) اگر آدمی مزدوری کی ۱۸ روپیہ ۱۲ بارہ مہینہ میں پاتے ہوں تو ۱۶ آدمی ۲۰ مہینہ میں کتنا مزدور پائیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۶ \text{ آدمی} : ۲۰ \text{ مہینہ} \\ ۱۲ \text{ آدمی} : ۱۸ \text{ روپیہ} \end{array} \right] \therefore ۱۲ \text{ روپیہ} = ۱۸ \times ۲۰ \times ۱۶ \div ۱۲ \times ۵ = ۴۵ \times ۲۰ \times ۱۶ \div ۱۲ \times ۵$$

(۱۸) اگر ۳ آدمیوں کی خوراک ۴ ہفتہ میں ۷ روپیہ ہوں تو ۴ آدمیوں کی خوراک ۱۱۲ روپیہ دنوں میں ہوگی

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۴ \text{ آدمی} : ۳ \text{ آدمی} \\ ۷ \text{ روپیہ} : ۱۱۲ \text{ روپیہ} \end{array} \right] \therefore ۴ \text{ ہفتہ پس} = ۷ \times ۱۱۲ \div ۳ \times ۳ = ۱۰۲ \times ۸ \div ۳ = ۲۷۲$$

(۱۹) اگر ۱۵ میل - ۸ من نوبہ لیا نین ۵ روپیہ خرچ ہوئی تو ۲۹ روپیہ ۲۸ من جو بہت کتنی دو لیا نین خرچ ہوگا

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۸۰ \text{ من} : ۲۰ \text{ روپیہ} \\ ۲۹ \text{ روپیہ} : ۱۵ \text{ میل} \end{array} \right] \therefore ۱۵ \text{ میل پس} = ۲۰ \times ۲۹ \div ۸۰ \times ۱۵ = ۱۱۵ \times ۲۹ \div ۴۰ = ۸۴۰$$

(۲۰) اگر ۴ آدمی ۳۳ بیگہ زمین کا اناج ۵ دن میں کاشتے ہوں تو ۹ بیگہ ۴ بیوہ زمین کے اناج کو ۶ دن میں کتنے آدمی کاشتیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۲۷ \text{ بیگہ} : ۹۵ \text{ بیگہ} \\ ۶ \text{ دن} : ۵ \text{ دن} \end{array} \right] \therefore ۹۵ \text{ آدمی پس} = ۶ \times ۹۵ \div ۲۷ \times ۵ = ۱۱۰ \times ۹۵ \div ۲۷ = ۳۷۷$$

(۲۱) ۲۰ من دانہ ۱۲ اکھڑے ۳۵ دن میں کھاتے ہیں تو ۱۹۵ من دانہ ۹ اکھڑے کتنے دنوں میں کھائیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۹۵ \text{ من} : ۹۵ \text{ من} \\ ۱۲ \text{ اکھڑے} : ۹ \text{ اکھڑے} \end{array} \right] \therefore ۳۵ \text{ دن پس} = ۱۹۵ \times ۱۲ \div ۹۵ \times ۹ = ۲۷۰ \times ۱۲ \div ۸۵۵ = ۳۷۷$$

(۲۲) ۱۶۰ میل کا سفر ۳ دن میں ایک شخص اگنٹہ روز چلنے سے طے کرتا ہے تو... ایل کا سفر ۵ اگنٹہ روز چلنے سے کتنے دنوں میں اسی رفتار سے طے کریگا

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۶۰ \text{ میل} : ۱۰۰ \text{ ایل} \\ ۵ \text{ اگنٹہ} : ۱۰۰ \text{ ایل} \end{array} \right] \therefore ۳ \text{ دن پس} = ۱۶۰ \times ۱۰۰ \div ۱۰۰ \times ۵ = ۱۶۰ \times ۱۰۰ \div ۵ = ۳۲۰۰$$

(۲۳) اگر ۳ آدمی ۱۸ بیگہ زمین کی گھیر ۲ دن میں کاشیں تو ۲۰ بیگہ کو ۵ آدمی کتنے دنوں میں کاشیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۵ \text{ آدمی} : ۳ \text{ آدمی} \\ ۲۰ \text{ بیگہ} : ۱۸ \text{ بیگہ} \end{array} \right] \therefore ۲ \text{ دن پس} = ۲۰ \times ۲ \div ۳ \times ۵ = ۸۰ \div ۱۵ = ۵ \text{ دن} = ۵$$

(۲۸) ۲۸ دن میں ۲۵ گز پھیریں دو ہفتہ میں کہا قی تو ۴۰ پھیریں ۴۰ دن میں کتنے گز پھیریں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۲۵ \text{ پھیریں} : ۲۸ \text{ دن} \\ ۴۰ \text{ پھیریں} : ۴۰ \text{ دن} \end{array} \right] :: ۲۸ \text{ دن میں گز پھیریں} = \frac{۲۸ \times ۴۰}{۱۴ \times ۲۵} = ۲۸ \times ۱۲ \times ۲ = ۱۹۲ \text{ گز} = \text{جواب}$$

(۲۵) ایک خندق ۱۲ گز طول میں ۲۴ دن میں اٹھارہ آدمی بنا سکتے ہیں جب ۸ گھنٹہ روز کام کریں تو ۴ گز لمبی ۴۴ دن میں ۸ گھنٹہ روز کام کرنے سے کتنے آدمی بنا سکیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۲ \text{ گز} : ۲۴ \text{ دن} \\ ۴۰ \text{ گز} : ۴۴ \text{ دن} \end{array} \right] :: ۱۸ \text{ آدمی پھیریں} = \frac{۱۸ \times ۲۴ \times ۴۰}{۴ \times ۴۴ \times ۳} = ۱۸ \text{ آدمی} = \text{جواب}$$

(۲۶) اگر ۱۲ آدمی ۲۴ گز دیوار ۳۰ دن میں ۸ گھنٹہ روز کام کرنے سے بناتے ہوں تو ۱۸ آدمی ۲ گز دیوار ۴۰ دن میں کتنے گھنٹہ روز کام کرنے سے بناویں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۲ \text{ آدمی} : ۲۴ \text{ گز} \\ ۱۸ \text{ آدمی} : ۲ گز} \end{array} \right] :: ۸ \text{ گھنٹہ پھیریں} = \frac{۸ \times ۳۰ \times ۲}{۳ \times ۲۴ \times ۱۸} = ۲ \times ۳ \times ۲ = ۱۲ \text{ گھنٹہ} = \text{جواب}$$

(۲۷) اگر ۸ آدمی ۸۴ میگہ اناج ۱۲ دن میں جب ۸ دن ۱۲ گھنٹہ کا ہوا ٹھٹھے ہوں تو ۲۰ آدمی ۱۱ دن میں جب ۷ گھنٹہ کا ہو سکے میگہ کاٹیں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۲۰ \text{ آدمی} : ۱۱ \text{ دن} \\ ۸ \text{ آدمی} : ۸ \text{ گھنٹہ} \end{array} \right] :: ۸۴ \text{ میگہ تو} = \frac{۸۴ \times ۱۱ \times ۲}{۸ \times ۱۲ \times ۷} = ۸۴ \times ۲۰ = ۱۶۸۰ \text{ میگہ} = \text{جواب}$$

(۲۸) اگر ۸ آدمی ایک خندق ۱۰۰ فٹ طول میں ۳ فٹ عرض میں ۴ فٹ ۱۶ انچ عمق میں ۹ دن میں بنا دیں تو بتاؤ کہ آدمی ایک اور خندق ۸۰ فٹ طول میں ۵۰ فٹ عرض میں ۲ فٹ عمق میں ۵ دن میں بناویں گے

$$\text{حل} \left[\begin{array}{l} ۱۰۰ \text{ فٹ طول} : ۸۰ \text{ فٹ طول} \\ ۳ \text{ فٹ عرض} : ۵۰ \text{ فٹ عرض} \\ ۴ \text{ فٹ عمق} : ۲ \text{ فٹ عمق} \end{array} \right] :: ۸ \text{ آدمی پھیریں} = \frac{۸ \times ۹ \times ۲ \times ۵ \times ۱۰۰}{۱۰ \times ۵ \times ۲ \times ۳ \times ۱۰۰} = ۸ \text{ آدمی} = \text{جواب}$$

$$\text{جواب} = ۲ \times ۲ \times ۲ = ۸ \text{ آدمی}$$

(۲۹) اگر ۲۰ راج ۵ دن میں جب ۹ گھنٹہ کا ہو ایک دیوار کو بنالیں تو ۳ راج ۵ دیوار کی ۲ گھنٹہ کو جب ۱۲ گھنٹہ ہو کتنے دنوں میں بنا لیں گے

حل ۳۳ آدھی : ۱۲ آدھی
 ۱۲ گھنٹہ : ۵ گھنٹہ
 اکام : ۲۳ کام

$$\frac{5 \times 10 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12}{1 \times 12 \times 12} = 5 \times 10 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12$$

$$\frac{190 \times 11 \times 140 \times 12}{11 \times 12 \times 12 \times 12} = \frac{11 \times 12}{8} = 16 \frac{1}{2} = 16 \frac{1}{2} \text{ دن} = \text{جواب}$$

(۳۰) اگر ۶ لوہے کی سلاخیں ۴ فٹ طول میں ۱۲ انچہ چوڑائی میں اور ۱۲ انچہ موٹائی میں ۲۸۸ سی ڈیزین ہوں تو وہ ۱۵ سلاخوں کا کیا وزن ہوگا جب ان میں سے ہر ایک ۶ فٹ طول میں ۱۲ انچہ عرض میں ۱۲ انچہ موٹائی میں ہوگا

۶ سلاخ : ۱۵ سلاخ
 ۴ فٹ طول : ۶ فٹ طول
 ۱۲ انچہ عرض : ۱۲ انچہ عرض
 ۱۲ انچہ موٹائی : ۱۲ انچہ موٹائی

$$\frac{9 \times 11 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12}{2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2} = \frac{288 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12}{2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2} = 288 \text{ سیر}$$

$$4 \times 12 \times 12 \times 12 \times 12 = 2304 \text{ سیر} = 58 \text{ من} 20 \text{ سیر} = \text{جواب}$$

سوالات قواعد متفرقہ نمبری (۶۱)

سود معلوم کی موافق وقت معلوم میں سود کسی رقم کا دریافت کرو

(۱) ۵۰۰ روپیہ کا سود ۵ برس میں ۵ روپیہ سیکڑہ سالانہ سی کیا ہوگا

$$\text{حل } (500 \times 5 \times 5 \text{ برس} \times 5 \text{ روپیہ سیکڑہ سود}) \div 100 = 125 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۲) ۲۰۰ روپیہ کا سود ۳ برس میں ۲ روپیہ سیکڑہ کے حساب سی کیا ہوگا

$$\text{حل } (200 \times 3 \times 2 \text{ برس} \times 2 \text{ روپیہ سیکڑہ سود}) \div 100 = 12 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۳) ۱۱۲۵ روپیہ کا سود معاً ۴ برس میں ۳ روپیہ سیکڑہ کے حساب سی کیا ہوگا

$$\text{حل } (1125 \times 4 \times 3 \text{ برس} \times 3 \text{ روپیہ سیکڑہ}) \div 100 = 1125 + 100 = 1225 \text{ روپیہ} +$$

$$1125 \text{ روپیہ} = 1240 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۴) ۲۲۰۰ روپیہ کا سود معاً اصل ۳ سال میں ۵ روپیہ سیکڑہ کی حساب سی کیا ہوگا

$$\text{حل } (2200 \times 3 \times 5 \text{ برس} \times 5 \text{ روپیہ سیکڑہ}) \div 100 = 2200 + 100 = 2300 \text{ روپیہ} =$$

$$2300 \text{ روپیہ} + 2200 \text{ روپیہ} = 4500 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۵) ۱۲۲۵ روپیہ کا سود ۱۵ سال میں ۱۲ روپیہ سیکڑہ کی حساب سے کیا ہوگا

حل (۱۲۲۵ × ۱۵ × ۱۲) ÷ ۱۰۰ = ۱۸۸۷ روپیہ = ۱۸۸ روپیہ ۷۰ پائی = جواب

(۶) ۲۰۰۰ روپیہ کا سود معہ اصل ۱۲ برس میں ۳ روپیہ سود فی صدی سالیانہ کے حساب سے کیا ہوگا

حل (۲۰۰۰ × ۱۲) ÷ ۳ = ۸۰۰۰ روپیہ = ۸۰۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۲۰۰۰ روپیہ = ۲۰۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۲۰۰۰ روپیہ = جواب

۲۸ ۵۷ روپیہ ۸ پائی = جواب

(۷) ۵۷۵ روپیہ کا سود ۸ سال میں ۳ روپیہ سیکڑہ سالیانہ سود حساب سے کیا ہوگا

حل (۵۷۵ × ۸) ÷ ۳ = ۱۵۰۰ روپیہ = ۱۵۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۵۷۵ روپیہ

= ۱۲۸ ۶۹ روپیہ + ۵۷۵ روپیہ = ۶۷۳ روپیہ ۱۲ پائی = جواب

(۸) سود ۳۲۵ روپیہ کا ۸ برس میں ۵ روپیہ سیکڑہ سالیانہ کے حساب سے کیا ہوگا

حل (۳۲۵ × ۸) ÷ ۵ = ۱۰۰۰ روپیہ = ۱۰۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۳۲۵ روپیہ ۹ پائی = جواب

(۹) ۵۰۰ روپیہ ۱۳ پائی کا ۳ سال میں ۳ روپیہ سود فی صدی کی حساب سے کیا ہوگا

حل (۵۰۰ × ۱۳) ÷ ۳ = ۲۰۰۰ روپیہ = ۲۰۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۵۰۰ روپیہ ۱۳ پائی = جواب

(۱۰) سود ۱۵۰ روپیہ کا ۳ برس میں ۴ روپیہ سیکڑہ کی حساب سے کیا ہوگا

حل (۱۵۰ × ۳) ÷ ۴ = ۱۰۰ روپیہ = ۱۰۰ روپیہ + ۱۰۰ = ۱۵۰ روپیہ = جواب

سوالات نمبری (۶۲) مضمون بالا

(۱) ۵۰۰ روپیہ کا سود معہ اصل یکم مارچ سے ۹ جنوری تک ۸ روپیہ سود فی صدی کے حساب سے کیا ہوگا

حل مارچ ۳ + اپریل ۳ + مئی ۳ + جون ۳ + جولائی ۳ + اگست ۳ + ستمبر ۳ + اکتوبر ۳ +

نومبر ۳ + دسمبر ۳ = ۹ جنوری ۹ = ۳۱۵ دن یعنی پہلی مارچ سے ۹ جنوری تک ۳۱۵ دن ہوئے

لیس (۵۰۰ روپیہ × ۸) ÷ ۱۰۰ = ۲۳۳ روپیہ ۲ سود ایک برس کا ۳۶۵ دن:

۳۱۵ دن: ۲۳۳ روپیہ ۲ = $\frac{۱۸۵ \times ۳۱۵}{۸ \times ۳۶۵} = \frac{۱۱۶۵۵}{۵۸۸} = ۱۹ روپیہ ۵$

۵۷۳ پائی لیس ۵۰۰ روپیہ + ۱۹ روپیہ ۵ = ۵۱۹ روپیہ ۵۷۳ پائی = جواب

(۲) سود معہ اصل ۵۰۰ روپیہ کا ۵ مئی سے ۲۶ اکتوبر تک ۳ روپیہ سود فی صدی کے حساب سے

کیا ہوگا۔ می سے ۲۶۔ اکتوبر تک ۷۵ دن ہوتے ہیں

پس (۳۵۰۰ روپیہ سود فیصدی) $\div 100 = 237 \frac{3}{4}$ روپیہ = ۲۳۷ روپیہ ۷۴ پائی = ایک سال کے سود

$$345 : 75 : 100 :: 237 \frac{3}{4} : 185 \times 145 = \frac{237 \times 145}{345} = 100 \times 100$$

$\frac{185 \times 35}{8 \times 43}$ روپیہ = ۱۱۲ روپیہ ۱۱۲ پائی پس ۷۵۰۰ + ۱۱۲ روپیہ ۱۱۲ پائی = ۷۶۱۲ روپیہ ۱۱۲ پائی = جواب

(۳) سود مع اصل ۵۸ روپیہ ۱۲ کا ایک سال ۱۱۵ یوم میں ۲ روپیہ ۸ سیکنڈ سود فیصدی کے حساب سے کیا ہوگا (۵۸ روپیہ ۱۲ $\div 100 = 100$)

(۵۸ $\div 100$ روپیہ ۲ $\div 100$ روپیہ سود فیصدی) $\div 100 = 100$ روپیہ ۵۸ پائی = ۱۱۵ یوم میں ۲ روپیہ ۸ سیکنڈ پائی

پس ۵۸ روپیہ ۱۲ + ۲ روپیہ ۸ سیکنڈ پائی = ۶۰ روپیہ ۲۰ سیکنڈ پائی = جواب

(۷) ۲۵۰ روپیہ ایک سو ۲۶ مارچ ۱۸۷۲ عیسوی سے اکتوبر ۱۸۷۲ عیسوی تک حساب سود فیصدی پر روپیہ کے دریافت کرو

حل ۲۶ مارچ ۱۸۷۲ عیسوی سے اکتوبر تک ۲۱۹ دن ہو پس تعداد ایام ۲۶ مارچ ۱۸۷۲ عیسوی سے اکتوبر ۱۸۷۲ عیسوی تک ۲۱۹ یوم ہو پس (۲۵۰ روپیہ $\div 100$ روپیہ سود فیصدی) $\div 100 = 100$

(۲۵۰ $\div 100$ روپیہ ۲۵ $\div 100$ روپیہ سود فیصدی) $\div 100 = 100$ روپیہ ۲۵ پائی = سود و سال کے سود ایک سال کا

$$145 \times 120 = 17400$$

$\frac{17400}{145 \times 120} = 100$ روپیہ = ۲۵ روپیہ ۲۵ پائی = ۲۱۹ یوم کی پس سود

دوسال = ۱۵ روپیہ ۷۴ پائی اور سود ۱۹ یوم

= ۱۷ روپیہ ۲۵ پائی

حل جمع = ۱۹ روپیہ ۷۴ پائی = جواب

(۵) سود ۳۹۹۶ روپیہ ۱۲ کا ۱۷ سال ۲۲۵ یوم میں سود فیصدی ۲ روپیہ ۱۲ پائی کے حساب سے کیا

حل $\frac{3996 \times 17 \times 225}{100} = 154914$ روپیہ = $\frac{154914}{3 \times 43 \times 17 \times 100} = 100$

سوالات نمبری (۲۳) سود در سود و دریافت کرنا سود معلومہ کے موافق وقت معلومہ میں کسی رقم کا

(۱) ۹۵ روپیہ ۱۲ پائی کا ۱/۴ روپیہ سود فیصدی کے حساب سے ۲ سال میں اصل سود
کیا ہوگا جب سود در سود ملے

$$\text{حل اول } \frac{5}{4} 40 \text{ روبیه} + \frac{1}{2} \times \frac{5}{4} 40 \text{ روبیه} = \frac{5}{4} 40 \text{ روبیه} + \frac{19}{2} \text{ روبیه}$$

$$= 98 \frac{11}{100} \text{ روپیہ} = 98 \frac{11}{100} \text{ روپیہ} + 2 \frac{150}{100} \text{ روپیہ} = 100 \frac{11}{100} \text{ روپیہ}$$

۱۰۰ روپیہ ۱۰/۱۱ پائی = سود معہ اصل سال دوم کے = جواب

(۲) ۵۰ روپیہ کا سود معہ اصل ۳۰ برس میں ۵ روپیہ سود فی صد کے حساب سے جب سود لگتا ہو کیا ہوگا
 $50 \text{ روپیہ} + 50 \times \frac{5}{100} = 50 \text{ روپیہ} + \frac{5}{4} \text{ روپیہ} = 52 \text{ روپیہ}$ ۲۱ سال کے
 معہ سود و اصل کے

دوم $\frac{100}{2} + \frac{0 \times \frac{100}{2}}{100} = \frac{100}{2}$ روپیہ $+ \frac{21}{8} = \frac{21}{8}$ روپیہ $= \frac{21}{8}$ روپیہ $55 =$ روپیہ سال دوم کے سود اصل کے سوم $+ \frac{0 \times \frac{21}{8}}{100} = \frac{21}{8}$ روپیہ $+ \frac{21}{140} = \frac{21}{140}$ روپیہ $92.41 =$ روپیہ

= ۵۰ روپیہ ۸ / ۱۵ پائی = جواب سود معہ اہل سال سوم کے = جواب

(۳) دریافت کرد کہ ۵ روپیہ سیکرہ سود فیصدی کے حساب سے ۲ سال میں ۸۱ روپیہ ۱۸ پائی

کی سود اور سود در سود میں کیا فرق ہوگا

حل $\frac{2}{13} + \frac{5x}{100} = \frac{2}{13} + \frac{20}{13} = \frac{20}{13} = \frac{520}{130} = \frac{52}{13} = 4$ روپیہ
 سود بعد سال اول کے اور $\frac{520}{13} = \frac{520}{13} + \frac{20}{13} = \frac{540}{13} = \frac{41.5}{13} = 4$ روپیہ

سوم

= ۲۵ روپیہ ۵۱۲ = سال دوم اصل سود کے

= ۲۱ روپیہ ۱۸۲ پائی

صاف تفریق = سود در سود سال اور سود (۲۳ روپیہ ۱۲ - ۲۱ روپیہ ۱۸۲ پائی) =

= ۲ روپیہ ۱۸۲ پائی کے صاف تفریق سود در سود = اردہ پائی = جواب

(۴) دریافت کرو کیا تفریق ہوگا در میان سود اور سود در سود ۳۴۵ روپیہ ۳۹۵ روپیہ ۱۲ سال میں ۲ روپیہ

سیکڑہ کے حساب سے اول

+ $\frac{۳۴۵ \times ۳۹۵ \times ۱۲}{۱۰۰} = ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵ = ۳۴۹ روپیہ ۱۲۳ پائی$ = سال اول کی سود معہ اصل دوم = $۳۴۵ + ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵ = ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵$ = $۳۴۵ + ۳۹۵ = ۳۹۵ روپیہ \frac{1}{4} =$ سال دوم کے سود معہ اصل کےسوم = $۳۴۵ + ۳۹۵ = ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵ = ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵$

= ۲۱ روپیہ ۱۸۲ پائی = سود معہ اصل سال سوم کے اور اصل

= $۳۴۵ + ۳۹۵ = ۱۶۳۳۹۵۸۲۳۴۵$

صاف تفریق = ۲۵ روپیہ ۹۱۸۲ پائی = سود در سود سال کے

چهارم سود = (۲۹ روپیہ ۱۸۲ پائی - ۳۴۵ روپیہ ۱۲۳ پائی) = ۳۳ = ۲۳ روپیہ ۱۳۳ پائی

پس تفریق سود در سود و سود = اردہ ۱۲۳ پائی = جواب

(۵) سود در سود ۲۴۵ روپیہ کا $\frac{3}{4}$ روپیہ سود فیصدی کے حساب سے ۳ سال میں کیا ہوگاحل اول ۲۴۵ روپیہ + $\frac{۳ \times ۲۴۵ \times ۳}{۱۰۰} = ۲۴۵ + ۲۲۵ = ۴۷۰$

= ۲۳۳۳۳۳۳۳ = ۲۳۳۳۳۳۳۳ = سود معہ اصل سال اول کے

دوم = $۲۳۳۳۳۳۳۳ + ۲۳۳۳۳۳۳۳ = ۴۶۶۶۶۶۶۶$ = $۴۷۰ + ۲۲۵ = ۶۹۵$ = $۴۷۰ + ۲۲۵ = ۶۹۵$

= ۲۵۱ روپیہ ۱۳۳ پائی = سال سوم کے سود معہ اصل کی پس معلوم ہوا کہ ۲۵۱ روپیہ

= ۲۵۱ روپیہ ۱۳۳ پائی = سال سوم کے سود معہ اصل کی پس معلوم ہوا کہ ۲۵۱ روپیہ

(۴) ۲۰۰ روپیہ پر کیا سود فیصدی لیا جاوی کہ ۶ روپیہ ۱۴۶ دن میں سود حاصل ہوں
 حل ۲۰۰ روپیہ کا سود ۳۶۵ دن میں ایک روپیہ سیکڑہ کے حساب سے ۲ روپیہ ہوئے
 اور $\frac{۱۴۶}{۳۶۵} = \frac{۲}{۱۰۰}$ پس ۵ روپیہ سود دوسو روپیہ کا بحساب سود فیصد ایک روپیہ ۱۴۶ دن
 میں ہوگا اسلیں ۵ روپیہ : ۶ :: ۱۰۰ روپیہ فیصدی : ۵۴ روپیہ = $\frac{۲۵}{۱۰۰} = ۲۵\%$ روپیہ ۸۰ روپیہ
 (۵) ۹۱۵ روپیہ ۱۱ روپائی کی ۲۱۳۶ روپیہ ۱۱ روپائی کے قدر مدت میں ۵ روپیہ سود
 فیصد کے حساب ہو جاوینگے

حل ۹۱۵ روپیہ ۱۱ روپائی $\times \frac{۱}{۱۰۰} = ۹.۱۵$ روپیہ ۱۱ روپائی
 ۲۱۳۶ روپیہ ۱۱ روپائی $\times \frac{۱}{۱۰۰} = ۲۱.۳۶$ روپیہ ۱۱ روپائی
 ۱۰۰ : ۲۱.۳۶ :: ۹.۱۵ : ۲۱.۳۶
 ۱۰۰ : ۲۱.۳۶ :: ۹.۱۵ : ۲۱.۳۶
 ۱۰۰ : ۲۱.۳۶ :: ۹.۱۵ : ۲۱.۳۶
 (۶) کس قدر روپیہ سودی دیں کہ ۶۱ روپیہ ۴ روپائی ۵ روپیہ ۴ روپائی میں ۵ روپیہ سود فیصد کے
 حساب سے حاصل ہوں

حل ۱۰۰ روپیہ کا سود ۴ روپیہ ۴ روپائی $\times \frac{۱}{۱۰۰} = ۴.۴$ روپیہ ۴ روپائی
 پس ۱۲۴ : ۶۱ روپیہ ۴ روپائی :: ۱۰۰ : ۱۱۷.۴۵ روپیہ ۴ روپائی
 ۱۲۴ : ۶۱ روپیہ ۴ روپائی :: ۱۰۰ : ۱۱۷.۴۵ روپیہ ۴ روپائی
 ۱۲۴ : ۶۱ روپیہ ۴ روپائی :: ۱۰۰ : ۱۱۷.۴۵ روپیہ ۴ روپائی
 (۷) کیا سود فیصد — ۴۱۲ روپیہ ۸ روپائی لیا جاوے کہ ۹۲ روپیہ ۱۳ روپائی ۱۰ روپائی سود کی ایک
 سال میں حاصل ہوں

حل ۴۱۲ روپیہ یعنی ۴۱۲ روپیہ کا سود فیصدی ایک روپیہ کے حساب سے
 ۴۱۲ : ۴۱۲ :: ۱۰۰ : ۴۱۲

۹۲ : ۹۲ :: ۱۰۰ : ۹۲
 ۹۲ : ۹۲ :: ۱۰۰ : ۹۲
 (۸) کس قدر روپیہ سودی دیں کہ ۵ روپیہ سیکڑہ سود فیصدی کے حساب سے سود کی ۱۲ روپیہ ۱۲ روپائی
 دو سال ایک ہفتہ کی عرصہ میں حاصل ہوں

حل ۱۰۰ روپیہ کا سود ۲ برس ایک ہفتہ میں بحساب سود فیصدی ۵ روپیہ کے ۲۵
 ۲۵ : ۲۵ :: ۱۰۰ : ۱۰۰

(۴) بیش روپیہ سیکرہ کتابوں پر کیش ملتا ہے تو ۴۸ روپیہ ۱۵ کڑی کتابوں کی کیا قیمت دینی
 بڑیگی بعد منہائی کیش کے

$$\text{حل (۸۴۵ روپیہ) - (۹۸۵ روپیہ) } \times \frac{1}{8} = ۹۸۵ \text{ روپیہ} - ۱۳۳ \text{ روپیہ} = ۸۵۲$$

۵۵۲ روپہ ۱۲ = جواب

چو باب
سوالات نمبری ۶۷ سہ کاری نوٹ ونگ فٹ حصہ

انتباہ (اکثر سرکاری نوٹ اورنگ نوٹ و بھسائی بنگ بدلتی رہتی ہی کبھی سو روپیہ کا نوٹ
44 روپیہ کو ہوجاتا ہی کبھی 10 کو کمینی لگتا ہی غرض قیمت میں تغیر و تبدل ہمیشہ ہر روز ہوتا رہتا ہی
اسلیٰ جہاں کہیں ہم تحریر کریں کہ نوٹ کا بھاؤ یا قیمت 44 روپیہ تھا تو اوس سی یہ ہم

سمجھنا چاہی کہ سو روپہ کا نوٹ ۹۲ روپہ کو آتا ہے

(۱) ۸۲ روپیہ امریکی سہاو کا نوٹ ۴ روپیہ سیکڑہ کا۔۔۔ ۱۰ روپیہ ناکسٹی کو آویگا اگر

اس کا غذا کو ۹۹ روپیہ کی بہاؤ سے بیچ ڈالیں تو کیا نفع ملے گا

حل اول ۱۰۰ روپيہ : ۸۳ لکھ :: ۱۰۰۰ روپيہ : $\frac{1000 \times 83}{100}$ روپيہ

= ۸۶۱ روپیہ ۴۴ کی دوسم جو کہ پہاؤ ۴۱ روپیہ زیادہ ہو گیا ہے اسلی

۴۱ روپیہ ۱۰ = ۱۱ روپیہ ۱۱ = ۱۲ روپیہ ۱۲ = جواب دوم

(۲) اگر با پنچزار روپیہ کی نوٹ کو جو تین روپیہ سیکڑ کا ہی ۲ روپیہ کی بہاوسی بجکر ۴ روپیہ کے

بہاؤ کا نوٹ: روپیہ سیکڑہ بر خریدیں تو بتاؤ نفع کیا ہوگا

حل ۵۰۰ روپہ کی نوٹ کا سود تین روپیہ سیکیڑہ کی حساب سی ۵۰ روپیہ ہی اور قیمت

۵۰۰ روپیہ کی نوٹ کی ۲ کی بہاؤ سی = ۷۲۵۰ = ۳۴ روپیہ اور اس روپیہ سے

نوٹ = $\frac{100 \times 129.00}{4} = 27,225$ روپیہ کی نوٹوں کی جسکا سود مہینہ پیکرہ کی حساب سی

۱۶: روپیہ ہو گا پس ۱۴: روپیہ - ۵: روپیہ = ۱۱: روپیہ کی بہتر زیادتی آمدنی کی ہوگی

(۳) ۸۴ روپیہ ۶ لکھ ۳۳ روپیہ سیکرہ ۳۳ روپیہ کا نوٹ خریدا جاوے تو کیا آمدنی

$$\frac{4}{8} \times 800 = 400 \text{ روپیہ} \quad \frac{4}{8} \times 900 = 450 \text{ روپیہ}$$

$$= \frac{30}{3} = 10 \text{ روپیہ} = 10 \text{ روپیہ} / 10 \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۴) ۱۱۱۰ روپیہ کے نوٹ ۴ روپیہ سیکڑہ پر ۹۲ لاکھ کی بہاؤ سی خریدی وہ تو انکو کس بہاؤ سی بیچ کر ۱۰ روپیہ نفع ہو

حل ۱۱۰ روپيہ : ۱۰۰ + ۱۱۰ :: ۹۲ : $\frac{1}{4} 92 \times 110 = \frac{1}{4} 92 \times 110$ روپيہ = $\frac{110 \times 110}{2 \times 111}$ روپيہ

$$= \frac{5 \times 121}{2 \times 11} \text{ روپیہ} = \frac{4.5}{4} \text{ روپیہ} = 1.125 \text{ روپیہ} = \frac{5}{4} \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۵) اگر ۲۷ روپیہ ۱/۸ پائی کا نوٹ ۲۷۹ روپیہ کو خریدا جاوے تو بتاؤ نوٹ کا ہوا فیصد کیا ہوگا۔

حل ۲۶۴۴ روپیہ - ۲۲۴ روپیہ :: ۱۰۰ روپیہ :: $\frac{100 \times 224}{2644} = \frac{22400}{2644}$ روپیہ

$= ۳۴ \text{ روپیہ} \times ۳ = 40 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$

(۶) ۹۲ پے روپیہ کی بہادکانوٹ ۴۹۴ روپیہ کو کتنی کا آویگا بستر طیکہ ۲ فیصدی خریدی ہوئی نوٹ پر کمیشن کا دنیاڑ ہے

حل 42 رويہ + 1/8 رويہ :: 42 رويہ :: 100 x 99 :: 1 x 99

$$200 \times \frac{8}{3} = \frac{1400}{3} = 466 \frac{2}{3} = 466 \text{ روپیہ } 6 \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۷) ایک بینک کی حصہ کا بھاد 40 روپیہ ہو تو 80 روپیہ کے حصہ کی قیمت کیا ہو گی جبکہ 1 فیصدی دلالی کی خرچ کرنی پڑتی ہوں اور اگر اس حصہ کو 1/4 روپیہ کو بچا لیں تو کیا نقصان ہوگا

حل: ۰۰ روپیہ: $\frac{2}{1}$ روپیہ :: ۸۵۰: $\frac{10 \times 100}{100} = ۱۰۰$ روپیہ

$$= \frac{16 \times 343}{2 \times 2} \text{ روپیہ} = \frac{41 \angle 1}{8} \text{ روپیہ} = 51 \angle 1 \text{ روپیہ} = \text{جواب اول}$$

دوم: از روی $\frac{1}{4} = \frac{1}{100} \times 25$ و $\frac{1}{4} = \frac{1}{100} \times 25$ داریم:

$$= \frac{80}{\lambda} \text{ روپیہ} = 10 \text{ روپیہ} / 100 = \text{جواب دوم}$$

(۸) بتاؤ فائدہ آئین ہی کہ ۸۹ روپیہ کے بہادروں کا نوٹ تین روپیہ سیکرٹہ پر خریدا جاوے یا ۹۱ روپیہ کے بہادروں کا ۳ روپیہ سیکرٹہ پر

حل (۸۹ $\frac{1}{2}$ $\times$ ۳ $\frac{1}{2}$) $\div$ ۳۹ $\frac{1}{2}$ روپیہ بی بی بی بی بی معلوم ہوا کہ ۳ $\frac{1}{2}$ روپیہ سیکڑہ

پہ خریداری سی منفعت کثیر حاصل ہوگی

(۹) اگر ۱۱۸ روپیہ کی نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ پڑا کی بہاؤ کی خریدوں تو کیا آمدنی سیری ہوگی

$$\text{حل} \frac{118 \times 100}{100} = 118 \text{ روپیہ} = \frac{132}{100} \text{ روپیہ} = 1.32 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۱۰) ایک شخص چار روپیہ سیکڑہ سود اور ۹ روپیہ کے بہاؤ کے گیارہ ہزار روپیہ کے نوٹوں کو روپیہ

سیکڑہ اور ۱۱ روپیہ کے بہاؤ کے نوٹوں سے بدل ڈالی تو بتاؤ کیا فرق آمدنی میں ہوگا

$$\text{حل} 110 \times 92 = 10120 \text{ روپیہ} = \text{چار روپیہ سیکڑہ کے نوٹوں کی قیمت کے اور } 110 \times 100 = 11000 \text{ روپیہ}$$

$$= 9200 \text{ روپیہ یہ پانچ روپیہ سیکڑہ کے نوٹوں کی قیمت ہی اور}$$

$$42 \times 5 = 210 \text{ روپیہ یہ تو آمدنی پانچ روپیہ سیکڑہ سے } 240 \text{ روپیہ}$$

$$\text{اور } 11 \times 2 = 22 \text{ روپیہ تو آمدنی چار روپیہ سیکڑہ سے } 240 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۱۱) $\frac{1}{2}$ روپیہ سیکڑہ سود کی اور ۹ روپیہ کے بہاؤ کے نوٹ ہزار روپیہ کے مول لون اور

۹ روپیہ سیکڑہ کے بہاؤ سے بیچا لون تو کیا نقصان ہوگا

$$\text{حل} \frac{9}{100} \text{ روپیہ} = \text{تعداد سو سو روپیہ کے نوٹوں کے جو } 94 \text{ روپیہ کے بہاؤ سے خریدی جاوے}$$

$$\text{اور جو } 95 \text{ روپیہ کے بہاؤ کے فروخت سے } 1000 \times \frac{95}{100} = 9500 \text{ حاصل ہوگا معلوم ہوا کہ نقصان}$$

$$\text{ہوگا } 1000 \times \frac{1}{100} = 10 \text{ روپیہ بانی} = \text{جواب}$$

(۱۲) اگر ایک شخص ۲۵ روپیہ کے نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ اور ۹ روپیہ کے بہاؤ کے

خریدے تو بتاؤ کہ اوسکا کیا نقصان ہوگا اگر $\frac{1}{2}$ روپیہ بہاؤ میں کمی واقع ہو

$$\text{حل} \frac{25 \times 100}{100} = 25 \text{ روپیہ} = \text{تعداد سو سو روپیہ کے نوٹوں کی جو } 93 \text{ روپیہ کے بہاؤ سے خریدی جاوے}$$

$$\text{جنکی قیمت } \frac{1}{2} \text{ روپیہ کم ہو جانی سی } \frac{1}{2} \times 250 = 125 \text{ روپیہ ہوگی یعنی نقصان بہ ہوگا } \frac{1}{2} \times 250 = 125$$

$$\text{کا } 250 \text{ روپیہ} = 250 \text{ روپیہ} = \text{جواب}$$

(۱۳) ۱۰ روپیہ سیکڑہ سود اور ۹ روپیہ کے بہاؤ کے نوٹ کے قدر روپیہ کے خریدی جاوے

$$\text{حل} \frac{10}{100} \text{ روپیہ} = \text{تعداد سو سو روپیہ کے نوٹوں جو خریدی جاوے اور } \frac{1}{2} \times 250 = 125 \text{ روپیہ}$$

۳۷۷ روپیہ = $\frac{۳۷۷}{۱۰۰} = ۳.۷۷$ روپیہ = ۵۰۸ روپیہ ۵۷ پائی = جواب
 (۱۴) ایک شخص ایک بنک کے حصے ۳۰۰ روپیہ کو $\frac{۱}{۲}$ روپیہ سسکیر سود اور $\frac{۱}{۴}$ روپیہ
 کے ٹہاؤ کے خریدی تو بتاؤ اسکی سالانہ آمدنی کیا ہوگی؟

حل $\frac{3.03 \times 24}{44} = \frac{5 \times 3.03}{44}$ روپیہ = ۵۱ روپیہ ۱۰ ارپیہ = جواب
(۱۵) ۴۷ روپیہ کے نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ سود اور ۹۲ روپیہ کے بھاؤ کے خریدی جاوین اور
اسی قدر روپیہ کے نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ اور ۹۹ روپیہ کے بھاؤ کے مول لئی جاوین تو بتاؤ
دونوں صورتوں میں آمدنی میں کیا فرق ہوگا

حل $\frac{2 \times 3250}{42}$ روپیہ = ۱۵۰ روپیہ پہلے آمدنی چار روپیہ سیکڑہ کی نوٹوں کی اور

$\frac{2 \times 3250}{49} = \frac{10 \times 3250}{3} = 108 \frac{2}{3}$ روپیہ = $108 \frac{2}{3}$ روپیہ = ۱۰۸ روپیہ

---

۱۰ روپائی پہلے آمدنی ۱۰۸ روپیہ سیکڑہ کی نوٹوں کی اور ۱۰ روپیہ ۱۰ روپائی پہلے آمدنی = ۱۵۰ روپیہ = ۱۶ روپیہ ۱۰ روپائی = جواب

(۱۶) ایک شخص پانس ہزار روپیہ کے نوٹ ۳۰ روپیہ سیکڑہ سود کے ہیں تو بتاؤ تین روپیہ سیکڑہ کے اور کتنی روپیہ کے نوٹ خریدی کہ بعد سود کی آمدنی ملے ۲۰ روپیہ سال کی ہو جاوے اور اگر پہلی نوٹوں کو ۹۴ ہزار روپیہ سیکڑہ کے بہاؤ سے بیچ ڈالی اور دوسرے نوٹوں کو ۷۰ روپیہ کو تو بتاؤ کتنا کتنا روپیہ سرکاری سیل ہوگا

حل اول ۱۰۰ روپیہ کا سود ۳۱ روپیہ سیکنڈ ہسی = $\frac{31 \times 100}{100} = 31$ روپیہ = ۱۰ روپیہ ۱۰ روپیہ =

۳۵ روپیہ کی آمدنی کے اور ۲۰۰-۳۵ = ۱۶۵ روپیہ اور ۱۶۵/۳ = ۵۵
اسے معلوم ہوا کہ تین روپیہ سیکڑہ کے نوٹ ۵۵ سو سو روپیہ یعنی ۵۵۰۰ روپیہ کے خریدنے

چابھٹی دوم = $\frac{0}{8} \times 10 = \frac{0}{8} \times 10 = 0$ جواب دوم

پسوم $\frac{1}{8} \times 500 = 62.5$ روپے = ۲۲۲ روپے ۱۲ = جواب سوم

(۱۷) کچھ روپیہ کے نوٹ ۸۴ $\frac{3}{4}$ کے بہاؤ کی اوتین روپیہ سیکڑہ سود کی ہیں ایک تہائی کا سود ہی وصول ہو گیا ہے اور انکو ۹۲ $\frac{1}{4}$ کے بہاؤ سی جینی سی سب اصل روپیہ ۱۰۰ ہزار روپیہ

کا ہوا تو بتاؤ کہ قدر روپیہ کے نوٹ تھے
 حل فرض کرو کہ ۸۹ روپیہ کا نوٹ بنا تو ۱ روپیہ سود ششماہی کا ہوگا اور
 ۸۹ روپیہ = ۱۰۰ روپیہ کے نوٹ کے جو ۹۴ روپیہ کو فروخت ہوئی سی اضافہ
 ۹۴ - ۸۹ = ۵ روپیہ = ۵ روپیہ کا کر گیا اس پر ۱ روپیہ اور زیادہ کرو تو
 ۴ روپیہ ہوگا یہ کل غایہ ۸۹ روپیہ بیٹو گاپس ۴ روپیہ ۵۴ روپیہ ۸۹ روپیہ
 ۳ روپیہ ۸۹ = ۱۵ = جواب

(۱۸) ۵۰ روپیہ کی جمع کو ۳ روپیہ سیکڑہ سود پر اور ۹۵ روپیہ کے بہاؤ سی بچکر روپیہ دوسرے کے
 لئے ۴ روپیہ سیکڑہ سود پر دید گیا یہ اصل سود کی حاصل ہوا اسکی نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ
 سود اور ۱۰ روپیہ کے بہاؤ کے خریدی تو بتاؤ آمدنی میں کیا فرق پڑا
 حل ۵۰ روپیہ ۹ روپیہ = ۱۹ کا ۵۰ : ۳ = ۱۶ روپیہ ۱۹
 = ۱۶ روپیہ ۱۹ = ۱۶ روپیہ ۱۹
 اصل ہی جو سود پر دی گئی اور ۱۶ روپیہ ۱۹ = ۱۶ روپیہ ۱۹
 چائی = ۳۰ روپیہ ۱۹ = ۳۰ روپیہ ۱۹

اور ۱۲۸۵۲ - ۱۲۸۳۵۰۵۱
 حاصل جمع = ۳۸۵۳۱۲ روپیہ دوسرے سال میں اصل سود پر
 پس ۳۸۵۳۱۲ روپیہ = ۵۱۸۴ روپیہ = ۱۲۹ روپیہ ۹۹ پائی = پچھلی آمد نے
 اور ۳۸۵۳۱۲ روپیہ = ۲۲۵ روپیہ = ۱۱۲ روپیہ ۸ = پہلے آمد نے
 حاصل فرق = ۱۷ روپیہ ۹۹ پائی = جواب

(۱۹) ۱۰۰ روپیہ کا نوٹ ۳ روپیہ سیکڑہ سود اور ۸۹ روپیہ کے بہاؤ سے خرید گیا اور ایک
 سال کی آمدنی یہی اسکی وصول ہوئی تو بتاؤ اس کو کس بہاؤ سی بچا کہ ۵ روپیہ کل نفع کی اصل پر حاصل ہو
 حل ۱۰۰ روپیہ = ۳ روپیہ = ۸۰ روپیہ = ۱۹ روپیہ = ۳۳ روپیہ
 اور (۵ روپیہ - ۳ روپیہ) + ۱۰۰ روپیہ = ۱۰۴ روپیہ یہ قیمت کل
 نوٹ فروخت شدہ کی ہی پس ۱۰۰ روپیہ ۱۰۴ روپیہ ۸۹ روپیہ = ۱۰۰ روپیہ ۸۹ روپیہ = ۱۰۰ روپیہ ۸۹ روپیہ

$$\text{حل: } ۱۰۰ - ۱۸ = ۸۲ \text{ روپیہ } ۱۲ \text{ پائی} :: ۱۰۰ : ۱۸ = \frac{۱۰۰ \times ۱۵۷}{۱۸} = \frac{۱۵۷۰۰}{۱۸} = ۸۷۲ \frac{۴}{۹}$$

$$\frac{۱۵۷ \times ۱۰۰}{۸۷۲} = ۱۸ \text{ روپیہ } ۱۵ \text{ پائی} = \text{جواب}$$

(۵) ۵ روپیہ ۵ پائی فی سن لو باخریداجاوی اور ۷ روپیہ ۳ پائی سن بچا جاوے تو

کیا فیصدی منفعت حاصل ہوگی

حل ۷ روپیہ ۳ پائی - ۵ روپیہ ۵ پائی = ۱ روپیہ ۱۰ پائی = ۱۰ روپیہ ۱۰ پائی

$$\frac{۱۰ \times ۱۰۰}{۱۰۰} = ۱۰\% \text{ فیصدی}$$

$$\text{جواب} = \frac{۱۰ \times ۱۰۰}{۱۰۰} = ۱۰\% \text{ فیصدی}$$

(۶) ۱۲ روپیہ سیکڑہ نقد پر ایک شخص نے ۹۷ روپیہ باجرہ ۱۰ روپیہ ۲ کو فروخت کیا تو تباؤ کی فی صدی

$$\text{حل } ۱۲ - ۱۰ = ۲ \text{ روپیہ } ۲ :: ۱۰۰ : ۲ = \frac{۱۰۰ \times ۱۰۰}{۲} = ۵۰۰۰\%$$

= ۹۷ روپیہ ۲ قیمت کل ۹۷ روپیہ ۲ باجرہ کی قیمت ۹۷ روپیہ ۲ = ۹۷ روپیہ ۲ باجرہ

(۷) اگر ۱۲ روپیہ ۶ پائی سیر خریداجاوے اور ایک روپیہ ۴ پائی سیر بچا جاوے تو تباؤ فیصدی

کیا فائدہ ہوا اور ۹ روپیہ ۶ پائی - ۱۱ روپیہ ۶ پائی = ۲ روپیہ ۰ پائی

$$\frac{۲ \times ۱۰۰}{۱۱} = ۱۸\% \text{ فیصدی}$$

$$\frac{۱۲}{۱۱} = ۱۰۸\% \text{ فیصدی} = \text{جواب}$$

(۸) ایک جہاز ۷۴۰ روپیہ کی قیمت کا تھا اسکی ساتویں حصہ کا بیہ ایک شخص نے ۹۱ روپیہ

سیکڑہ اصل قیمت پر لکھو یا تو تباؤ اگر جہاز غارت ہو جاوی تو اس شخص کو کیا نقصان ہوگا

$$\text{حل نقصان} = ۱۰۰ - ۹۱ = ۹ \text{ روپیہ } ۹ :: ۱۰۰ : ۹ = \frac{۱۰۰ \times ۱۰۰}{۹} = ۱۱۱۱\%$$

$$\frac{۱۱۱۱ \times ۱۰۰}{۹} = ۱۲۳۴۴ \frac{۴}{۹} \text{ روپیہ } = \text{جواب}$$

(۹) ایک کتاب کے پانچ سو نسخہ مطبوع ہوئی اور پانچ پانچ آنہ فروخت ہوئی اور ۳ روپیہ

سیکڑہ خرچ فروخت ہوا اور ۴ روپیہ ۳ کل مصنف کو حق تصنیف کی دینی پڑی تو تباؤ

کتاب پر انطباع کی کیا لاگت تھی

$$\text{حل } ۵۰۰ \times ۵ = ۲۵۰۰ \text{ روپیہ } ۲ :: ۱۰۰ : ۲۵۰۰ = ۲۵\% \text{ فیصدی}$$

۵۶ روپیہ ۱۲ = ۵۳ روپیہ ۱۲ خراج فروخت ہوا پس ۵۴ روپیہ ۱۲ - (۵۳ روپیہ ۱۲
 + ۴ روپیہ ۱۲) = ۵۶ روپیہ ۱۲ - ۵۷ روپیہ ۵ = ۵۵ روپیہ ۵ = جواب
 (۱۰) ۵ روپیہ سیکڑا فائدہ ۵ روپیہ ۱۲ میں ایک چیز کے بچنے سے ہو تو ۲ روپیہ ۱۲ فی سیر کے
 بچنے سے کیا سیکڑا نقصان ہوگا

حل ۲۲ پائی ۴۰ سیر = ۸ بائی ۶۵ روپیہ = قیمت فی من اور ۵ روپیہ ۱۲ : ۵ روپیہ
 ۶ بائی ۱۰۰ : ۱۰۵ + $\frac{۱۰۵ \times ۴۵}{۱۲ \times ۲۳} = ۹۸$ روپیہ ۱۲
 ۶ بائی اور ۱۰۰ - ۹۸ روپیہ ۱۲ = $\frac{۲}{۳}$ بائی = نقصان = جواب
 (۱۱) ۱۲ گز زمین محل میں گز ۲ روپیہ ۸ کے حساب پیچھی سی ۱۱ روپیہ ۴ کا نقصان ہوا
 تو بتاؤ سب محل کی اصل قیمت کہا تھی اور کیا فیصدی نقصان ہوا

حل ۱۲ اگر ۲۴ روپیہ ۸ = ۲۸ روپیہ اور ۲۸ + ۱۱ روپیہ ۴ = ۲۹ روپیہ ۴ = اصل قیمت
= جواب اول اور ۲۹ ۱/۴ : ۱۱ ۱/۴ : ۱۰۰ ۱/۴ = ۲۹ ۱/۴ روپیہ = ۲۵ ۲۵/۲۳ روپیہ
= ۲۲۵/۲۳۳ روپیہ = ۱۱ روپیہ باقی = جواب دوم

(۱۲) تین طرح کی کہاٹنیں ایک ۵ پائی سیر دوسری ۶ پائی سیر اور تیسری ۸ پائی سیر کی ہی اگر ان تینوں کو برابر برابر وزن میں ملا لیجیں اور ۱۲ پیرہ ۸ پائی سیر اس میں ہونی کہاٹن کو فروخت کریں تو بتاؤ کیا نفع نقصان ہوگا

حل ۵ روپائی + ۴ روپائی + ۴ روپائی = ۱۳ روپائی = قیمت سیر کھانڈگی اور
 ۱۲ روپائی : ۱۲ روپیہ ۵ روپائی :: ۱۰۰ : ۱۲ روپیہ ۵ روپائی
 $\frac{12 \times 100}{5} = 240$ روپیہ = ۲۴ × ۱۰ = ۲۴۰ روپیہ اور ۱۰۰ روپیہ
 $\frac{1}{5} \times 100 = 20$ روپیہ = ۲۰ روپیہ جواب

(۱۳) ایک شخص نے ۵۰ دستہ ایسی قیمت پر خریدی کہ اگر فی دستہ ۴ کو فروخت کرتا تو وہ ۲۰ فیصد فائدہ ہوتا مگر پانچ دستہ اونیں کو بڑی کام کمنہ نکلی تو بتاؤ او کو کس قدر فی دستہ فروخت کرے کہ اس کی نقصان نہ ہو

حل ۱۰۸ روپیہ: ایک روپیہ :: ۱۰۰ روپیہ: $\frac{100 \times 1}{108}$ روپیہ :: $\frac{100 \times 4}{81 \times 108}$ روپیہ :: $\frac{100}{2187}$ روپیہ :: ۲۵ روپیہ :: ۱۰۸ روپیہ

۳۳۹ گر ۵۵۰ پائی = ۳۳۹ روپیہ ۴ پائی اور ۳۳ روپیہ ۱۲ پائی + ۴۱ روپیہ ۱۲ پائی + ۳۳ روپیہ

۴ پائی = ۱۲۲ روپیہ ۹ پائی پس ۱۲۲ روپیہ ۹ پائی - ۱۱۶ روپیہ ۲ پائی = ۶ روپیہ ۷ پائی

۳۳۹ پائی بھج نفع ۱۱۶ روپیہ ۲ پائی ہوگا: ۱۱۶ روپیہ ۲ پائی: ۱۰۰ :: ۶ روپیہ

۷ روپیہ پائی: $\frac{49}{4} \times 100 = \frac{328 \times 100}{4 \times 116} = 7$ روپیہ = $\frac{5}{4}$ روپیہ = جواب

(۱۷) اگر اس کے پانچ انڈی خریدیں تو بتاؤ، کے کتنے بچیں کہ ۴۰ روپیہ سیکڑا نفع ہو

حل ۱۰۰: ۱۲۰ :: ۱۱۶: آنہ = $\frac{116}{120} \times 100 = 96 \frac{2}{3}$ آنہ اور $\frac{2}{3}$ آنہ ۲۵ اندون = جواب

(۱۸) اٹھارہ اٹھارہ سو یون کے پڑیاں جس پہاؤسی ایک باطنی خریدیں اسی پہاؤسی پڑیاں

گیارہ گیارہ سو یون کی بنا کر فروخت کیں تو بتاؤ اس کو کیا فیصد فائدہ ہوا

حل ۱۱ سوئی - ۱۸ سوئی = (۷ سوئی) :: ۱۰۰ روپیہ: $\frac{100 \times 7}{11} = 63 \frac{6}{11}$ روپیہ

= $43 \frac{6}{11}$ روپیہ نفع فیصدی = جواب

(۱۹) اگر ۲۰۸ گر ذہوترنی گز ۳۲ پائی گز خریدیں اور سب کو ۴۴ روپیہ ۲ پائی کو

فروخت کریں تو بتاؤ کل کیا فائدہ ہوگا اور کیا نفع فیصدی پڑیگا

حل ۲۰۸ گر بحساب ۳۲ پائی فی گز = ۱۰ روپیہ ۱۰ پائی = اصل قیمت ۴۴ روپیہ

۲ پائی - ۱۰ روپیہ ۱۰ پائی = ۳۸ روپیہ ۸ پائی = کل نفع کے اور ۱۰ روپیہ

۱۰ روپیہ پائی: ۱۰۰ روپیہ: ۳۸ روپیہ ۸ پائی = $\frac{38 \times 100}{108} = 35 \frac{10}{9}$ روپیہ =

$\frac{35 \times 20}{108} = 64 \frac{4}{9}$ روپیہ = جواب

(۲۰) اگر سوت ۹۰ روپیہ ۶ پائی من خریدا جاوی اور ۵۳ روپیہ ۱۲ پائی من فروخت کیا جاوے

تو فیصدی کیا نقصان ہوگا اور ۴۳ سن ۴ سیر کے فروخت کر نہیں کیا گیا ہوگا

حل ۹۰ روپیہ ۶ پائی - ۵۳ روپیہ ۱۲ پائی = ۳۷ روپیہ ۱۲ پائی = $\frac{37 \times 100}{108} = 34 \frac{2}{9}$ روپیہ اور

۹۰ روپیہ ۶ پائی: ۱۰۰ روپیہ: ۳۷ روپیہ ۱۲ پائی = $\frac{37 \times 100}{108} = 34 \frac{2}{9}$ روپیہ

$\frac{100}{4} = 11 \frac{1}{4}$ روپیہ = نقصان فیصدی = جواب اول اور اس: ۳۴ سن ۴ سیر

: ۹۰ روپیہ ۱۲ پائی: $\frac{37 \times 100}{108} = 34 \frac{2}{9}$ روپیہ = $\frac{37 \times 100}{108} = 34 \frac{2}{9}$ روپیہ

اسن

۱۰ بانی = جواب دوم
سوالات نمبری ۴۴ حصص متناسب و مشارکت

(۱) ۰۶۵ کو ایسی حصوں میں تقسیم کرو کہ اوئین نسبت ۳ و ۵ و ۷ کی ہو اور ایسی حصوں میں
بھی تقسیم کرو کہ اوئین نسبت $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ کی ہو

حل اول $۳ + ۵ + ۷ = ۱۵$ پس $\frac{۱۵}{۱۰۶۵} \times ۱۰۶۵ = ۲۱۳ =$ جواب اول اور $\frac{۱۵}{۱۰۶۵} \times ۱۰۶۵ = ۳۵۵ =$ جواب دوم اور $\frac{۱۵}{۱۰۶۵} \times ۱۰۶۵ = ۲۹۷ =$ جواب سوم اور دوم $\frac{۱}{2}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$

میں باہم ایسی نسبت جیسی ۳۵ و ۲۱ و ۱۵ میں ہے اور انکا مجموعہ ۷۱ ہے اور $۷۱ \div ۷ = ۱۰$ پس $۱۰ \times ۳۵ = ۳۵۰ =$ جواب چارم اور $۱۰ \times ۲۱ = ۲۱۰ =$ جواب پنجم
اور $۱۰ \times ۱۵ = ۱۵۰ =$ جواب ششم

(۲) زید نے ۱۲۸ روپیہ اور بکر نے ۷۶ روپیہ اور عمر نے ۱۹۲ روپیہ ملا کر تجارت
شرکت میں شروع کی اور انکو ۲۷۹ روپیہ فائدہ ہوا تو بتاؤ وہ کس طرح تقسیم ہو
حل اگر ۱۲۸ و ۷۶ و ۱۹۲ کو $\frac{1}{4}$ میں ضرب دیں یا ۴۱۶ تقسیم کریں تو ۸ روپیہ و ۱۱ روپیہ
۱۲ روپیہ حاصل ہونگی اور اوئین وہی نسبت ہوگی جو انکی اصل روپیوں میں ہے اور انکا
مجموعہ ۳۱۶ ہے پس $۲۷۹ \div ۳۱۶ = ۸۷$ روپیہ $۸۷ \times ۸ = ۷۰۲$ روپیہ = جواب اول
اور $۸۷ \times ۱۱ = ۹۵۷$ روپیہ = جواب دوم اور $۸۷ \times ۱۲ = ۱۰۴۴$ روپیہ = جواب سوم
(۳) ۵۳ روپیہ کو پانچ آدمیوں میں اس طرح تقسیم کرو کہ انکی حصوں میں ایسی نسبت ہو
جیسی ان کے روپوں میں $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{5}$ و $\frac{1}{6}$ میں ہے

حل $\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{5} + \frac{1}{6} = \frac{۱۷}{۶۰}$ کو ۲۲۰ میں جو انکی نسبت نماؤ انکا ذواضعاف اقل پر ضرب دو
۱۲۰ و ۱۰۵ و ۸۴ و ۶۰ و ۴۰ حاصل ہونگے اور ان میں وہی نسبت ہوگی جو ان کے روپوں میں
اور ان اعداد کا مجموعہ $۲۵۹ =$ پس $\frac{۲۵۹}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۲۵۹$ روپیہ $\frac{۲۵۹}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۲۵۹$ روپیہ اور $\frac{۲۵۹}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۲۵۹$ روپیہ

۸ بانی = جواب اول اور $\frac{۱۷۶}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۱۷۶$ روپیہ = جواب دوم اور $\frac{۱۷۶}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۱۷۶$ روپیہ
 $۲۸ =$ جواب سوم اور $\frac{۱۷۶}{۱۷۶} \times ۱۷۶ = ۱۷۶$ روپیہ ۵ بانی = جواب چہارم

اور $\frac{1}{2}$ روپیہ = ۲۰ روپیہ = جواب پنجم

(۴) تو ب میں جو دہات لگتا ہی اوس میں ۱۰۰ حصہ تانبا اور ۱۱ حصہ ٹین ہوتا ہی تو تباؤ

جس تو ب کا وزن ۵ من ۳ سیر ۱۲ چٹانک ہی اوس میں ہر قسم کا دہات کتنا لگتا ہوگا

حل ۱۰۰ حصہ تانبا ۱۱ حصہ ٹین = ۱۱۱ حصہ مرکب دہات پس ۱۱۱ مرکب دہات ۱۰۰ حصہ

تانبا :: ۵ من ۳ سیر ۱۲ چٹانک :: ۴ من ۳ سیر ۸ چٹانک = جواب اول اور دوم

۱۱۱ حصہ مرکب دہات ۱۱ حصہ ٹین :: ۵ من ۳ سیر ۱۲ چٹانک :: ۲۰ سیر ۳ چٹانک ٹین = جواب نم

(۵) اگر نری میں ۱۱ حصہ خالص چاندی اور ایک حصہ تانبا ہوتا ہی تو تباؤ ۲ روپیہ اور ایک

اٹھنی میں کس قدر خالص چاندی اور کس قدر تانبا ہوگا

حل ۱۱ حصہ چاندی + ۱ حصہ تانبا = ۱۲ حصہ پس ۱۲ حصہ ۱۱ حصہ :: ۲ روپیہ

:: ۲ روپیہ تولہ = ۲۷ روپیہ = جواب اول دوم ۱۲ حصہ ۱۱ حصہ :: ۲ روپیہ ::

۲ روپیہ تولہ = ۲ روپیہ = جواب دوم

(۶) سوہن روپیہ اپنا اپنا ۴۸ کی نسبت سی ملا کر تجارت شروع کی اور بعد

تین مہینہ کی سوہن $\frac{1}{2}$ اپنی روپیہ کی اور سوہن $\frac{1}{2}$ اپنی روپیہ کی علیحدہ کرنی تو وہ سال کے

۳۳۵ روپیہ کے فائدہ کو کس طرح تقسیم کریں گے

حل اگر سوہن کے روپیہ ۴۸ فرض کے جاویں سوہن کے ۴۰ روپیہ ہونگی پس سوہن کا

$= ۳۳۵ \times ۴۸$ مہینہ + $۴۸ \times \left[\left(\frac{۳۳۵}{۴۸} \right) - ۴۸ \right] = ۴۸ \times ۴۰$ مہینہ + $۴۸ \times (۳۳۵ - ۴۸)$

$= ۴۸ \times ۴۰$ مہینہ + $۴۸ \times ۲۸۷ = ۴۸ \times (۴۰ + ۲۸۷) = ۴۸ \times ۳۲۷$ اور سوہن کا $= ۴۰ \times ۳۳۵$ مہینہ +

$۴۰ \times \left[\left(\frac{۳۳۵}{۴۰} \right) - ۴۰ \right] = ۴۰ \times (۳۳۵ - ۴۰) = ۴۰ \times ۲۹۵$ اور سوہن کا $= ۴۰ \times ۳۳۵$ مہینہ +

$۴۰ \times \left[\left(\frac{۳۳۵}{۴۰} \right) - ۴۰ \right] = ۴۰ \times ۲۹۵$ اور سوہن کا $= ۴۰ \times ۳۳۵$ مہینہ + $۴۰ \times \left[\left(\frac{۳۳۵}{۴۰} \right) - ۴۰ \right] = ۴۰ \times ۲۹۵$

(۷) کو ایسی چار حصوں میں تقسیم کرو کہ اوس میں ہی نسبت ہو چار اعداد اول کے مگر جو میں نسبت ہی

حل کعب اور ۳۰۳ کے اور ۲۴ و ۴۴ میں اور انکا مجموعہ = ۱۰۰ پس ۱۳۰ ÷ ۱۰۰ =

۱۴ اور ۱۴ × ۱۴ = ۱۹۶ = جواب اول ۸ × ۱۴ = ۱۱۲ = جواب دوم ۴ × ۱۴ = ۵۶ = جواب سوم

اور ۶ × ۱۴ = ۸۴ = جواب چہارم

(۸) سو سو تین فرادانی روپیہ اس نسبت سے لگا جو $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ میں نسبت ہی اور سو تین فی اپنا $\frac{1}{4}$ روپیہ بعد مہینہ کی کمال لیا اور بعد ازان ۹ مہینہ بعد ۲۸ روپیہ فائدہ باہم اور انہوں کی تقسیم کیا تو تیار ہر ایک کو کیا ملا

حل فرض کرو کہ سو تین کا حصہ ۶ روپیہ تھا تو ضروری کہ سو تین کا روپیہ ۴ اور ادا کا ۳ ہو پس

$$(۶ \times ۲۸) + (۹ \times ۲۸) = ۲۸ + ۲۴ = ۵۲ = سو تین کا$$

$$۱۳ \times ۲۸ = ۵۲ = سو تین کا$$

$$۱۳ \times ۳۳ = ۳۹ = راد کا$$

$$\text{مجموعہ} = ۱۳۲$$

پس ۲۸۲ ÷ ۱۳۲ = ۲ روپیہ پس ۵۲ × ۲ روپیہ = ۱۰۴ = جواب اول

اور ۵۲ × ۲ = ۱۰۴ روپیہ = جواب دوم اور ۳۹ × ۲ = ۷۸ روپیہ = جواب سوم

(۹) انگلستان کی بارود میں ۵ حصہ شورو اور ۱۰ حصہ گندک اور ۱۵ حصہ کولہ پڑتا ہے

اور فرانس کی بارود میں ۷ حصہ شورو اور ۹ حصہ گندک اور ۱۴ حصہ کولہ پڑتا ہے اگر دونو

بارودوں میں آدہ آدہ من لیکر ملا دیں تو اس مرکب بارود میں کتنے شورو اور کتنی گندک اور کتنا کولہ ہوگا

حل انگلستان کی نصف من بارود = ۵ حصہ شورو + ۱۰ گندک + ۱۵ حصہ کولہ

فرانس کی نصف من بارود = ۷ حصہ شورو + ۹ گندک + ۱۴ حصہ کولہ

مجموعہ = ایک من مرکب بارود = ۱۵۲ حصہ شورو + ۱۹ گندک + ۲۹ حصہ کولہ = ۲۰۰ حصہ

۱ حصہ = $\frac{1}{200}$ سیر = $\frac{1}{200}$ سیر پس ۱۵۲ حصہ شورو = $\frac{152}{200}$ سیر = $\frac{19}{25}$ سیر = جواب اول

اور ۱۹ گندک = $\frac{19}{200}$ سیر = $\frac{19}{200}$ سیر = جواب دوم اور ۲۹ حصہ کولہ = $\frac{29}{200}$ سیر = $\frac{29}{200}$ سیر = جواب سوم

(۱۰) سو تین ہیشہ ۹ گھنٹہ روز کام کرتا ہے اور سو تین دودن تو کچھ کام نہیں کرتا اور باقی چار دن میں ہفتہ کے

اندر ۶ گھنٹہ و ۸ گھنٹہ و ۱۰ گھنٹہ و ۱۲ گھنٹہ کام کرتا ہے اگر انکو بعد اختتام ایک مہینہ کے

۴۸ روپیہ ۸/۴ پائی اجرت کی ملین تو وہ کس طرح آپس میں تقسیم کریں

حل نمونہ جب ۵ گھنٹہ کام کرتا ہی تو سو پہن $\frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{10} + \frac{1}{12} = \frac{3}{24} = \frac{1}{8}$ گھنٹہ کام
 کرتا ہی یعنی سو پہن ۸ گھنٹہ کام کرتا تو سو پہن ۵ گھنٹہ کام کرتا ہی یا جب سو پہن ۳ گھنٹہ کام کرتا ہے
 تو سو پہن ۵ گھنٹہ کام کرتا ہی اور مجموعہ ۲۵ و ۳۴ = ۵۹ پس ۱۷ روپیہ ۸ $\frac{1}{4}$ پائی = ۳۴ روپیہ ۸ $\frac{1}{4}$ پائی = ۲۵ و ۳۴
 جواب اول اور دوم

= ۵۴ سو روپے ۱۲ پائی = ۵۴ سو روپے ۱۵ = ۱۳ سو پائی = جواب دوم
 (۱۱) سوہن و سوہن ایک چراگاہ ۲۷۵ روپے کو مول لیا اور سوہن فی ۸۰ بہترین اور سوہن نے
 ۱۰۰ بہترین چرائی کو بھیجیں لیکن چہ بہینہ کے آخرین انہوں نے چراگاہ سی بائیں بی آدھی بہترین ملا اور
 رادیکو اجازت دی کہ وہ اپنی ۵۰ بہترین چرنے کو بھیجے تو بنا و سال کے آخرین اوس چراگاہ کے
 دام ہر ایک طرح ادا کرے

حل ۱۰. $\frac{1}{4}$ برس + $\frac{1}{4}$ برس = $20 + 20 = 40$ = ۴۰ برس کے حصہ کے
 ۱۰۰. $\frac{1}{4}$ برس + $\frac{1}{4}$ برس = $50 + 50 = 100$ = ۱۰۰ برس کے حصہ کے
 ۵۰. $\frac{1}{4}$ برس = ۲۵ = ۲۵ راتوں کے حصہ کے
 ۱۴۰ = مجموعہ = ۸۲۵
 پس $\frac{140}{825}$ روپیہ = $\frac{55}{33}$ روپیہ اور $\frac{55}{33}$ روپیہ = $\frac{55 \times 4}{33}$ روپیہ = $\frac{220}{33}$ روپیہ = $\frac{20}{3}$ روپیہ
 ۱۰ روپیہ ۲ = جواب اول اور دوم = $\frac{20}{3}$ روپیہ = $\frac{20 \times 12}{3}$ روپیہ = ۸۰ روپیہ

۱۳ روپائی جواب دوم اور سیوم $\frac{55 \times 25}{32}$ روپیہ = $\frac{1365}{32}$ روپیہ = ۴۲ روپیہ ۱۵ پائی = جواب سوم
(۱۲) ۳۰ روپیہ کو تین دیموں میں اس طرح تقسیم کرو کہ اولیٰ کو نسبت دوسرے کے دو چند ملے
اور تیسرے کو یہ نسبت دونوں اول اور دوم کے دو چند

حل تناسب یہ ہے کہ او ۲ و (۲+۱) x یعنی ۲ و ۳ جنکا مجموعہ ۹ ہی پس $\frac{۳}{۹}$ روپیہ
 یہ ۳۳۳ روپیہ پس ۲ x ۳۳۳ = ۶۶۶ روپیہ اور دہائی = جواب اول اور ۳۳۳ + ۶۶۶ =
 ۹۹۹ روپیہ دہائی = جواب دوم اور ۴ x ۳۳۳ = ۱۳۳۲ روپیہ = جواب سوم
 (۱۳) موہن اور رادادو ڈول برابر کے لیکر ایک حوض کلابانی خالی کرنے لگی اول

سوہن نے ۳۷ ڈول اور سوہن نے ۴۰ ڈول ایک منٹ میں کھینچی مگر پانچ منٹ بعد پانچ پانچ ڈول
فی منٹ کھینچ کر لگی اور بعد اس منٹ کی سوہن راجہ کو کام دیکر چلا گیا اور راجہ ۳۷ ڈول ایک
منٹ میں کھینچتا ہی اس طرح ۲۲ منٹ میں حوض خالی ہوا اور ۱۲ پائی اجرت
کے ملی تو بتاؤ ہر ایک کیلئے حل سوہن کے ڈول (۳۷ ڈ ۵۴ منٹ) +

$$(۳۷ ڈ ۵۴ منٹ) \times ۱۰ = ۱۸۵ ڈ + ۳۲۰ ڈ = ۵۰۵ ڈول کے ۵ منٹ میں
اور سوہن کے ڈول (۴۰ ڈ ۵۴ منٹ) + (۴۰ ڈ ۵۴ منٹ) \times (۲۲ - ۵) = ۲۲۰ ڈ
+ (۳۷ ڈ ۵۴ منٹ) = ۴۲۰ ڈ + ۵۹۵ ڈول = ۹۱۵ ڈول اور راجہ کے ڈول
۳۷ ڈول \times (۲۲ - ۵) = ۳۷۰ ڈ + ۲۱۰ ڈول اور تینوں کے$$

$$\text{ڈول ملکر} = ۱۵۱۰ \text{ ڈول پس } \frac{۱۵۱۰}{۱۵} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی پس سوہن}$$

$$\text{کی اجرت} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی} = ۱۰ \text{ پائی} = ۱۲ \text{ پائی} = \text{جواب اول دوم}$$

$$\text{سوہن کی اجرت} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی} = ۱۰ \text{ پائی} = ۱۲ \text{ پائی} = \text{جواب دوم}$$

$$\text{سوم راجہ کی اجرت} = \frac{۱۵۱}{۱۵} \text{ پائی} = ۱۲ \text{ پائی} = ۱۰ \text{ پائی} = \text{جواب سوم}$$

(۱۲) سوہن و سوہن پانچ سو روپہ شہر اکت میں لاکر تجارت شروع کی تین مہینہ میں اونکو
۳۰۰ روپہ فائدہ کے حاصل ہوئی سوہن نے ۲۰ روپہ اپنی حصہ میں سے علیحدہ کر لئے اور سوہن نے
۲۰۰ روپہ اور ملا دی پھر دوسری سالہ ماسی میں اونکو ۸۰ روپہ فائدہ کی حاصل ہوئی پھر سوہن نے
اپنی حصہ میں سے ۲۰ روپہ الگ کر لئے اور سوہن نے دوسرو روپہ اور ملا دی بعد ازاں چھ مہینے
کے اندر اونکو نقصان آیا ہو کہ ۴۰ روپہ کل باقی رہ گئی تو بتاؤ سال کی آخرین وہ
اس روپہ کو کس طرح تقسیم کریں حل ظاہر ہے کہ سہ ماسی اول میں اون پاس
سرمایہ ۵۰۰ روپہ + ۵۰۰ روپہ = ۱۰۰۰ روپہ تھا اور ہر ایک کا حصہ ۴۵۰ روپہ
تھا اور سہ ماسی دوم میں سوہن کا روپہ ۴۵۰ روپہ = ۲۰۰ روپہ = ۲۵۰ روپہ اور سوہن کا
روپہ ۴۵۰ روپہ + ۲۰۰ روپہ = ۸۵۰ روپہ اور راجہ کا روپہ اس چھ مہینہ میں ۱۳۰ روپہ
+ ۸۰ روپہ = ۲۰۸۰ روپہ کے تھا اور ۱۳۰ روپہ = ۴۵۰ روپہ = ۲۰۸۰ روپہ :

۷۲۰ روپیہ سوہن کے حصہ کا روپیہ تھا بعد چیم بیہیہ کے اور ۱۳۰ روپیہ :
 ۸۵۰ روپیہ : ۲۰۸۰ روپیہ : ۱۳۴۰ روپیہ سوہن کے حصہ کا روپیہ تھا بعد چیم
 بیہیہ کے شروع ہوئے ۷۲۰ روپیہ - ۲۰۰ روپیہ = ۵۲۰ روپیہ دوسری ششماہی کے پتھر شاعر
 لگایا اور سوہن ۱۳۴۰ روپیہ + ۲۰۰ روپیہ = $\frac{۵۲۰}{۲۰۸۰}$ روپیہ دوسری ششماہی میں تجارت میں لگایا
 پس سوہن کا روپیہ ۲۰۸۰ میں ۵۲۰ ہی یعنی ۵۲۰ روپیہ سوہن ہے اور سوہن کا روپیہ
 ۵۲۰ روپیہ میں ۲۰۸۰ روپیہ ہی یعنی ۲۰ روپیہ میں ۳ روپیہ پس ۲۰ روپیہ = ۲
 ۱۰۰ روپیہ سوہن کے حصہ میں روپیہ آئی = جواب اول و دوم ۱۰۰ روپیہ = ۳۵
 ۳۰۰ روپیہ سوہن کے حصہ میں آئی = جواب دوم

سوالات متفرقہ نمبر (۷)

(۱) داری اور علی گڑھ کے درمیان فاصلہ ۵۹ میل کا ہی تو بناؤ ایک سیج گاڑی کا
 پہیہ جیساکہ خط ۱۶ فٹ ہی کے چکر کرے گا حل $\frac{۲۵۹ \times ۲۸۰ \times ۵۲}{۱۶ \times ۲۲۰}$
 $\frac{۲۵۹ \times ۲۸۰ \times ۵۲}{۳۳} = ۲۸۸۰ = ۲۸۱۶ \times ۵۲ = ۱۸۸۰$ جواب

(۲) ایک شخص کی آمدنی ۳۳۰ روپیہ سی اور ۲۹ روپیہ فی روپیہ محصول کا دینا پڑتا ہے
 تو بناؤ اسکی خالص آمدنی کیا ہی حل $\frac{۳۳۰ \times ۳۲}{۱۶} = \frac{۳۳۰ \times ۳۲}{۱۶}$
 $۵۵ \times ۱۱ = ۵۵$ روپیہ اور ۳۲ روپیہ - ۵۵ روپیہ = ۲۹ روپیہ = جواب

(۳) $\frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵}$ کا اخصار کرواد $\frac{۲}{۵}$ و $\frac{۱}{۳}$ کا $\frac{۱}{۱۱}$ و $\frac{۱}{۲}$ اور $\frac{۲}{۳} \div \frac{۲}{۵}$ کو جمع کرو
 اول $\frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵} = \frac{۲}{۵} = \frac{۲ \times ۲ \times ۱۱ \times ۲۴}{۵ \times ۲ \times ۱۱ \times ۲۴} = \frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵}$ جواب اول
 $\frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵} + \frac{۱}{۳} + (\frac{۱}{۱۱} \times \frac{۲}{۵}) + (\frac{۲}{۳} \div \frac{۲}{۵}) = \frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵} + \frac{۱}{۳} + \frac{۲}{۱۱} + \frac{۲}{۳} = \frac{۴۱۵۸}{۱۰۳۹۵} + \frac{۱}{۳} = \frac{۴۵۷}{۱۰۳۹۵}$ جواب دوم

(۴) ایک کہیت میں ۱۵۰ گھنٹوں ایک سال پیدا ہوتی اور ۱۲ روپیہ ۵ سن فروخت ہوتی گردوسے
 سال میں اسقدر ارزانی اور کثرت پیداوار کی ہوئی کہ ایک روپیہ ۷ سن گھنٹوں فروخت کرنی ہی وہی روپیہ
 حاصل ہوا جو سال اول میں حاصل ہوا تھا تو بناؤ کہ کتنے گھنٹوں اس کہیت میں پیدا ہوا تھا ۱۲ روپیہ : ۱۵۰ : ۱۵۰ : ۱۵۰

$$\frac{34 \times 150}{23} = \frac{5050}{23} = 221 \frac{1}{23} \text{ من} = 221 \frac{1}{23} \text{ من} = \text{جواب}$$

(۵) ایک تختہ ۳۱۲ اینچ موٹائی میں اور ۱۲ اینچ عرض میں سے تو بتاؤ اوسکا کیا طو
ر کہیں کہ ۱۲ فٹ مکعب لکڑی اوس میں ہر دے حل $(\frac{25}{4} \times \frac{25}{4}) \div (\frac{25}{4} \times \frac{25}{4})$

$$\frac{25 \times 25 \times 25}{25 \times 25 \times 25} = \frac{25 \times 25}{25} = 25 \text{ فٹ} = 25 \text{ فٹ} = 25 \text{ فٹ} = \text{جواب}$$

(۶) ایک شخص نے اپنی بچاس حصہ فی حصہ ۵۰ روپیہ کو فروخت کر کے نوٹ ۹۳ روپیہ کے
بہاؤ اور ۳ روپیہ سیلکڑہ کی خریدی تو بتاؤ اوسکی آمدنی سالیانہ کیا ہوگی

$$\text{حل } 93 : 100 :: 50 : x \text{ روپیہ} \quad \frac{93 \times 50}{100} = 46.5 \text{ روپیہ}$$

$$\text{جواب} \quad \frac{3 \times 250 \times 140}{2 \times 2} = \frac{3 \times 50 \times 80}{2 \times 2} = \frac{1200}{2} = 600 \text{ روپیہ}$$

(۷) اگر ۳ سیر چار کی قیمت برابر ۴ سیر قہوہ کی قیمت کی برابر ہو اور ۴ سیر قہوہ کی قیمت برابر
۲ سیر شکر کے ہو تو ۴ سیر چار کے قیمت کے سیر شکر کی قیمت کے برابر ہوگی

$$\text{حل } 3 \text{ سیر چار} = 4 \text{ سیر قہوہ اور } 4 \text{ سیر قہوہ} = 2 \text{ سیر شکر پس } 9 \text{ سیر چار} = 4 \times 2 \times 2 = 16 \text{ سیر}$$

$$10 \times 2 = 20 \text{ سیر} = \text{جواب}$$

(۸) دریافت کرو جز الکعب ۲۲۸۰۹۹۱۳۱ کا اور ضلع ایک مربع جسکی سطح ۳۷۷۷۷۷۷۷

$$\text{جواب اول} = (411) 228099131$$

$$\begin{array}{r|l} 181 & 1080 \\ \hline & 181 \\ \hline & 10481 \\ \hline 1831 & 1118131 \\ \hline & 1831 \\ \hline & 1118131 \\ \hline & 1118131 \end{array}$$

حل اول

$$\text{دوم } 3777777777 \text{ فٹ مربع } 62 \text{ اینچ} = 1040400 \text{ اینچ مربع}$$

$$1040400 : 10000 :: x : 10000$$

$$\text{جواب } 10000 : 85 \text{ فٹ } 10 \text{ اینچ} = 4040000 \text{ اینچ مربع}$$

(۹) ایک گیہون کے بیج سی دس گیہون پیدا ہوں اور ۵۳۴ گیہون کا وزن ایک سیر ہو تو

— $\frac{14}{29}$ روپیہ = $\frac{9}{29}$ روپیہ = ۳ روپیہ $\frac{25}{29}$ پائی = جواب

(۱۳) دریافت کرو جز الکعب ۳۴۸۸۷ و چوتها نرول ۹۵۹۵۱ $\frac{۱۹۱}{۲۱۶}$ ک

جواب اولی = $44 \div 4 = 11$

$\begin{array}{|c|c|} \hline 1404 & 100 \leq \mu_4 \\ \hline 1404 & 100 \leq \mu_4 \\ \hline \end{array}$

دوم $y = \frac{19}{420} 9595120 \pm 4$ پس

40 401, 100, 4 (100, 4)

$$\begin{array}{r} 145 \overline{) 1454} \\ \underline{140} \\ 54 \\ \underline{54} \\ 0 \end{array}$$

$$\therefore 4 = 1 \times 4 = \frac{4}{1} \times 1 = \frac{4}{2} \times 2 = \frac{4}{3} \times 3 = \frac{4}{4} \times 4 = 1 \times 4 = 4$$

(۱۵) چارگانوین ایک مین ۲۵۰ دوسری مین ۳۰۰ تیسری مین ۴۰۰ چوتھی مین ۵۰۰ باشند و

ادین دیہات سی ۸۷۰ روپیہ چندہ کے جمع کرتے ہیں تو چاروہر ایک گاونہسی کیا لیا جاوے

حل $250 + 300 + 400 + 500 = 1450$ باشندون کے پس ہر ایک کو ۸۷ روپیہ

$$\div 1250 = 3 \text{ روپے } 5 \text{ دنيا بزرگا}$$

پس $\frac{250 \times 3}{50} = 15 \times 50 = 750$ روپیہ = جواب اول

$$180 \div 4 = 45 \text{ } \underline{\hspace{1cm}} \text{ } 180 \div 4 = 45$$

$$\text{جواب سوم} = \frac{20 \times 3}{8} = 7.5 \text{ روپے}$$

$$30.0 = 3 \times 10.0 = \frac{30.0 \times 3}{5} \text{ روپیہ}$$

(۱۴) بہن ایک کام کو ۱۰ دن میں بناتاہی اور سہن ۱۳ دن میں تو بناؤ وہ دونو ملکر کے

(۳۴) ایک دو الیہ پون سوہن رادنا وکشن کا قرض اس طرح آنا ہی کہ سوہن کے قرض کو سوہن کے قرض سے وہ نسبت ہے جو ۲: ۱۳ اور سوہن کے قرض کو رادنا کے قرض سے وہ نسبت ہے جو ۴: ۵ اور رادنا کے قرض کو کشن کے قرض سے وہ نسبت ہے جو ۶: ۷ اور کل جائیداد اس دو الیہ کی ۲۱۰۰ روپیہ کی تو بتاؤ وہ کس طرح آپ میں تقسیم ہو حل

$$\text{سوہن : سوہن} :: ۲ : ۱۳ :: ۳ : ۱۶ :: ۴ : ۲۲ :: ۵ : ۳۰ :: ۶ : ۳۵$$

$$\text{سوہن : رادنا} :: ۲ : ۱۳ :: ۳ : ۱۶ :: ۴ : ۲۲ :: ۵ : ۳۰ :: ۶ : ۳۵$$

$$\text{رادنا : کشن} :: ۲ : ۱۳ :: ۳ : ۱۶ :: ۴ : ۲۲ :: ۵ : ۳۰ :: ۶ : ۳۵$$

$$\therefore \text{سوہن} + \text{سوہن} + \text{رادنا} + \text{کشن} = ۱۶ + ۲۲ + ۳۰ + ۳۵ = ۱۰۵ \text{ اور}$$

$$۲۱۰۰ \text{ روپیہ} \div ۱۰۵ = ۲۰ \text{ روپیہ پس } ۲۰ \times ۱۶ = ۳۲۰ \text{ روپیہ}$$

$$= \text{سوہن کے حصہ کے} = \text{جواب اول اور } ۲۰ \times ۲۲ = ۴۴۰ \text{ روپیہ}$$

$$\text{سوہن کے حصہ کے} = \text{جواب دوم اور } ۲۰ \times ۳۰ = ۶۰۰ \text{ روپیہ}$$

$$\text{رادنا کے حصہ کے} = \text{جواب سوم اور } ۲۰ \times ۳۵ = ۷۰۰ \text{ روپیہ}$$

$$\text{کشن کے حصہ کے} = \text{جواب چہارم}$$

(۳۵) ۱۲۳۰ روپیہ ۱۳ پائی ایک سال میں ایک کوٹھی میں فائدہ ہوا اور ایک شخص نے

اپنے ۱۴ حصہ کے بابت ۱۲۸۲ روپیہ ۷ پائی پائے تو بتاؤ اس کوٹھی میں کل

حصہ کے تھے حل ۱۲۸۲ روپیہ ۷ پائی : ۱۲۳۰ روپیہ ۱۳ پائی

$$:: ۱۴ : ۹۸۴۰۶ \text{ یا دیا ہی : } ۳۱۶۴۸۰۵ \text{ یا پائی : } ۱۴ \text{ حصہ :}$$

$$۳۱۶۴۸۰۵ \times ۱۴ = ۴۴۳۰۷۲۷ \text{ حصہ} = ۴۵ \text{ حصہ} = \text{جواب}$$

$$(۳۶) \text{ دریافت کر جذر } ۴۴۱۳۷۶۷۹ \text{ کا } \frac{9}{14}$$

$$\text{جواب اول} = ۳۷۱ (۳۷۱ \times ۳۷۱ = ۱۳۷۶۴۱)$$

$$۳۷۱ \times ۳۷۱$$

$$۱۳۷۶۴۱$$

$$۳۷۱ \times ۳۷۱$$

$$۱۳۷۶۴۱$$

(۴۰) ۴۵ اینچ ایک مربع گز کا فرش کرتے ہیں تو تباہ اوس جگہ پر جو ۳۴ فٹ طول
میں اور ۱۴ فٹ عرض میں ہی کتنی صرف ہوگی بشرطیکہ دو فٹ رستہ چاروں طرف چھوڑ دیا جاویں
حل ۳۴ فٹ = (۲۱ فٹ ۲۰) = ۳۰ فٹ طول ہوگا جسمیں ۱۵ اینچ لگائیں جاوینگے
اور ۱۴ فٹ = ۴۰ فٹ عرض ہوگا جسمیں ۱۵ اینچ لگائیں جاوینگے
∴ ۳۰ × ۲۰ = ۶۰۰ اینٹ = ۱۵۰۰ اینٹوں کے = جواب

(۴۱) ایک شخص اپنی پانچ بیٹوں کو ۵۰۰ روپیہ نقد اور دو بل جسمیں سے ہر ایک ۱۵۱ روپیہ کا
تھا اور ایک کار روپیہ بعد دو مہینہ کے اور دوسرا بعد ۳ مہینہ کے واجب الوصول تھا
دسے مارٹری بیٹی کو چوتھائی مال دینی کی وصیت کر گیا بڑے بیٹی نے سب مال پر قبضہ کر کے چھوڑ
بھائیوں کا حصہ برابر برابر اپنا حصہ لیکر نقد تقسیم کر دیا تو تباہ ہر ایک کا کیا حصہ ہوگا
اگر بل پر چار روپیہ سیکرہ کا سود فرض کیا جاوے اصل ۴ روپیہ سیکرہ کے حساب سے

$$\begin{aligned}
 & ۲ مہینہ میں سود = ۴ روپیہ \times \frac{۲}{۱۲} = \frac{۸}{۳} روپیہ سیکرہ سود اور ۳ مہینہ میں = ۴ روپیہ \\
 & \text{سیکرہ سود کے پس} \left(\frac{۱۵۱}{۱۲} \times \frac{۲}{۱۲} \right) + \left(\frac{۱۵۱}{۱۲} \times \frac{۳}{۱۲} \right) = \left(\frac{۳۰۲}{۱۲} \right) \times \frac{۳۰۰}{۳۰۰} \\
 & ۱۵۱ روپیہ + \left(\frac{۱۵۱}{۱۲} \times \frac{۲}{۱۲} \right) = ۱۵۰ روپیہ + \frac{۵}{۱۲} روپیہ = ۲۹۹ \frac{۵}{۱۲} روپیہ \\
 & = ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} = ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} = ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} \\
 & = ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} = کل جائیداد کے پس ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} \div ۴ \\
 & = ۷۴ روپیہ ۲ پائی \frac{۲۴}{۱۲۱} = بڑی بیٹی کے حصہ کے \\
 & \text{اور } ۲۹۹ روپیہ ۸ پائی \frac{۹۷}{۱۲۱} - ۷۴ روپیہ ۲ پائی \frac{۲۴}{۱۲۱} =
 \end{aligned}$$

۵۹ روپیہ ۴ پائی = باقی بیٹوں میں سے ہر ایک حصہ کے
(۴۲) دریافت کرو جزد ۴۲۵، ۳۴۹ اور جزد الکعب ۴۳۰، ۲۱۱۷۸ کا

$$\begin{aligned}
 & \text{جواب اول} = (۴۲۵ + ۳۴۹) \times \frac{۳۴}{۱۲۲} \\
 & \quad \frac{۳۴}{۱۲۲} \times ۷۷۴ = ۲۲۷۰ \\
 & \quad \frac{۲۲۷۰}{۱۲۲} = ۱۸۶۰ \\
 & \quad \frac{۱۸۶۰}{۱۲۲} = ۱۵۲۵ \\
 & \quad \times
 \end{aligned}$$

۳۲	۳۰۰	۲۱۱۹۵۸۷
	۴۲	۱۹
۳۴۸	۳۴۲	۷۲۸
	۲۳۲۰۰	۳۸۸۸۷
۳۸۲۲	۲۹۲۲	۳۴۹۱۵۲
	۲۴۱۲۲	
۳۸۲۲	۲۹۱۵۲۰۰	۱۹۷۲۳۰۲
	۱۵۳۷۹	
	۲۹۳۰۵۷۹	۱۹۷۲۳۰۲

(۳۳) $\frac{1}{3}$ اور $\frac{2}{3}$ کا حاصل تفریق بتاؤ کہ کیا ہے $\frac{1}{3} - \frac{2}{3} = \frac{1-2}{3} = \frac{-1}{3}$

اور وغیرہ (۷۸ ۱۴) ۵۴۴

$$\begin{array}{r} 42 \\ 141 \overline{) 544} \\ \underline{141} \\ 1424 \\ \underline{141} \\ 1424 \\ \underline{141} \\ 1424 \\ \underline{141} \\ 1424 \end{array}$$

وغیرہ (۷۸ ۷۳) ۵۱۲

۲۲۷	۱۹۲۰۰	۱۵۲۴۴۹
	۱۷۲۹	
۲۱۱۳	۲۰۹۲۹	۱۲۴۵۰۳
	۲۲۷۰۰۰	۱۱۴۳۴۴۹
	۷۸۳۹	
	۲۲۷۸۵۳۹	۹۸۳۳۴۱۷
		۱۳۲۸۰۲۹

پس وغیرہ (۷۸ ۷۳) = ۱۸۱۶۵ وغیرہ (۷۸ ۷۳) = ۱۰۵۷۷ = جواب

(۳۴) ترکستان میں دن کو اگنہ سفر ہوتا ہے اور ہر گنہ میں $\frac{1}{2}$ انگریزی میل مسافت طے ہوتی ہے اور رومی میل کو انگریزی میل سے وہ نسبت جو ۱۲:۱۱ تو بتاؤ ترکستان میں ۱۳ دن کے سفر میں کتنے رومی سیدوں کی مسافت طے ہوگی حل

ایک دن کا سفر ترکستان میں = $10 \times \frac{1}{2}$ میل = ۵ انگریزی میل
ایک دن کا سفر ترکستان = ۱۲ انگریزی میل اور ۱۱ انگریزی میل = ۱۲ رومی میل

تو ۱۳۰ دن کا سفر ہوگا $۱۳ \times ۱۲ \times ۲۵ = ۳۹۰۰$ روپیہ مل = ۱۱۰۰ روپیہ مل = ۷۳۸ روپیہ مل = جواب

(۲۵) ایک رکھی ہوئی گھاس کو ۵ میل بلکہ گھوڑی ۷ دن میں کھاتی ہیں تو بتاؤ ۲ میل اور ۱ گھوڑی

ملکہ اوس گھاس کو کے دن میں کھائینگے حل ۵ میل : ۲ میل :: گھوڑی : $\frac{۷ \times ۵}{۲}$ گھوڑی
 $= \frac{۱۷}{۲}$ گھوڑے اور $\frac{۱۷}{۲}$ گھوڑے + ۳ گھوڑے :: گھوڑی : ۷ دن : $\frac{۷ \times ۱۷}{۲} = ۵۹.۲۵$ دن = جواب

(۲۶) اگر ۴ روپیہ ۹ پائی ۲۱ مرد اور ۲ عورت اور ۲ بچوں میں سطح تقسیم کیا جاوے
 کہ ہر عورت کو دو بچوں کی برابر حصہ ملی اور ہر مرد کو ایک عورت اور ایک بچی کے حصہ کے برابر ملے
 تو بتاؤ ہر ایک عورت و مرد و بچہ کو کیا ملے حل ایک مرد کا ایک عورت اور ایک بچہ کا

حصہ ہی یعنی ۳ بچوں کا اور ایک عورت کا حصہ ۲ بچوں کا حصہ ہی پس ۲۱ مرد + ۲۱ عورت +

۲۱ بچہ = $(۲۱ \times ۳) + (۲۱ \times ۲) + ۲۱ = ۱۲۶$ بچوں اور ۲ روپیہ ۹ پائی =

۱۲۶ = پائی ۷۰ حصہ ہر بچہ کا حصہ ہوا اور ایک مرد کا حصہ ۷ پائی ۳ = ۹۱ = مرد کے حصہ کے جواب

اور عورت کا حصہ ۲۴ = ۱۷ پائی = ۱۲ پائی = ہر عورت کے حصہ کے = جواب سوم

(۲۷) جس گڑی کے پیسے کا قطر اگر ہے وہ ایک میل میں کتنی چکر کھائے گا اور نسبت قطر و محیط کے

۱ : ۳۱.۴۱۵۹ کی حل محیط پیسہ = ۳۱.۴۱۵۹ گز اور اس میں $۷۰ = ۴۰$ اگر

پس $۱۷۰ = ۳۱.۴۱۵۹ \times ۵۶۰.۵۲۲$ یہ تعداد چکر دن کی ہی جو پیسہ کرے گا = جواب

(۲۸) ایک حوض میں ۱۰ دب دو موریان ہیں جنسی ۴۵ سنٹ میں وہ پر ہوتا ہے اور

ایک تیسری موری میں ۲۰ سنٹ میں جا لی ہو جاتا ہے ۱ موری ۳ سنٹ

تک پہلی رہی اور پھر ایک موری ایک سنٹ تک پہلی رہی اور پھر ۳ موری

بھی کہوں دی گئی تو اب بتاؤ کہ حوض حسین ۳۶ ڈول پانی بہر گیا کتنی دیر میں بالکل پر ہوگا

اور ۱۰ دب موریوں سے کس کس قدر ڈول پانی حوض میں کیا ہوگا حل ظاہر ہے کہ

۳۶ حوض ۱ موری کے ۳ سنٹ کھلا رہی ہی پر ہوا ہوگا اور ۳۶ سنٹ کی آخر میں ۱ موری ہی چلی ایک

سنٹ پہلی ۱۰ حوض پر ہوگا : $\frac{۳}{۱۰} + \frac{۳}{۱۰} = \frac{۶}{۱۰} = \frac{۳}{۵}$ حصہ حوض کے جو ۱۰ دب سے

پہرے = ۳۶ ڈول :- ۱۹ حوض : ۱۱ حوض :: ۳۶ ڈول : ۳۸۰ ڈول اتنے معلوم ہوا کہ
 کل حوض میں ۳۸۰ ڈول باقی آیا ہے اور $\frac{1}{8} - \frac{1}{16} + \frac{1}{32} = \frac{1}{16}$:- $\frac{1}{16} - \frac{1}{32} + \frac{1}{64} = \frac{1}{32}$
 $\frac{1}{32} = \frac{1}{64}$ حصہ حوض کا ایک منٹ میں تینوں مورچوں ۱ دہائی دس کے پر ہوگا پس وقت
 ۱۶ حوض کے پہری جائیگا ۱۶ منٹ = ۱۶ منٹ ہوگا = جواب اول اور وقت ۱ دہائی
 دس کے حوض کے پر کرنے کا = ۲ منٹ + ۱ منٹ + ۲ منٹ = ۵ منٹ پس ۵ منٹ
 : ۱۶ منٹ :: ۳۸۰ ڈول : ۲۲۴ ڈول = تعداد ٹوڈولوں کی جو ۱ سے حوض میں پڑے گی = جواب دوم
 اور سوم ۵ منٹ : ۲ منٹ :: ۳۸۰ ڈول : ۱۹۰ ڈول = تعداد ڈولوں کے جو

موری میں سے پڑینگے = جواب سیوم

(۴۹) ۱۸ آدمی ۱۹ راکٹا کو ۳ دن میں جی بہن جب تم کو پے من بکتا ہوتا وہ ۴ آدمی
 ۲۴ دن میں کتنی راکٹا کو پونینگے جب تم کو صاف من فروخت ہوتا ہو حل

$$\left[\begin{array}{l} ۱۸ \text{ آدمی} : ۲۵ \text{ آدمی} \\ ۳ \text{ دن} : ۲۴ \text{ دن} \\ ۲۵ : ۵۲ \end{array} \right] ۱۹ \text{ راکٹا} :: ۱۹ \times ۲۵ \times ۲ \times ۲۵ \text{ راکٹا} :: ۵۲ \times ۳ \times ۱۸ \text{ راکٹا}$$

$$= \frac{۵۲ \times ۳ \times ۱۸}{۱۹} = ۳۰۰ = \frac{۹}{۱۹} = ۱۸ \text{ راکٹا} = \text{جواب}$$

۹۸۵۰ فیٹ لبنی سٹرک ایک پہاڑ کی بلندی پر جو سطح زمین سے ۴۳۳ فیٹ ارتفاع عمود
 رکھتا ہے گئی ہے تو بتاؤ ۵۰ فیٹ پست سٹرک کے کیا بلندی ہوگی

$$\text{حل } ۹۸۵۰ \text{ فیٹ} : ۵۰ \text{ فیٹ} :: ۴۳۳ \text{ فیٹ} : \frac{۴۳۳ \times ۵۰}{۹۸۵۰} = \frac{۳۴۴۲۵}{۹۸۵۰} \text{ فیٹ}$$

$$= \frac{۲۳۳۱}{۵۳۹۹} \text{ فیٹ} = \text{جواب}$$

(۵۱) اگر ۳ مرد یا ۵ عورتیں یا ۸ لڑکے ایک کام کو ۲۶ گھنٹہ میں ختم ہوں تو ۳ مرد عورتیں
 اور ۲ لڑکی ملکر اسی کام کو کتنے گھنٹہ میں انجام کو پہونچائیں گی حل
 ۳ مرد : ۲ عورت :: ۸ لڑکوں : ۱۶ لڑکوں کے
 ۵ عورتیں : ۳ عورتوں :: ۸ لڑکے : ۱۶ لڑکوں کے

$$\text{پس } \frac{۱۶}{۸} \text{ لڑکے} + \frac{۲۴}{۸} \text{ لڑکے} + \frac{۲۴}{۸} \text{ لڑکے} :: ۲۶ \text{ گھنٹہ} :: \frac{۲۶ \times ۸}{۱۶} = ۱۳ \text{ گھنٹہ}$$

$$\frac{53 \times 8}{15} + \frac{10}{15} = \frac{428}{15} = 28 \frac{8}{15}$$

$$\frac{15 \times 53 \times 8}{222} = \frac{15 \times 222}{222} = 15 \text{ گھنٹہ} = 15 \text{ گھنٹہ} = \text{جواب}$$

(۵۲) سوہن دسویں کی ملک تجارت شروع کی سوہن نے ۲۰۰ روپیہ اول دینی اور آٹھ مہینہ بعد ایک ہزار اور دسے اور سوہن نے اول ۵۰ روپیہ دینی اور ۳ مہینہ بعد ۳۰۰ روپیہ مگر ۳ مہینہ بعد ۱۳۰ روپیہ نکال لئے تو بتا دس سال کے آخر میں جو نفع ۱۴۳۵ روپیہ کا آیا وہ سطح فقیر ہوگا حل ظاہری کہ سوہن کا ۲۰۰ روپیہ آٹھ مہینہ تک اور ۳۰۰ روپیہ بعد ۳ مہینہ تک لگتا رہا اور سوہن کا ۵۰ روپیہ اور ۳ مہینہ تک ۵۰ روپیہ تک ۳۰۰ روپیہ

$$3450 - 1300 = 2150$$

$$2150 \text{ روپیہ بہر روپیہ ۵ مہینہ تک لگتا رہا پس } (18200) + (4 \times 3000) + (2 \times 450) + (3 \times 3450) + (5 \times 2150) = 14000$$

$$12000 + 3000 + 11250 + 12250 = 54500$$

$$54500 \text{ روپیہ بہر کل مجموعہ روپیہ کا پس کل مجموعہ } (54500 \text{ روپیہ}) : \text{سوہن کے حصہ تناسبہ } (18200) + (4 \times 3000) ::$$

$$\frac{1435 \times 28000}{54500} = 7450 \text{ روپیہ}$$

$$7450 \times 54 = 404100 \text{ روپیہ}$$

$$404100 \text{ روپیہ بہر سوہن کا حصہ} = \text{جواب اول اور } 1435 \text{ روپیہ} - 7450 \text{ روپیہ} = 690 \text{ روپیہ بہر سوہن کے حصہ کے} = \text{جواب دوم}$$

(۵۳) بول شراب کی اصل قیمت ۲۵ روپیہ تھی اتفاقاً دس دن میں سے ٹوٹ گئیں تو باقی کو کس حساب سے فروخت کریں کہ اصل قیمت پر ۱۰ روپیہ سیکڑا نفع حاصل ہو حل ۱۰ روپیہ:

$$110 \text{ روپیہ} :: 25 \text{ روپیہ} : 24 \text{ روپیہ}$$

$$24 \text{ روپیہ بہر قیمت } 50 \text{ بوتل} - 10 \text{ بوتل} = 40$$

بوتل کی پوتی چاہئے پس ۴۰ روپیہ ۸ روپیہ ۴۰ = ۱۱ = جواب

(۵۴) ۴۰ سن بوجھ کا گریہ ۲۰ سیل کے واسطی ۱۲ روپیہ ہو تو ۳۰ سیل کا گریہ

$$\frac{40}{12} \text{ روپیہ کتنے بوجھ کے لئے ہوگا حل } 30 \text{ سیل} : 40 \text{ سیل} :: 40 \text{ سن پس } 120 \text{ روپیہ} : 120 \text{ روپیہ}$$

$$\frac{40 \times 120}{14 \times 29 \times 13} = 117 \text{ سن}$$

$$117 \text{ سن} = 15 \text{ سن} = 15 \text{ سن} = \text{جواب}$$

(۵۵) ۱۰ سیل کی قیمت برابر ۲۴ سیل کی سی اور ۳۰ سیل کی قیمت ۱۰ روپیہ ہی تو ۱۰ سیل کی قیمت کیا ہوگی ۱۰ سیل = ۲۴ سیل اور ۳۰ سیل = ۱۰ روپیہ اور ۱۰ سیل پس ۲۴ روپیہ ۱۰ سیل

$$10 \times 24 = 240$$

$$4 \text{ روپیہ} = 2000 \text{ روپیہ} = \text{جواب اول}$$

(۵۶) ۳ روپیہ سیر کی کہاٹین خرید کر کے اونکو ۴:۷ کی نسبت سی اسپین ملا یا تو ۳ روپیہ ۹ پائی

سی پین سی کیا فیصدی نقص حاصل ہوگا حل $۳ \times ۴ = ۱۲$ $۴ \times ۷ = ۲۸$ $۲۸ - ۱۲ = ۱۶$ $۱۶ \div ۲۸ = ۰.۵۷$
 = قیمت اسپیرس $\frac{۱۱}{۲۲}$: ۳ روپیہ ۹ پائی - $\frac{۱۱}{۲۲}$: ۱۰۰ : (۳ - $\frac{۱۱}{۲۲}$) $\times ۱۰۰$ روپیہ

$$= \frac{۱۰۰ \times ۱۴۰ - ۶۵}{۲۲} = \frac{۱۱ \times ۱۰۰ \times ۵}{۲۰ \times ۲۲} = \frac{۲۵}{۸} = ۳ \frac{۱}{۸}$$
 روپیہ = جواب

(۵۷) سوہن و سوہن و رادامین سپاہی ۷ کارتوس اسطرح اٹھائی ہیں کہ جتنی دفعہ سوہن ۴ کارتوس اٹھاتا ہے اتنی دفعہ سوہن ۳ اٹھاتا ہے اور جتنی دفعہ سوہن چھ کارتوس اٹھاتا ہے اتنی دفعہ رادامین ۷ کارتوس لیتا ہے تو بتاؤ ہر ایک کی پاس کتنی کارتوس ہونگی حل
 سوہن : سوہن :: ۴ : ۳ اور سوہن : رادامین :: ۶ : ۷ یا اسطرح سوہن : سوہن :: ۲۴ : ۲۴

۱۱ اور سوہن : رادامین :: ۲۴ : ۲۸ پس سوہن + سوہن + رادامین = ۲۸ + ۱۸ + ۲۴ = ۷۰ = حاصل جمع :: (۷۰ < ۲۴) $\div ۷۰ = ۲۴ \times ۱۱ = ۲۶۴$ = سوہن کی کارتوسونگی = جواب اول اور
 (۷۰ < ۱۸) $\div ۷۰ = ۱۸ \times ۱۱ = ۱۹۸$ = سوہن کے

= جواب دوم اور (۷۰ < ۲۴) $\div ۷۰ = ۲۴ \times ۱۱ = ۲۶۴$ = رادامین کے = جواب سوم
 (۵۸) ایک سیر شکر اور ۳ سیر چانول کی قیمت میں ۶ صرف ہوئی اگر قیمت چانول کی ۵ روپیہ سیکڑہ اور شکر کی ۱۰ روپیہ سیکڑہ زیادہ ہوتی تو قیمت میں شکو چانول کے خرچ ہوتی تو بتاؤ قیمت شکر اور چانول کی حل قیمت بڑھ کی اسپیر شکر + ۳ سیر چانول کی قیمت میں ۷ صرف ہوتے ہیں یعنی اسپیر ۱۰ + شکر ۳ + اسپیر ۵ چانول = ۱۰ + ۳ سیر شکر + ۴ سیر چانول اصل قیمت پر ہوئی :: اسپیر شکر + ۳ سیر چانول کی اصل قیمت میں ۶ صرف ہوئی ہیں اور ۱۰ + شکر ۴ + ۳ سیر چانول میں اصل قیمت پر ۷ صرف ہوتے ہیں اول کو سہ چند کرنے اور سہ چند کرنے سے یہ حاصل ہوگا

۳ سیر شکر + ۴ سیر چانول = ۱۸ :: ۳ سیر شکر - ۲ چانول = ۱۰ سیر شکر = $\frac{۱}{۵}$ سیر شکر + ۴ سیر چانول = ۱۴ :: ۱۴ - ۱۸ = ۴ روپس یہ

$\frac{۱}{۵}$ سیر : (اسیر =) $\frac{۵}{۵}$ سیر :: ۴ : ۲۰ یہ قیمت فی سیر شکر کی ہوئی = جواب اول

حل ۵۰ آدمی کا کام $50 \times 5 = 250$ گھنٹہ $250 = 4 \times 62.5$ گھنٹہ $62.5 = 130$ گھنٹہ فی ہفتہ کام
 ۳۵ لڑکوں کا کام $35 \times 8 = 280$ گھنٹہ $280 = 4 \times 70$ گھنٹہ $70 = 140$ گھنٹہ فی ہفتہ کام
 پس $(130 + 140) = 270$ گھنٹہ $270 = 5 \times 54$ ہفتہ $54 = 2$ ہفتہ $2 = 1$ ہفتہ $1 = 1$ ہفتہ

$102900 = 140 \times 735 = 118920 = 4194$ روپیہ $4194 = 18$ ہفتہ $18 = 1$ ہفتہ $1 = 1$ ہفتہ
 (۴۳) ایک باغ میں نصف درخت ابنہ کے اور چوتھائی درخت جاسم کے اور چھ حصہ درخت
 سیوی کے اور سوا ایک ۵۰ درخت شیشم کے ہیں تو بتاؤ باغ میں کل درخت کتنے ہیں
 حل $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$ حصہ میں ابنہ و سیوا و جاسم کے

درخت ہیں $\therefore \frac{3}{4}$ درخت باقی شیشم کے ہوئی پس $50 \times 12 = 600$ درخت کے = جواب
 (۴۴) ۹۵ پائی سیر کچھ جتنی سی ایک حلوائی کو $\frac{1}{2}$ حصہ لاگت کا فائدہ ہوتا ہی اگر قیمت
 ۶ سیر کر دی تو بتاؤ او کو کیا نفع فیصدی حاصل ہوگا حل جو کہ $\frac{1}{2}$ حصہ لاگت فائدہ
 ہوتا ہی اسلئے لاگت اور قیمت فروخت میں وہ نسبت ہوگی جو $100 + 100$ سی یعنی جو ۸۰ سے
 $80 : 100 :: 5 : 6.25$ پائی قیمت فروخت $6.25 \times 95 = 593.75$ پائی = اصل

قیمت کے اور 6.25 پائی $6.25 \times 95 = 593.75$ پائی $593.75 - 593.75 = 0$ پائی
 150 پائی = فائدہ جو اصل قیمت پر حاصل ہوتا ہے $593.75 : 150 :: 100 : 100$ روپیہ

$100 \times 100 = 10000$ روپیہ $10000 \times 12 = 120000$ روپیہ $120000 \times 14 = 1680000$ روپیہ $1680000 \times 14 = 23520000$ روپیہ
 (۴۵) شکر ۹ پائی سیر کی اور برنج $\frac{1}{2}$ پائی فی سیر کے ہیں تو بتاؤ ۲۸ سیر برنج کے
 سبادل میں کتنے شکر دوں کہ روپیہ سیکڑا نفع چھکو حاصل ہو ۲۸ سیر $\frac{1}{2}$ پائی =
 14×14 پائی = قیمت چانول کے پس $14 \times 14 \times \frac{1}{2} = 196$ پائی قیمت شکر ۲۸ پائی
 سیروالی کی ہوئی 50 پائی فی سیر کی $50 : 196 :: 100 : 98$ پائی $98 = 50$

$100 \times 14 \times 100 = 140000$ سیر $140000 \times 14 = 1960000$ سیر $1960000 \times 14 = 27440000$ سیر = جواب

(۴۶) دو گھوڑی ہیں ایک گھوڑا ۱۸ $\frac{1}{2}$ میل ۱۹ گھنٹہ میں چلتا ہی اور دوسرا ۱۹ $\frac{1}{2}$ میل
 ۱۸ گھنٹہ اونکی رفتاروں کی نسبت بتاؤ کہ کیا ہی اور اگر وہ مقابل اطراف میں ایک جگہ

$\frac{۳}{۲۴}$ اول کا = ۱۰۰۰ سیاهی = ۱۰۰۰ سیاهی = جواب
 دوم $\frac{۳}{۲۴}$ اول کا = ۱۸۰۰ سیاهی = دوسری پلٹن = جواب دوم
 سوم $\frac{۳}{۲۴}$ اول کا = ۱۴۰۰ سیاهی = تیسری پلٹن = جواب سوم
 ۴ اول کا = ۱۵۰۰ سیاهی = چوتھی پلٹن = جواب چہارم
 (۷) سوہن اکیلا ایک کام ۱۲ دن میں اور سوہن ۱۶ دن میں کر لیتا ہی اون دونوں نے ملکر
 ۳ دن کام کیا پہر سوہن چور گز کام کو چلا گیا مگر سوہن اپنا کام کرتا رہا بعد ۲ دن کے رادھا اگلا کام
 میں شریک ہو گیا اور انہوں نے ملکر کام کو ۳ دن میں ختم کیا تو بتاؤ کہ رادھا اکیلا اس کام کو کتنے
 دنوں میں کر لگا۔ حل سوہن اور سوہن $\frac{۱}{۱۲}$ اور سوہن $\frac{۱}{۱۶}$ حصہ کام کرتا ہی کہ سوہن اور سوہن نے
 جو ۳ دن تک کام کیا وہ یہ ہوگا $(\frac{۱}{۱۲} \times ۳) + (\frac{۱}{۱۶} \times ۳) = \frac{۳}{۱۶} + \frac{۳}{۱۶} = \frac{۳}{۸}$ اور
 سوہن نے اکیلا ۲ دن میں $\frac{۲}{۱۶} = \frac{۱}{۸}$ حصہ کام کیا پس $\frac{۱}{۸}$ حصہ کام کا ہو گیا اور بچہ حصہ
 باقی رہا اور ۳ دن اخیر میں سوہن نے $\frac{۳}{۱۶}$ حصہ کام کیا پس رادھا نے جو کام ۳ دن میں کیا وہ
 $\frac{۳}{۱۶}$ ماہ تھا پس رادھا اکیلا کل کام کو $۳ \times ۱۲ = ۳۶$ دن میں کر لگا = جواب

تمام شد کتاب منشی الحساب حصہ دوم

فہرست قواعد منشی الحساب

نمبر	نمبر	نمبر	نمبر	نمبر	نمبر	نمبر	نمبر
۱	۱	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۲	۲	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۳	۳	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۴	۴	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۵	۵	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۶	۶	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۷	۷	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۸	۸	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۹	۹	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۱۰	۱۰	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
۱۱	۱۱	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲
۱۲	۱۲	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۱۳	۱۳	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
۱۴	۱۴	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
۱۵	۱۵	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
۱۶	۱۶	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۱۷	۱۷	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
۱۸	۱۸	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹
۱۹	۱۹	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
۲۰	۲۰	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
۲۱	۲۱	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲
۲۲	۲۲	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳
۲۳	۲۳	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
۲۴	۲۴	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵
۲۵	۲۵	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
۲۶	۲۶	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷
۲۷	۲۷	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸
۲۸	۲۸	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹
۲۹	۲۹	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
۳۰	۳۰	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱
۳۱	۳۱	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲
۳۲	۳۲	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۳۳	۳۳	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴
۳۴	۳۴	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
۳۵	۳۵	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶
۳۶	۳۶	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷
۳۷	۳۷	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸
۳۸	۳۸	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹
۳۹	۳۹	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۴۰	۴۰	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱
۴۱	۴۱	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲
۴۲	۴۲	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳
۴۳	۴۳	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴
۴۴	۴۴	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵
۴۵	۴۵	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶
۴۶	۴۶	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷
۴۷	۴۷	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸
۴۸	۴۸	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹
۴۹	۴۹	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
۵۰	۵۰	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱
۵۱	۵۱	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲
۵۲	۵۲	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳
۵۳	۵۳	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴
۵۴	۵۴	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵
۵۵	۵۵	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶
۵۶	۵۶	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷
۵۷	۵۷	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸
۵۸	۵۸	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹
۵۹	۵۹	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
۶۰	۶۰	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱
۶۱	۶۱	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲
۶۲	۶۲	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳
۶۳	۶۳	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴
۶۴	۶۴	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵
۶۵	۶۵	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶
۶۶	۶۶	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷
۶۷	۶۷	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸
۶۸	۶۸	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹
۶۹	۶۹	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰
۷۰	۷۰	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱
۷۱	۷۱	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲
۷۲	۷۲	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳
۷۳	۷۳	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴
۷۴	۷۴	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵
۷۵	۷۵	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶
۷۶	۷۶	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷
۷۷	۷۷	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸
۷۸	۷۸	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹
۷۹	۷۹	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰
۸۰	۸۰	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱
۸۱	۸۱	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲
۸۲	۸۲	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳
۸۳	۸۳	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴
۸۴	۸۴	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵
۸۵	۸۵	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶
۸۶	۸۶	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷
۸۷	۸۷	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸
۸۸	۸۸	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹
۸۹	۸۹	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

صفحه	باب	موضوع	صفحه	باب	موضوع
۸۱	۱۳	۴۴	۸۱	۱۳	تحويل جمع بنابر اعلیٰ کو خسر اعلیٰ کی طریقت
۲۰	۲۴	۱۳۲	۱۲۷	۱۵	تحويل کر کے پھر جنس اعلیٰ بنائے ہیں
۱۴	۲۴	۱۳۱	۱۲۷	۱۶	بیاباں سطح
۵۰	۲۸	۱۴۵	۱۲۷	۱۶	پہاڑی سطح
۱۲	۲۹	۱۵۸	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۱۲	۵۰	۱۵۹	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۱۲	۵۱	۱۶۰	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۱۲	۵۳	۱۶۲	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۲۰	۵۴	۱۶۳	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۲۴	۵۴	۱۶۸	۱۲	۱۷	پہاڑی سطح
۸	۵۵	۱۷۵	۲۰	۲۲	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۱۳	۵۶	۱۷۶	۲۰	۲۳	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۱۰	۵۷	۱۷۸	۲۰	۲۴	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۸	۵۸	۱۸۰	۲۰	۲۵	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۵۹	۱۸۱	۲۰	۲۶	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۶۰	۱۸۸	۲۰	۲۷	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۱۰	۶۱	۱۹۳	۲۰	۲۸	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۶	۶۲	۱۹۴	۲۰	۲۹	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۴	۶۳	۱۹۵	۲۰	۳۰	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۱۳	۶۴	۱۹۸	۲۰	۳۱	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲	۶۵	۲۰	۲۰	۳۲	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲	۶۶	۲۰	۲۰	۳۳	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۶۷	۲۰	۲۰	۳۴	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۶۸	۲۰	۲۰	۳۵	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۶۹	۲۰	۲۰	۳۶	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۰	۲۰	۲۰	۳۷	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۱	۲۰	۲۰	۳۸	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۲	۲۰	۲۰	۳۹	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۳	۲۰	۲۰	۴۰	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۴	۲۰	۲۰	۴۱	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۵	۲۰	۲۰	۴۲	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۶	۲۰	۲۰	۴۳	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۷	۲۰	۲۰	۴۴	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۸	۲۰	۲۰	۴۵	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۷۹	۲۰	۲۰	۴۶	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۰	۲۰	۲۰	۴۷	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۱	۲۰	۲۰	۴۸	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۲	۲۰	۲۰	۴۹	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۳	۲۰	۲۰	۵۰	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۴	۲۰	۲۰	۵۱	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۵	۲۰	۲۰	۵۲	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۶	۲۰	۲۰	۵۳	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۷	۲۰	۲۰	۵۴	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۸	۲۰	۲۰	۵۵	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۸۹	۲۰	۲۰	۵۶	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۰	۲۰	۲۰	۵۷	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۱	۲۰	۲۰	۵۸	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۲	۲۰	۲۰	۵۹	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۳	۲۰	۲۰	۶۰	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۴	۲۰	۲۰	۶۱	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۵	۲۰	۲۰	۶۲	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۶	۲۰	۲۰	۶۳	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۷	۲۰	۲۰	۶۴	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۸	۲۰	۲۰	۶۵	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۹۹	۲۰	۲۰	۶۶	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا
۲۰	۱۰۰	۲۰	۲۰	۶۷	کسے رنگ کو غور و جہب بنانا

اشتہار

کتاب ہذا

کو لنزوار تھمیتک اور اوسکی شرح سے جو سمبول مینارڈ نے

لکھی ہے منشی محمد ذکاء اللہ صاحب نے

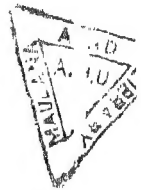
ترجمہ کی

کوئی بلا اجازت یہاں نہیں لکھا

PC 5743 DUE DATE 011

1743

U STACKS

TRAVEL STACKS

TRAVEL STACKS

Spence

all

all in 1965

Date	No.	Date	No.